

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

СТАТИСТИЧЕСКИ СПРАВОЧНИК 2024

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

СТАТИСТИЧЕСКИ СПРАВОЧНИК 2024

СОФИЯ, 2024

Decorative wavy lines at the bottom of the page, consisting of several overlapping, curved black lines that create a sense of movement and flow.

Уважаеми потребители,
Представяме Ви последното издание на „Статистически справочник 2024“. В него са събрани статистически данни за периода 2019 - 2023 г., които съдържат информация за множество сфери от нашия живот.

Данните са предоставени по достъпен и удобен начин в графичен и табличен вид, обособени в 24 тематични раздела. Така представени данни могат да бъдат от полза на всички групи потребители.

Информацията в „Статистически справочник 2024“ е продукт на ползотворното сътрудничество между Националния статистически институт и нашите партньори от Българската народна банка и органите на статистиката, Евростат, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие и други международни организации.

Предоставените статистически данни са ценен източник на информация при вземането на решения с държавно и обществено значение.

В своята мисия - да предоставя точна, ясна и достъпна информация, Националният статистически институт се ръководи от принципите на професионална независимост, безпристрастност, обективност, надеждност, статистическа тайна и ефективност на разходите. В нашата работа ние се стараем да бъдем иновативни, адаптивни към новите потребности, отворени към сътрудничество, устойчиви в своето развитие и проактивни в своите действия.

Искам да благодаря на респондентите и потребителите за тяхната ангажираност и съпричастност към статистическата дейност. Радвам се, че заедно работим за развитието на статистическата наука и практика в България и за нейното популяризиране сред младите хора.

Също така искам да се обърна с благодарност и признателност към колегите, авторите и експертите за високия им професионализъм, усърдната работа и положените усилия при подготовката на „Статистически справочник 2024“.

Доц. д-р Атанас Атанасов

Председател на Националния статистически институт

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

Предговор	3
Съкращения и знаци	8
Общ преглед	
I. Географска характеристика и климат	
Територия и климат	12
Реки, езера и планини	14
II. Население	
Население и демографски процеси	18
Възрастово-полова структура на населението	20
Раждаемост	22
Смъртност	24
Брачност и бракоразводност	26
Население по области	28
Раждаемост и смъртност по области	30
Миграция на населението	32
III. Пазар на труда	
Работна сила	36
Работна сила по области	38
Заетост	40
Заетост по области	44
Наети лица	46
Безработица	48
Безработица	50
Безработица по области	52
Средна годишна заплата	54
IV. Образование	
Видове образователни институции	58
Записани учащи	60
Преподаватели по степени на преподаване	62
Детски градини	64
Общообразователни училища	66
Професионално обучение - I степен	68
Професионално обучение - II степен	70
Професионално обучение - III степен	72
Професионално обучение - IV степен	74
Висше образование	76
Училища, преподаватели и ученици по области	78
Степен на обхват на образователната система и разходи за образование	80
V. Култура и изкуство	
Издателска дейност	84
Сценични изкуства и кина	86
Музеи и читалища	88
Библиотеки	90
Радиопрограмна и телевизионна дейност	92

Стр.

VI. Здравеопазване

Лечебни и здравни заведения и медицински персонал	96
Медицински персонал по области	99
Заболявания от злокачествени новообразувания и активна туберкулоза	101

VII. Доходи, разходи и потребление на домакинствата

Общ доход на домакинствата	104
Общ разход на домакинствата	106
Потребление на основни хранителни продукти	108
Покупателна способност на домакинствата	110
Индикатори за бедност	112

VIII. Престъпност и правосъдие

Престъпления, завършили с осъждане	116
Осъдени лица	118

IX. Национални сметки

Брутен вътрешен продукт	122
Брутна добавена стойност	124
Компенсация на наетите и брутен опериращ излишък/ брутен смесен доход	126
Инвестиции и потребление	128
Производителност на труда	130

X. Финанси

Парични агрегати	134
Вземания на парично-финансовите институции от правителствения и неправителствения сектор	136
Лихвени проценти	138
Депозити и кредити на сектор „Домакинства и НТООД“ ...	140

XI. Цени

Индекс на потребителските цени - годишна инфлация	144
Индекс на потребителските цени - средногодишна инфлация	146
Хармонизиран индекс на потребителските цени	148
Индекс на цените на производител	150
Индекси на цените на производител в селското стопанство	152
Индекси на цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство	154
Индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство	156
Общ индекс на цените на стоките и услугите в селското стопанство	157

XII. Износ и внос на стоки

Външнотърговски стокообмен	160
Износ по основни търговски партньори	162
Внос по основни търговски партньори	164
Износ и внос на някои стоки	166

XIII. Платежен баланс

Платежен баланс	170
Преки чуждестранни инвестиции	172

XIV. Дълготрайни материални активи

Разходи за придобиване на ДМА	176
Придобити дълготрайни материални активи	178

XV. Търговия; Хотелиерство и ресторантьорство

Обекти за продажби на дребно	182
Оборот в търговията, хотелиерството и ресторантьорството	184

XVI. Промисленост

Продукция на промишлените предприятия	188
Структура на продукцията на промишлените предприятия	190
Индекси на промишленото производство, календарно изгладени	192
Промислени продукти в натурално изражение	194

XVII. Строителство и жилищен фонд

Продукция на строителните предприятия	198
Жилищен фонд	200
Разрешителни за строеж и жилища в експлоатация	202

XVIII. Енергетика

Общ енергиен баланс	206
Електрическа и топлинна енергия	212

XIX. Транспорт

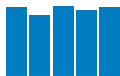
Транспорт - основни данни за развитието на транспорта	216
Превозени товари и пътници и извършена работа от транспорта	218

XX. Туризм

Места за настаняване	222
Реализирани нощувки	224
Пътувания на български граждани в чужбина и посещения на чужди граждани в България	226

XXI. Горско стопанство

Обща горска площ	230
Стопанисване на горите	232
Добита дървесина	234
Дивеч	236

Стр.**XXII. Селско стопанство**

Използвана земеделска площ и обработваема земя	240
Производство от земеделски култури	242
Селскостопански животни и птици	244
Икономически сметки за селското стопанство	246

XXIII. Околна среда

Емисии на вредни вещества	250
Води	252
Отпадъци	254
Разходи за опазване и възстановяване на околната среда	260
Дълготрайни материални активи с екологично предназначение	263
Екологични стоки и услуги	265
Пуснати на пазара опаковки	268
Подземни запаси	270
Регистрирани шумови нива	272
Защитени територии и обекти	274

XXIV. НИРД и иновационна дейност

Научноизследователска и развойна дейност	278
Иновационна дейност	280

Международен преглед

Територия и население по континенти	285
Пазар на труда	296
Образование	298
Здравеопазване	299
Цени	300
Селско стопанство	302
Околна среда	303
Международни сравнения	305

За потребителите: Данните за 2023 г. са предварителни.

СЪКРАЩЕНИЯ И ЗНАЦИ

АЕЦ	=	атомна електроцентрала
БВП	=	брутен вътрешен продукт
БНБ	=	Българска народна банка
БДС	=	брутна добавена стойност
бр.	=	брой
BGN	=	нови български левове
вкл.	=	включително
в т.ч.	=	в това число
г.	=	година
ГВтч	=	гигаватчас
Гкал	=	гигакалория
гр.	=	град
ДВ	=	„Държавен вестник“
ДДС	=	данък добавена стойност
дка	=	декар
ДЛП	=	дългосрочен лихвен процент
ДМА	=	дълготрайни материални активи
ДПФ	=	Държавен поземлен фонд
ДЦК	=	държавни ценни книжа
Евростат	=	Статистическа служба на Европейския съюз
ЕК	=	Европейска комисия
ЕП	=	Европейски парламент
ЕСС	=	Европейска система за сметки
ЕС	=	Европейски съюз
ЕАСТ	=	Европейска асоциация за свободна търговия
жп	=	железопътен
ЗСПД	=	Закон за семейни помощи за деца
ЗЗД	=	Закон за закрила на детето
ЗСП	=	Закон за социално подпомагане
ЗИХУ	=	Закон за интеграция на хората с увреждания
ИАОС	=	Изпълнителна агенция по околна среда
ИЗП	=	използвана земеделска площ
ИКТ	=	информационно-комуникационни технологии
ИПЦ	=	индекс на потребителските цени

кВт	=	киловат
кВтч	=	киловатчас
кг	=	килограм
кг/чов./г.	=	килограм на човек за година
КИД	=	Класификация на икономическите дейности
ккал	=	килокалория
км	=	километър
км ²	=	квадратен километър
кс	=	конска сила
КСО	=	Кодекс за социално осигуряване
КСС	=	Класификация на сградите и строителните съоръжения
СОICOP	=	Единна международна класификация на потребителските разходи
л	=	литър
лв.	=	лев
л/ден.	=	литър на денонощие
м	=	метър
м ²	=	квадратен метър
м ³	=	кубически метър
МВР	=	Министерство на вътрешните работи
МВФ	=	Международен валутен фонд
Мзм	=	Министерство на земеделието
млн.	=	милион
мм	=	милиметър
МОСВ	=	Министерство на околната среда и водите
МПС	=	моторно превозно средство
МС	=	Министерски съвет
МСКО	=	Международна стандартна класификация на образованието
НСИ	=	Национален статистически институт
н.д.	=	некласифицирани другаде
НКИД	=	Национална класификация на икономическите дейности
НИРД	=	научноизследователска и развойна дейност
н.п.д.	=	непригодени за продажба на дребно
НТООД	=	нетърговски организации, обслужващи домакинствата

NUTS	=	Класификация на териториалните единици за статистически цели
ОИСР	=	Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ООН	=	Организация на обединените нации
пкм	=	пътниккилометър
ППС	=	паритет на покупателната способност
ППЗСПЗЗ	=	Правилник за прилагане на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи
ПРОДПРОМ	=	Национална класификация на промишлената продукция
ПФИ	=	парично-финансови институции
СОФ	=	социалноосигурителни фондове
СПС	=	стандарт на покупателната способност
СПСОВ	=	селищна пречиствателна станция за отпадъчни води
СЦИЕ	=	страни от Централна и Източна Европа
SITC	=	Стандартна международна търговска класификация
т	=	тон
т/г.	=	тон/годишно
ткм	=	тонкилометър
т н.е.	=	тонове нефтен еквивалент
ФПП	=	фонд на паричния пазар
ФПУ	=	финансовопосреднически услуги
FOB	=	франко борда (free, on board)
ха	=	хектар
хил.	=	хиляди
ХИПЦ	=	хармонизиран индекс на потребителските цени
CIF	=	стойност, застраховка, навло (cost, insurance, freight)
ЦК	=	ценни книжа
чф.	=	чифт
щ.д.	=	щатски долар
.	=	липсват данни
-	=	няма случай
0	=	величина, по-малка от половината на употребената единица мярка
%	=	процент
х	=	поради естеството на данните не може да има случай
*	=	предварителни данни
#	=	прекъснат ред
..	=	конфиденциални данни
()	=	поради малкия обем на извадката данните в таблиците, оградени в скоби, не са достатъчно точни

ОБЩ ПРЕГЛЕД

I. ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА И КЛИМАТ

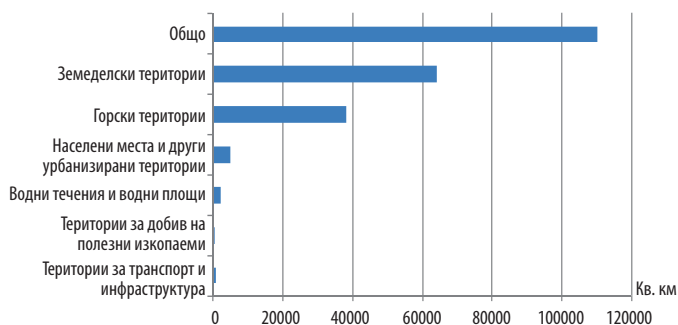
Територия и климат

Република България е разположена в Югоизточна Европа в източната част на Балканския полуостров и е с територия 110 371.9 кв. км (без акваторията на р. Дунав и Черно море).

Климатът на страната е преходен между умерено-континентален и субтропичен в неговия средиземноморски вариант (в южните части на страната). Наблюдават се четири сезона.

Горите (широколистни и иглолистни) заемат 34% от територията на страната. Разнообразната природа е естествена среда на ценни животински видове.

Фиг. 1. Територия на България¹

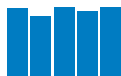

¹ Източник: Министерство на земеделието - „Баланс на земеделските земи към 31.12.2011 година“.

1. Граници на България¹

Граници		(Километри)			
		Общо	Сухоземна	Речна	Морска
Общо		2344	1246	720	378
Северна	- с Румъния	628	139	489	-
Източна	- с Черно море	378	-	-	378
Южна	- с Турция	274	143	131	-
	- с Гърция	528	458	70	-
Западна	- със Сърбия	362	332	30	-
	- с Република Северна Македония	174	174	-	-

¹ Източник: Агенция по геодезия, картография и кадастър към Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

2. Метеорологични данни за 2023 г.¹

Метеорологични станции	Средно-годишно атмосферно налягане	Температура на въздуха				
		средна годишна	абсолютна максимална годишна	абсолютна минимална годишна		
	hPa	°C	дата	°C	дата	
Видин	1011.4	13.2	37.4	13.07	-12.7	10.02
Плевен	995.6	14.3	40.8	25.07	-11.5	10.02
Велико Търново	991.8	14.2	40.1	26.07	-13.0	10.02
Добрич	991.0	13.2	38.6	26.07	-12.4	10.02
Варна	1010.7	14.8	34.6	20.08	-6.5	11.02
Бургас	1012.2	14.9	35.6	26.07	-5.3	11.02
Хасково	987.8	14.7	40.9	26.07	-9.7	10.02
Казанлък	968.7	12.7	38.2	26.07	-12.9	10.02
Пазарджик	990.5	14.2	40.2	26.07	-10.7	11.02
София - НИМХ	946.8	12.2	37.9	25.07	-12.0	10.02
Кюстендил	954.2	12.7	38.6	25.07	-12.1	9.02
Черни връх	771.2	2.1	22.6	25.07	-20.3	6.02
Сандански	990.9	15.7	40.8	22.07	-6.7	10.02

2. Метеорологични данни за 2023 г.¹

(Продължение и край)

Метеорологични станции	Средна годишна относителна влажност на въздуха	Максимален годишен 24-часов валеж		Годишна сума на валежите	Средна годишна облачност
	%	мм	дата	мм	(0 - 10)
Видин	75	37	13.06	561	5.4
Плевен	70	51	26.11	531	5.3
Велико Търново	70	59	26.11	699	5.8
Добрич	71	56	26.11	571	5.6
Варна	73	34	26.11	419	5.5
Бургас	75	44	6.09	495	5.8
Хасково	68	58	22.01	689	5.9
Казанлък	71	33	18.05	564	5.6
Пазарджик	67	37	16.12	372	5.2
София - НИМХ	70	58	15.06	639	5.6
Кюстендил	69	36	26.05	620	5.6
Черни връх	82	26	2.06	664	6.5
Сандански	64	35	4.11	498	5.3

¹Източник: Национален институт по метеорология и хидрология.

Реки, езера и планини

Реките в страната са сравнително къси и не много пълноводни. Най-дългата река в България е Искър с дължина 368 км, а най-пълноводната - Марица. Главни реки в страната са Дунав (470 км; гранична с Румъния), Искър, Вит, Осъм, Янтра (притоци на Дунав), Камчия, Марица, Места и Струма.

60% от територията на България е с планински и хълмист релеф. Планините са изключително разнообразни и са част от Алпо-Хималайската верига, която обхваща планински системи на два континента - Европа и Азия. Те са достъпни през четирите годишни сезона и предоставят неограничени възможности за отдих, спорт и туризъм. Най-високата планина в България и на Балканския полуостров е Рила с връх Мусала - 2 925 м.

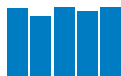
3. По-големи реки¹ и естествени езера² на територията на България

Реки	Дължина - км	Езера	Повърхност - км ²
Искър	352.3	Бургаско	27.6
Тунджа	328.4	Варненско	17.4
Марица	309.0	Атанасовско	16.9
Осъм	204.6	Мандренско	10.0
Струма	275.1	Поморийско ³	5.0
Янтра	222.0	Белославско	3.9
Камчия	190.7		
Арда	229.1		

¹ Източник: Национален институт по метеорология и хидрология.

² Източник: Агенция по геодезия, картография и кадастър към Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

³ Без солниците.

4. Планини в България, най-високите им върхове и тяхната надморска височина¹

Планини	Върхове	Височина - м
Рила	Мусала	2925
Пирин	Вихрен	2914
Стара планина	Ботев	2376
Витоша	Черни връх	2290
Осоговска планина	Руен	2251
Славянка	Гоцев връх	2212
Родопи	Голям Перелик	2191
Беласица	Радомир	2029
Влахина	Огреяк	1924
Малешевска планина	Ильов връх	1803
Кървав камък	Било	1737
Милевска планина	Милевец	1733
Руй	Руй	1706
Огражден	Билска чука	1643
Средна гора	Богдан	1604
Лисец	Връшник	1500
Чудинска планина	Арамлия	1496
Конявска планина	Виден	1487
Ерулска планина	Големи връх	1481
Верила	Голям Дебелец	1415
Любаш	Любаш	1398
Стража	Стража	1389
Плана	Манастирище	1338
Еловишка планина	Плоча	1329
Земенска планина	Тичак	1295
Видлич	Вучибаба	1294
Люлин	Дупевица	1256
Ездимирска планина	Големи връх	1219
Стъргач	Асенов връх	1218
Лозенска планина	Попов дел	1190
Пенкьовска планина	Конски връх	1187
Завалска планина	Китка	1181
Голо бърдо	Ветрушка	1158
Рудини	Бандерата	1155
Черна гора	Тумба	1129
Сакар	Вишеград	856
Странджа	Градище	710

¹ Източник: Агенция по геодезия, картография и кадастър към Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

II. НАСЕЛЕНИЕ

Население и демографски процеси

Обект на изследване в демографската статистика са съвкупностите на населението и на демографските събития.

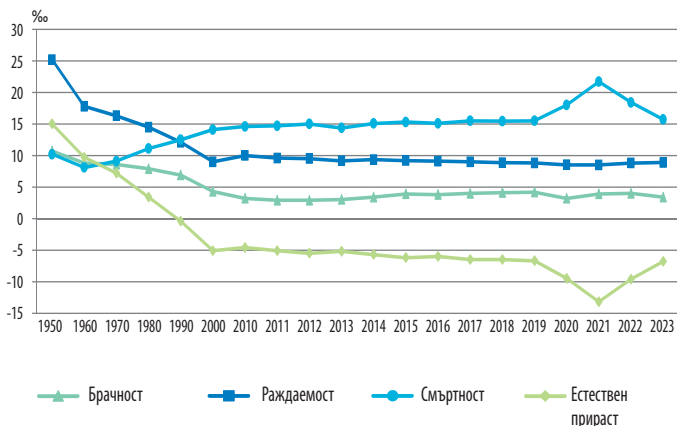
Съвкупностите на населението и техните структури се изчисляват към 31.12. въз основа на броя и структурите на населението от предходната година и настъпилите демографски събития (живородени, умрели, заселени и изселени) през годината.

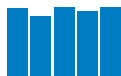
Съвкупностите на демографските събития включват събитията раждания, умирация, сключени бракове, бракоразводи и миграция. Те се регистрират в момента на тяхното настъпване през отчетната година.

Източник на данните за естественото и механичното движение на населението е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението.

През 2023 г. коефициентът на естествения прираст за страната е -6.8 на 1 000 при -9.6 на 1 000 души за предходната година.

Фиг. 1. Коефициенти на естествено движение на населението (На 1 000 души)

1. Основни демографски показатели

	2020	2021	2022	2023
Население към 31.12. - хил.	6916.5	6838.9	6447.7	6445.5
Гъстота на населението на 1 км ²	62.3	61.6	58.1	58.1
Полово съотношение (брой жени на 1 000 мъже)	1065	1065	1080	1081
Коефициент на възрастова зависимост	56.7	56.7	60.4	61.0
Темп на демографско остаряване	99.6	98.7	99.4	100.3
Относителен дял на градското от общото население - %	72.9	73.1	73.6	73.5
Раждаемост (на 1 000 души)	8.5	8.5	8.8	8.9
Смъртност (на 1 000 души)	18.0	21.7	18.4	15.7
Естествен прираст (на 1 000 души)	-9.5	-13.2	-9.6	-6.8
Брачност (на 1 000 души)	3.2	3.9	4.0	3.4
Детска смъртност (на 1 000 живородени)	5.1	5.6	4.8	4.9
Нетен коефициент на възпроизводство	0.75	0.75	0.86	0.87
Тотален коефициент на плодовитост	1.56	1.58	1.78	1.81

2. Население според преброяванията¹

Години на преброяванията	Общо	Мъже	Жени	Относителен дял на градското от общото население на страната - %
	хиляди			
1887	3154	1605	1549	18.8
1892	3311	1691	1620	19.7
1900	3744	1910	1834	19.8
1905	4036	2057	1979	19.6
1910	4338	2207	2131	19.1
1920	4847	2421	2426	19.9
1926	5479	2743	2736	20.6
1934	6078	3054	3024	21.4
1946	7029	3517	3512	24.7
1956	7614	3799	3815	33.6
1965	8228	4114	4114	46.5
1975	8728	4358	4370	58.0
1985	8949	4433	4516	64.8
1992	8487	4171	4316	67.2
2001	7929	3863	4066	69.0
2011	7365	3587	3778	72.5
2021	6520	3136	3384	73.4

¹ До 1956 г. вкл. броят на населението е установен на базата на наличното население, а от 1965 г. - на базата на постоянното население.

Възрастово-полова структура на населението

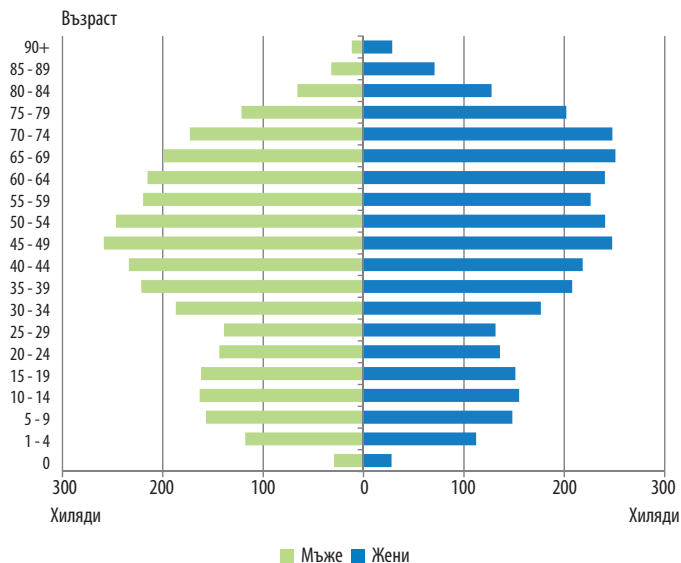
Възрастовата структура на населението е представена чрез разпределението на населението по възрастови групи. Възрастта на населението се изчислява към 31.12. на съответната година в навършени години.

В края на 2023 г. лицата на 65 и повече навършени години са 1 530 909, или 23.8% от населението на страната. В сравнение с 2022 г. делът на населението в тази възрастова група нараства с 0.3 процентни пункта.

Към 31.12.2023 г. децата до 15 години в страната са 911 025, или 14.1% от общия брой на населението, като спрямо 2022 г. този дял намалява с 0.1 процентни пункта.

Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата средна възраст, която от 40.6 години през 2002 г. нараства до 45.2 години в края на 2023 година.

Фиг. 2. Възрастова структура на населението към 31.12.2023 г. по пол

3. Население към 31.12.2023 г. по възраст и пол

Възраст (в навършени години)	Общо	Мъже	Жени	Относителен дял на градското от общото население на страната - %
	брой			
Общо	6445481	3097698	3347783	73.5
0 - 4	287271	147135	140136	74.9
5 - 9	305416	157070	148346	75.6
10 - 14	318338	163347	154991	74.7
15 - 19	313235	161945	151290	74.2
20 - 24	279466	143596	135870	75.6
25 - 29	270638	139114	131524	76.0
30 - 34	363731	187076	176655	76.7
35 - 39	429309	221413	207896	77.9
40 - 44	452069	233741	218328	77.2
45 - 49	506302	258668	247634	77.0
50 - 54	487228	246559	240669	74.3
55 - 59	445981	219685	226296	71.8
60 - 64	455588	215118	240470	70.9
65 - 69	450176	199137	251039	69.9
70 - 74	420925	172953	247972	69.1
75 - 79	323530	121543	201987	67.4
80 и повече	336278	109598	226680	66.6

4. Структура на населението под, в и над трудоспособна възраст към 31.12.¹

(Проценти)

	2020	2021	2022	2023
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	15.4	15.5	15.2	15.2
В трудоспособна възраст	59.8	60.1	58.5	58.5
Над трудоспособна възраст	24.8	24.4	26.3	26.3
В градовете	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	15.9	16.0	15.4	15.5
В трудоспособна възраст	61.2	61.4	60.1	59.9
Над трудоспособна възраст	22.9	22.6	24.5	24.6
В селата	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	14.0	14.1	14.4	14.3
В трудоспособна възраст	56.1	56.5	54.4	54.6
Над трудоспособна възраст	29.9	29.4	31.2	31.1

¹ Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, в и над трудоспособна възраст се определят съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 г.).

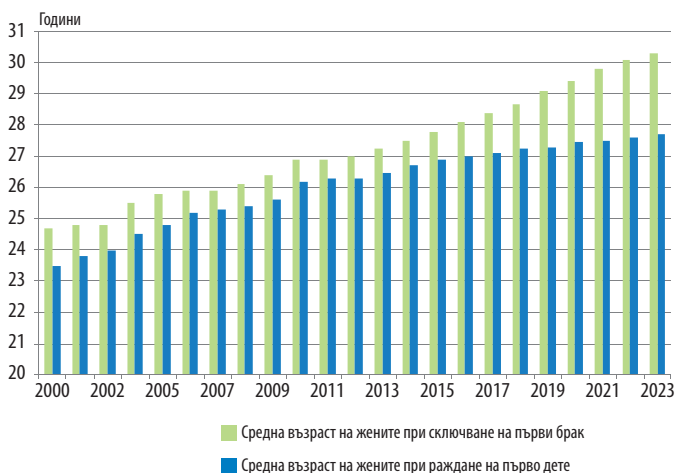
Раждаемост

В съвкупността на ражданията се включват ражданията на живородени и мъртвородени деца, а не случаите на раждания, при които могат да бъдат родени едно, две или повече деца.

Броят на ражданията в страната през 2023 г. е 57 478, като от тях 57 197 (99.5%) са живородени. Коефициентът на раждаемост (брой живородени деца на 1 000 души от средногодишното население) е 8.9‰.

Освен коефициента на раждаемост друг основен показател, характеризиращ раждаемостта, е тоталният коефициент на плодовитост, показващ средния брой деца, които една жена би родила през целия си фертилен период. Този показател през 2023 г. нараства с 0.03 спрямо 2022 г. - 1.81.

Фиг. 3. Средна възраст на жените при сключване на първи брак и раждане на първо дете

5. Живородени по възраст и местоживееене на майката

(Брой)

Местоживееене Възраст (в навършени години)	2019	2020	2021	2022	2023
Общо	61538	59086	58678	56596	57197
Под 15	253	215	257	248	231
15 - 19	5992	5755	5604	5521	5589
20 - 24	10247	9983	9984	9813	10206
25 - 29	17964	16486	15744	14637	14223
30 - 34	16889	16495	16780	15717	15588
35 - 39	7928	7857	8043	8265	8718
40 - 44	2024	1987	1959	1987	2166
45 - 49	213	272	267	345	423
50 и повече	26	35	37	60	52
Непоказано	2	1	3	3	1
В градовете					
Общо	45991	43829	43692	41986	42388
Под 15	167	144	163	164	153
15 - 19	3334	3246	3103	3077	3179
20 - 24	6369	6103	6098	6011	6298
25 - 29	13451	12283	11705	10886	10580
30 - 34	14003	13451	13825	12822	12591
35 - 39	6686	6654	6843	6975	7336
40 - 44	1764	1671	1679	1686	1829
45 - 49	192	246	240	310	379
50 и повече	23	30	35	52	42
Непоказано	2	1	1	3	1
В селата					
Общо	15547	15257	14986	14610	14809
Под 15	86	71	94	84	78
15 - 19	2658	2509	2501	2444	2410
20 - 24	3878	3880	3886	3802	3908
25 - 29	4513	4203	4039	3751	3643
30 - 34	2886	3044	2955	2895	2997
35 - 39	1242	1203	1200	1290	1382
40 - 44	260	316	280	301	337
45 - 49	21	26	27	35	44
50 и повече	3	5	2	8	10
Непоказано	-	-	2	-	-

Смъртност

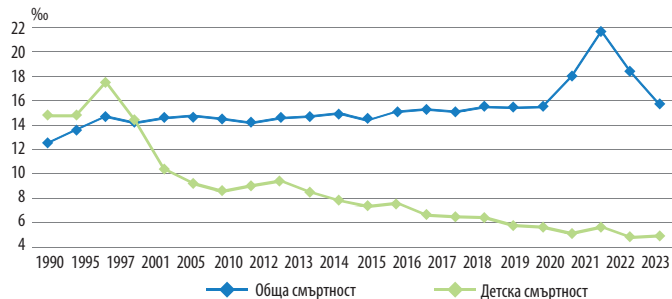
В съвкупността на умираанията се включват регистрираните през отчетната година умрели лица.

Смъртността в страната се задържа на твърде високо ниво. Коефициентът на смъртност (брой умрели лица на 1 000 души от средногодишното население) през 2023 г. е 15.7‰.

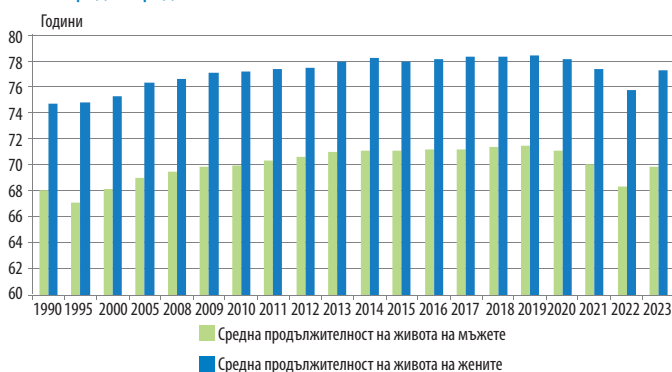
Коефициентът за детска смъртност (брой умрели деца на възраст до 1 година на 1 000 живородени деца) през 2023 г. е 4.9‰ при 4.8‰ за 2022 година. Достигнатото равнище на детска смъртност през последните няколко години е най-ниското в демографското развитие на страната, но продължава да е по-високо от това в европейските държави.

Показателят за средната продължителност на живота показва средната продължителност на предстоящия живот на новородените при хипотеза за неизменност в интензивността на наблюдаваната през дадена година повъзрастова смъртност. За периода 2021 - 2023 г. тя е 69.9 години при мъжете и 77.3 години при жените.

Фиг. 4. Коефициенти на обща и детска смъртност

Фиг. 5. Средна продължителност на живота

6. Умирения по възраст и местоживеене

(Брой)

Местоживеене Възраст (в навършени години)	2019	2020	2021	2022	2023
Общо	108083	124735	148995	118814	101006
Под 1	342	301	326	274	281
1 - 4	76	64	72	71	71
5 - 9	50	36	61	40	42
10 - 14	66	66	63	64	70
15 - 19	156	124	145	126	115
20 - 24	189	194	243	174	171
25 - 29	282	242	346	236	206
30 - 34	439	468	594	409	396
35 - 39	788	821	963	780	680
40 - 44	1301	1519	1710	1328	1131
45 - 49	2255	2554	3029	2270	2096
50 - 54	3174	3819	4709	3646	3223
55 - 59	5155	6153	7013	5192	4602
60 - 64	7922	9226	10945	8239	7215
65 - 69	11125	12852	15576	11800	10182
70 - 74	13822	17515	21825	16377	13594
75 - 79	14998	18001	22935	18090	15582
80 - 84	18150	20011	23514	18995	15733
85 и повече	27793	30769	34926	30703	25616
В градовете					
Общо	68551	79952	96424	76261	65195
Под 1	218	196	195	166	178
1 - 4	57	43	48	49	47
5 - 9	34	26	38	27	32
10 - 14	50	40	46	46	44
15 - 19	103	84	92	91	78
20 - 24	124	126	159	117	125
25 - 29	177	159	227	162	142
30 - 34	313	341	419	278	280
35 - 39	574	605	689	572	485
40 - 44	949	1067	1234	913	799
45 - 49	1570	1786	2124	1584	1429
50 - 54	2117	2589	3185	2442	2191
55 - 59	3489	4099	4680	3378	3010
60 - 64	5280	6185	7360	5367	4789
65 - 69	7371	8544	10421	7784	6660
70 - 74	8852	11320	14258	10678	8917
75 - 79	9126	11138	14408	11409	9916
80 - 84	10774	12303	14478	11599	9667
85 и повече	17373	19301	22363	19599	16406
В селата					
Общо	39532	44783	52571	42553	35811
Под 1	124	105	131	108	103
1 - 4	19	21	24	22	24
5 - 9	16	10	23	13	10
10 - 14	16	26	17	18	26
15 - 19	53	40	53	35	37
20 - 24	65	68	84	57	46
25 - 29	105	83	119	74	64
30 - 34	126	127	175	131	116
35 - 39	214	216	274	208	195
40 - 44	352	452	476	415	332
45 - 49	685	768	905	686	667
50 - 54	1057	1230	1524	1204	1032
55 - 59	1666	2054	2333	1814	1592
60 - 64	2642	3041	3585	2872	2426
65 - 69	3754	4308	5155	4016	3522
70 - 74	4970	6195	7567	5699	4677
75 - 79	5872	6863	8527	6681	5666
80 - 84	7376	7708	9036	7396	6066
85 и повече	10420	11468	12563	11104	9210

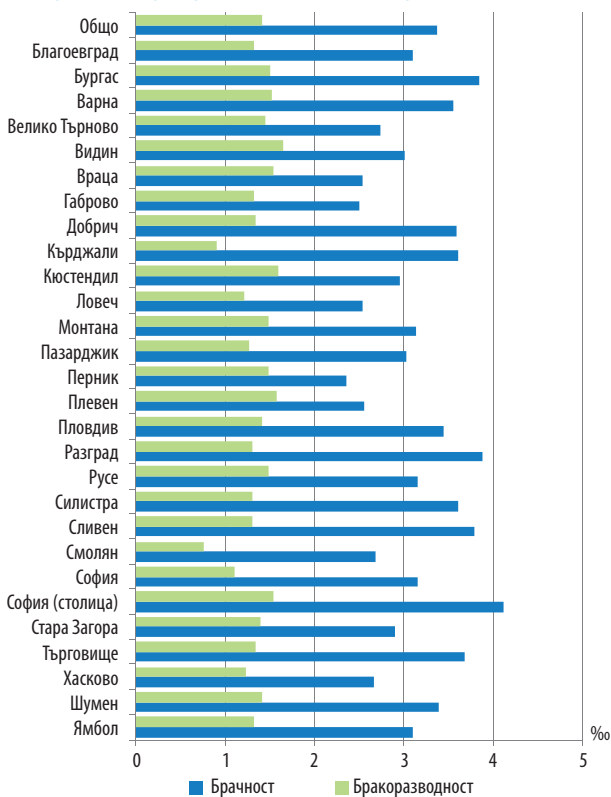
Брачност и бракоразводност

Сключените бракове и бракоразводите в териториален разрез се отнасят към населеното място, където е настоящият адрес на мъжа, или ако адресът на съпруга е извън страната - към населеното място, където е настоящият адрес на жената.

През 2023 г. са регистрирани 21 800 юридически брака - с 4 213 по малко спрямо предходната година, а коефициентът на брачност (брой сключени бракове на 1 000 души от средно-годишното население) е 3.4‰ при 4.0‰ през 2022 г.

Броят на регистрираните бракоразводи също бележи намаление спрямо 2022 г. - през 2023 г. са разтрогнати 9 088 брака, или с 437 по - малко от регистрираните през 2022 година.

Фиг. 6. Брачност и бракоразводност по области през 2023 г.

7. Сключени бракове и бракоразводи през 2023 г. по статистически зони, статистически райони и по области

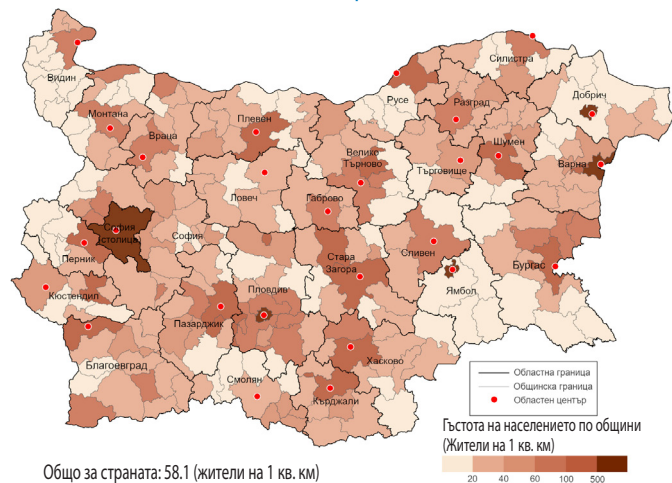
Статистически зони Статистически райони Области	Сключени бракове	Брако- разводи	Сключени бракове	Брако- разводи
	брой		на 1 000 души	
Общо	21800	9088	3.4	1.4
<i>Северна и Югоизточна България</i>				
Северозападен	1800	1001	2.7	1.5
Видин	217	119	3.0	1.6
Враца	376	228	2.5	1.5
Ловеч	286	137	2.5	1.2
Монтана	362	172	3.1	1.5
Плевен	559	345	2.6	1.6
Северен централен	2125	959	3.1	1.4
Велико Търново	556	295	2.7	1.5
Габрово	238	127	2.5	1.3
Разград	391	132	3.9	1.3
Русе	596	281	3.2	1.5
Силистра	344	124	3.6	1.3
Североизточен	2925	1200	3.5	1.5
Варна	1535	663	3.5	1.5
Добрич	528	197	3.6	1.3
Търговище	353	128	3.7	1.3
Шумен	509	212	3.4	1.4
Югоизточен	3289	1344	3.5	1.4
Бургас	1467	571	3.8	1.5
Сливен	647	222	3.8	1.3
Стара Загора	843	409	2.9	1.4
Ямбол	332	142	3.1	1.3
<i>Югозападна и Южна централна България</i>				
Югозападен	7477	2949	3.7	1.5
Благоевград	892	381	3.1	1.3
Кюстендил	320	172	3.0	1.6
Перник	262	165	2.4	1.5
София	715	251	3.1	1.1
София (столица)	5288	1980	4.1	1.5
Южен централен	4184	1635	3.2	1.3
Кърджали	523	130	3.6	0.9
Пазарджик	684	286	3.0	1.3
Пловдив	2177	893	3.4	1.4
Смолян	249	70	2.7	0.8
Хасково	551	256	2.7	1.2

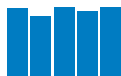
Население по области

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12.2023 година.

Най-малка по население е област Видин, в която живеят 71 773 души, или 1.1% от населението на страната, а най-голяма е област София (столица) - 1 286 965 души (20.0%). Четири са областите с население над 300 хил. души, като в първите три от тях - София (столица), Пловдив и Варна, живее повече от една трета от населението на страната (36.5%).

Фиг. 7. Гъстота на населението на 1 км² през 2023 г.

8. Население към 31.12.2023 г. по пол, местоживеене, статистически зони, статистически райони и по области

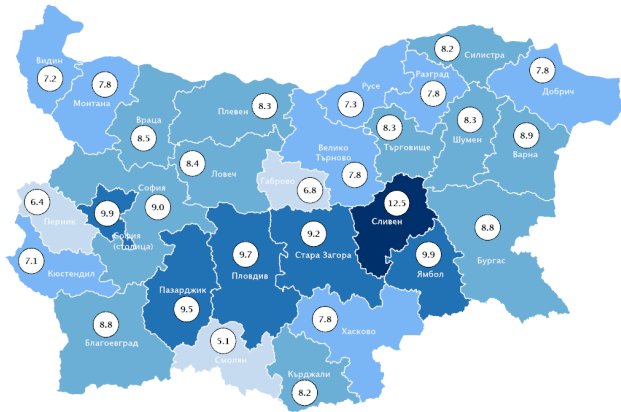
(Брой)

Статистически зони Статистически райони Области	Общо			В т.ч. в градовете		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо за страната	6445481	3097698	3347783	4738461	2254254	2484207
<i>Северна и Югоизточна България</i>						
Северозападен	664024	320157	343867	420826	200562	220264
Видин	71773	34399	37374	45193	21431	23762
Враца	147619	71442	76177	87204	41579	45625
Ловеч	112225	54243	57982	69147	33154	35993
Монтана	114526	55426	59100	72740	34832	37908
Плевен	217881	104647	113234	146542	69566	76976
Северен централен	680359	325202	355157	452797	213822	238975
Велико Търново	202232	96500	105732	141139	66616	74523
Габрово	94862	44996	49866	75456	35509	39947
Разград	100696	48301	52395	47686	22349	25337
Русе	187830	89757	98073	146332	69493	76839
Силистра	94739	45648	49091	42184	19855	22329
Североизточен	826134	397469	428665	614762	292576	322186
Варна	434191	208422	225769	365995	174488	191507
Добрич	146635	70051	76584	102555	48377	54178
Търговище	95609	46414	49195	53470	25439	28031
Шумен	149699	72582	77117	92742	44272	48470
Югоизточен	951167	457424	493743	685529	325836	359693
Бургас	384446	184318	200128	293857	139139	154718
Сливен	170051	82043	88008	110558	52534	58024
Стара Загора	290350	139557	150793	206826	98636	108190
Ямбол	106320	51506	54814	74288	35527	38761
<i>Югозападна и Южна централна България</i>						
Югозападен	2019167	969467	1049700	1692622	807543	885079
Благоевград	287077	138994	148083	172047	81900	90147
Кюстендил	107673	51739	55934	73604	35006	38598
Перник	111032	53055	57977	86663	40997	45666
София	226420	110670	115750	136133	65720	70413
София (столица)	1286965	615009	671956	1224175	583920	640255
Южен централен	1304630	627979	676651	871925	413915	458010
Кърджали	146562	71946	74616	60318	28765	31553
Пазарджик	225261	109526	115735	138512	66437	72075
Пловдив	633586	302248	331338	472213	222935	249278
Смолян	92107	44055	48052	52817	25128	27689
Хасково	207114	100204	106910	148065	70650	77415

Раждаемост и смъртност по области

В териториален аспект най-висока е раждаемостта в областите Сливен и София (столица). С най-ниска раждаемост през 2023 г. са областите Смолян, Габрово и Перник. Сред всички административни области в страната с най-висока смъртност през 2023 г. се отличават областите Видин, Габрово и Монтана, като най-нисък е този показател в област София (столица).

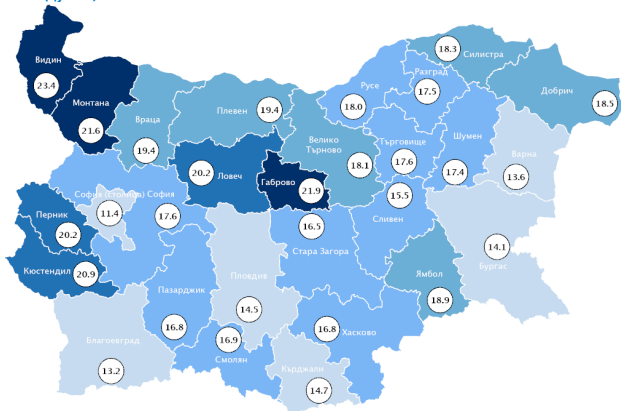
Фиг. 8. Раждаемост по области през 2023 година
(На 1 000 души)

Общо за страната 8.9‰

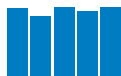

Фиг. 9. Смъртност по области през 2023 година
(На 1 000 души)

Общо за страната 15.7‰

9. Живородени, умрели и естествен прираст на населението през 2023 г. по статистически зони, статистически райони и по области

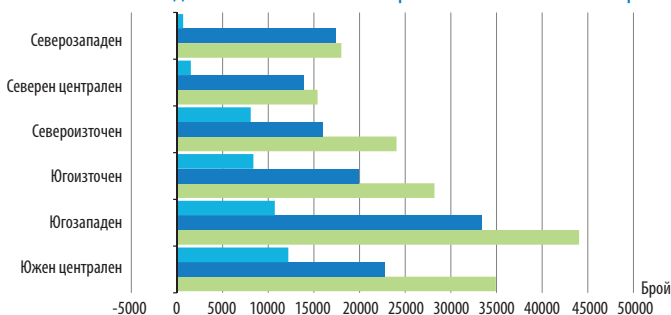
Статистически зони Статистически райони Области	Живо- родени	Умрели	Естествен прираст	Раждае- мост	Смърт- ност	Естествен прираст
	брой			на 1 000 души от населението		
Общо	57197	101006	-43809	8.9	15.7	-6.8
<i>Северна и Югоизточна България</i>						
Северозападен	5436	13590	-8154	8.1	20.4	-12.3
Видин	517	1690	-1173	7.2	23.4	-16.2
Враца	1265	2878	-1613	8.5	19.4	-10.9
Ловеч	951	2275	-1324	8.4	20.2	-11.8
Монтана	894	2497	-1603	7.8	21.6	-13.8
Плевен	1809	4250	-2441	8.3	19.4	-11.1
Северен централен	5175	12681	-7506	7.6	18.6	-11.0
Велико Търново	1587	3681	-2094	7.8	18.1	-10.3
Габрово	650	2087	-1437	6.8	21.9	-15.1
Разград	783	1770	-987	7.8	17.5	-9.7
Русе	1379	3406	-2027	7.3	18.0	-10.7
Силистра	776	1737	-961	8.2	18.3	-10.1
Североизточен	7039	12876	-5837	8.5	15.6	-7.1
Варна	3857	5864	-2007	8.9	13.6	-4.7
Добрич	1145	2714	-1569	7.8	18.5	-10.7
Търговище	800	1691	-891	8.3	17.6	-9.3
Шумен	1237	2607	-1370	8.3	17.4	-9.1
Югоизточен	9241	14855	-5614	9.7	15.6	-5.9
Бургас	3376	5375	-1999	8.8	14.1	-5.3
Сливен	2123	2648	-525	12.5	15.5	-3.0
Стара Загора	2689	4815	-2126	9.2	16.5	-7.3
Ямбол	1053	2017	-964	9.9	18.9	-9.0
<i>Югозападна и Южна централна България</i>						
Югозападен	18766	26874	-8108	9.3	13.3	-4.0
Благоевград	2530	3783	-1253	8.8	13.2	-4.4
Кюстендил	769	2259	-1490	7.1	20.9	-13.8
Перник	716	2252	-1536	6.4	20.2	-13.8
София	2043	4001	-1958	9.0	17.6	-8.6
София (столица)	12708	14579	-1871	9.9	11.4	-1.5
Южен централен	11540	20130	-8590	8.9	15.5	-6.6
Кърджали	1191	2123	-932	8.2	14.7	-6.5
Пазарджик	2143	3782	-1639	9.5	16.8	-7.3
Пловдив	6118	9168	-3050	9.7	14.5	-4.8
Смолян	471	1571	-1100	5.1	16.9	-11.8
Хасково	1617	3486	-1869	7.8	16.8	-9.0

Миграция на населението

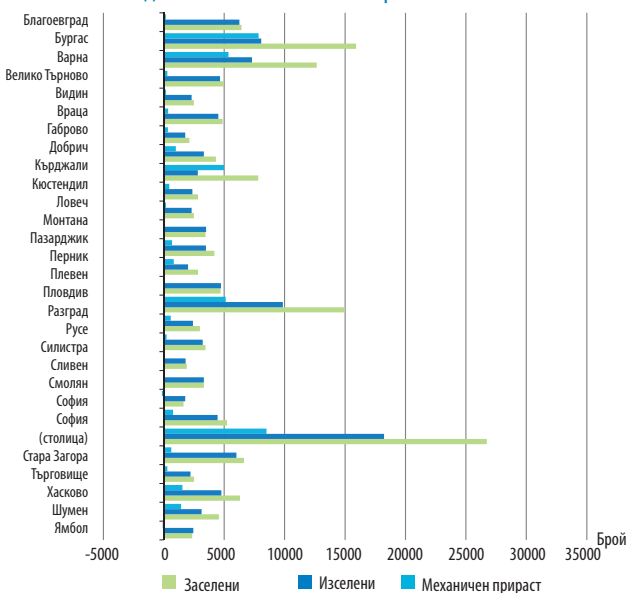
Миграцията на населението включва всички лица, декларирали промяна на настоящ адрес в рамките на страната, от страната в чужбина или от чужбина в страната.

През 2023 г. двадесет и три области имат положителен механичен прираст. Най-голям механичен прираст има в областите Кърджали (34.5%), Бургас (20.6%) и Варна (12.3%). С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са областите Смолян (-1.5%), Ямбол (-0.9%) и Монтана (-0.3%).

Фиг. 10. Механично движение на населението през 2023 г. по статистически райони

Фиг. 11. Механично движение на населението през 2023 г. по области

10. Механично движение на населението през 2023 г. по статистически зони, статистически райони и по области¹

Статистически зони Статистически райони Области	Заселени	Изселени	(Брой)
			Механичен прираст
Общо за страната	164643	123063	41580
<i>Северна и Югоизточна България</i>			
Северозападен	18014	17338	676
Видин	2493	2301	192
Враца	4867	4509	358
Ловеч	2491	2298	193
Монтана	3457	3500	-43
Плевен	4706	4730	-24
Северен централен	15409	13878	1531
Велико Търново	4954	4661	293
Габрово	2118	1776	342
Разград	2989	2413	576
Русе	3454	3220	234
Силистра	1894	1808	86
Североизточен	24046	15959	8087
Варна	12651	7300	5351
Добрич	4316	3320	996
Търговище	2513	2214	299
Шумен	4566	3125	1441
Югоизточен	28205	19834	8371
Бургас	15913	8064	7849
Сливен	3315	3322	-7
Стара Загора	6627	6003	624
Ямбол	2350	2445	-95
<i>Югозападна и Южна централна България</i>			
Югозападен	44049	33328	10721
Благоевград	6427	6258	169
Кюстендил	2827	2367	460
Перник	2836	2014	822
София	5229	4461	768
София (столица)	26730	18228	8502
Южен централен	34920	22726	12194
Кърджали	7808	2822	4986
Пазарджик	4187	3496	691
Пловдив	14976	9856	5120
Смолян	1637	1784	-147
Хасково	6312	4768	1544

¹ Заселените и изселените лица в/от областите включват и движението към/от страната.

III. ПАЗАР НА ТРУДА

Повече информация за прекъсване на динамичните редици и съпоставимостта на данните от наблюдението на работната сила може да се намери на интернет страницата на НСИ, раздел „Пазар на труда“, Наблюдение на работната сила, „Метаданни и методология“: <https://nsi.bg/bg/node/4002/>.

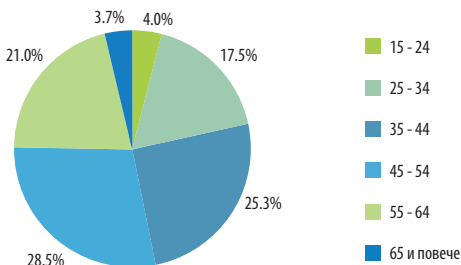
Работна сила

Работна сила (икономически активни лица) са лицата, които влагат или предлагат своя труд за производство на стоки и услуги. Работната сила включва заетите и безработните лица.

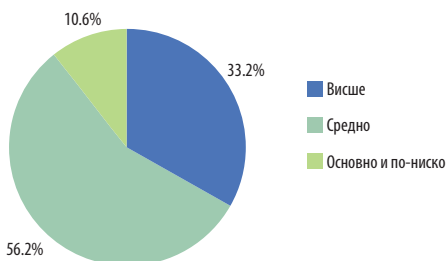
Коефициентът на икономическа активност представлява относителният дял на икономически активните лица от общото население (в съответната група).

Източник на данните е Наблюдението на работната сила.

Фиг. 1. Структура на работната сила по възраст през 2023 г.

Фиг. 2. Структура на работната сила по степени на образование през 2023 г.

1. Работна сила

	2019	2020	2021 ¹	2022 ²	2023
	(Хиляди)				
Общо	3375.9	3290.3	3247.5	3067.8	3064.3
По местоживеене					
В градовете	2623.5	2532.1	2503.4	2381.8	2372.1
В селата	752.5	758.2	744.1	686.0	692.1
По пол					
Мъже	1814.3	1772.4	1744.2	1632.0	1625.1
Жени	1561.6	1518.0	1503.3	1435.9	1439.1
По възрастови групи					
15 - 64	3276.4	3190.4	3155.3	3067.8	2951.4
15 - 24	147.8	134.1	123.6	120.9	123.2
25 - 34	718.9	675.9	658.5	552.7	534.9
35 - 44	902.6	871.3	855.4	783.7	774.4
45 - 54	868.5	877.1	890.6	867.0	874.1
55 - 64	638.5	632.1	627.3	641.2	644.8
65 и повече	99.6	99.9	92.2	102.4	112.9
По степени на образование					
Висше	1030.1	1053.4	1062.8	1000.6	1017.8
Средно	1895.4	1830.5	1800.1	1722.8	1722.6
в т.ч. с придобита професионална квалификация	1102.3	1063.3	1020.5	972.3	980.3
Основно и по-ниско	450.4	406.5	384.6	344.5	323.9

2. Коефициенти на икономическа активност (15 - 64 навършени години)

	2019	2020	2021 ¹	2022 ²	2023
	(Проценти)				
Общо	73.2	72.2	72.0	73.7	73.9
По местоживеене					
В градовете	75.5	74.4	74.5	76.1	76.2
В селата	66.4	65.9	64.6	66.4	67.0
По пол					
Мъже	77.6	76.8	76.2	77.4	77.3
Жени	68.7	67.6	67.7	70.0	70.4
По възрастови групи					
15 - 24	23.9	21.9	20.0	21.7	21.4
25 - 34	81.2	79.3	80.0	81.6	82.6
35 - 44	88.1	86.8	86.1	87.6	87.9
45 - 54	87.6	87.2	86.9	87.8	88.0
55 - 64	66.9	67.1	67.9	70.8	72.1

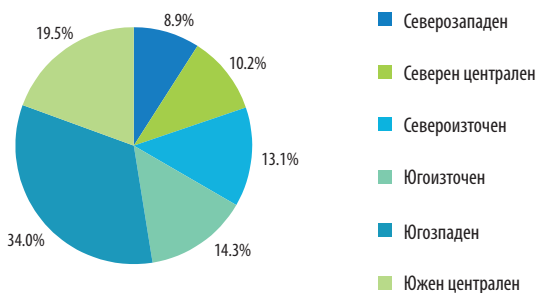
¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна в методологията.

² Прекъсване на динамичния ред поради използване на данни за населението на база на Преброяване 2021.

Работна сила по области

Работната сила (икономически активните лица) на възраст 15 - 64 навършени години и коефициентите на икономическа активност за същата възрастова група са представени по статистически райони съгласно Класификацията на териториалните единици за статистически цели в България, влязла в сила от 14.02.2009 г., съответстваща на Европейската класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS), и по области.

Фиг. 3. Структура на работната сила (15 - 64 навършени години) по статистически райони през 2023 г.

3. Работна сила на 15 - 64 навършени години и коефициенти на икономическа активност по статистически зони, статистически райони и по области през 2023 г.

Статистически зони Статистически райони Области	Работна сила - хил.	Коефициенти на икономическа активност - %
Общо	2951.4	73.9
<i>Северна и Югоизточна България</i>		
Северозападен	264.1	67.1
Видин	28.8	69.7
Враца	59.3	65.7
Ловеч	43.1	65.8
Монтана	44.0	64.7
Плевен	88.8	69.3
Северен централен	301.4	73.5
Велико Търново	92.0	75.8
Габрово	43.0	77.6
Разград	42.6	68.3
Русе	86.0	75.0
Силистра	37.8	67.0
Североизточен	386.9	75.4
Варна	211.1	77.1
Добрич	61.8	69.7
Търговище	42.6	72.4
Шумен	71.3	77.5
Югоизточен	420.7	73.2
Бургас	171.5	72.5
Сливен	69.8	70.0
Стара Загора	133.2	75.7
Ямбол	46.3	74.4
<i>Югозападна и Южна централна България</i>		
Югозападен	1003.0	77.3
Благоевград	136.7	74.7
Кюстендил	47.9	74.7
Перник	52.9	77.7
София	103.2	73.5
София (столица)	662.3	78.7
Южен централен	575.3	71.6
Кърджали	59.5	67.7
Пазарджик	100.9	72.5
Пловдив	288.1	72.8
Смолян	42.5	75.1
Хасково	84.3	67.8

Заетост

Заети лица - лицата на възраст 15 - 89 навършени години, които през наблюдавания период:

- извършват работа, дори за един час, за което получават работна заплата или друг доход;
- не работят, но имат работа, от която временно отсъстват поради:

- годишен отпуск, болест, отпуск за бременност, раждане и отглеждане на дете до навършване на 2-годишна възраст (включително отпуск на бащата при раждане на дете), гъвкав график на работното време;

- участие в обучение, свързано с работата;

- сезонност на работата, ако продължават редовно да извършват дейности, свързани с работата и извън активния сезон;

- друго отсъствие (включително неплатен отпуск за гледане на дете между 2- и 8-годишна възраст), ако очакваната му продължителност е 3 месеца или по-малко.

Лицата, произвеждащи селскостопански продукти, се считат за заети, ако основната част от продукцията е предназначена за продажба или за размяна.

Работодатели са лицата, които сами или в съдружие с други лица управляват собствени предприятия, фирми, стопанства или извършват самостоятелно друга дейност, като наемат на работа поне едно лице.

Самостоятелно заети са лицата, които сами или в съдружие с други лица извършват стопанска дейност, работят на свободна практика, работят под аренда или извършват самостоятелно друга дейност, като не наемат на работа други лица.

Наети са лицата, извършващи в общественения сектор или за частен работодател работа, за която получават възнаграждение в пари или в натура под формата на работна заплата, възнаграждение по граждански договор или друго възнаграждение.

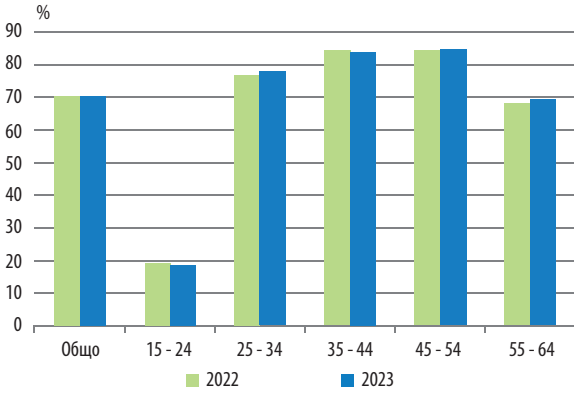
Неплатени семейни работници са лицата, които работят без формално заплащане в предприятие или стопанство на родствено лице.

Коефициентът на заетост представлява относителният дял на заетите лица от общото население (в съответната група).

Източник на данните е Наблюдението на работната сила.

Фиг. 4. Коефициенти на заетост (15 - 64 навършени години) по възраст

4. Заети лица

	2019	2020	2021 ¹	2022 ²	2023
	(Хиляди)				
Общо	3233.1	3121.7	3076.5	2940.6	2931.9
По местоживеене					
В градовете	2539.2	2429.4	2397.5	2302.8	2289.5
В селата	693.9	692.3	679.0	637.8	642.4
По пол					
Мъже	1732.1	1676.1	1648.7	1561.1	1553.5
Жени	1501.1	1445.6	1427.8	1379.5	1378.4
По възрастови групи					
15 - 64	3136.3	3024.3	2986.7	2840.7	2821.7
15 - 24	134.6	115.0	104.0	108.0	108.3
25 - 34	679.1	634.7	617.2	522.6	506.0
35 - 44	867.4	828.9	815.7	756.4	741.7
45 - 54	841.3	840.7	851.0	835.1	843.9
55 - 64	613.9	605.1	598.8	618.7	621.8
65 и повече	96.8	97.4	89.8	99.9	110.2
По степени на образование					
Висше	1010.5	1027.5	1041.9	984.8	998.7
Средно	1831.2	1744.3	1711.6	1655.0	1651.4
в т.ч. с придобита професионална квалификация	1063.4	1013.6	975.2	937.0	944.2
Основно и по-ниско	391.4	349.9	322.9	300.8	281.8
По статус в заетостта					
Работодатели	114.7	112.0	113.3	114.8	119.6
Самостоятелно заети, без наети лица	215.3	214.7	207.5	199.2	198.1
Наети в частния сектор	2198.9	2090.8	2080.1	2012.4	2003.2
Наети в общественния сектор	684.2	685.3	658.0	599.0	597.6
Неплатени семейни работници	20.0	18.9	17.5	15.1	13.4

¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна в методологията.

² Прекъсване на динамичния ред поради използване на данни за населението на база на Преброяване 2021.

5. Коефициенти на заетост (15 - 64 навършени години)

	(Проценти)				
	2019	2020	2021 ¹	2022 ²	2023
Общо	70.1	68.5	68.1	70.6	70.7
По местоживеене					
В градовете	73.0	71.3	71.3	73.6	73.5
В селата	61.2	60.1	58.8	61.7	62.1
По пол					
Мъже	74.1	72.5	72.0	74.0	73.9
Жени	66.0	64.3	64.2	67.2	67.4
По възрастови групи					
15 - 24	21.8	18.8	16.8	19.4	18.8
25 - 34	76.7	74.4	75.0	77.1	78.2
35 - 44	84.7	82.6	82.1	84.6	84.2
45 - 54	84.8	83.6	83.1	84.6	85.0
55 - 64	64.4	64.2	64.8	68.3	69.5

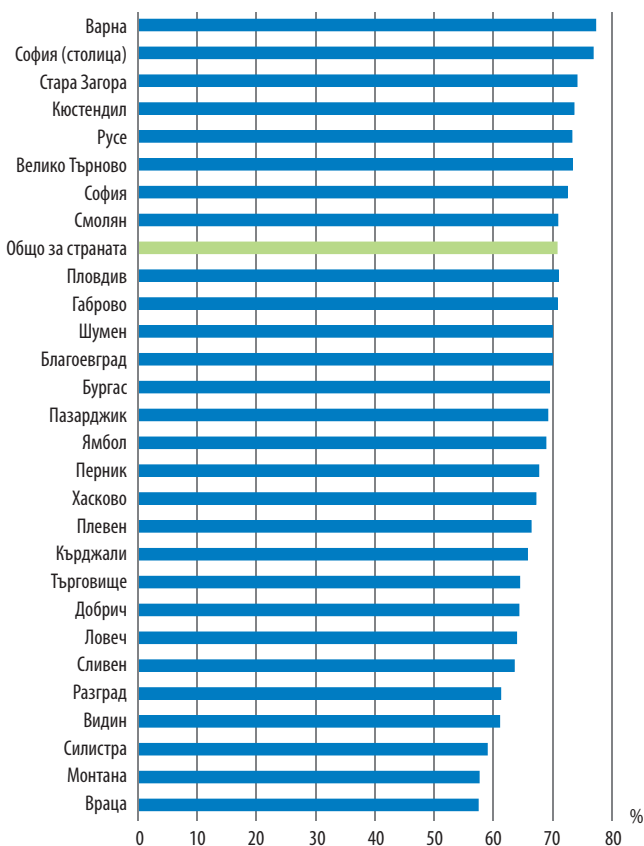
¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна в методологията.

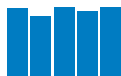
² Прекъсване на динамичния ред поради използване на данни за населението на база на Преброяване 2021.

Заетост по области

Заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години и коефициентите на заетост за същата възрастова група са представени по статистически райони съгласно Класификацията на териториалните единици за статистически цели в България, влязла в сила от 14.02.2009 г., съответстваща на Европейската класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS), и по области.

Фиг. 5. Коефициенти на заетост (15 - 64 навършени години) по области през 2023 г.

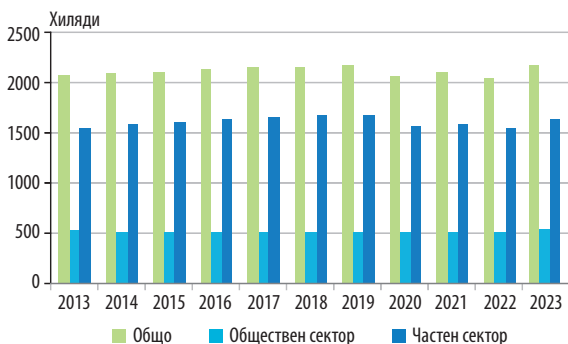
6. Заети лица на 15 - 64 навършени години и коефициенти на заетост по статистически зони, статистически райони и по области през 2023 г.

Статистически зони Статистически райони Области	Заети лица - хил.	Коефициенти на заетост - %
Общо	2821.7	70.7
<i>Северна и Югоизточна България</i>		
Северозападен	242.9	61.7
Видин	25.1	60.7
Враца	51.7	57.3
Ловеч	41.8	63.7
Монтана	39.1	57.5
Плевен	85.1	66.5
Северен централен	283.3	69.0
Велико Търново	88.7	73.1
Габрово	39.0	70.5
Разград	38.3	61.3
Русе	84.1	73.3
Силистра	33.2	58.8
Североизточен	369.6	72.0
Варна	210.7	77.0
Добрич	56.7	63.9
Търговище	37.8	64.2
Шумен	64.5	70.1
Югоизточен	401.2	69.8
Бургас	164.8	69.7
Сливен	63.5	63.7
Стара Загора	130.1	73.9
Ямбол	42.8	68.8
<i>Югозападна и Южна централна България</i>		
Югозападен	967.5	74.6
Благоевград	128.2	70.0
Кюстендил	47.1	73.5
Перник	46.1	67.8
София	102.0	72.6
София (столица)	644.1	76.5
Южен централен	557.2	69.4
Кърджали	57.9	65.9
Пазарджик	95.8	68.9
Пловдив	279.7	70.7
Смолян	40.1	70.8
Хасково	83.7	67.3

Наети лица

Наети са лицата, които са в трудово правоотношение с работодателя съгласно Кодекса на труда или в служебно правоотношение съгласно Закона за държавния служител и по силата на тези правоотношения получават възнаграждение в пари или в натура под формата на работна заплата за извършена в определен обем и качество работа. Средният годишен брой на наетите лица е средна аритметична от средния им списъчен брой през отделните месеци. Средният списъчен брой по месеци е средна аритметична от списъчния състав за всеки календарен ден.

Фиг. 6. Среден годишен брой на наетите лица по форми на собственост

7. Наети лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности и форми на собственост

Икономически дейности	(Среден годишен брой)					
	Общо		Обществен сектор		Частен сектор	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Общо	2278832	2218004	545083	548058	1733749	1669946
Селско, горско и рибно стопанство	65682	65426	10979	10947	54703	54479
Добивна промишленост	18446	18689	6825	6864	11621	11825
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	81256	81063
Производство на текстил, кожи и изделия от тях	74865	71696	231	224	74634	71472
Производство на дървен материал, хартия и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	28555	27673	111	121	28444	27552
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	2366	2385	-	-	2366	2385

7. Наети лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности и форми на собственост

Икономически дейности	(Среден годишен брой)					
	Общо		Обществен сектор		Частен сектор	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Производство на химични продукти	13570	13551	-	-	13570	13551
Производство на лекарствени вещества и продукти	7529	7547
Производство на изделия от каучук, пластмаси и минерални суровини	50146	48838
Производство на основни метали и метални изделия, без машини	61834	62951
Производство на компютърна техника, електронни и оптични продукти	10140	10384
Производство на електрически съоръжения	25594	25118	-	-	25594	25118
Производство на машини с общо и специално предназначение	32696	31443	-	-	32696	31443
Производство на превозни средства	31474	31893	-	-	31474	31893
Производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	44113	39358	950	838	43163	38520
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	29303	28727	13948	13874	15355	14853
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	36645	36047	22168	22140	14477	13907
Строителство	127698	119467	2174	2131	125524	117336
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	373721	371936	341	271	373380	371665
Транспорт, складиране и пощи	144838	136719	41842	41075	102996	95644
Хотелиерство и ресторантьорство	106599	94171	3733	3924	102866	90247
Издателска дейност, филмопроизводство, радио и телевизия	11212	10886	2671	2799	8541	8087
Далекосъобщения	17964	17482
Дейности в областта на информационните технологии и услуги	94732	91988
Финансови и застрахователни дейности	55103	52793	1560	1370	53543	51423
Операции с недвижими имоти	22313	20489	2394	2678	19919	17811
Юридически, счетоводни, консултантски и инженерни дейности	46566	43325	947	913	45619	42412
Научноизследователска и развойна дейност	12525	12806	8101	8048	4424	4758
Рекламна и ветеринарномедицинска дейност; други професионални дейности	26416	24253	146	95	26270	24158
Административни и спомагателни дейности	114196	107528	19193	17155	95003	90373
Държавно управление, държавно обществено осигуряване	112221	112437	112221	112437	x	x
Образование	165497	164445	155187	154126	10310	10319
Хуманно здравеопазване	110921	108807	70929	69158	39992	39649
Медико-социални грижи с настаняване и социална работа без настаняване	50522	58043	47070	54889	3452	3154
Култура, спорт и развлечения	34753	34731	14536	14520	20217	20211
Други дейности, н.д.	36821	32909	1210	1256	35611	31653

Безработица

Безработни са лицата на възраст 15 - 74 навършени години, които нямат работа през наблюдавания период, като едновременно с това търсят активно работа през период от четири седмици, включително наблюдаваната, и са на разположение да започнат работа до две седмици след края на наблюдавания период.

За безработни се считат и лицата, които не търсят активно, но са намерили работа, която очакват да започнат до три месеца след края на наблюдавания период.

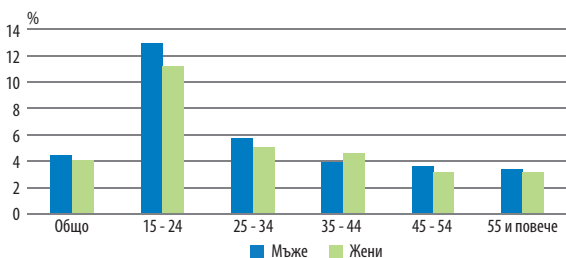
Продължителността на безработицата се определя от по-краткия от следните два периода:

- продължителност на търсене на работа;
- продължителност на времето, през което лицето е било без работа.

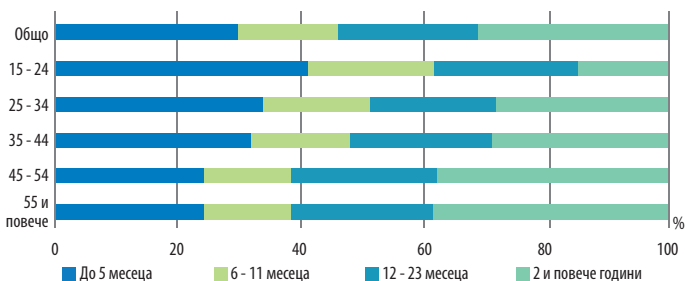
Източник на данните, с изключение на данните за регистрираните безработни, е Наблюдението на работната сила.

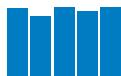
Източник на данните за регистрираните безработни в бюрата по труда е Агенцията по заетостта.

Фиг. 7. Коефициенти на безработица по пол и възраст през 2023 г.

Фиг. 8. Структура на безработните лица по възраст и продължителност на безработицата през 2023 г.

8. Безработни лица

(Хиляди)

	2019	2020	2021 ¹	2022 ²	2023
Общо	142.8	168.6	171.1	127.3	132.4
По местоживеене					
В градовете	84.2	102.7	105.9	79.0	82.6
В селата	58.6	65.9	65.1	48.2	49.8
По пол					
Мъже	82.3	96.3	95.5	70.8	71.7
Жени	60.5	72.3	75.6	56.4	60.7
По възрастови групи					
15 - 64	140.1	166.1	168.6	124.7	129.7
15 - 24	13.1	19.1	19.6	12.8	14.9
25 - 34	39.8	41.2	41.2	30.1	28.9
35 - 44	35.3	42.4	39.8	27.3	32.8
45 - 54	27.2	36.4	39.6	31.9	30.2
55 и повече	27.3	29.6	30.9	25.1	25.6
По степени на образование					
Висше	19.6	25.9	20.9	15.8	19.1
Средно	64.2	86.2	88.5	67.8	71.2
в т.ч. с придобита професионална квалификация	39.0	49.6	45.3	35.2	36.0
Основно и по-ниско	58.9	56.5	61.7	43.7	42.1
По продължителност на безработицата					
До 5 месеца	43.0	63.9	53.4	38.2	40.8
6 - 11 месеца	18.9	28.8	33.0	20.2	22.3
12 - 23 месеца	26.1	27.1	37.9	28.9	27.3
2 и повече години	54.9	48.8	46.7	39.9	42.0
Регистрирани безработни в бюрата по труда към 31.12.	194.7	220.3	157.3	153.9	158.2

¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна в методологията.

² Прекъсване на динамичния ред поради използване на данни за населението на база на Преброяване 2021.

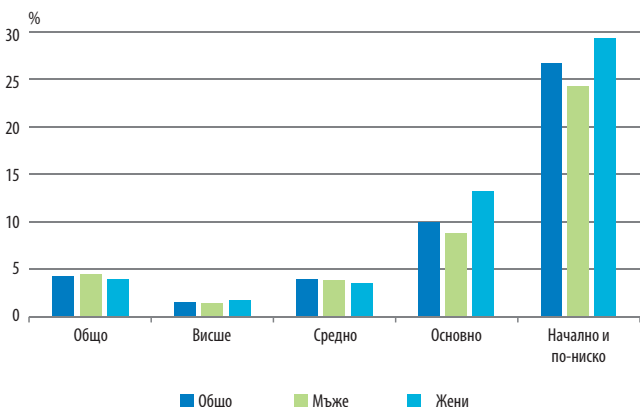
Безработица

Коефициентът на безработица представлява относителният дял на безработните лица от икономически активното население (работната сила).

Коефициентът на продължителна безработица представлява относителният дял на продължително безработните лица (безработни от една и повече години) от икономически активното население.

Обезкуражени са лицата извън работната сила (икономически неактивните лица) на възраст 15 - 74 навършени години, които желаят да работят, но не търсят активно работа, защото не вярват, че ще намерят.

Фиг. 9. Коефициенти на безработица по пол и степен на образование през 2023 г.

9. Коефициенти на безработица

	(Проценти)				
	2019	2020	2021 ¹	2022 ²	2023
Общо	4.2	5.1	5.3	4.1	4.3
По местоживеене					
В градовете	3.2	4.1	4.2	3.3	3.5
В селата	7.8	8.7	8.8	7.0	7.2
По пол					
Мъже	4.5	5.4	5.5	4.3	4.4
Жени	3.9	4.8	5.0	3.9	4.2
По възрастови групи					
15 - 64	4.3	5.2	5.3	4.2	4.4
15 - 24	8.9	14.2	15.8	10.6	12.1
25 - 34	5.5	6.1	6.3	5.4	5.4
35 - 44	3.9	4.9	4.6	3.5	4.2
45 - 54	3.1	4.1	4.4	3.7	3.5
55 и повече	3.7	4.0	4.3	3.4	3.4
Коефициент на продължителна безработица	2.4	2.3	2.6	2.2	2.3

10. Обезкуражени лица

	(Хиляди)				
	2019	2020	2021 ¹	2022 ²	2023
Общо	63.8	63.9	59.7	48.8	38.3
По местоживеене					
В градовете	32.1	33.0	29.3	24.0	16.9
В селата	31.7	30.9	30.4	24.8	21.4
По пол					
Мъже	33.1	33.9	33.1	24.4	22.0
Жени	30.7	30.0	26.5	24.3	16.3
По възрастови групи					
15 - 64	61.7	61.7	57.2	46.9	37.0
15 - 24	10.9	9.9	9.7	7.0	7.1
25 - 34	11.4	13.7	13.5	10.0	8.1
35 - 44	13.8	12.0	12.8	9.9	5.9
45 - 54	11.7	13.6	11.4	11.3	8.1
55 и повече	16.0	14.7	12.2	10.7	9.0
По степени на образование					
Висше	(2.6)	(2.5)	(2.9)	(2.2)	(1.4)
Средно	17.7	18.8	18.1	16.9	15.1
в т.ч. с придобита професионална квалификация	9.0	9.6	9.0	7.7	6.7
Основно и по-ниско	43.6	42.7	38.7	29.7	21.8

¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна в методологията.

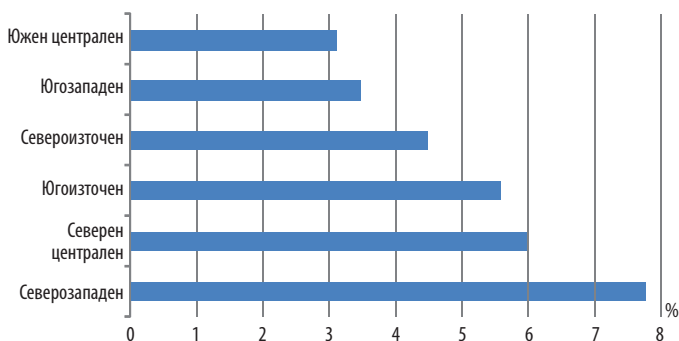
² Прекъсване на динамичния ред поради използване на данни за населението на база на Преброяване 2021.

Безработица по области

Безработните лица и коефициентите на безработица са представени по статистически райони съгласно Класификацията на териториалните единици за статистически цели в България, влязла в сила от 14.02.2009 г., съответстваща на Европейската класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS), и по области.

Източник на данните за регистрираните безработни в бюрата по труда е Агенцията по заетостта.

Фиг. 10. Коефициенти на безработица по статистически райони през 2023 г.

11. Безработица по статистически зони, статистически райони и по области през 2023 г.

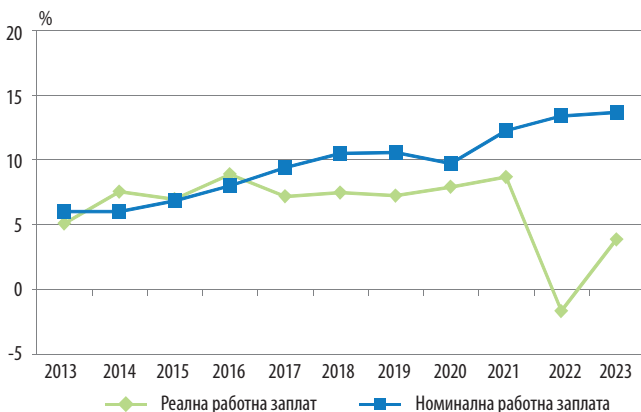
Статистически зони Статистически райони Области	Безработни лица - хил.	Коефициенти на безработица - %	Регистрирани безработни в бюрата по труда към 31.12. - хил.
Общо	132.4	4.3	158.2
<i>Северна и Югоизточна България</i>			
Северозападен	21.5	7.8	20.8
Видин	3.7	12.4	4.1
Враца	7.7	12.4	6.6
Ловеч	(1.3)	(3.0)	4.0
Монтана	5.0	10.8	6.0
Плевен	3.7	4.0	6.9
Северен централен	18.6	6.0	19.6
Велико Търново	3.4	3.6	4.9
Габрово	4.0	9.0	1.7
Разград	4.5	10.2	4.0
Русе	(1.9)	(2.2)	4.8
Силистра	4.7	11.9	4.0
Североизточен	17.9	4.5	21.5
Варна	(0.5)	(0.2)	7.1
Добрич	5.4	8.2	3.4
Търговище	5.0	11.4	4.2
Шумен	7.1	9.4	6.8
Югоизточен	20.1	4.6	21.0
Бургас	6.9	3.9	8.7
Сливен	6.5	8.9	4.8
Стара Загора	3.1	2.3	5.2
Ямбол	3.6	7.3	2.3
<i>Югозападна и Южна централна България</i>			
Югозападен	35.8	3.5	33.5
Благоевград	8.5	6.1	13.1
Кюстендил	(0.8)	(1.6)	3.2
Перник	7.0	12.4	2.0
София	(1.3)	(1.2)	4.5
София (столица)	18.3	2.7	10.7
Южен централен	18.4	3.1	35.0
Кърджали	(1.6)	(2.6)	5.0
Пазарджик	5.1	4.8	8.0
Пловдив	8.6	2.9	12.2
Смолян	(2.6)	(5.7)	4.3
Хасково	(0.6)	(0.6)	5.5

Средна годишна заплата

Брутната годишна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение е възнаграждението, заплащано на наетите лица обикновено на редовни интервали от време преди отчисляването на данъците (данък върху доходите на физическите лица) и на социалните осигуровки за сметка на наетите.

Средната брутна годишна заплата се изчислява, като начислените средства за работна заплата за отчетната година се разделят на средния списъчен брой на наетите по трудово и служебно правоотношение, без лицата в отпуск по майчинство.

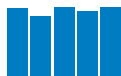
Фиг. 11. Изменение в номиналната и реалната работна заплата при база предшестващата година

12. Средна годишна заплата по икономически дейности и форми на собственост

(Левове)

Икономически дейности	Общо		Обществен сектор		Частен сектор	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Общо	21242	24147	21700	24929	21096	23887
Селско, горско и рибно стопанство	15582	17300	21203	23526	14440	16037
Добивна промишленост	29513	32980	31117	35952	28565	31245
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	17348	19336	17352	19338
Производство на текстил, кожи и изделия от тях	11727	13472	13759	17490	11720	13459
Производство на дървен материал, хартия и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	15429	17493	12517	15724	15441	17501
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	34897	40113	-	-	34897	40113

12. Средна годишна заплата по икономически дейности и форми на собственост

(Продължение и край)

(Левове)

Икономически дейности	Общо		Обществен сектор		Частен сектор	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Производство на химични продукти	22878	24319	-	-	22878	24319
Производство на лекарствени вещества и продукти	20608	24567	20169	24204
Производство на изделия от каучук, пластмаси и минерални суровини	17306	20793	17306	20793
Производство на основни метали и метални изделия, без машини	20097	22661	20417	22829
Производство на компютърна техника, електронни и оптични продукти	26481	27009	26506	27034
Производство на електрически съоръжения	20764	24433	-	-	20764	24433
Производство на машини с общо и специално предназначение	21547	23393	-	-	21547	23393
Производство на превозни средства	20334	22570	-	-	20334	22570
Производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	19986	23170	18972	20968	20008	23219
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	33149	37599	38551	44508	28233	31123
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	16220	17722	14573	16890	18750	19055
Строителство	16022	18537	17662	20487	15993	18502
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	18220	20890	19902	24280	18218	20887
Транспорт, складиране и пощи	17126	20107	20983	24298	15542	18287
Хотелиерство и ресторантьорство	12629	14668	14836	17449	12547	14544
Издателска дейност, филмопроизводство, радио и телевизия	27973	31796	22878	25947	29585	33861
Далекосъобщения	33973	37300	33975	37302
Дейности в областта на информационните технологии и услуги	58638	64233	40266	48290	58822	64407
Финансови и застрахователни дейности	32448	36265	48740	58297	31950	35657
Операции с недвижими имоти	19317	20776	15023	16604	19846	21412
Юридически, счетоводни, консултантски и инженерни дейности	25899	30187	21291	25367	25999	30295
Научноизследователска и развойна дейност	32959	36662	19646	23369	58089	60278
Рекламна и ветеринарномедицинска дейност; други професионални дейности	31521	34644	17890	19723	31600	34704
Административни и спомагателни дейности	17621	19892	10493	12543	19084	21313
Държавно управление, държавно обществено осигуряване	24420	28061	24420	28061	x	x
Образование	22043	25969	22113	26007	20959	25377
Хуманно здравеопазване	26099	29581	25414	28318	27338	31837
Медико-социални грижи с настаняване и социална работа без настаняване	13450	15303	13295	15143	15592	18105
Култура, спорт и развлечения	18180	20409	16479	19279	19426	21235
Други дейности, н.д.	13440	15291	14225	15447	13412	15284

IV. ОБРАЗОВАНИЕ

Видове образователни институции

Образователни институции са тези, които директно провеждат обучение по образователни програми с учащи в организирани класове (групи) на място или чрез дистанционна форма на обучение. Образователните програми в тези институции обхващат всички степени на образование и/или придобиване на степен на професионална квалификация. Неформалното образование и самостоятелното обучение не попадат в обхвата на образователната система според използваните дефиниции на МСКО 2011.

От учебната 2021/2022 година Националният статистически институт (НСИ) премина към използването на административни данни за предучилищното и училищното образование, а от 2023/2024 също и за висшето. Данните за предучилищното и училищното образование се получават от Националната електронна система за предучилищното и училищното образование, докато тези за висшето образование от Регистър на всички действащи, прекъснали и завършили студенти и докторанти. И двете бази данни се поддържат от Министерство на образованието и науката (МОН).

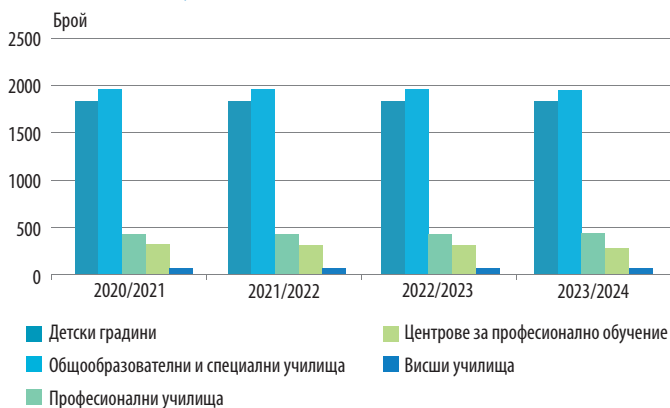
Видове образователни институции:

- Детски градини;
- Училища¹ (I - XII клас) - начални (I - IV клас), основни (I - VII клас), обединени (I - X клас), гимназии (VIII - XII клас), средни (I - XII клас), професионални (по изкуствата, спортни, професионални гимназии, предоставящи обучение по програми за придобиване на степен професионална квалификация);
- Центрове за професионално обучение, обхващащи обучението на лица, навършили 16 години, в платени професионални програми, водещи до придобиване на степен на професионална квалификация според Закона за професионалното образование и обучение;
- Професионални колежи и професионални гимназии, провеждащи програми с прием след средно образование;
- Висши училища - колежи, университети и специализирани висши училища. Статистическото изследване на висшето образование обхваща всички акредитирани висши училища съгласно Закона за висшето образование и до учебната 2021/2022 година вкл. частните духовни висши училища, създадени по реда на Закона за вероизповеданията.

¹ Съгласно Закона за предучилищното и училищното образование (обн., ДВ, бр. 79 от 13 октомври 2015 година).

Фиг. 1. Учебни институции по вид

1. Учебни институции по вид и форма на собственост

(Брой)

	2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024	
	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни
Общо	4566	556	4536	544	4533	549	4509	526
Детски градини	1823	110	1817	117	1817	119	1827	123
Общообразователни и специални училища¹	1956	97	1956	96	1950	99	1939	94
Начални (I - IV кл.)	129	6	126	7	127	8	128	9
Основни (I - VII кл.)	1 151	38	1 136	34	1 128	35	1 123	33
Обединени (I - X кл.)	71	1	75	-	75	-	74	-
Гимназии (VIII - XII кл.)	114	23	116	20	116	19	115	19
Средни (I - XII кл.)	491	29	503	35	504	37	499	33
Професионални	418	23	417	27	419	28	421	30
Училища по изкуствата	21	-	21	-	21	-	21	-
Спортни училища	25	-	25	-	25	-	25	-
Професионални гимназии	353	6	350	8	351	9	356	14
Професионални колежи след средно образование	19	17	21	19	22	19	19	16
Центрове за професионално обучение²	315	310	292	288	296	290	271	266
Висши училища³	54	16	54	16	51	13	51	13
Университети и специализирани висши училища	50	12	50	12	48	10	48	10
Колежи в структурата на университети и специализирани висши училища	17	-	17	-	17	-	17	-
Самостоятелни колежи	4	4	4	4	3	3	3	3

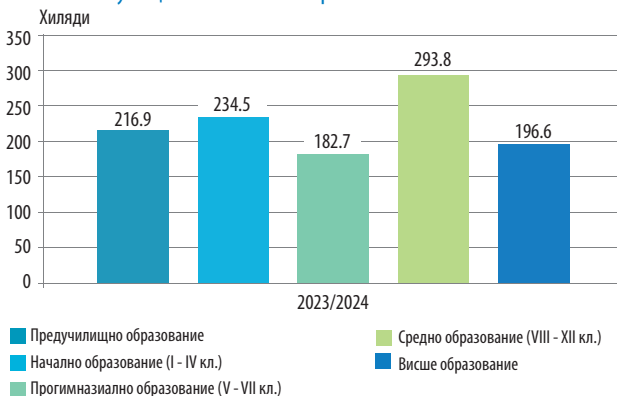
¹ Вкл. българските училища в чужбина, финансирани от държавата.² Центрове, провеждащи обучение по програми за придобиване на степен на професионална квалификация.³ След промяна в Закон за вероизповеданията, от учебната 2022/2023 г. трите духовни висши училища не попадат в обхвата на изследването.

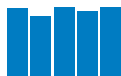
Записани учащи

Методологията на статистиката на образованието е изградена на основата на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО), ревизия 2011 г., и съпътстващите я методически ръководства:

- Предучилищно образование в детски градини и подготвителни групи в училищата (образователна степен МСКО - 0);
- Начален и прогимназиален етап на основното образование, средно образование във всички видове училища и професионално обучение след средно образование в професионални колежи (образователни степени МСКО - 1, 2, 3 и 4);
- Професионално обучение срещу заплащане за придобиване на степен на професионална квалификация в центрове за професионално обучение, професионални гимназии, професионални колежи и професионални училища (образователни степени МСКО - 2, 3 и 4);
- Висше образование за придобиване на образователно-квалификационни степени „професионален бакалавър“, „бакалавър“ и „магистър“ в колежи, университети и специализирани висши училища (образователни степени МСКО - 6 и 7);
- Висше образование за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в университети, специализирани висши училища и научни организации (образователна степен МСКО - 8).

Фиг. 2. Записани учащи по степени на образование

2. Записани учащи по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011)

(Брой)

	2020/2021		2021/2022 ¹		2022/2023		2023/2024 ²	
	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни
Общо	1156555	54287	1159605	53650	1155980	53801	1133894	50503
Предучилищно образование (МСКО - 0)	215666	4874	214847	5569	216481	5977	216857	6129
Начално образование (I - IV кл., МСКО - 1)	237737	4877	233548	4880	232549	5141	234521	5206
Прогимназиално и средно образование (V-VII и VIII-XII клас, МСКО - 2, 3)	466015	7633	475148	8551	476738	9423	476470	10036
Професионално обучение за възрастни - I степен професионална квалификация (МСКО - 2)	3870	3297	3380	2907	3711	2671	3464	2555
Професионално обучение за възрастни - II степен професионална квалификация (МСКО - 3)	2690	2259	2429	2073	2092	1604	2258	1832
Професионално обучение за възрастни - III степен професионална квалификация (МСКО - 3)	3600	2951	2559	1918	2476	1652	3034	2277
Професионално обучение след средно образование (МСКО - 4)	530	398	586	380	603	456	682	454
Професионално обучение за възрастни - IV степен професионална квалификация (МСКО - 4)	86	86	127	127	-	-	-	-
Висше образование (МСКО - 6, 7, 8)	226361	27912	226981	27245	221330	26877	196608	22014
Образователно-квалификационна степен „професионален бакалавър“ (МСКО - 6)	7991	1564	7799	1430	6783	1188	6321	1098
Образователно-квалификационна степен „бакалавър“ (МСКО - 6)	139765	19339	139000	18596	135947	18558	123335	16304
Образователно-квалификационна степен „магистър“ (МСКО - 7)	72035	6748	73640	6940	72052	6842	60857	4442
Образователна и научна степен „доктор“ (МСКО - 8)	6570	261	6542	279	6548	289	6095	170

¹ Прекъсване на динамичния ред за предучилищното и училищното образование поради промяна на източника на данни и датата на наблюдение.

² Прекъсване на динамичния ред за висшето образование поради промяна на източника на данни и методологията.

Преподаватели по степени на преподаване

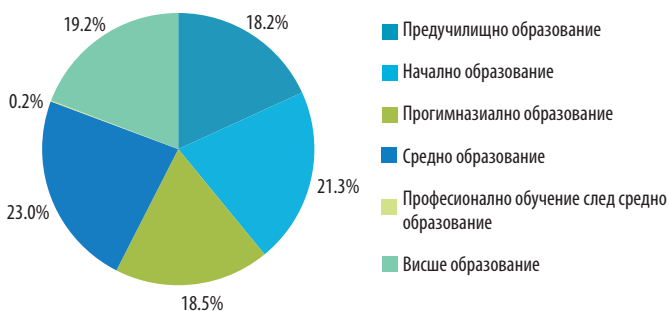
Учителите (преподавателите) са длъжностните лица, които непосредствено провеждат учебните занятия съгласно учебните планове, независимо дали са пълно или непълно заети.

Управленският персонал включва длъжностни лица, изпълняващи управленски функции на равнище образователна институция - директори, заместник-директори с преподавателска заетост, ректори, декани и техни заместници, ръководители на катедри.

В броя на преподавателите са включени учители и управленски персонал с преподавателска дейност.

Учителите в основното и средното образование се групират по степени на преподаване и според вида на програмата (общообразователна или професионална). В случаите, при които един учител преподава в различни степени, той се отнася към съответната степен, в която има преобладаващ брой учебни часове.

Фиг. 3. Структура на преподавателите по степени на преподаване през учебната 2023/2024 година

3. Преподаватели по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011)

(Брой)

	2020/2021	2021/2022 ¹	2022/2023	2023/2024
Общо	110455	110259	110799	109972
Предучилищно образование (МСКО - 0)	20094	19975	19747	20001
Начално образование (I - IV кл., МСКО - 1)	23042	23499	23626	23016
Прогимназиално и средно образование (V-VII и VIII-XII клас, МСКО - 2, 3)	46432	45863	46319	45647
Професионално обучение след средно образование (МСКО - 4)	171	227	225	210
Висше образование (МСКО - 6, 7)	20716	20695	20882	21098
Колежи (МСКО - 6)	677	672	622	625
Университети и специализирани висши училища (МСКО - 6, 7)	20039	20023	20260	20473

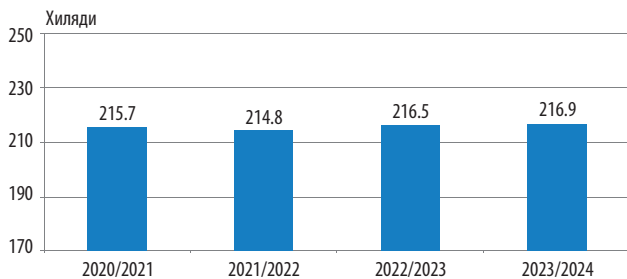
¹ Прекъсване на динамичния ред за предучилищното и училищното образование поради промяна на източника на данни и датата на наблюдение.

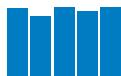

Детски градини

Детските градини и предучилищните групи в училищата обхващат децата на възраст 3 - 6 години.

Фиг. 4. Деца в детските градини

4. Детски градини

(Брой)

	2020/2021	2021/2022 ¹	2022/2023	2023/2024
Детски градини	1823	1817	1817	1827
Педагогически персонал	20094	19975	19747	20001
в т.ч. детски учители	18786	18726	18830	19236
Деца ²	215666	214847	216481	216857
в т.ч. момичета	104026	104332	105234	105281

¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна на източника на данни.

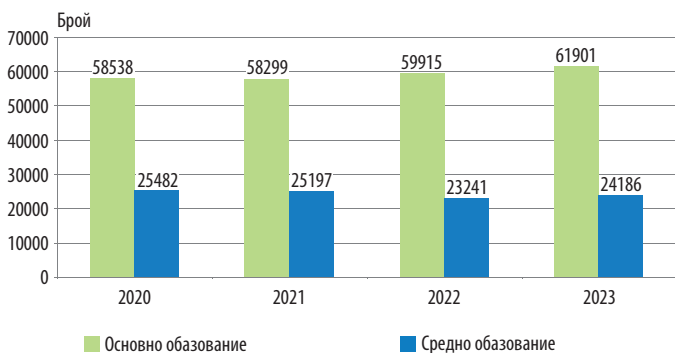
² Включително децата в подготвителните групи в училищата.

Общообразователни училища

Общообразователните училища са непрофилирани и профилирани (чуждоезикови, природо-математически, хуманитарни и други). Данните за броя на учениците са предоставени по групи класове.

За завършили степен на образование се считат тези ученици, които са получили документ за завършена степен от легитимна образователна институция, съдържащ изискващите се според закона записвания и печати.

Фиг. 5. Завършили общообразователните училища

5. Ученици в общообразователните програми по групи класове

(Брой)

	2020/2021	2021/2022 ¹	2022/2023	2023/2024
Общо	565023	556830	549926	544992
I - IV кл.	237556	233369	232549	234334
V - VII кл.	194412	194914	189580	182523
VIII - XII кл.	133055	128547	127797	128135

6. Завършили в общообразователните училища

(Брой)

	2020	2021 ¹	2022	2023
Основно образование	58538	58299	59915	61901
Средно образование	25482	25197	23241	24186

¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна на източника на данни и датата на наблюдение.

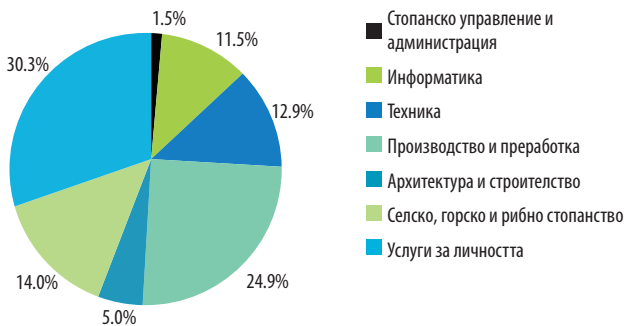
Професионално обучение - I степен

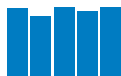
Обучението за придобиване на I степен професионална квалификация се осъществява в професионални паралелки.

В броя на завършилите са посочени успешно издържалите изпитите и получили свидетелство за придобита I степен професионална квалификация.

Разпределението на учащите и на завършилите програми за придобиване на професионална квалификация за всички степени по тесни области е представено според Списъка на професиите за професионално образование и обучение, утвърден със заповед № РД 09-4493/18.11.2021 г. на министъра на образованието и науката.

Фиг. 6. Структура на учащите по тесни области на образованието в програми за придобиване на I степен професионална квалификация през учебната 2023/2024 година

7. Ученици в програми за придобиване на I степен професионална квалификация по тесни области на образованието

(Брой)

Тесни области на образованието	2020/2021	2021/2022 ¹	2022/2023	2023/2024
Общо	2885	3946	4022	4035
Стопанско управление и администрация	119	132	74	60
Информатика	259	550	551	466
Техника	411	615	500	519
Производство и преработка	801	928	960	1005
Архитектура и строителство	116	170	196	200
Селско, горско и рибно стопанство	378	405	537	564
Услуги за личността	801	1146	1204	1221

8. Завършили програми за придобиване на I степен професионална квалификация по тесни области на образованието

(Брой)

Тесни области на образованието	2020	2021 ¹	2022	2023
Общо	390	461	402	479
Стопанско управление и администрация	-	20	27	29
Информатика	22	44	36	118
Техника	70	49	79	44
Производство и преработка	144	120	105	133
Архитектура и строителство	10	26	14	25
Селско, горско и рибно стопанство	36	56	45	24
Услуги за личността	108	146	96	106

¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна на източника на данни и датата на наблюдение.

Професионално обучение - II степен

Обучението за придобиване на II степен професионална квалификация се осъществява в професионалните гимназии и професионалните паралелки в общообразователните училища.

Завършилите средно образование и придобили II степен професионална квалификация в професионалните гимназии имат право да продължат образованието си във висшите училища или да започнат работа по придобитата професия (специалност).

Фиг. 7. Структура на учащите по тесни области на образованието в програми за придобиване на II степен професионална квалификация през учебната 2023/2024 година

9. Ученици в програми за придобиване на II степен професионална квалификация по тесни области на образованието

Тесни области на образованието	(Брой)			
	2020/2021	2021/2022 ¹	2022/2023	2023/2024
Общо	24871	27087	28757	29054
Изкуства	241	235	241	216
Стопанско управление и администрация	1838	2016	2257	2313
Информатика	1153	1868	2071	2196
Техника	5237	6343	6934	7175
Производство и преработка	2846	3248	3435	3616
Архитектура и строителство	713	732	806	833
Селско, горско и рибно стопанство	4049	3522	3155	2732
Здравеопазване	337	702	847	948
Социални услуги	61	135	198	205
Услуги за личността	7946	7771	8285	8343
Транспорт	450	515	528	477

10. Завършили програми за придобиване на II степен професионална квалификация по тесни области на образованието

Тесни области на образованието	(Брой)			
	2020	2021 ¹	2022	2023
Общо	2325	2734	1209	1959
Изкуства	20	12	17	21
Стопанско управление и администрация	267	254	126	148
Информатика	96	187	104	190
Техника	392	476	171	251
Производство и преработка	275	267	95	167
Архитектура и строителство	61	73	18	34
Селско, горско и рибно стопанство	373	390	149	177
Здравеопазване	17	28	41	67
Социални услуги	-	-	3	19
Услуги за личността	804	1016	470	858
Транспорт	20	31	15	27

¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна на източника на данни и датата на наблюдение.

Професионално обучение - III степен

Професионалните гимназии, училищата по изкуствата, спортните училища и професионалните паралелки в общообразователните училища осъществяват професионално образование с придобиване на III степен професионална квалификация.

Завършилите средно образование и придобили III степен професионална квалификация в професионалните гимназии, училищата по изкуствата и спортните училища имат право да продължат образованието си във висшите училища или да започнат работа по придобитата професия (специалност).

Фиг. 8. Структура на учащите по тесни области на образованието в програми за придобиване на III степен професионална квалификация през учебната 2023/2024 година

11. Ученици в програми за придобиване на III степен професионална квалификация по тесни области на образованието

(Брой)

Тесни области на образованието	2020/2021	2021/2022 ¹	2022/2023	2023/2024
Общо	110370	120136	125893	132251
Изкуства	9912	12124	14186	16360
Хуманитарни науки	106	141	116	116
Журналистика, масова комуникация и информация	63	60	64	67
Стопанско управление и администрация	14773	14367	14241	14356
Физически науки	9	9	9	8
Информатика	13116	16052	18255	20275
Техника	29697	30549	31436	32054
Производство и преработка	5684	6250	6237	6189
Архитектура и строителство	5165	5470	5667	5891
Селско, горско и рибно стопанство	9123	9889	9992	9992
Ветеринарна медицина	899	925	982	1025
Здравеопазване	330	314	401	526
Социални услуги	452	456	513	638
Услуги за личността	19041	21094	20902	21585
Транспорт	1558	1992	2466	2775
Опазване на околната среда	258	261	286	278
Обществена сигурност и безопасност	184	183	140	116

12. Завършили програми за придобиване на III степен професионална квалификация по тесни области на образованието

(Брой)

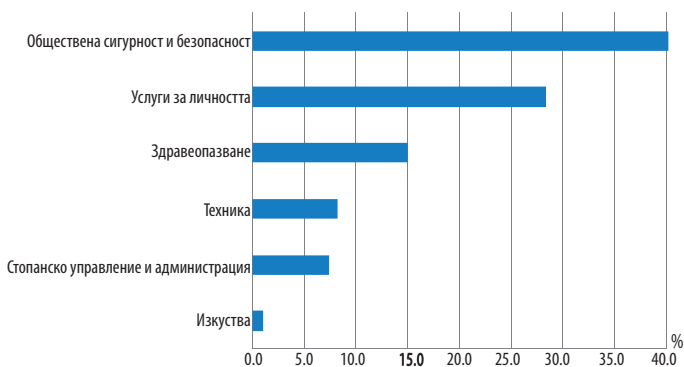
Тесни области на образованието	2020	2021 ¹	2022	2023
Общо	12499	13466	16016	17327
Изкуства	885	1196	1443	1761
Хуманитарни науки	-	-	8	11
Журналистика, масова комуникация и информация	12	13	8	11
Стопанско управление и администрация	2468	2396	2722	2786
Физически науки	-	-	-	9
Информатика	1352	1465	2184	2385
Техника	3100	3250	3681	4280
Производство и преработка	501	579	668	640
Архитектура и строителство	684	590	859	966
Селско, горско и рибно стопанство	839	1159	981	1042
Ветеринарна медицина	155	106	101	125
Здравеопазване	33	32	57	47
Социални услуги	25	41	30	20
Услуги за личността	2306	2503	3064	2991
Транспорт	105	99	143	192
Опазване на околната среда	34	37	38	41
Обществена сигурност и безопасност	-	-	29	20

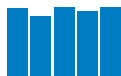
¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна на източника на данни и датата на наблюдение.

Професионално обучение - IV степен

Професионалните колежи и професионалните гимназии осъществяват професионално обучение с придобиване на IV степен професионална квалификация с продължителност до две години. В тях се приемат лица със завършено средно образование.

Фиг. 9. Структура на учащите по тесни области на образованието в програми за придобиване на IV степен професионална квалификация през учебната 2023/2024 година

13. Ученици в програми след средно образование за придобиване на IV степен професионална квалификация по тесни области на образованието

(Брой)

Тесни области на образованието	2020/2021	2021/2022 ¹	2022/2023	2023/2024
Общо	530	586	603	682
Изкуства	29	4	-	7
Стопанско управление и администрация	139	139	92	50
Техника	101	62	58	56
Здравеопазване	18	18	119	102
Услуги за личността	89	121	143	193
Обществена сигурност и безопасност	154	242	191	274

14. Завършили програми след средно образование за придобиване на IV степен професионална квалификация по тесни области на образованието

(Брой)

Тесни области на образованието	2020	2021 ¹	2022	2023
Общо	581	338	464	217
Изкуства	8	-	1	-
Стопански науки и администрация	35	58	46	45
Техника	26	24	39	12
Здравеопазване	4	7	99	55
Услуги за личността	65	52	64	42
Обществена сигурност и безопасност	443	197	215	63

¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна на източника на данни и датата на наблюдение.

Висше образование

За студент се счита всяко лице, включено в образователна програма на формалното висше образование според МСКО 2011 независимо от формата на обучение. Формалното образование включва учебните програми, провеждани в легитимните образователни институции, създадени по установения законов ред.

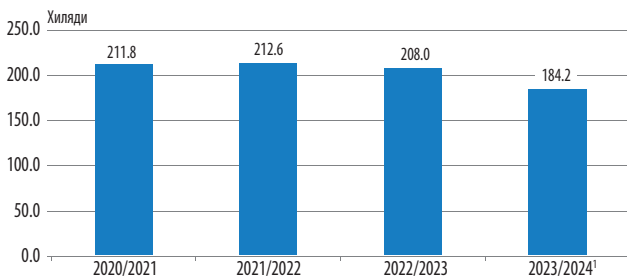
НСИ ежегодно установява броя на записаните студенти чрез броене на учащите, а не броя на записванията. В рамките на един университет например (институт или колеж) според действащата национална методология студентите се броят само веднъж в случаите на едновременно изучаване на две специалности. Двойно броене не се допуска освен при случаите на неправомерно едновременно следване в две висши училища.

На завършилите с минимален срок на обучение по учебен план четири години се присъжда образователно-квалификационна степен „бакалавър“. Образователно-квалификационна степен „магистър“ се присъжда на завършилите с минимален срок на обучение пет години или не по-малко от една година след степен „бакалавър“.

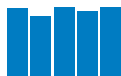
Образователно-квалификационна степен „професионален бакалавър“ е степен на професионалното висше образование. Тя се присъжда след завършено обучение в колеж с минимален срок на обучение три години.

Образователна и научна степен „доктор“ се присъжда от научно жури според изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България след минимум тригодишно обучение и успешна защита на дисертационен труд.

Фиг. 10. Студенти в университетите и специализираните висши училища

¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна на източника на данни и методологията.

15. Студенти, обучаващи се във висшите училища¹

(Брой)

	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024 ¹
Общо	219791	220439	214782	190513
В университети и специализирани висши училища	211800	212640	207999	184192
В колежи	7991	7799	6783	6321

¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна на източника на данни и методологията.16. Завършили висше образование¹

(Брой)

	2020	2021	2022	2023 ²
Общо	45258	46135	47675	44077
Професионален бакалавър	1712	1 864	1 795	1603
Бакалавър	23151	23 269	23 295	22097
Магистър	20395	21 002	22 585	20377

¹ Без образователна и научна степен „доктор“.² Прекъсване на динамичния ред поради промяна на източника на данни.

17. Докторанти във висшите училища и научните организации

(Брой)

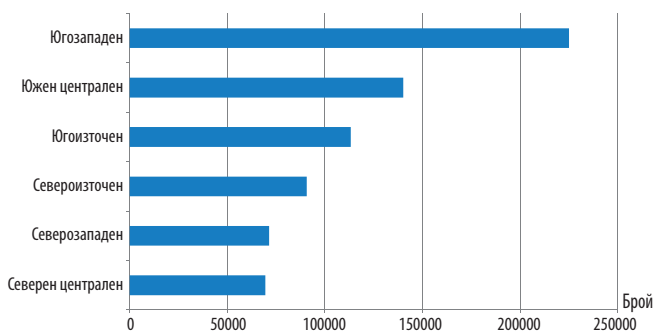
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024 ¹
Обучаващи се	6570	6542	6548	6095
в т.ч. редовно обучение	3607	3709	3629	3697
Придобили образователна и научна степен „доктор“	1097	1149	1101	955
в т.ч. редовно обучение	505	542	503	322

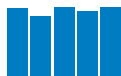
¹ Прекъсване на динамичния ред поради промяна на източника на данни.

Училища, преподаватели и ученици по области

Административно-териториалните единици „области“ са представени съгласно Закона за административно-териториалното устройство на Република България, влязъл в сила от 5.02.1999 г. (28 области), а териториалните единици за статистически цели - статистически зони и статистически райони, съгласно Класификацията на териториалните единици за статистически цели в България. Тази класификация кореспондира с Класификацията NUTS на Евростат и е утвърдена със заповед № РД 07-204/17.01.2013 г. на председателя на Националния статистически институт на основание на Регламент (ЕО) № 31/2011 на Комисията от 17 януари 2011 г. за изменение на приложенията към Регламент (ЕО) № 1059/2003, както и на основание на чл. 9, т. 9, чл. 7, ал. 1, т. 6 и 15 и чл. 10 от Закона за статистиката (обн., ДВ, бр. 13 от 8.02.2013 г., в сила от 12.02.2013 г.).

Фиг. 11. Ученици през учебната 2023/2024 година по статистически райони

18. Училища, преподаватели и ученици през учебната 2023/2024 година по статистически зони, статистически райони и области¹

(Брой)

Статистически зони Статистически райони Области	Училища	Преподаватели	Ученици
Общо за страната	2341	68663	710991
<i>Северна и Югоизточна България</i>	1264	33790	345352
Северозападен	317	7364	71516
Видин	31	705	6873
Враца	70	1738	16862
Ловеч	55	1236	12265
Монтана	58	1220	11876
Плевен	103	2465	23640
Северен централен	275	7237	69589
Велико Търново	84	2244	21012
Габрово	30	906	9378
Разград	53	1140	11188
Русе	67	1912	18637
Силистра	41	1035	9374
Североизточен	304	8802	90819
Варна	123	4542	50682
Добрич	67	1546	14301
Търговище	50	1075	9909
Шумен	64	1639	15927
Югоизточен	368	10387	113428
Бургас	137	4218	46462
Сливен	68	1842	20525
Стара Загора	120	3197	33797
Ямбол	43	1130	12644
<i>Югозападна и Южна централна България</i>	1077	34873	365639
Югозападен	570	21114	225320
Благоевград	117	3397	34331
Кюстендил	37	1033	10683
Перник	40	1076	11329
София	96	2416	23881
София (столица) ²	280	13192	145096
Южен централен	507	13759	140319
Кърджали	71	1487	13584
Пазарджик	110	2504	25283
Пловдив	192	6496	70198
Смолян	57	1145	8687
Хасково	77	2127	22567

¹ Без висшите училища и професионалните колежи.

² Вкл. българските училища в чужбина, финансирани от държавата.

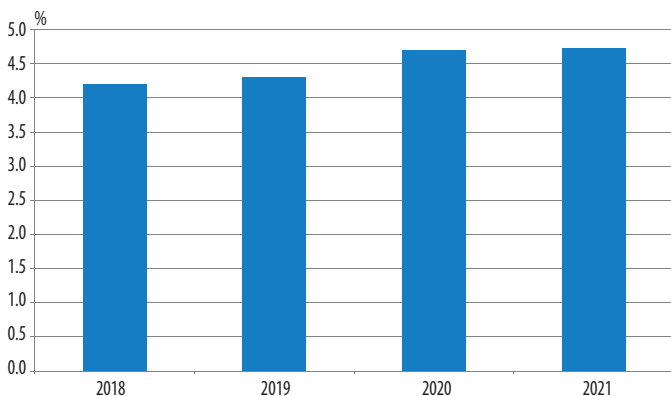

Степен на обхват на образователната система и разходи за образование

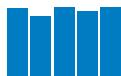
Показателят „групов нетен коефициент на записване“ цели да покаже степента на обхват на образователната система сред децата и младежите, принадлежащи към определена възрастова група, съответстваща на дадено образователно ниво.

Публичните разходи за образование са изчислени по единна методология, прилагана от ЮНЕСКО, ОИСР и Евростат.

Фиг. 12. Публични разходи за образование като дял от БВП¹

¹ Изчисленията са направени по методология на Евростат (UOE - финансови таблици).

19. Групови нетни коефициенти¹ на записване на населението по степени на образование според МСКО 2011

(Проценти)

	2020/2021	2021/2022 ²	2022/2023 ³	2023/2024 ⁴
Предучилищно образование (МСКО - 0)	78.1	79.1	87.3	87.9
Начално образование (I - IV кл., МСКО - 1)	84.8	83.6	92.7	92.5
Прогимназиално и средно образование (V - VII и VIII - XII кл., МСКО - 2, 3)	84.4	84.6	91.0	88.9
Професионално обучение след средно образование (МСКО - 4)	0.04	0.02	0.04	0.03
Висше образование (МСКО - 6, 7)	42.3	41.9	46.0	42.2

¹ Груповите нетни коефициенти са изчислени в проценти като отношение на броя на учащите по степени във възрастовите групи 3 - 6, 7 - 10, 11 - 18, 19 - 20 и 19 - 23 години към броя на населението в същите възрастови групи.

² Прекъсване на динамичния ред за предучилищното и училищното образование поради промяна на източника на данни и датата на наблюдение.

³ Прекъсване на динамичния ред поради наличието на нова оценка на населението на база данните от Преброяване 2021.

⁴ Прекъсване на динамичния ред за висшето образование поради промяна на източника на данни и методологията.

20. Рано напуснали образование и обучение по пол (възраст 18 - 24 навършени години)¹

(Проценти)

	2020	2021 ²	2022 ²	2023
Общо	12.8	12.2	10.3	9.3
Мъже	13.4	11.5	9.1	9.4
Жени	12.1	12.9	11.4	9.2

¹ Източник: НСИ, Наблюдение на работната сила - годишни данни.

² Прекъсване на динамичния ред.

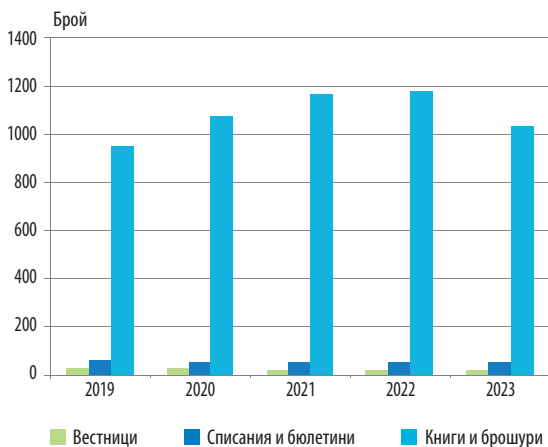
V. КУЛТУРА И ИЗКУСТВО

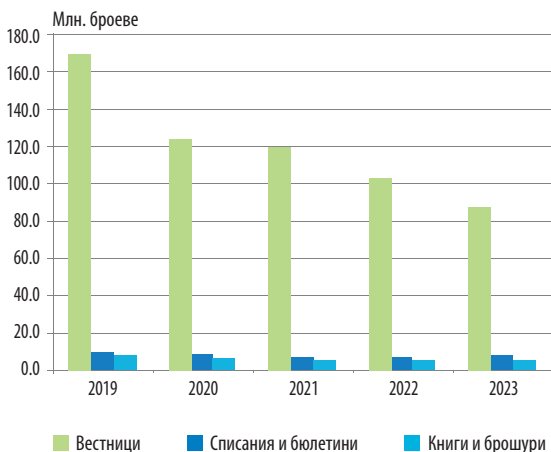
Издателска дейност

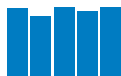
Националното писмено културно наследство придобива изражение в издадената в страната книжна продукция (книги, брошури, вестници, списания, бюлетини и периодични сборници). Статистическата отчетност за издадената продукция дава представа на широката общественост за броя на заглавията и тиража по различни класификационни групи.

Фиг. 1. Издадени заглавия

Фиг. 2. Тираж

1. Издателска дейност

	2019	2020	2021	2022	2023
	Книги и брошури				
Заглавия - бр.	9516	10769	11700	11828	10361
Тираж - млн. бр.	7.6	5.7	5.0	5.6	5.4
	Списания и бюлетини				
Заглавия - бр.	595	519	494	503	475
Годишен тираж - млн. бр.	9.0	8.4	7.0	7.1	7.9
	Вестници				
Заглавия - бр.	223	209	201	191	180
Годишен тираж - млн. бр.	169.3	123.3	119.6	102.8	87.2

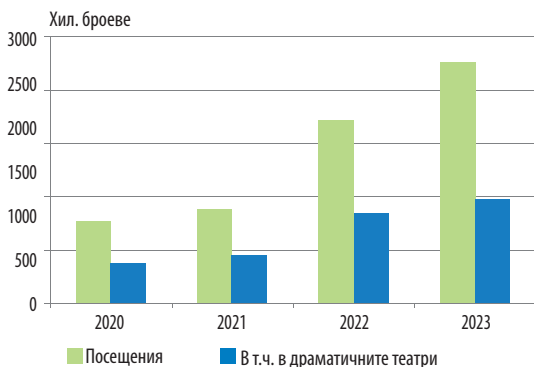
2. Книги и брошури през 2023 г. по предназначение

Предназначение	Общо		Книги		Брошури	
	заглавия - бр.	тираж - хил.	заглавия - бр.	тираж - хил.	заглавия - бр.	тираж - хил.
Общо	10361	5357	8568	4166	1793	1191
Обществено-политическа	19	4	17	4	2	0
Научна литература	2136	351	1932	328	204	22
Популярна литература	2022	1150	1848	1033	174	117
Научно-популярна за възрастни	2022	1150	1848	1033	174	117
Професионална	89	39	61	33	28	6
Професионално-производствена	89	39	61	33	28	6
Учебна литература	1345	1192	1108	977	237	215
Висши училища	763	106	683	98	80	8
Общобразователни и специални училища	473	1045	340	845	133	200
Учебно-методична	109	41	85	34	24	8
Художествена литература	2995	1295	2828	1264	167	31
Художествена литература за възрастни	2995	1295	2828	1264	167	31
Литература за деца и юноши	1548	1264	602	472	946	791
Художествена литература за деца и юноши	949	775	473	340	476	434
Научно-популярна литература за деца и юноши	599	489	129	132	470	357
Официално-документална литература	70	16	58	14	12	2
Справочна литература	137	46	114	40	23	6

Сценични изкуства и кина

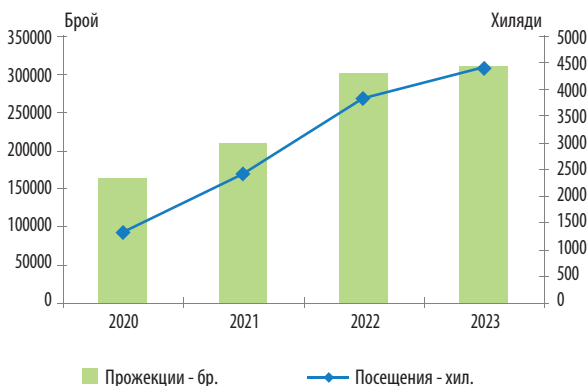
НСИ наблюдава дейността на театрите, оперите, оперетите, цирковете и музикалните колективи (филхармонии, ансамбли за народни песни и танци и оркестри), местата, посетителите и изнесените представления.

Фиг. 3. Посещения в театрите

През 2023 г. кината в страната са 81, а киноекраните - 225, като броят им намалява съответно с 4 и 2 спрямо 2022 година.

Фиг. 4. Посещения и прожекции в кината

3. Театри

	2020	2021	2022	2023
Театри - бр.	71	71	72	83
Места - хил.	28.6	29.7	31.7	34.1
Представления - хил.	7.0	10.0	13.2	16.1
Посещения - млн.	0.8	0.9	1.7	2.2

4. Кина

	2020	2021	2022	2023
Кина - бр.	70	76	85	81
Прожекции - бр.	162906	210536	301350	309659
Посещения - хил.	1316	2400	3816	4412

5. Произведени филми

Видове филми	2020	2021	2022	(Брой) 2023 ¹
Произведени филми	95	74	98	145
в т.ч. телевизионни	41	31	58	92
Пълнометражни	28	20	24	37
Игрални (художествени)	22	12	18	19
Документални	6	8	5	17
Други	-	-	1	1
Късометражни и среднометражни	67	54	74	108
Игрални	14	13	15	7
Документални и образователни	42	30	48	91
Анимационни	11	11	11	10
Други (кинолетописи и други)	-	-	-	-

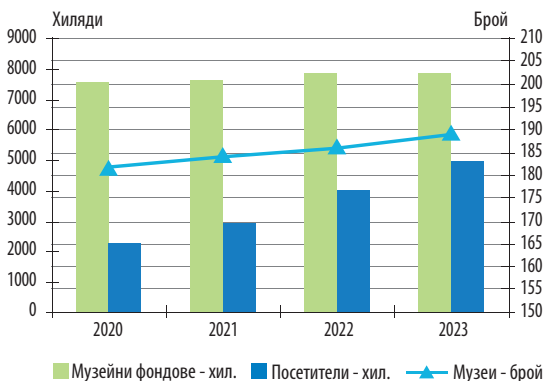
¹ Данните са предварителни.

Музеи и читалища

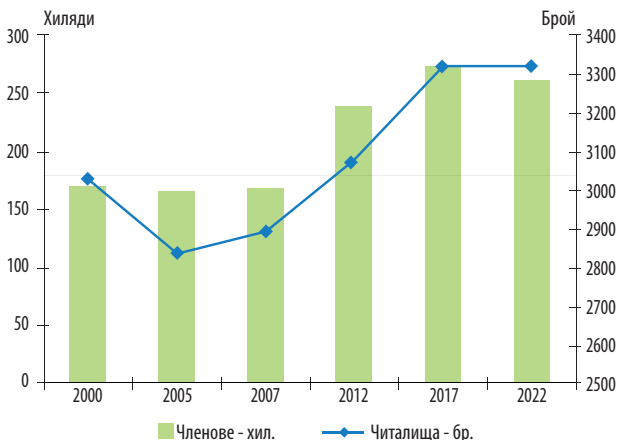
Музеят е културна и научна организация, която издирва, изучава, опазва и представя културни и природни ценности и образци с познавателна, образователна и естетическа цел. НСИ наблюдава всички открити за посещение музеи: исторически, природни, археологически, етнографски, изложбени галерии и други.

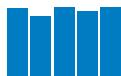
Народните читалища са „традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения в населените места, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи“ (чл. 2, ал. 1 от Закона за народните читалища). НСИ провежда изследването за дейността на читалищата на всеки пет години.

Фиг. 5. Музеи

Фиг. 6. Читалища и членове в читалищата

6. Музеи

	2020	2021	2022	2023
Музеи - бр.	182	184	186	189
Музейни фондове (движими културни ценности) - хил. бр.	7550	7624	7804	7848
Електронни единици - хил. бр.	407	452	463	436
Посетители - хил. бр.	2236	2915	4001	4965
Посетители в деня за свободен вход - хил. бр.	266	383	545	789
Персонал - бр.	3365	3377	3392	3685
в т.ч. специалисти с научна степен или академична длъжност и уредници	1084	1057	1062	1120

7. Приходи, разходи и персонал в музеите по статистически зони и статистически райони през 2023 г.

Статистически зони Статистически райони	Приходи - хил. лв.	Разходи - хил. лв.	Персонал - бр.	
			общо	в т.ч. щатен
Общо за страната	131257	116281	3658	3129
<i>Северна и Югоизточна България</i>				
Северозападен	10068	7934	281	271
Северен централен	21943	19788	640	574
Североизточен	14999	12328	657	351
Югоизточен	17519	15395	471	420
<i>Югозападна и Южна централна България</i>				
Югозападен	47348	44861	1109	1045
Южен централен	19380	15975	500	468

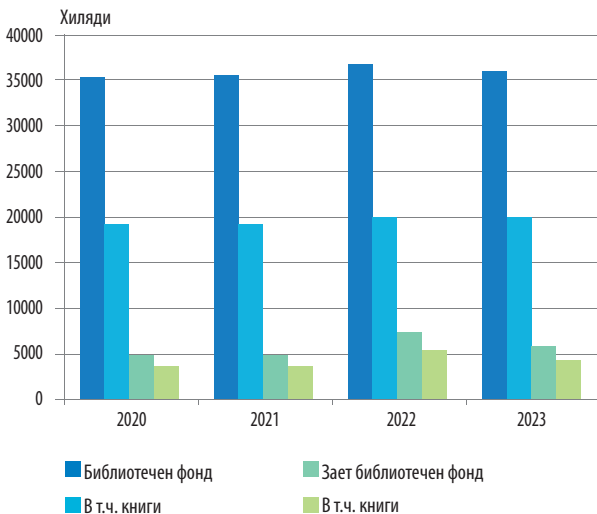
8. Читалища

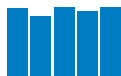
	2007	2012	2017	2022
Читалища - бр.	2895	3075	3321	3319
В градовете	548	587	663	665
В селата	2347	2488	2658	2654
Членове - хил.	168	238	273	261
В градовете	67	96	111	106
В селата	101	142	162	155

Библиотеки

От 2002 г. НСИ наблюдава библиотеките с библиотечен фонд над 200 хил. броя. Това са най-големите библиотеки в страната: Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, регионалните библиотеки и някои по-големи читалищни, специални библиотеки и библиотеки към висши училища. В края на 2023 г. библиотеките са 49 на брой и имат 35 901 хил. библиотечен фонд. Читателите са 270 хиляди. В сравнение с предходната година през 2023 г. книгите в библиотеките намаляват с 1.7%.

Фиг. 7. Библиотеки с библиотечен фонд над 200 хил. броя

9. Библиотеки с библиотечен фонд над 200 000 броя

	2020	2021	2022	2023
Библиотеки - бр.	47	47	49	49
Библиотечен фонд - хил.	35312	35480	36528	35901
в т.ч. книги	19135	19179	19825	19848
Зает библиотечен фонд - хил.	4838	4807	7378	5638
в т.ч. книги	3567	3591	5333	4226
Читатели - хил.	205	221	314	270

10. Библиотеки с библиотечен фонд над 200 000 броя през 2023 г.

Библиотеки по вид	Библио-теки - бр.	Библиотечен фонд - хил.		Читатели - хил.	Зает библиотечен фонд - хил.	
		общо	в т.ч. книги		общо	в т.ч. книги
Общо за страната	49	35901	19848	270	5638	4226
Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“	1	8491	1951	27	865	420
Регионални библиотеки	26	11957	10123	158	3441	3054
Читалищни общински библиотеки	4	1017	950	9	188	150
Библиотеки към висши училища	13	7516	5068	70	1098	561
Специални библиотеки	5	6920	1756	6	46	41

11. Библиотеки с библиотечен фонд над 200 000 броя по статистически зони и статистически райони през 2023 г.

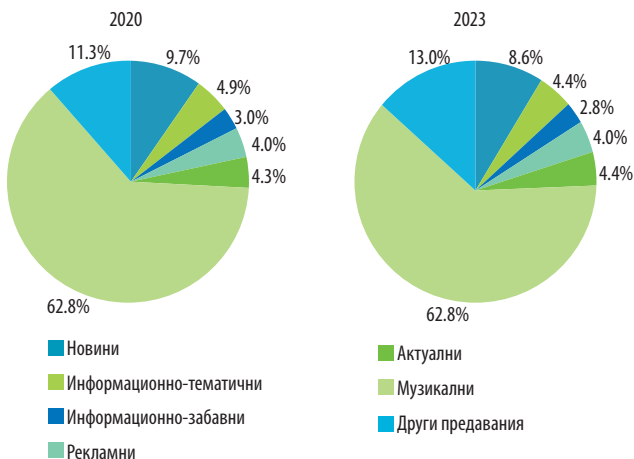
Статистически зони Статистически райони	Библио-теки - бр.	Библио-течен фонд - хил.	Читатели - хил.	Посеще-ния - хил.	Зает биб-лиотечен фонд - хил.
Общо за страната	49	35901	270	4377	5638
<i>Северна и Югоизточна България</i>	27	10345	136	1930	2568
Северозападен	5	1488	14	202	383
Северен централен	9	3426	41	402	840
Североизточен	6	2825	47	704	583
Югоизточен	7	2607	33	622	762
<i>Югозападна и Южна централна България</i>	22	25556	134	2448	3069
Югозападен	15	22221	90	2089	2453
Южен централен	7	3335	44	359	616

Радиопрограмна и телевизионна дейност

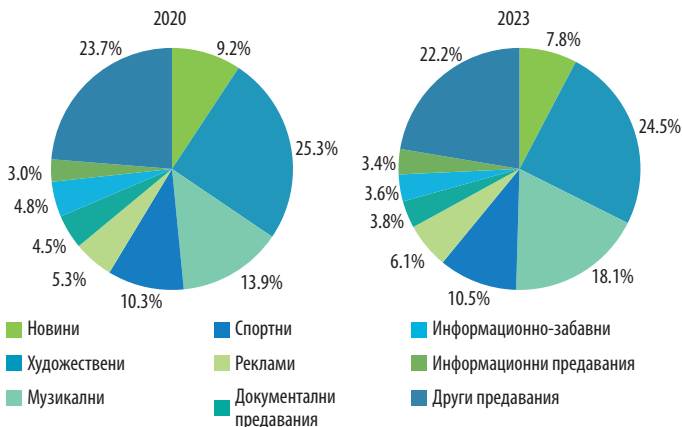
За периода 2020 - 2023 г. броят на радиостанциите в страната е намалял с четири (77 през 2020 г. и съответно 73 през 2023 г.). През 2023 г. делът на излъчените реклами е 4% от всички предавания.

В сравнение с 2022 г. общата продължителност на телевизионните предавания през 2023 г. е намаляла с 0.8%. През 2023 г. делът на телевизионните реклами е 6.1% от всички предавания.

Фиг. 8. Структура на радиопредаванията

Фиг. 9. Структура на телевизионните предавания

12. Радио- и телевизионни станции

	2020	2021	2022	2023
Радиостанции - бр.	77	74	73	73
Програми - часове	635102	634967	603201	605616
Телевизионни станции - бр.	120	127	112	113
Програми - часове	779830	856806	778163	772653

13. Радиопрограми по вид

(Часове)

	2020	2021	2022	2023
Общо предавания	635102	634967	603201	605616
Новини, бюлетини, коментари, спортни новини, времето	61824	63058	52567	51823
Информационно-тематични	30970	30665	26907	26892
Актуални	27544	30378	26764	26907
Информационно-забавни	19369	19865	17888	16694
Изкуство и култура	11774	11945	9264	9277
Образователни	7103	6807	8076	8610
Научни	1549	1656	1398	2087
Религиозни	1203	1352	1484	3330
Драматични	532	329	398	458
Спортни	8711	8368	8250	8060
Забавни	15798	16852	20440	18851
Музикални	398572	394265	376450	380290
Сериозна музика (класическа)	19346	23204	15034	15883
Лека забавна музика	272114	263054	247224	250122
Други музикални програми	107112	108007	114192	114285
Детско-младежки	6753	6949	12944	12811
Регионални	9566	8471	7583	7686
Рекламни	25564	26032	25074	24360
Анонси (промоции)	3761	3719	3516	3574
Некласифицирани	4509	4256	4198	3906

14. Телевизионни програми по вид

	(Часове)			
	2020	2021	2022	2023
Общо предавания	779830	856806	778163	772272
Новини, бюлетини, коментари, спортни новини, времето	71564	87178	62058	60422
Информационни предавания	23587	28041	25811	26331
Преки включвания от Парламента	1954	2983	2167	3265
Информационно-забавни	37278	41244	32755	27665
Актуални предавания	34622	36666	40784	39769
Човешки истории	6342	4971	4610	4266
Изкуство, хуманитарни науки, естествени науки	14139	15066	15322	15658
Образователни предавания	9785	8803	7762	8437
Религиозни предавания	5679	6170	6530	7298
Спортни предавания	80488	102731	88968	80724
Художествени предавания	197517	209265	186926	188944
Игрални филми	92444	95254	97572	98259
Телевизионни или видеофилми	105073	114011	89354	90685
Забавни предавания	22317	25065	21917	17765
Музикални предавания	108473	131434	122569	140126
Детски предавания	11732	6707	5216	5509
Младежки предавания	14340	5497	3895	12742
Документални предавания	35479	35147	28754	29656
Регионални предавания	6860	8467	7620	8814
Реклами	41036	45152	59446	46873
Телевизионен пазар	11881	17715	15859	13275
Некласифицирани	44757	38504	39194	34733

VI. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Лечебни и здравни заведения и медицински персонал

Здравната мрежа включва заведенията за болнична и извънболнична помощ и други здравни заведения. Данните са по състояние в края на годината. Данните за легловия фонд включват броя на действително разкритите и временно закритите легла за срок по-малък от шест месеца, но не включват временно разкритите легла.

При анализиране на данните за здравната мрежа трябва да се има предвид, че броят на заведенията и легловият фонд се променят не само в резултат на разкриване и закриване на заведения, но и поради промени, свързани с преобразуване на заведенията от един вид в друг или обединяване на заведения.

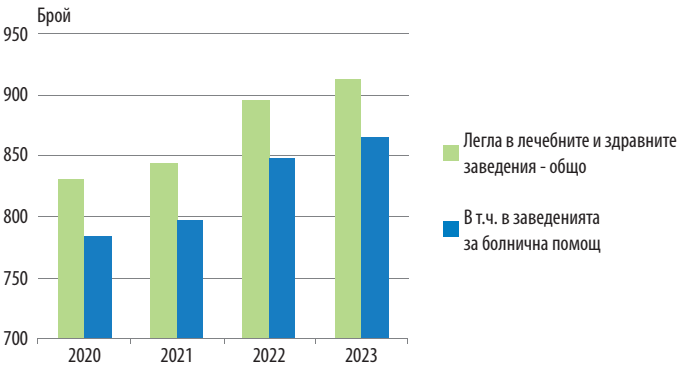
В края на 2023 г. здравната мрежа в страната разполага с 58 821 легла във всички видове заведения. Лечебни заведения за болнична помощ са болниците, центровете за кожно-венерически заболявания, комплексните онкологични центрове, центровете за психично здраве. Към 31.12.2023 г. лечебните заведения за болнична помощ са 341 с 55 780 легла.

Общата осигуреност на населението с легла в лечебните и здравните заведения през 2023 г. е 913 легла на 100 хил. души от населението. Осигуреността с легла за болнична помощ е 865 легла на 100 хил. души от населението.

В броя на медицинския персонал (физически лица на основен трудов договор) се включват практикуващите в лечебните и здравните заведения независимо от ведомствената подчиненост на заведенията. Не се включват данни за работещите извън страната медицински специалисти и за тези, които не работят в здравни заведения - например лекарите във фармацевтичната промишленост.

Практикуващите лекари към края на 2023 г. са 30 295, а лекарите по дентална медицина - 7 599. Показателите за страната за осигуреността на населението с лекари и с лекари по дентална медицина към 31.12.2023 г. са съответно 47.0 и 11.8 на 10 000 души.

Показателите за осигуреност на населението са изчислени с броя на населението в края на годината. Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на база на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. Оценката за населението към 31.12.2022 г. отразява промените в броя и структурите на населението регистрирани при Преброяване 2021. В тази връзка е налице прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти за 2022 година.

Фиг. 1. Легла на 100 000 души от населението¹

¹Налице е прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти за 2022 г. поради наличието на нова оценка на населението на база данните от Преброяване 2021.

1. Лечебни и здравни заведения към 31.12.

	2021		2022		2023	
	заведе- ния	легла	заведе- ния	легла	заведе- ния	легла
Лечебни заведения за болнична помощ	341	54491	341	54707	341	55780
Болници	319	52246	319	52462	319	53528
Многопрофилни болници	182	38418	179	38144	189	40146
Специализирани болници	137	13828	140	14318	130	13382
Центрове за кожно-венерически заболявания	3	30	3	30	3	30
Комплексни онкологични центрове	7	1193	7	1193	7	1203
Центрове за психично здраве	12	1022	12	1022	12	1019
Лечебни заведения за извънболнична помощ	2133	1285	2172	1303	2194	1270
Диагностично-консултативни центрове	111	291	111	276	113	276
Медицински центрове	766	929	786	948	799	905
Дентални центрове	56	6	64	5	62	8
Медико-дентални центрове	53	59	60	74	67	81
Самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории	1147	-	1151	-	1153	-
Други лечебни и здравни заведения	151	1939	148	1751	153	1771
в това число:						
Центрове за спешна медицинска помощ	27	-	27	-	27	-
Центрове за трансфузионна хематология	4	-	4	-	4	-
Хосписи	47	1325	43	1229	41	1157
Домове за медико-социални грижи за деца	4	450	4	450	4	418
Център за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания	10	160	10	70	10	70

2. Медицински персонал в лечебните и здравните заведения към 31.12.¹

	2020	2021	2022	2023
Лекари	29717	29604	29599	30295
На 10 000 души от населението ²	43.0	43.3	45.9	47.0
Лекари по дентална медицина	7312	7499	7602	7599
На 10 000 души от населението ²	10.6	11.0	11.8	11.8
Професионалисти по здравни грижи и други медицински специалисти	44676	44451	44493	44431
На 10 000 души от населението ²	64.6	65.0	69.0	68.9
В т.ч. медицински сестри	29160	28816	28827	28251
На 10 000 души от населението ²	42.2	42.1	44.7	43.8

¹ По основно трудово правоотношение.

² Има прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти за 2022 година - вж. методологичните бележки.

Медицински персонал по области

При анализа на данните за здравната мрежа и медицинския персонал трябва да се имат предвид специфичните особености на дейностите по медицинското обслужване в териториален аспект. В зависимост от специализацията на медицинските дейности лечебните заведения обслужват населението на една или няколко общини, области или на цялата страна.

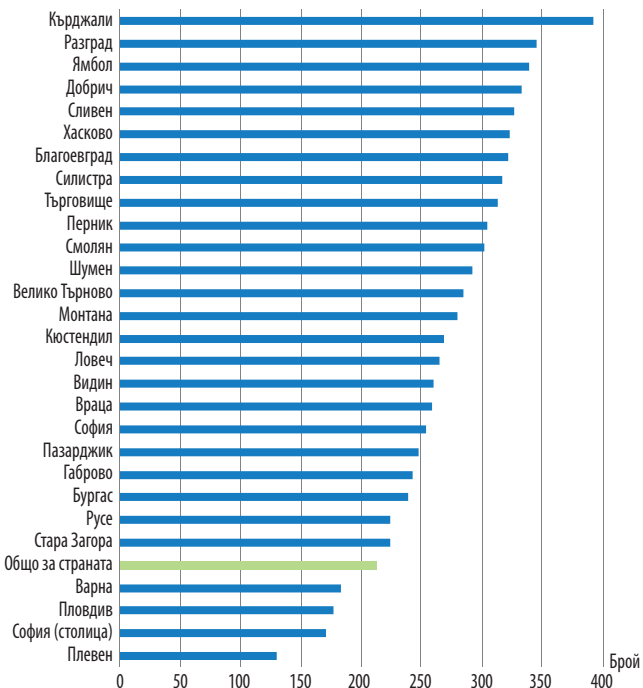
Показателите за населението на един лекар и на един лекар по дентална медицина са изчислени с броя на населението в края на годината. Налице е прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти за 2022 г. поради наличието на нова оценка на населението на база данните от Преброяване 2021.

Населението на един лекар общо за страната за 2023 г. е 213 души.

С показатели, по-благоприятни от този за страната, са областите Плевен, София (столица), Пловдив и Варна.

Най-голям е броят на подлежащото за обслужване от един лекар население в областите Кърджали (392 души) и Ямбол (340).

Фиг. 2. Население на един лекар към края на 2023 г. по области

3. Обслужване на населението от лекари и лекари по дентална медицина по статистически зони, статистически райони и по области¹

(Брой)

Статистически зони Статистически райони Области	Население на един					
	лекар			лекар по дентална медицина		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Общо за страната²	231	218	213	912	848	848
<i>Северна и Югоизточна България</i>	259	241	236	1169	1072	1067
Северозападен	214	205	198	1323	1291	1312
Видин	281	267	260	927	921	983
Враца	263	260	259	1372	1353	1330
Ловеч	260	260	265	1261	1246	1275
Монтана	286	286	280	1527	1452	1487
Плевен	149	138	130	1436	1377	1388
Северен централен	298	274	269	1237	1118	1108
Велико Търново	304	287	285	1070	972	972
Габрово	266	247	243	1162	1066	1090
Разград	363	335	345	1796	1580	1549
Русе	260	232	224	1155	1031	968
Силистра	365	329	317	1589	1449	1579
Североизточен	251	228	228	975	845	834
Варна	197	183	183	729	641	627
Добрич	374	328	333	1455	1237	1275
Търговище	347	317	313	1716	1552	1471
Шумен	337	297	292	1461	1226	1258
Югоизточен	282	264	254	1241	1171	1169
Бургас	288	252	239	1318	1233	1213
Сливен	354	336	326	1396	1343	1360
Стара Загора	232	231	224	1055	983	984
Ямбол	349	338	340	1361	1359	1381
<i>Югозападна и Южна централна България</i>	225	215	209	780	737	740
Югозападен	214	207	200	801	761	767
Благоевград	332	319	322	956	895	892
Кюстендил	273	277	269	1060	997	997
Перник	318	297	304	825	776	726
София	267	257	254	1756	1724	1742
София (столица)	184	179	171	692	659	671
Южен централен	244	227	225	751	704	703
Кърджали	428	382	392	1239	1048	1086
Пазарджик	272	247	248	1104	1010	1019
Пловдив	191	181	178	563	537	535
Смолян	326	308	302	801	778	774
Хасково	340	322	323	1130	1080	1046

¹ Има прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти за 2022 година - вж. методологичните бележки.

² Показателите за страната са изчислени с общия брой на лекарите и на лекарите по дентална медицина, вкл. към други ведомства и практикуващи в индивидуални и групови практики по договор с НЗОК в повече от една област.

Заболявания от злокачествени новообразувания и активна туберкулоза

Данните за заболяванията от новообразувания и туберкулоза се събират въз основа на годишните статистически отчети, изготвяни по известията за тези заболявания от специализираните лечебни заведения. Изчисляват се два показателя - за болестност и заболяемост.

Коефициентът за болестност представлява отношение между общо регистрираните заболявания (вкл. и за предходни години) и средногодишното население за съответната година. Показателят за заболяемост представлява отношение между новооткритите за годината заболявания и средногодишното население за същия период. Налице е прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти за 2022 г. поради наличието на нова оценка на населението на база данните от Преброяване 2021.

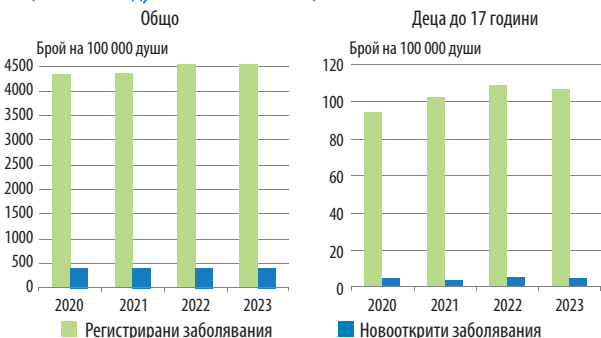
Броят на регистрираните заболявания от злокачествени новообразувания на 100 000 души от населението се увеличава от 4 335 през 2020 г. на 4 616 през 2023 година. Заболеваемостта е 404 на 100 000 души от населението.

При децата до 17 навършени години болестността от злокачествени новообразувания е 107 регистрирани заболявания на 100 000 деца. Заболеваемостта е 5 на 100 000 деца от съответната възрастова група.

През 2023 г. коефициентът на болестност от активна туберкулоза е 38 на 100 000 души от населението, а коефициентът на заболяемост - 13 на 100 000.

При децата на възраст до 17 навършени години коефициентите на болестност и на заболяемост са съответно 5 и 2 на 100 000 деца.

Фиг. 3. Регистрирани и новооткрити заболявания от злокачествени новообразувания (На 100 000 души от населението)¹

¹ Налице е прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти за 2022 г. поради наличието на нова оценка на населението на база данните от Преброяване 2021.

4. Регистрирани заболявания¹

	2020	2021	2022	2023
	От злокачествени новообразувания			
	Брой			
Общо	300580	299628	295880	297572
в т.ч. новооткрити	27687	26973	26235	26056
От общия брой: деца от 0 до 17 навършени години				
Общо	1115	1212	1201	1175
в т.ч. новооткрити	62	52	57	54
	На 100 000 души от населението ²			
Общо	4335	4356	4577	4616
в т.ч. новооткрити	399	392	406	404
От общия брой: деца от 0 до 17 навършени години ³				
Общо	94	102	116	107
в т.ч. новооткрити	5	4	5	5
	От активна туберкулоза			
	Брой			
Общо	3064	2548	2541	2419
в т.ч. новооткрити ⁴	901	678	772	870
От общия брой: деца от 0 до 17 навършени години				
Общо	164	87	62	60
в т.ч. новооткрити ⁴	26	29	36	23
	На 100 000 души от населението ²			
Общо	44	37	39	38
в т.ч. новооткрити ⁴	13	10	12	13
От общия брой: деца от 0 до 17 навършени години ³				
Общо	14	7	6	5
в т.ч. новооткрити ⁴	2	2	3	2

¹ Данни на Националния център по обществено здраве и анализи.

² Има прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти за 2022 година - вж. методологичните бележки.

³ Данните са изчислени с броя на населението в съответната възрастова група.

⁴ Вкл. рецидиви.

**VII. ДОХОДИ, РАЗХОДИ
И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ДОМАКИНСТВОТА**

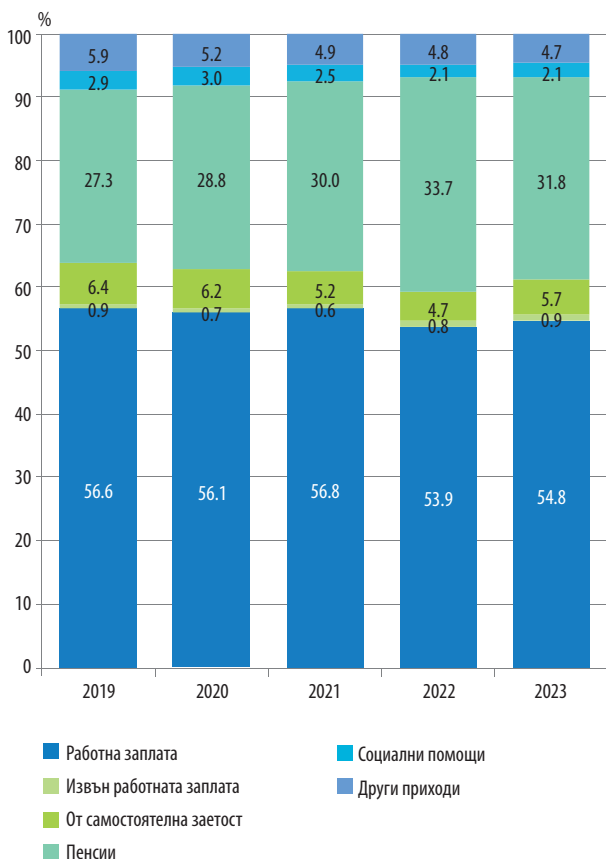
Доходи, разходи и потребление на домакинствата

Данните за общия доход, общия разход, потребление-то на основни хранителни продукти и покупателната способност на домакинствата са резултат от провежданото от НСИ тримесечно репрезентативно наблюдение на домакинските бюджети върху случайна извадка от 3 060 домакинства в страната.

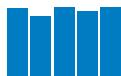
Общ доход на домакинствата

Общият доход включва всички парични и остойности натурални доходи независимо от източниците на постъпление.

Фиг. 1. Структура на общия доход на домакинствата по източници на доход

Доходи, разходи и потребление на домакинствата

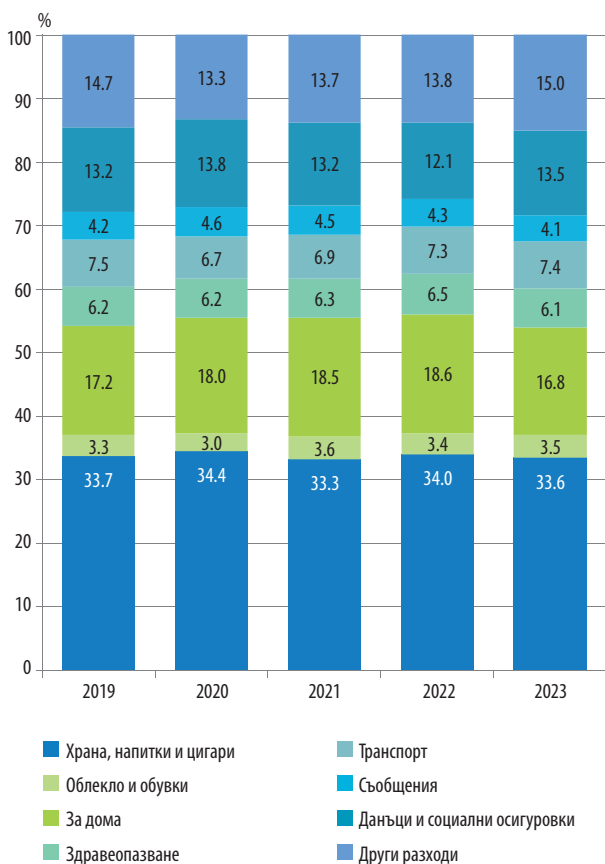
1. Общ доход на домакинствата по източници на доход

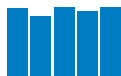
Източници на доходи	2019	2020	2021	2022	2023
	Средно на лице - левове				
Общ доход	6592	7002	7705	9008	10846
Брутен общ доход	6325	6749	7434	8720	10499
Работна заплата	3731	3927	4379	4851	5941
Извън работната заплата	56	46	49	71	101
От самостоятелна заетост	421	434	401	421	621
От собственост	43	43	33	52	35
Пенсии	1801	2018	2311	3039	3451
Обезщетения за безработни	18	32	31	30	28
Семейни добавки за деца	82	82	71	75	100
Други обезщетения и помощи	94	90	90	93	94
Регулярни трансфери от други домакинства	80	78	70	89	128
Приходи от продажби	27	20	15	30	49
Други приходи	239	233	255	257	299
Изтеглени спестявания	238	219	278	376	423
Заеми и кредити	83	66	53	56	56
	Структура - %				
Общ доход	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Брутен общ доход	96.0	96.4	96.5	96.8	96.8
Работна заплата	56.6	56.1	56.8	53.9	54.8
Извън работната заплата	0.9	0.7	0.6	0.8	0.9
От самостоятелна заетост	6.4	6.2	5.2	4.7	5.7
От собственост	0.7	0.6	0.4	0.6	0.3
Пенсии	27.3	28.8	30.0	33.7	31.8
Обезщетения за безработни	0.3	0.5	0.4	0.3	0.3
Семейни добавки за деца	1.2	1.2	0.9	0.8	0.9
Други обезщетения и помощи	1.4	1.3	1.2	1.0	0.9
Регулярни трансфери от други домакинства	1.2	1.1	0.9	1.0	1.2
Приходи от продажби	0.4	0.3	0.2	0.3	0.5
Други приходи	3.6	3.3	3.3	2.9	2.8

Общ разход на домакинствата

Общият разход включва всички парични разходи за хранителни и нехранителни стоки и услуги и остойностените натурални разходи, групирани в съответствие с приетата от Евростат Международна класификация на потребителските разходи (COICOP).

Фиг. 2. Структура на общия разход на домакинствата

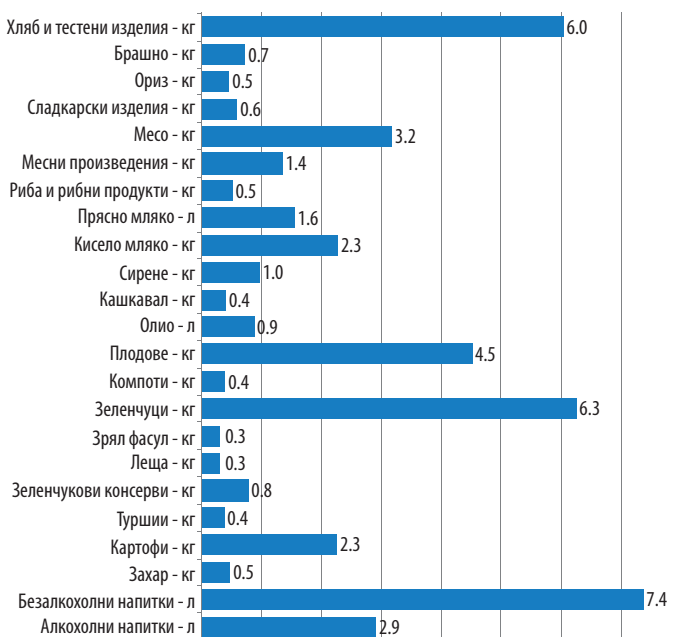
2. Общ разход на домакинствата по групи разходи

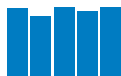
Групи разходи	2019	2020	2021	2022	2023
	Средно на лице - левове				
Общ разход	6214	6220	7042	8389	10044
Потребителски общ разход	5066	5054	5788	6970	8216
Храна и безалкохолни напитки	1833	1872	2057	2529	2987
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	261	265	289	327	390
Облекло и обувки	202	188	256	281	348
Жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди	836	861	974	1187	1211
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	231	260	333	379	474
Здравеопазване	386	388	442	546	610
Транспорт	467	415	483	614	744
Съобщения	263	285	315	360	415
Свободно време, културен отдых и образование	322	250	312	380	558
Разнообразни стоки и услуги	264	270	326	366	479
Данъци	348	360	394	423	554
Социални осигуровки	472	500	532	597	801
Регулярни трансфери към други домакинства	64	56	63	68	89
Други разходи	263	251	264	330	385
Влог	383	510	533	651	697
Изплатен дълг и даден заем	137	135	141	141	202
	Структура - %				
Общ разход	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Потребителски общ разход	81.5	81.3	82.2	83.1	81.8
Храна и безалкохолни напитки	29.5	30.1	29.2	30.1	29.7
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	4.2	4.3	4.1	3.9	3.9
Облекло и обувки	3.3	3.0	3.6	3.4	3.5
Жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди	13.5	13.8	13.8	14.1	12.1
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	3.7	4.2	4.7	4.5	4.7
Здравеопазване	6.2	6.2	6.3	6.5	6.1
Транспорт	7.5	6.7	6.9	7.3	7.4
Съобщения	4.2	4.6	4.5	4.3	4.1
Свободно време, културен отдых и образование	5.2	4.0	4.4	4.5	5.6
Разнообразни стоки и услуги	4.2	4.3	4.6	4.4	4.8
Данъци	5.6	5.8	5.6	5.0	5.5
Социални осигуровки	7.6	8.0	7.6	7.1	8.0
Регулярни трансфери към други домакинства	1.0	0.9	0.9	0.8	0.9
Други разходи	4.2	4.0	3.7	3.9	3.8

Потребление на основни хранителни продукти

Потреблението на основни хранителни продукти включва количествата храни, консумирани в дома. Не е включена консумацията в заведения за обществено хранене.

Фиг. 3. Средномесечно потребление средно на лице по основни хранителни продукти и напитки от домакинствата през 2023 г.

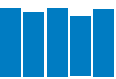

3. Потребление на основни хранителни продукти и напитки от домакинствата

(Средно на лице)

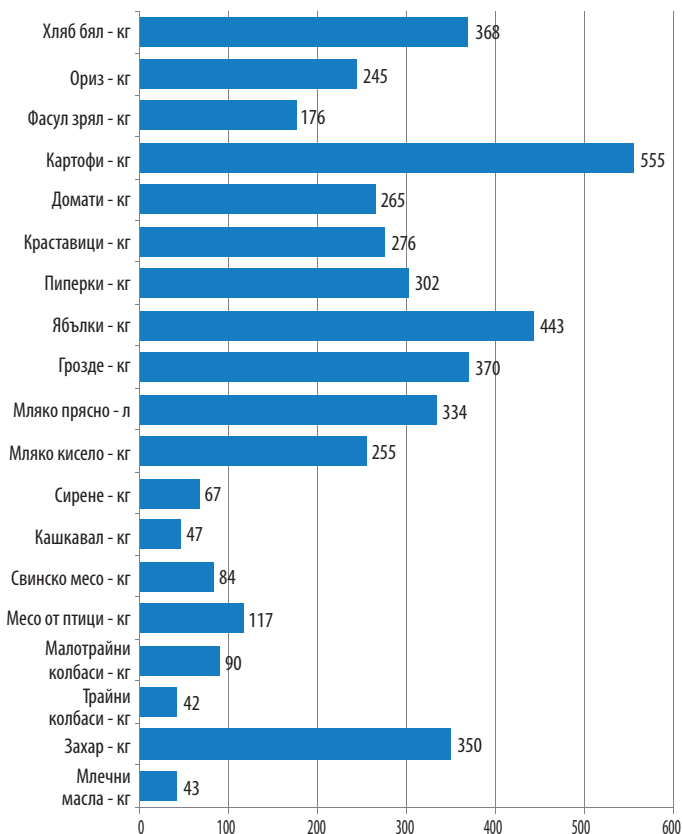
Продукти и напитки	2019	2020	2021	2022	2023
Хляб и тестени изделия - кг	82.4	80.4	78.2	75.6	72.5
Брашно - кг	8.4	9.3	9.4	9.0	8.8
Ориз - кг	5.7	6.0	6.1	5.7	5.6
Други зърнени продукти и храни - кг	0.6	0.6	0.8	0.7	0.8
Сладкарски изделия от брашно - кг	6.0	6.1	6.6	6.8	7.1
Месо - кг	35.7	36.1	38.4	37.8	38.1
Месни произведения - кг	13.6	13.4	14.6	15.4	16.2
Риба и рибни продукти - кг	5.3	5.6	6.2	6.1	6.2
Прясно мляко - л	16.9	18.0	19.2	18.5	18.7
Кисело мляко - кг	29.2	29.6	28.9	28.5	27.3
Сирене - кг	12.1	11.8	12.0	12.1	11.6
Кашкавал - кг	4.5	4.6	5.1	4.9	4.9
Яйца - бр.	152	157	160	160	162
Олио - л	12.0	12.0	12.0	11.2	10.6
Маргарин и други растителни мазнини - кг	0.9	0.8	0.8	0.7	0.7
Млечни масла - кг	1.1	1.3	1.4	1.4	1.4
Плодове (пресни и замразени) - кг	51.9	53.7	56.4	53.6	54.2
Компоти - кг	6.1	6.3	5.4	5.0	4.8
Зеленчуци (пресни и замразени) - кг	72.7	73.0	75.9	75.1	75.0
Зрял фасул - кг	4.1	4.3	4.4	4.2	4.1
Леща - кг	2.7	2.9	3.0	2.9	3.1
Зеленчукови консерви - кг	8.7	9.5	9.5	9.3	9.4
Зеленчукови нектари и сокове - л	0.6	0.7	0.6	0.5	0.5
Туршии - кг	5.4	5.7	4.5	4.3	4.6
Картофи - кг	26.7	27.2	28.1	27.5	27.2
Захар - кг	6.8	6.6	6.6	6.3	5.8
Захарни изделия - кг	1.7	2.0	2.1	2.0	2.2
Шоколадови изделия - кг	1.6	1.6	1.9	1.9	2.1
Сол - кг	1.8	1.7	1.8	1.7	1.6
Оцет - л	1.4	1.4	1.4	1.4	1.4
Безалкохолни напитки - л	70.4	72.1	78.7	82.5	88.4
Алкохолни напитки - л	32.6	31.7	31.7	32.0	34.9
Цигари - бр.	733	727	781	891	1005

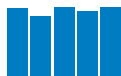

Покупателна способност на домакинствата

Покупателната способност е количеството стоки от един вид, което може да се купи с годишния паричен доход средно на лице от домакинство, ако той се използва само за покупката на тази стока.

Фиг. 4. Средномесечна покупателна способност на лице от домакинството през 2023 г.

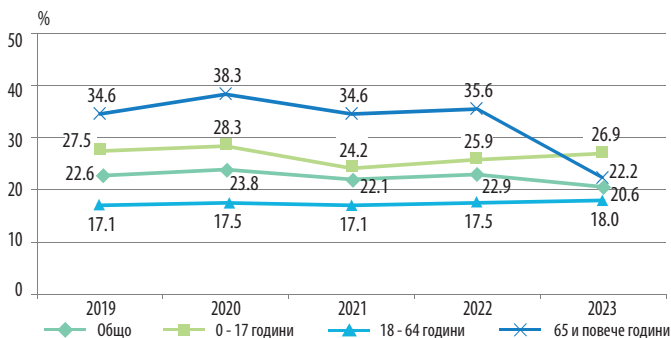
4. Покупателна способност на домакинствата на лице

Стоки	2019	2020	2021	2022	2023
	Хранителни стоки				
Хляб бял - кг	4055	4213	4230	3841	4418
Ориз - кг	2743	2694	2706	2754	2938
Фасул зрял - кг	1666	1663	1728	1812	2110
Картофи - кг	5580	6620	7507	7102	6655
Домати - кг	2915	3022	3088	2925	3180
Краставици - кг	3080	3174	3231	3107	3307
Пиперки - кг	3383	3391	3329	3254	3630
Ябълки - кг	4566	4138	4558	4917	5311
Грозде - кг	4295	4399	4302	4613	4437
Мляко прясно - л	4106	4138	4223	4016	4009
Мляко кисело - кг	2851	2921	3026	2877	3063
Сирене - кг	845	834	873	786	805
Кашкавал - кг	520	540	580	532	559
Свинско месо - кг	836	814	952	1001	1005
Месо от птици - кг	1426	1404	1431	1326	1398
Малотрайни колбаси - кг	1027	983	1036	1052	1082
Трайни колбаси - кг	438	430	462	485	504
Яйца - бр.	27204	28963	31904	27118	24502
Захар - кг	5061	5001	5245	4182	4195
Млечни масла - кг	389	460	477	437	511
	Нехранителни стоки				
Мъжки обувки - чф.	132	134	172	183	186
Дамски обувки - чф.	152	155	203	203	221
Детски обувки - чф.	206	195	229	222	248
Мъжки костюми - бр.	46	51	35	60	53
Дамски костюми - бр.	86	78	80	91	108
Въглища - т	23	23	22	20	22
Телевизори - бр.	13	14	18	14	18

Индикатори за бедност

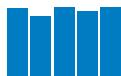
Изследването на доходите и условията на живот е основен източник на статистически данни за доходите и социалното включване и съпътстващите ги общи индикатори. За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем (нетен) доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на възраст 14 и повече години получава тегло 1.0, вторият възрастен на възраст 14 и повече години получава тегло 0.5 и всяко дете на възраст под 14 години получава тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем (нетен) доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем (нетен) доход на еквивалентна единица. Данните за равнището на бедност показват относителния дял на бедните под линията на бедност, определена като 60% от медианния еквивалентен разполагаем доход.

Фиг. 5. Относителен дял на бедните по възрастови групи

Фиг. 6. Относителен дял на бедните по икономическа активност

5. Относителен дял на бедните по възрастови групи

Възрастови групи	2019	2020	2021	2022	2023
Общо	22.6	23.8	22.1	22.9	20.6
0 - 17	27.5	28.3	24.2	25.9	26.9
18 - 64	17.1	17.5	17.1	17.5	18.0
65 и повече	34.6	38.3	34.6	35.6	22.2

6. Относителен дял на бедните по типове домакинства

Тип домакинство	2019	2020	2021	2022	2023
Общо	22.6	23.8	22.1	22.9	20.6
Домакинства без деца	23.2	23.5	22.5	23.3	17.5
Едно лице в домакинство на възраст под 65 години	25.9	24.1	23.6	25.9	24.6
Едно лице в домакинство на възраст над 65 години	56.9	61.8	55.4	61.3	36.4
Едно лице в домакинството - жена	50.3	53.5	48.6	56.2	32.5
Едно лице в домакинството - мъж	35.8	36.8	34.7	34.3	30.5
Двама възрастни под 65 години	13.5	9.5	10.6	10.2	11.4
Двама възрастни, поне един от тях на 65 и повече години	21.4	23.6	21.3	16.4	10.7
Трима или повече възрастни	9.8	8.4	8.0	8.5	7.8
Домакинства със зависими деца	22.1	24.2	21.8	22.6	23.6
Един родител със зависими деца	41.4	39.5	35.7	34.9	42.8
Двама възрастни с едно зависимо дете	10.7	11.9	13.2	12.2	14.6
Двама възрастни с две зависими деца	16.9	19.8	16.1	18.5	21.2
Двама възрастни с три или повече зависими деца	62.3	59.2	49.3	48.5	55.2
Три или повече възрастни със зависими деца	22.8	26.6	24.8	25.6	22.4

7. Относителен дял на бедните по икономическа активност

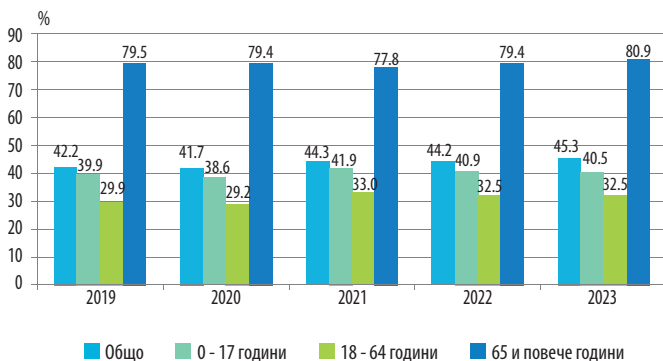
Икономическа активност	2019	2020	2021	2022	2023
Заети	8.9	9.6	10.0	9.7	11.4
Незаети	37.2	41.0	37.2	39.5	30.1
Безработни	58.9	61.1	50.2	56.9	56.8
Пенсионери	34.3	37.7	34.7	36.8	23.2
Други неактивни	29.8	35.5	33.7	33.6	32.7

8. Неравенство в разпределението на дохода

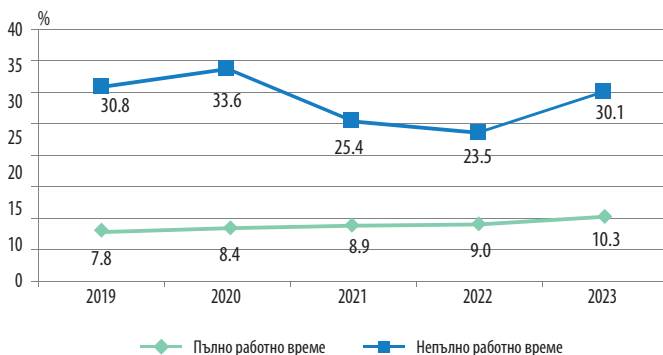
	2019	2020	2021	2022	2023
S80/S20 ¹	8.1	8.0	7.4	7.3	6.6
Коефициент на Джини	40.8	40.0	39.7	38.4	37.2

¹ Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от домакинствата.

Фиг. 7. Относителен дял на бедните преди социалните трансфери по възраст

Фиг. 8. Относителен дял на работещи бедни (по заетост на пълно работно време/непълно работно време)

VIII. ПРЕСТЪПНОСТ И ПРАВОСЪДИЕ

Престъпления, завършили с осъждане

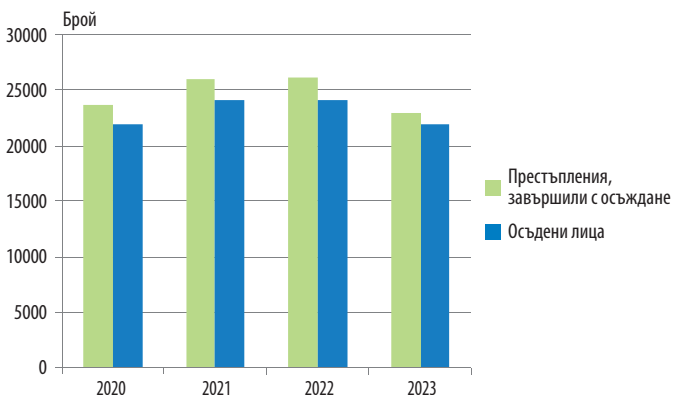
Статистическите данни за престъпленията, завършили с осъждане, и за осъдените лица са на основата на годишни данни и обхващат дейността на окръжните, районните и военните съдилища на територията на страната по наказателни дела от общ, частен и административен характер. От 2012 г. са включени данните и на Специализирания наказателен съд.

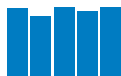
В броя на престъпленията, завършили с осъждане за дадена отчетна година, се включва информацията от наказателните дела с влязла в сила присъда през отчетната година. Престъпленията, завършили с осъждане, са тези, за които наказателните дела са завършили с условна или ефективна присъда, независимо от броя на извършителите. Престъпление, извършено от повече от едно лице (в съучастие), се отчита за завършило с осъждане, когато поне едно от обвиняемите лица е осъдено ефективно или условно. Когато едно престъпление е извършено от няколко лица, то се отчита само един път. Извършените престъпления в чужбина, подсъдни на съдилищата в Република България, се включват в общия брой на престъпленията.

Данните за престъпленията, завършили с осъждане, са получени от наблюдение на НСИ и информация от административен източник - Единна информационна система за противодействие на престъпността, поддържана от Администрацията на главния прокурор.

По предварителни данни през 2023 г. броят на престъпленията, завършили с осъждане, е 22 894.

Фиг. 1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица

1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица¹

(Брой)

Вид на престъплението	2020		2021		2022		2023	
	прес-тъпления	осъдени лица	прес-тъпления	осъдени лица	прес-тъпления	осъдени лица	прес-тъпления	осъдени лица
Общо	23640	21889	25988	24121	26088	24047	22894	22003
в това число:								
Престъпления против личността	1833	1460	1763	1517	1726	1373	1409	1219
от тях:								
Умишлени убийства (довършени и опити)	59	64	71	75	53	55	39	43
Причинени телесни повреди	732	667	767	722	720	653	639	603
Разврат	313	245	260	217	242	198	151	155
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	53	51	47	44	32	28	21	21
Престъпления против брака, семейството и младежта	633	595	617	580	599	569	562	550
Престъпления против собствеността	4704	5106	4744	5147	4617	5052	4177	4548
от тях:								
Кражби	3145	3571	3261	3704	3217	3693	2985	3351
Грабежи	500	589	444	511	411	481	386	433
Присвоявания	104	98	109	108	75	75	48	48
Престъпления против стопанството	1220	1230	1245	1248	1082	1064	883	884
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи	72	57	100	92	89	78	71	52
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	1241	1097	2153	1968	2715	2458	2453	2394
Документни престъпления	839	685	1018	798	1158	945	854	751
Престъпления против реда и общественото спокойствие	469	461	479	411	453	406	385	352
в т.ч. хулиганство	343	309	370	288	356	296	271	235
Общопасни престъпления	12452	11025	13654	12163	13428	11902	11899	11054
от тях:								
Престъпления по транспорта и съобщенията	8312	7438	9197	8323	9598	8666	8305	7734
Противозаконно отнемане на МПС	159	168	192	199	164	174	174	189
Престъпления, свързани с наркотици	2778	2327	3298	2753	2938	2413	2859	2540
Военни престъпления	4	2	3	3	5	4	5	5

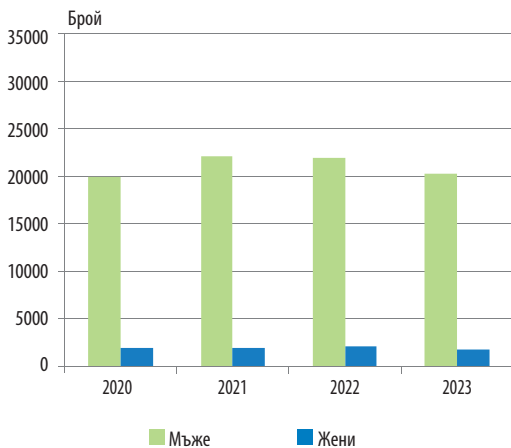
¹ Според влезлите в сила присъди.

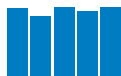
Осъдени лица

Осъдените лица през дадена отчетна година включват тези, на които с влязла в сила присъда им е наложено ефективно или условно наказание през същата година. В случаите, когато в едно наказателно дело е осъдено лице за повече от едно престъпление, се отчита най-тежкото наложено наказание по съвкупност. Когато едно лице е осъдено за няколко престъпления, то се отчита към най-тежкото наказуемо деяние, а всяко престъпление поотделно - към съответния вид престъпление. Броят на осъдените лица не съвпада с физическия им брой, тъй като едно лице може да се яви в качеството на осъдено лице няколко пъти през календарната година в различни наказателни дела. Възрастта на осъдените лица е посочена в навършени години към момента на извършване на престъплението. Непълнолетни са лицата, навършили 14, но ненавършили 18 години. Наказателноотговорни са лицата, навършили 14 години.

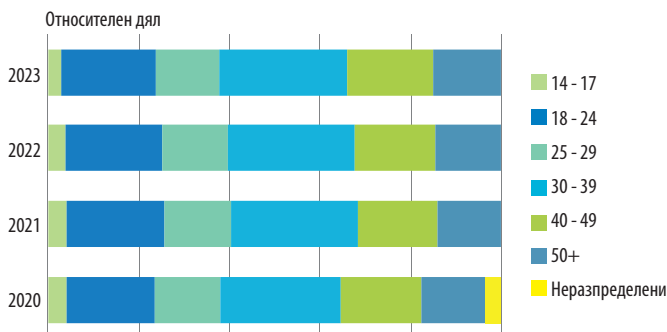
По предварителни данни през 2023 г. броят на осъдените лица е 22 003.

Фиг. 2. Осъдени лица по пол

Фиг. 3. Разпределение на осъдените лица по възраст

2. Осъдени лица по пол¹

Пол	2020	2021	2022	2023
	Брой			
Общо	21889	24121	24047	22003
Мъже	19884	22107	21973	20235
Жени	2005	2014	2074	1768
	Структура - %			
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
Мъже	90.8	91.7	91.4	92.0
Жени	9.2	8.3	8.6	8.0

3. Осъдени лица по възраст¹

Възраст	2020	2021	2022	2023
	Брой			
Общо	21889	24121	24047	22003
14 - 17	874	963	912	650
18 - 24	4296	5262	5155	4582
25 - 29	3150	3516	3480	3058
30 - 39	5834	6739	6705	6226
40 - 49	3879	4270	4316	4181
50 и повече	3136	3371	3479	3306
Неразпределени	720	-	-	-
	Структура - %			
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
14 - 17	4.0	4.0	3.8	3.0
18 - 24	19.6	21.8	21.4	20.8
25 - 29	14.4	14.6	14.5	13.9
30 - 39	26.7	27.9	27.9	28.3
40 - 49	17.7	17.7	17.9	19.0
50 и повече	14.3	14.0	14.5	15.0
Неразпределени	3.3	-	-	-

¹ Според влезлите в сила присъди.

IX. НАЦИОНАЛНИ СМЕТКИ

Брутен вътрешен продукт

Националните сметки на България са разработени в съответствие с възприетите методологически принципи на „Европейската система за сметки, 2010“ (ЕСС 2010) - издание на Евростат и на „Системата на националните сметки 2008“ - съвместно издание на ООН, ОИСР, Евростат, МВФ и Световната банка. Основен макроикономически показател на Системата на националните сметки е брутният вътрешен продукт.

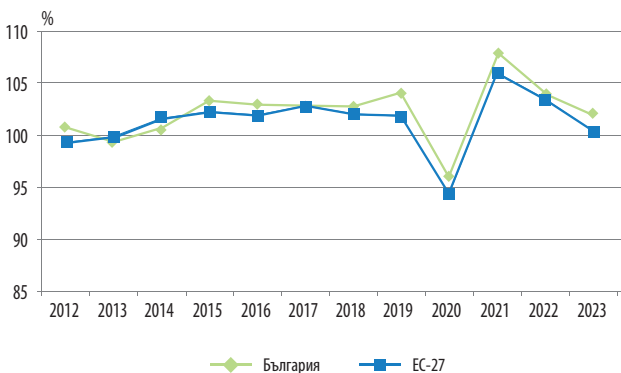
Оценките за БВП представят състоянието и тенденциите в развитието на икономиката и са индикатор за определяне на икономическата политика на макроравнище.

Брутният вътрешен продукт представлява балансирана оценка на данните, направена по следните три метода:

- производствен метод;
- метод на разходите за крайно използване (потребление);
- стойностен метод (метод на доходите).

Всеки от изброените методи се базира на различни икономически агрегати, които, взети заедно, представляват обобщение на логическите взаимовръзки в Системата на националните сметки. Основно изискване на системата е независимост на трите оценки, т.е. всеки компонент на БВП при различните подходи да бъде оценен самостоятелно и независимо.

Фиг. 1. Индекси на физическия обем на БВП - България и ЕС-27

1. Брутен вътрешен продукт на човек от населението

	2020	2021	2022	2023*
В левове	17377	20207	25956	28516
В евро	8885	10332	13271	14580
В щатски долари	10130	12213	13941	15761
Валутен курс - левове за 1 щ.д.	1.715	1.655	1.862	1.809

2. Брутен вътрешен продукт и брутна добавена стойност по икономически сектори и групировки по икономически дейности по цени на съответната година

(Млн. левове)

Икономически сектори и групировки по икономически дейности	2020	2021	2022	2023*
Селско, горско и рибно стопанство	4205	6071	6480	5571
Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	21184	24405	37145	40430
Строителство	5113	4573	5563	6180
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	22384	28345	32746	35621
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	8608	9211	10806	12075
Финансови и застрахователни дейности	6255	8217	9691	10386
Операции с недвижими имоти	10207	11068	12308	13039
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	7228	8061	9396	10188
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	17354	19600	22703	25138
Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	1980	2024	2327	2568
Брутна добавена стойност по базисни цени	104518	121574	149164	161195
Корективи	15974	17405	18645	22549
Данъци върху продуктите	16733	19356	24936	24293
Субсидии върху продуктите	759	1951	6291	1744
БВП по пазарни цени	120492	138979	167809	183743

Брутна добавена стойност

БВП по производствения метод се изчислява като сума от брутната добавена стойност по базисни цени общо за икономиката и корективите, които включват нето данъци върху продуктите (данъци минус субсидии), данък добавена стойност и мита върху вноса. От своя страна, брутната добавена стойност представлява балансираща статия в сметка „Производство“ и характеризира резултата от производствения процес - брутна продукция, и изразходваните в този процес стоки и услуги - междинно потребление.

Брутната продукция (базисни цени) е стойността на произведените стоки и услуги в резултат на производствената дейност на единиците резиденти през съответния период.

Междинното потребление включва стойността на всички стоки и услуги, трансформирани или изцяло изразходвани в процеса на производство през съответния период, с изключение на потреблението на дълготрайните активи, отчетено като потребление на основен капитал (амортизация).

Фиг. 2. Структура на брутната добавена стойност по икономически сектори и групировки по икономически дейности за 2023 г.*

3. Индекси на физическия обем на brutния вътрешен продукт по икономически сектори и групировки по икономически дейности и на brutната добавена стойност

(Предходна година = 100)

Икономически сектори и групировки по икономически дейности	2020	2021	2022	2023*
Селско, горско и рибно стопанство	96.7	128.8	95.6	96.1
Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	90.5	105.4	113.1	100.9
Строителство	99.0	82.9	105.4	100.7
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	93.6	114.5	100.9	101.9
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	104.1	106.2	101.6	100.4
Финансови и застрахователни дейности	108.3	123.7	108.0	100.9
Операции с недвижими имоти	93.6	107.7	104.1	100.9
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	95.2	110.1	105.0	99.3
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	103.0	100.9	107.0	101.1
Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	75.8	99.6	100.4	98.7
Брутна добавена стойност по базисни цени	96.0	108.0	105.3	100.8
Корективи (данъци минус субсидии върху продуктите)	96.3	105.3	94.1	110.5
БВП по пазарни цени	96.0	107.7	103.9	101.8

Компенсация на наетите и брутен опериращ излишък/ брутен смесен доход

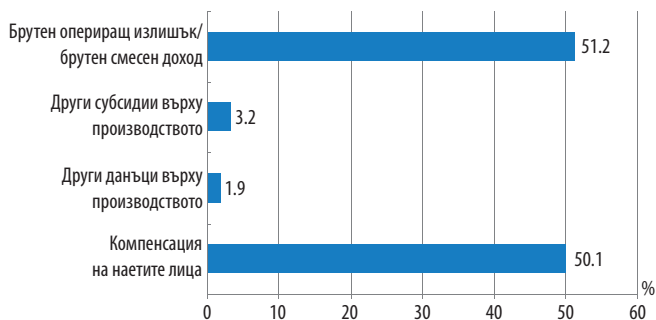
Методът на доходите се съставя паралелно с производствения метод за оценка на БВП и характеризира създаването на първичните доходи на участниците в производствения процес. БВП по метода на доходите се състои от компенсация на наетите лица, нето данъци върху производството и вноса, брутен опериращ излишък/брутен смесен доход и корективи.

Компенсацията на наетите лица се състои от всички начисления на работодателя в полза на наетите лица - работна заплата в стойност и в натура, всички доплащания съгласно националното законодателство и социалноосигурителни и здравни вноски за сметка на работодателя.

Нето други данъци (данъци минус субсидии) върху производството и вноса са включени като компонент на добавената стойност по отрасли и представляват свързани с производството като цяло некомпенсирани плащания на работодателя към държавния бюджет, намалени със субсидиите върху производството, предоставени на стопанските единици.

Брутен опериращ излишък/брутен смесен доход е балансираща статия в стойностния метод. Тя е измерител на резултата от производствената дейност на стопанските единици и се изчислява като разлика между брутната добавена стойност, компенсацията на наетите лица и нето данъците върху производството и вноса.

Фиг. 3. Структура на компонентите на брутната добавена стойност по метода на доходите за 2023 г.*

4. Брутен вътрешен продукт по компоненти на brutната добавена стойност по цени на съответната година

(Млн. левове)

Икономически сектори и групировки по икономически дейности	2020	2021	2022	2023*
Компенсация на наетите лица	54575	61328	70304	80811
Нето данъци върху производството (данъци минус субсидии)	-3512	-4716	-1870	-2227
Операщ излишък и смесен доход, бруто	53454	64962	80730	82611
Потребление на основен капитал	17036	17947	18948	x
Операщ излишък и смесен доход, нето	36418	47015	61782	x
Брутна добавена стойност по базисни цени	104518	121574	149164	161195
Корективи	15974	17405	18645	22549
БВП по пазарни цени	120492	138979	167809	183743

Инвестиции и потребление

БВП по метода на разходите за крайно използване се изчислява като сума от индивидуалното потребление, колективното потребление, бруто образуването на основен капитал, изменението на запасите и външнотърговското салдо на стоки и услуги.

Индивидуалното потребление на домакинствата се състои от крайни потребителски разходи на домакинствата, крайни потребителски разходи на правителството за предоставени индивидуални услуги на домакинствата и крайни потребителски разходи на НТООД.

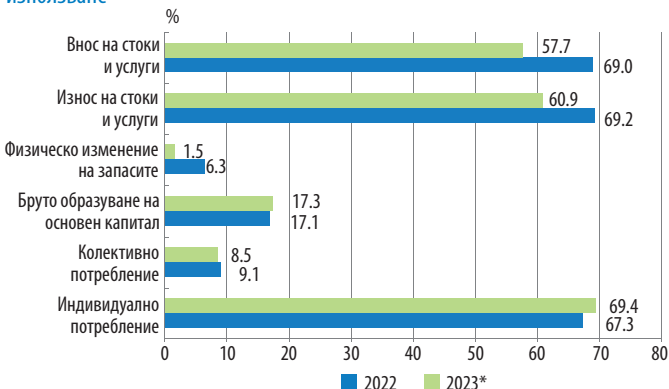
Колективното потребление се измерва с крайните разходи на правителството за колективни услуги, предоставени на обществото като цяло.

Бруто образуването на основен капитал включва разходите за придобиване на дълготрайни нефинансови активи, включително увеличението на незавършеното строителство, намалени с приходите от продажба на съществуващи дълготрайни материални активи.

Изменението на запасите включва изменение на запасите от суровини и материали, незавършено производство, готова продукция и стоки за препродажба в предприятията и изменение на запасите на домакинствата, резултат от некорпорираните им дейности.

Външнотърговското салдо (износ минус внос на стоки и услуги) като компонент на крайно използвания БВП представлява разликата между стойността на изнесените и внесените стоки и услуги. Износът и вносът на стоки се отчитат по цени FOB.

Фиг. 4. Структура на брутния вътрешен продукт по компоненти на крайното използване

5. Брутен вътрешен продукт по компоненти на крайното използване по текущи цени

(Млн. левове)

	2020	2021	2022	2023*
Брутен вътрешен продукт	120492	138979	167809	183743
Крайно потребление	93648	107144	128237	143292
Индивидуално потребление	82015	94618	113011	127594
Колективно потребление	11633	12526	15226	15698
Бруто капиталобразуване	24515	29296	39228	34636
Бруто образуване на основен капитал	22981	22720	28627	31796
Физическо изменение на запасите	1534	6576	10600	2839
Външнотърговско салдо (износ - внос)	2329	2540	344	5816
Износ на стоки и услуги	67633	85335	116114	111868
Внос на стоки и услуги	65304	82795	115769	106052
Статистическа разлика	0	0	0	0

6. Индекси на физическия обем на брутния вътрешен продукт по компоненти на крайното използване, %

(Предходна година = 100)

	2020	2021	2022	2023*
Брутен вътрешен продукт	96.0	107.7	103.9	101.8
Крайно потребление	101.4	106.5	104.2	104.0
Индивидуално потребление	100.7	107.9	103.9	105.0
Колективно потребление	106.9	96.5	106.7	96.9
Бруто капиталобразуване	95.2	110.8	111.5	81.9
Бруто образуване на основен капитал	100.6	91.7	106.5	103.3
Физическо изменение на запасите
Външнотърговско салдо (износ - внос)
Износ на стоки и услуги	89.6	111.2	111.6	98.1
Внос на стоки и услуги	95.7	110.7	115.0	93.7
Статистическа разлика

Производителност на труда

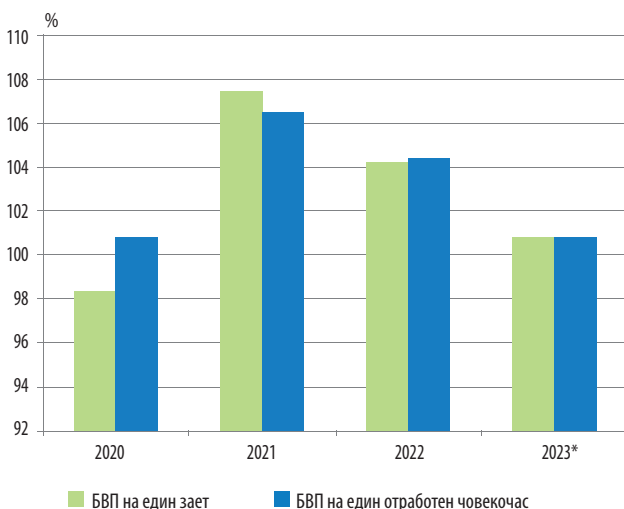
Производителността на труда е съставен икономически показател, който съпоставя постигнатия резултат (новосъздадения продукт) с вложения трудов фактор при осъществяването на определена икономическа активност на определена икономическа територия за определен период. Основните съставни елементи на производителността на труда са показателите, измерващи резултата от осъществяваната производствена активност (числител), и показателите за вложения труд в производствения процес (знаменател).

За целите на международните сравнения на производителността на труда на националните икономики е възприето използването на БВП.

БДС е показател, който е приложим за изчисляване на производителността на труда както на национално ниво, така и на ниво производствени дейности.

Фиг. 5. Индекси на физическия обем на БВП на един зает и един отработен човекочас

(Предходна година = 100)

7. Брутен вътрешен продукт на един зает и един отработен човекочас по цени на съответната година

(Левове)

	2020	2021	2022	2023*
БВП на един зает	34908	40186	48687	52789
БВП на един отработен човекочас	21.8	24.8	30.1	32.6

8. Брутна добавена стойност на един зает и един отработен човекочас по икономически сектори по цени на съответната година¹

(Левове)

Икономически сектори и групировки по икономически дейности	На един зает			На един отработен човекочас		
	2021	2022	2023*	2021	2022	2023*
Аграрен сектор	10854	12390	10775	7.4	8.6	7.7
Индустрия	33079	49550	54391	20.0	29.8	32.5
Услуги	38717	44001	47177	23.5	26.8	28.7
Общо за икономиката	32783	40592	43546	20.2	25.1	26.9

9. Индекси на физическия обем на брутната добавена стойност на един зает и един отработен човекочас¹

(Предходна година = 100)

Икономически сектори и групировки по икономически дейности	На един зает			На един отработен човекочас		
	2021	2022	2023*	2021	2022	2023*
Аграрен сектор	137.2	102.2	97.2	136.4	104.0	99.9
Индустрия	100.1	113.8	101.5	99.9	113.5	100.7
Услуги	108.1	101.7	99.9	106.9	101.8	99.7
Общо за икономиката	108.2	105.7	100.5	107.1	105.9	100.4

¹ За изчисленията на производителността на труда данните за брутната добавена стойност не включват условно начисления наем на лицата, живеещи в собствени жилища.

Х. ФИНАНСИ

Парични агрегати

Паричното предлагане включва пасиви с паричен характер на парично-финансовите институции (ПФИ) към резидентния сектор с изключение на тези към сектор „Централно държавно управление“ и към сектор ПФИ. За измерването му се използват паричните агрегати М1, М2 и М3.

Паричният агрегат М1 - „тесни пари“, включва най-бързоликвидните инструменти, използвани за разплащане (пари извън ПФИ и овърнайт депозити в левове и чуждестранна валута).

Показателят „пари извън парично-финансовите институции“ включва парите в обращение, намалени с парите в касите в левове на други парично-финансови институции.

Овърнайт депозитите съдържат депозити, които нямат определен срок и могат незабавно да се конвертират в пари в брой или да се преведат чрез банково нареждане или чек без ограничения или санкции. Тук се включват и депозитите до един ден и безсрочните депозити. Прехвърляемите спестовни депозити са част от безсрочните депозити.

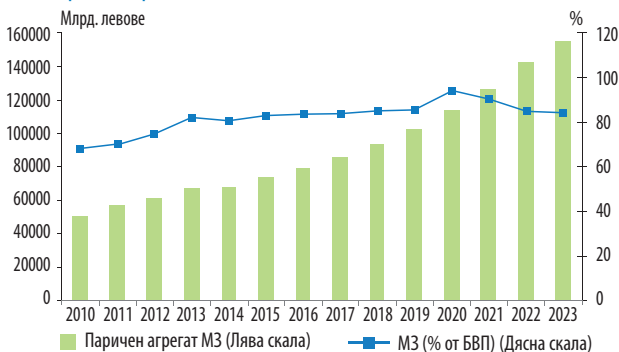
Паричният агрегат М2 включва паричния агрегат М1 и квазипарите.

Квазипарите се състоят от депозити с договорен матуритет до две години и депозити, договорени за ползване след предизвестие (вкл. непрехвърляемите спестовни депозити) до три месеца. Депозити с договорен матуритет са депозити, които не са незабавно на разположение, тъй като имат договорен срок преди тегленето им. В тази категория се включват и получените кредити. Депозитите, договорени за ползване след предизвестие, включват непрехвърляемите спестовни депозити и други депозити, договорени за ползване след предизвестие.

Паричният агрегат М3 е известен като парично предлагане (широки пари) и включва паричния агрегат М2 и търгуемите инструменти.

Търгуемите инструменти обхващат репо-сделки, акции/ дялове на фондовете на паричния пазар и издадени дългови ценни книжа до две години.

Фиг. 1. Паричен агрегат М3

1. Парично предлагане към 31.12.^{1,2}

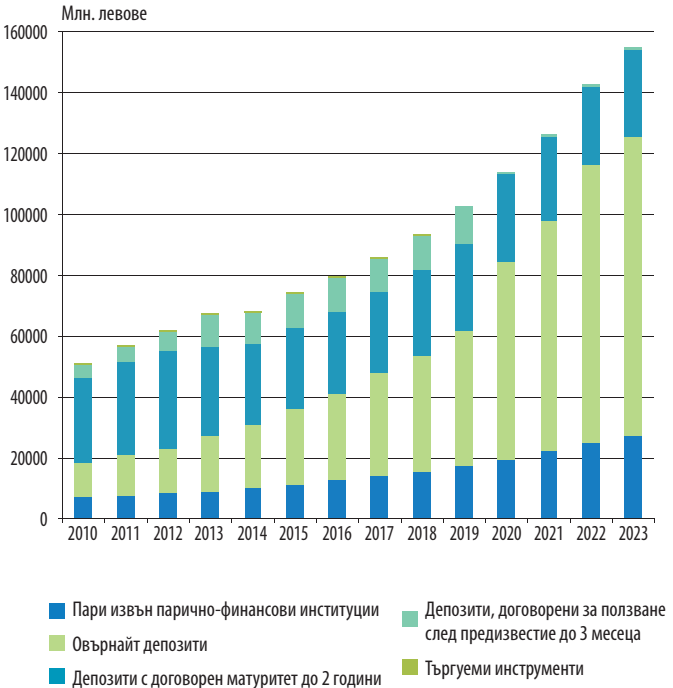
(Млн. левове)

	2020	2021	2022	2023
Широки пари МЗ	113619.5	125776.2	142370.9	154757.7
Пари М1	83998.2	97827.8	115979.7	125285.9
Пари извън парично-финансови институции	19290.7	22377.6	24998.4	27134.5
Овърнайт депозити	64707.5	75450.2	90981.3	98151.4
Пари М2 (М1 + квазипари)	113619.5	125776.2	142370.9	154757.7
Квазипари	29621.3	27948.4	26391.2	29471.8
Депозити с договорен матуритет до 2 години	29048.0	27339.0	25764.4	28871.4
Депозити, договорени за ползване след предизвестие до 3 месеца	573.3	609.5	626.8	600.4
Търгуеми инструменти (издадени дългови ЦК до 2 години + акции/ дялове на ФПП + репо-сделки)	0.0	0.0	0.0	0.0

¹ Източник: БНБ.

² Дефиницията на паричните агрегати е в съответствие с изискванията на ЕЦБ.

Фиг. 2. Компоненти на паричния агрегат МЗ

Вземания на парично-финансовите институции от правителствения и неправителствения сектор

Вземанията на парично-финансовите институции от сектор „Държавно управление“ и от неправителствения сектор формират вътрешния кредит, който е част от нетните вътрешни активи, включени в паричния отчет. Той е част от месечната парична статистика, която се публикува от БНБ.

Вътрешният кредит обхваща кредита на консолидирания сектор „Държавно управление“ (нетни вземания от сектор „Централно държавно управление“ и брутни вземания от сектори „Местно държавно управление“ и „Социалноосигурителни фондове“) и кредита на неправителствения сектор (брутни вземания от нефинансови предприятия, финансови предприятия, домакинства и НТООД).

Фиг. 3. Вземания на парично-финансовите институции от правителствения и неправителствения сектор

2. Вземания на парично-финансовите институции от правителствения и неправителствения сектор към 31.12.¹

(Млн. левове)

	2020	2021	2022	2023
Вземания от сектор „Държавно управление“	2793.8	5183.9	1821.6	4046.1
Централно държавно управление (нето)	2365.2	4800.1	1432.8	3548.8
Вземания	11710.3	14679.3	14689.0	15582.8
ДЦК	11099.3	14041.4	14071.4	15103.9
Репо-сделки	0.0	0.0	0.0	0.0
Кредити	611.0	637.9	617.6	478.9
Минус: задължения (депозити и репо-сделки)	9345.2	9879.3	13256.2	12034.0
Местно държавно управление и социалноосигурителни фондове	428.6	383.8	388.8	497.3
Ценни книжа, различни от акции	83.3	68.4	59.6	32.1
Репо-сделки	0.0	0.0	0.0	0.0
Кредити	345.3	315.4	329.2	465.2
Вземания от неправителствения сектор	67504.5	73475.0	82636.1	92719.8
Нефинансови предприятия	36572.9	38283.2	42176.0	45399.0
Репо-сделки	368.0	355.9	404.0	555.8
Кредити	35643.1	37280.0	41146.2	44142.2
Ценни книжа, различни от акции	369.5	432.3	428.4	496.0
Акции и други капиталови инструменти	192.3	215.0	197.4	205.0
Финансови предприятия	5438.8	6283.9	7333.0	8924.3
Репо-сделки	47.2	40.0	51.9	86.7
Кредити	4321.6	4968.7	5946.0	7486.3
Ценни книжа, различни от акции	352.9	534.4	620.9	651.2
Акции и други капиталови инструменти	717.1	740.8	714.2	700.1
Домакинства и НТООД	25492.8	28907.9	33127.1	38396.5
Репо-сделки	1.1	0.3	0.3	0.3
Кредити	25491.7	28907.6	33126.8	38396.2

¹ Източник: БНБ.

Лихвени проценти

Лихвените проценти са по левови инструменти. Изчисляват се чрез претегляне със съответните обеми с изключение на основния лихвен процент и дългосрочния лихвен процент за оценка на степента на конвергенция (ДЛП), които се изчисляват като средноаритметични величини.

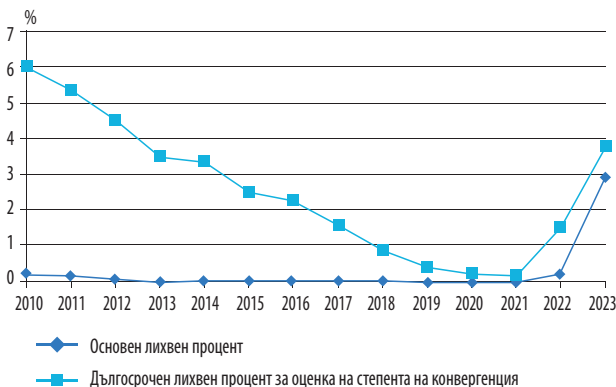
Постигнатата доходност на дългосрочните ДЦК е средно претеглена ефективна доходност до падеж от индивидуалните сделки с лихвоносни ДЦК на вторичния пазар през отчетния период. Използвана е ISMA формула и бройна конвенция АСТ/365. Ценните книжа са групирани според оригиналния си матуритет.

Дългосрочният лихвен процент за оценка на степента на конвергенция се определя на основата на доходността до падеж на вторичния пазар по дългосрочна ценна книга (бенчмарк), емитирана от Министерство на финансите и деноминирана в национална валута.

Ефективните годишни лихвени проценти са средно претеглени съответно с обемите по нов бизнес през отчетния период или със салдата към края на отчетния период. Това са лихвените проценти, прилагани от банките по отношение на кредитите и депозитите на резидентните сектори „Нефинансови предприятия“ и „Домакинства и НТООД“.

Годишният процент на разходите включва всички лихвени плащания по кредита, както и всички такси, комисиони и други разходи за сметка на клиента, извършването на които е условие за отпускането на кредита. Изчислява се само за кредити за потребление и жилищни кредити.

Фиг. 4. Динамика на лихвените проценти

3. Лихвени проценти^{1,2}

	(Проценти)			
	2020	2021	2022	2023
Основен лихвен процент	0.00	0.00	0.20	2.90
Междубанков паричен пазар	-0.62	-0.62	0.74	3.21
Доходност на дългосрочни ДЦК	0.25	0.28	1.15	3.48
Дългосрочен лихвен процент за оценка на степента на конвергенция	0.25	0.19	1.53	3.76
Нов бизнес ³				
Депозити с договорен матуритет	0.06	0.00	0.07	1.48
Краткосрочни кредити, различни от овърдрафт	5.47	5.90	4.90	7.25
Дългосрочни кредити, различни от овърдрафт	4.22	4.19	4.19	4.85
Годишен процент на разходите	6.70	6.10	6.00	6.22
Салда ³				
Овърнайт депозити ⁴	0.01	0.00	0.01	0.02
Депозити с договорен матуритет	0.16	0.08	0.10	0.40
Овърдрафт ⁴	4.14	3.86	3.89	4.66
Краткосрочни кредити, различни от овърдрафт	6.07	6.08	5.87	7.29
Дългосрочни кредити, различни от овърдрафт	4.34	4.05	4.00	4.27

¹ Източник: БНБ.

² Лихвените проценти са по левови инструменти.

³ Ефективни годишни лихвени проценти, прилагани от банките, по отношение на кредити и депозити на сектори „Нефинансови предприятия“ и „Домакинства и нетърговски организации, обслужващи домакинствата (НТООД)“.

⁴ Лихвените проценти по нов бизнес и по салда съвпадат.

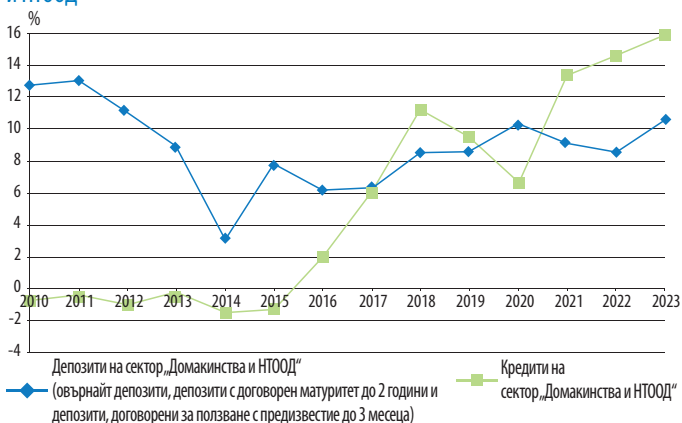
Депозити и кредити на сектор „Домакинства и НТООД“

Депозитите са средствата, приети от ПФИ, които могат да бъдат платими на виждане, платими без срок на предизвестие, със срок на предизвестие или при други предварително договорени условия на плащане. Депозитите се приемат по договореност между страните, като се уговорят условията по воденето на депозитните сметки, размерът на лихвата, сроковете на изплащане и санкциите за страните при неизпълнение на договореностите. Те са задължение (пасив) на финансовите институции.

Депозитите с договорен матуритет не са незабавно на разположение, тъй като имат договорен срок преди тегленето им. Тези депозити не могат да се използват за извършване на плащания и не са конвертируеми в пари в брой, без какъвто и да е вид значимо ограничение или глоба. В тази категория се включват и получените кредити.

Депозитите, договорени за ползване след предизвестие, включват непрехвърляеми спестовни депозити и други депозити, договорени за ползване след предизвестие. Спестовните депозити са непрехвърляеми депозити без определен матуритет, които служат за съхранение на пари на домакинствата срещу издаване на лична спестовна книжка или аналогичен документ. Такива депозити са жилищните влогове, детските влогове и други. Другите депозити, договорени за ползване след предизвестие, са непрехвърляеми депозити без определен матуритет, които не могат да бъдат конвертирани в пари в брой без период на предизвестие. При тях конвертирането в пари в брой не е възможно или е възможно преди срока на предизвестията, но с някаква санкция. Тук се отнасят и непрехвърляеми депозити, които са с фиксиран матуритет, но конвертирането им в пари в брой преди настъпването на матуритета им е възможно само срещу предизвестие.

Фиг. 5. Годишно изменение на депозитите и кредитите на сектор „Домакинства и НТООД“

Кредитите са финансови активи, възникнали с цел осигуряване на парични средства, стоки или услуги на кредитополучателя. Условиата по кредитите (фиксиращи от кредитора или договорени) обикновено се оформят с непрехвърляем документ. Кредитът е безусловен дълг, който трябва да бъде изплатен при падежа му и да носи доход под формата на лихва. В сектор „Финансови предприятия“ са включени и предоставените от отчетните единици маржин депозити.

Овърдрафтът представлява дебитно салдо по разплащателна сметка. Погасяването се извършва автоматично при постъпване на суми по разплащателните сметки. Включват се кредити както с предварително договорени лихвени условия и размер, така и без уговорка.

Потребителски кредити - кредити, предоставени за покупка на стоки и услуги, които се употребяват лично от домакинствата.

Жилищни кредити - кредити, предоставени на домакинствата с цел инвестиране в жилища за собствено ползване или наем, вкл. за строителство и за подобрения на жилища.

Други кредити - всички останали видове кредити, предоставени на домакинствата, вкл. кредити за обучение и лечение. В показателя се включват всички кредити с търговска или производствена цел, както и кредитите за НТООД.

4. Депозити и кредити на сектор „Домакинства и НТООД“ към 31.12.¹

(Млн. левове)

	2020	2021	2022	2023
Депозити на сектор „Домакинства и НТООД“	59399.9	64804.2	70361.4	77767.8
В левове	37246.4	41918.7	46449.6	53388.2
Депозити с договорен матуритет до 2 години	12119.5	11121.8	10513.9	11034.6
Депозити, договорени за ползване след предизвестие до 3 месеца	318.6	338.2	347.9	334.2
Овърнайт депозити	24808.3	30458.7	35587.8	42019.4
В чуждестранна валута ²	22153.5	22885.5	23911.8	24379.6
Кредити на сектор „Домакинства и НТООД“	25491.7	28907.5	33126.9	38396.2
В левове	23572.7	27240.8	31691.8	37199.9
Овърдрафт	1108.7	1106.8	1160.1	1215.2
Потребителски кредити	11491.7	12996.1	14698.8	16586.8
Жилищни кредити	10596.0	12800.6	15454.8	19013.6
Други кредити	376.3	337.3	378.1	384.3
В чуждестранна валута ³	1919.0	1666.7	1435.1	1196.3

¹ Източник: БНБ.

² Показателят включва данни за овърнайт депозити, депозити с договорен матуритет до 2 години и депозити, договорени за ползване след предизвестие до 3 месеца.

³ Показателят включва овърдрафт, потребителски кредити, жилищни кредити и други кредити.

XI. ЦЕНИ

Индекс на потребителските цени - годишна инфлация

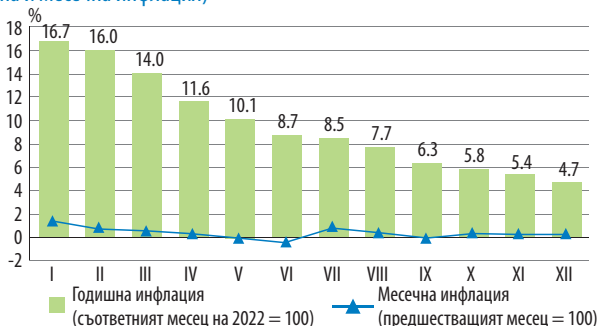
Индексът на потребителските цени е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление, и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в година t се изчислява при структура на разходите от година $t - 1$. От 1999 г. НСИ прилага усъвършенствана методика за конструиране и изчисляване на индекса на потребителските цени в съответствие с изискванията на Евростат и препоръките на МВФ. За осигуряване на съпоставими серии с индекси на потребителските цени е извършена ревизия на месечните индекси за периода януари 1995 - декември 2000 година.

Верижните индекси на потребителските цени измерват изменението на цените през текущия месец спрямо предходния месец. Верижните индекси на потребителските цени са измерители на месечната инфлация.

12-месечните индекси на потребителските цени измерват изменението на цените през текущия месец спрямо същия месец на предходната година. 12-месечните индекси на потребителските цени са измерители на годишната инфлация.

Индексите на потребителските цени с натрупване от началото на годината измерват изменението на цените през текущия месец спрямо декември на предходната година. Индексите на потребителските цени с натрупване от началото на годината са измерител на натрупаната инфлация от началото на годината. През декември всяка година 12-месечният индекс и индексът с натрупване от началото на годината са равни.

Фиг. 1. Индекси на потребителските цени по месеци на 2023 г. (Годишна и месечна инфлация)

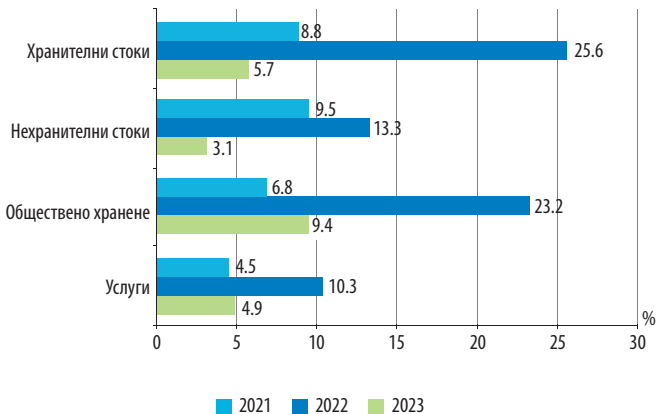

1. Годишни индекси на потребителските цени по основни групи стоки (Годишна инфлация - %)

(Декември спрямо декември на предшестващата година = 100)

Потребителски групи	2020	2021	2022	2023
Общ ИПЦ	0.1	7.8	16.9	4.7
Хранителни продукти и безалкохолни напитки	1.9	8.9	26.1	5.6
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	0.5	1.4	3.7	6.3
Облекло и обувки	-4.9	2.8	7.6	3.1
Жилища, вода, електроенергия, газ и други горива	0.9	11.6	19.9	0.5
Жилищно обзавеждане, стоки и услуги за домакинството и за обичайното поддържане на дома	0.7	4.8	13.9	5.1
Здравеопазване	1.8	0.9	8.7	8.1
Транспорт	-9.4	22.2	8.1	3.3
Съобщения	0.0	-5.3	5.9	2.7
Развлечения и култура	1.2	5.6	14.8	3.3
Образование	4.7	4.8	10.3	8.2
Ресторанти и хотели	3.1	6.7	21.0	9.5
Разнообразни стоки и услуги	1.3	3.3	11.0	8.8

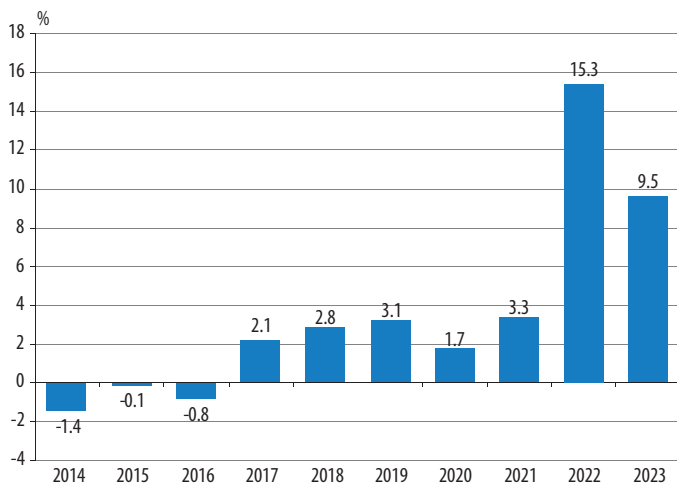
Фиг. 2. Индекси на потребителските цени по групи стоки
(Годишна инфлация)

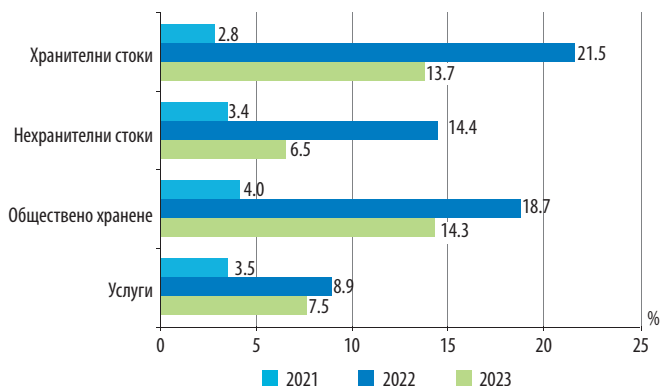
Индекс на потребителските цени - средногодишна инфлация

Средногодишните индекси на потребителските цени измерват средното изменение на цените за дванадесетте месеца на текущата година спрямо средното изменение на цените за дванадесетте месеца на предходната година. Средногодишните индекси на потребителските цени са измерители на средногодишната инфлация.

Фиг. 3. Индекси на потребителските цени (Средногодишна инфлация)

Фиг. 4. Индекси на потребителските цени по групи стоки (Средногодишна инфлация)

2. Средногодишни индекси на потребителските цени

(1995 = 100)

	2020	2021	2022	2023
Общ ИПЦ	7147.93	7383.61	8515.77	9321.28

3. Средногодишни индекси на потребителските цени по основни групи стоки (Средногодишна инфлация - %)

(Предшестващата година = 100)

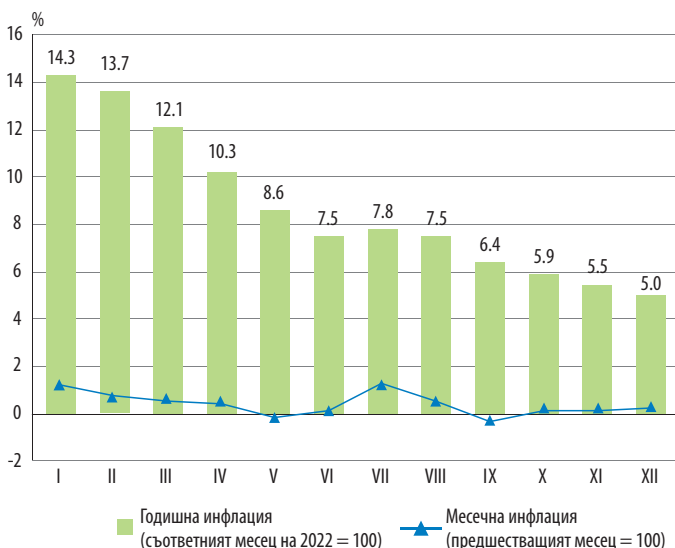
Потребителски групи	2020	2021	2022	2023
Общ ИПЦ	1.7	3.3	15.3	9.5
Хранителни продукти и безалкохолни напитки	5.4	2.8	22.0	13.7
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	1.6	0.8	2.6	6.1
Облекло и обувки	-1.7	-1.1	6.6	5.7
Жилища, вода, електроенергия, газ и други горива	1.0	4.8	19.7	7.1
Жилищно обзавеждане, стоки и услуги за домакинството и за обичайното поддържане на дома	0.9	1.9	11.6	9.0
Здравеопазване	2.8	0.8	3.2	11.6
Транспорт	-7.3	10.4	22.7	-1.8
Съобщения	-1.4	-2.6	0.7	5.5
Развлечения и култура	0.6	5.8	10.9	12.4
Образование	3.8	4.8	7.0	10.1
Ресторанти и хотели	4.7	3.2	17.6	13.5
Разнообразни стоки и услуги	1.7	1.6	6.5	12.2

Хармонизиран индекс на потребителските цени

Хармонизираният индекс на потребителските цени е сравнима мярка на инфлацията на страните от ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към еврозоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от едни и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в година t се изчислява с тегла от година $t - 2$.

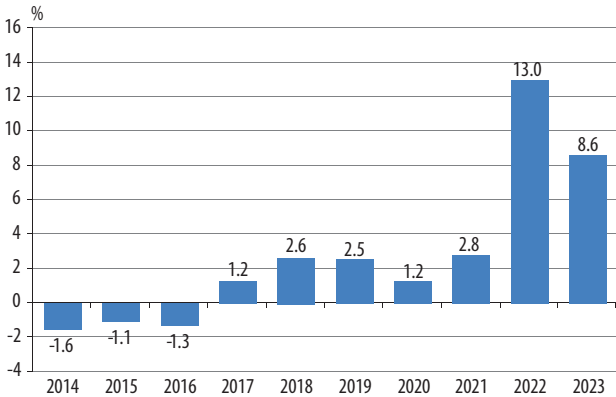
В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) № 2015/2010 от началото на 2016 г. е сменена базисната година за ХИПЦ и всички индекси се изчисляват и публикуват при база 2015 година. Динамичните редове са преизчислени при новата базисна година и са публикувани на сайта на НСИ (www.nsi.bg).

Фиг. 5. Хармонизирани индекси на потребителските цени по месеци на 2023 г. (Годишна и месечна инфлация)

Фиг. 6. Хармонизирани индекси на потребителските цени
(Средногодишна инфлация)

4. Средногодишни хармонизирани индекси на потребителските цени

(2015 = 100)

	2020	2021	2022	2023
Общ ХИПЦ	106.27	109.30	123.52	134.15

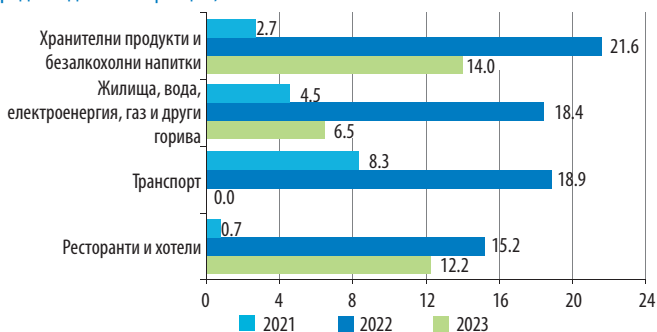
5. Средногодишни хармонизирани индекси на потребителските цени по основни групи стоки

(Средногодишна инфлация - %)

(Предшестващата година = 100)

Потребителски групи	2020	2021	2022	2023
Общ ХИПЦ	1.2	2.8	13.0	8.6
Хранителни продукти и безалкохолни напитки	5.1	2.7	21.6	14.0
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	1.7	1.0	3.2	6.5
Облекло и обувки	-1.2	-0.9	6.7	5.9
Жилища, вода, електроенергия, газ и други горива	1.1	4.5	18.4	6.5
Жилищно обзавеждане, стоки и услуги за домакинството и за обичайното поддържане на дома	0.5	2.4	11.4	8.0
Здравеопазване	2.6	0.8	3.2	11.5
Транспорт	-5.0	8.3	18.9	0.0
Съобщения	-1.4	-2.6	0.7	5.5
Развлечения и култура	0.8	3.5	6.4	7.6
Образование	3.6	4.9	7.4	9.5
Ресторанти и хотели	2.7	0.7	15.2	12.2
Разнообразни стоки и услуги	3.1	3.3	6.2	10.8

Фиг. 7. Хармонизирани индекси на потребителските цени по избрани групи стоки (Средногодишна инфлация)

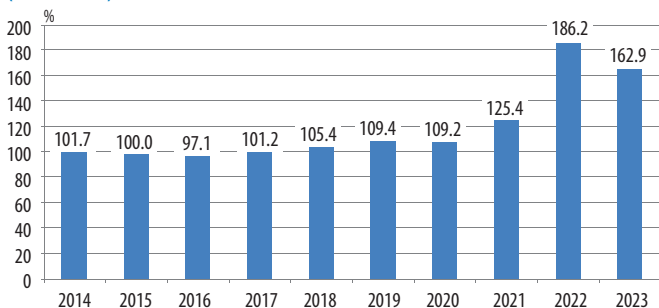
Индекс на цените на производител

Индексите на цените на производител на вътрешния пазар в промишлеността измерват изменението на цените на промишлените продукти, произвеждани от промишлените предприятия и продавани на вътрешния пазар, на основата на постоянна извадка от предприятия и продукти. Наблюдаваните цени не включват данък добавена стойност, акцизи и субсидии.

Информация за изчисляване на индексите се получава от месечното наблюдение на цените на производител, при което се сравняват цените на конкретни специфични продукти с еднакво качество и в двата периода и се правят необходимите корекции при промяна на качеството на наблюдаваните конкретни продукти.

Индексите на цените се изчисляват при фиксирана база, или индексите на цени на различните нива на агрегация се получават като претеглени средни чрез възходяща система за претегляне, определена от структурата на Класификацията на икономическите дейности (КИД - 2008).

Фиг. 8. Индекси на цени на производител на вътрешния пазар в промишлеността (2015 = 100)

6. Индекси на цените на производител на вътрешния пазар по икономически дейности

Икономически дейности	Код	2021	2022	2023	2021	2022	2023
		2015 = 100			предшестващата година = 100		
Общо		125.4	186.2	162.9	114.9	148.4	87.5
Добивна промишленост	B	124.5	140.2	142.0	118.5	112.6	101.3
Преработваща промишленост	C	113.7	144.6	149.9	109.6	127.1	103.7
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	CA	114.9	138.0	155.9	105.0	120.1	113.0
Производство на текстил и облекло; обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	CB	106.9	117.2	132.2	100.5	109.6	112.8
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	CC	111.0	143.9	152.5	106.1	129.6	106.0
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	CD
Производство на химични продукти	CE	128.7	197.7	165.7	126.0	153.6	83.8
Производство на лекарствени вещества и продукти	CF	110.7	116.4	127.4	102.2	105.1	109.4
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	CG	107.0	130.3	145.7	105.1	121.8	111.8
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	CH	126.2	156.3	152.0	118.1	123.9	97.3
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	CI	104.7	112.0	120.1	101.8	107.0	107.3
Производство на електрически съоръжения	CJ	116.2	133.9	142.0	109.2	115.2	106.0
Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение	CK	111.5	124.6	137.9	102.6	111.7	110.7
Производство на превозни средства	CL	109.5	113.7	125.8	101.8	103.8	110.7
Производство на мебели, производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	CM	114.0	128.5	143.3	103.1	112.7	111.5
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	D	146.4	268.3	188.8	123.3	183.3	70.4

Индекси на цените на производител в селското стопанство

Изследването за цените на производител в селското стопанство се провежда в съответствие с основните изисквания на Методологията на Евростат за статистиката на селскостопанските цени (Handbook of Agricultural Price Statistics).

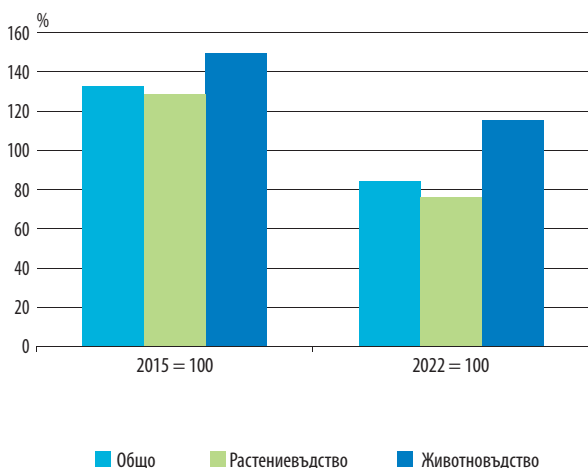
Наблюдението е извадково и се провежда тримесечно.

Обект на наблюдение е цената на производител на дефиниран конкретен продукт. Това е цената на най-голямата по количество покупка/продажба в съответния месец от отчетния период. При ежедневни сделки се отбелязва цената към средата на месеца.

Цената на производител е цената на изхода на земеделското стопанство, т.е. тя не включва разходи за доставка, съхранение, транспорт и други разходи, възникнали при продажбата или закупуването на селскостопански продукти. Цената не включва получените субсидии върху продуктите (ако има такива), ДДС и други платени данъци.

На основата на събраната информация за цените на производител в селското стопанство се изчисляват индекси на цените на производител при база 2015 = 100 и предшестващата година = 100.

Фиг. 9. Индекси на цените на производител в селското стопанство за 2023 г.

7. Индекси на цените на производител в селското стопанство през 2023 г.

	2023 в % към	
	2015	2022
Общо	133.1	84.2
Растениевъдство	128.1	76.1
Зърнени култури	135.4	71.4
Технически култури	112.7	72.1
Фуражни култури	119.2	104.5
Картофи	168.7	120.1
Зеленчуци	143.7	109.7
Плодове	141.4	110.2
Други растителни продукти	159.2	114.8
Животновъдство	149.2	115.2
Живи животни	143.7	121.4
Живи животни от рода на едрия рогат добитък	156.3	114.4
Живи животни от рода на свинете	152.0	130.2
Живи животни от рода на овцете и козите	141.4	111.4
Домашни птици	132.7	120.0
Животински продукти	153.2	108.9
Сурово мляко	151.7	103.7
Краве мляко	149.4	101.8
Други видове мляко	162.7	113.3
Яйца	166.2	126.4
Други животински продукти	137.5	99.3

Индекси на цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство

Изследването за цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство се провежда в съответствие с основните изисквания на Методологията на Евростат за статистиката на селскостопанските цени (Handbook of Agricultural Price Statistics). Провеждат се пет наблюдения за цените на минералните торове, фуражите, препаратите за растителна защита, ветеринарномедицинските продукти и посевния и посадъчния материал.

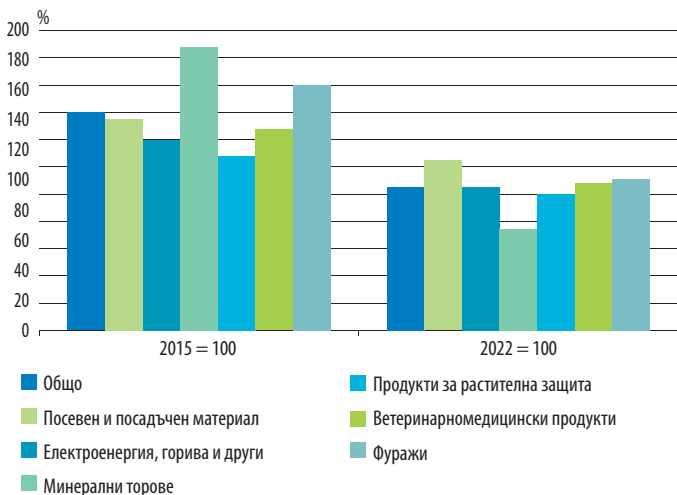
Наблюденията са извадкови и се провеждат тримесечно.

Обект на наблюдение са покупните цени на наблюдаваните стоки и услуги за текущо потребление в селското стопанство.

Наблюдаваната единична цена е цената на входа на земеделското стопанство, т.е. цената, която купувачът действително е платил за стоките. Тя включва данъците и таксите и изключва субсидиите и приспадаемия ДДС.

На основата на информацията от петте наблюдения, както и от други наблюдения, провеждани от НСИ, се изчислява общ индекс на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство при база 2015 = 100 и предшестващата година = 100.

Фиг. 10. Индекси на цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство за 2023 г.

8. Индекси на цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство през 2023 г.

	2023 в % към	
	2015	2022
Общо	141.0	94.6
Посевен и посадъчен материал	137.8	112.7
Електроенергия, горива и други	125.6	94.0
Минерални торове	187.9	68.5
Преки торове	188.1	68.2
Азотни торове	198.3	63.7
Фосфорни торове	162.0	82.1
Калиеви торове	111.6	95.8
Смесени торове	181.1	80.7
Продукти за растителна защита	114.1	97.6
Фунгициди	116.3	97.7
Инсектициди	94.8	76.7
Хербициди	117.5	102.7
Ветеринарномедицински продукти	133.9	105.4
Фуражи	160.4	106.2
Преки фуражи	153.6	96.9
Смесени фуражи	164.0	113.7
Поддръжка и ремонт на превозни средства, машини и дребно оборудване	138.7	105.9
Поддръжка и ремонт на селскостопански сгради	148.0	109.3
Други стоки и услуги	135.2	108.6

Индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство

За изчисляване на индекса на цените на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство при база 2015 = 100 и предшестващата година = 100 се използват изчисленията:

- тримесечни индекси за внос на селскостопански машини и транспортно оборудване от отдел „Статистика на външната търговия“;

- месечни индекси за сградно строителство от отдел „Бизнес тенденции и туризъм“.

9. Индекси на цените на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство през 2023 г.

	2023 в % към	
	2015	2022
Общо	131.6	122.4
Материали	146.3	125.3
Селскостопански машини	148.4	125.2
Транспортно оборудване	124.3	126.3
Селскостопански сгради	98.5	101.3

Общ индекс на цените на стоките и услугите в селското стопанство

Индексът се изчислява въз основа на изчисления индекс на цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство и индекса на цените на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство.

10. Общ индекс на цените на стоките и услугите в селското стопанство през 2023 г.

	2023 в % към	
	2015	2022
Общо	140.3	97.5

XII. ИЗНОС И ВНОС НА СТОКИ

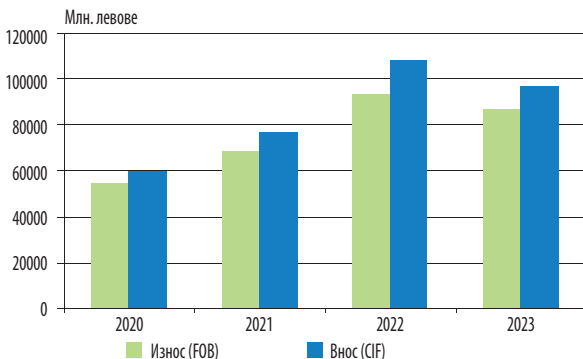

Външнотърговски стокообмен

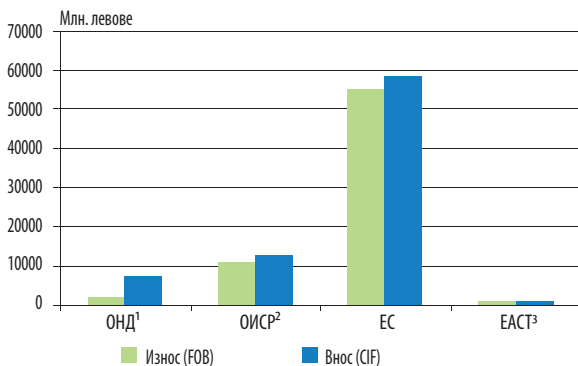
Показателите, характеризиращи стокообмена на Република България, се базират на данни за износа и вноса от Единния административен документ за търговията с трети страни, месечните наблюдения на вътресъюзния износ и вътресъюзния внос на стоки на задължените фирми при търговията с държави - членки на ЕС, статистически оценки на необхванатите стокови потоци при вътресъюзната търговия със стоки и допълнителна информация от други административни източници.

Основен търговски партньор на България през последните години е Европейският съюз, като над половината от износа и вноса на страната се осъществява със страните от ЕС.

Фиг. 1. Износ и внос

Фиг. 2. Износ и внос по икономически зони за 2023 г.

¹ ОНД включва: Азербайджан, Армения, Беларус, Казахстан, Киргизстан, Република Молдова, Руска федерация, Таджикистан, Туркменистан и Узбекистан.

² ОИСР включва: Австралия, Американски Вирджински острови, Израел, Исландия, Канада, Колумбия, Коста Рика, Мексико, Нова Зеландия, Норвегия, Обединено кралство, Република Корея, САЩ, Турция, Чили, Швейцария и Япония.

³ ЕАСТ включва: Норвегия, Швейцария, Исландия и Лихтенщайн.

1. Външнотърговски стокообмен

	2020	2021	2022	2023
Стокообмен - млн. лв.	114906.4	145173.8	200830.6	183380.2
Износ (FOB)	54779.3	68431.2	92917.8	86496.9
Внос (CIF)	60127.1	76742.6	107912.8	96883.3

2. Брой на страните - търговски партньори на България

	2020	2021	2022	2023
Стокообмен	211	214	214	209
Износ	210	208	210	204
Внос	172	176	172	173

3. Износ и внос по групи страни

(Млн. левове)

	2020	2021	2022	2023
Износ	54779.3	68431.2	92917.8	86496.9
от него:				
ОНД ¹	1268.2	1322.2	1715.0	1883.1
ОИСР ²	7343.5	9126.2	11351.1	10916.4
ЕС	35845.3	45270.6	60583.5	55142.5
ЕАСТ ³	447.8	566.8	733.5	793.8
Внос	60127.1	76742.6	107912.8	96883.3
от него:				
ОНД ¹	3888.0	6267.7	12933.0	7269.7
ОИСР ²	7852.2	9948.8	13983.5	12607.4
ЕС	36582.0	46332.9	59612.4	58124.8
ЕАСТ ³	528.9	623.1	700.0	1039.3

¹ ОНД включва: Азербайджан, Армения, Беларус, Казахстан, Киргизстан, Република Молдова, Руска федерация, Таджикистан, Туркменистан и Узбекистан.

² ОИСР включва: Австралия, Американски Вирджински острови, Израел, Исландия, Канада, Колумбия, Коста Рика (от 2022 г.), Мексико, Нова Зеландия, Норвегия, Обединено кралство, Република Корея, САЩ, Турция, Чили, Швейцария и Япония.

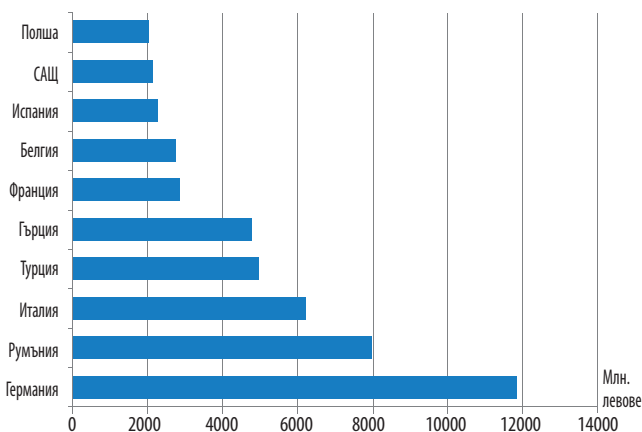
³ ЕАСТ включва: Норвегия, Швейцария, Исландия и Лихтенщайн.

Износ по основни търговски партньори

Географското разпределение на данните за износа е по страни, за които са изпратени стоките. На графиката са показани топ 10 страни, за които изнасяме стоки.

Разпределението на износа по Стандартната външно-търговска класификация показва най-голям дял на машини, оборудване и превозни средства, следвани от артикули, класифицирани главно според вида на материала.

Фиг. 3. Износ - топ 10 страни за 2023 г.

Фиг. 4. Структура на износа по раздели на SITC, рев. 4, за 2023 г.

4. Износ по страни - основни търговски партньори

(Млн. левове)

Страни	2020	2021	2022	2023
Общо	54779.3	68431.2	92917.8	86496.9
в това число:				
Австрия	1049.9	1345.5	1849.2	1790.7
Алжир	153.0	161.9	1020.4	1071.2
Белгия	1903.8	2211.3	2397.4	2724.5
Германия	8773.8	10135.1	13083.4	11839.7
Гибралтар	199.0	272.4	1026.3	336.3
Грузия	258.9	380.0	489.4	563.7
Гърция	3637.7	4744.0	6053.4	4786.6
Дания	380.1	645.0	439.1	397.1
Египет	328.8	465.9	1266.8	1480.4
Израел	204.7	379.4	587.6	407.2
Испания	1308.8	1860.7	2433.6	2266.8
Италия	3760.3	5128.0	6974.1	6213.8
Кипър	227.7	274.5	390.3	276.4
Китай	1806.3	2198.7	1539.0	1996.0
Либия	224.8	229.3	372.7	312.4
Ливан	205.5	105.1	337.7	51.2
Нидерландия	1440.1	1703.2	2450.4	1740.1
Обединено кралство ¹	1303.7	1257.0	1452.0	1368.8
Обединени арабски емирства	139.2	157.9	274.5	339.8
Полша	1359.6	1716.8	2098.0	2033.4
Португалия	202.6	251.0	239.3	242.1
Република Северна Македония	851.9	1124.6	1522.0	1679.5
Румъния	4976.0	6864.9	9444.9	7973.2
Руска федерация	826.6	853.8	956.3	977.3
Словакия	526.7	565.9	879.1	1014.5
Словения	359.9	419.9	517.2	470.8
Сингапур	39.9	56.3	49.5	266.2
Съединени американски щати	1105.1	1699.0	2068.1	2118.3
Сърбия	969.2	1453.8	2286.6	1891.9
Турция	3531.6	4206.9	5553.1	4932.7
Украйна	445.6	793.7	2252.6	1667.3
Унгария	951.9	1249.7	1636.8	1103.6
Франция	2100.4	2478.3	3080.3	2838.5
Хърватия	323.1	636.5	739.9	625.7
Чехия	1266.2	1489.0	1526.5	1636.1
Швейцария	354.2	458.1	608.5	658.3
Швеция	483.5	533.0	697.6	789.6

¹ Обединеното кралство включва: Северна Ирландия, Великобритания, Англо-нормандски острови и остров Ман.

5. Износ по раздели на SITC, рев. 4

(Млн. левове)

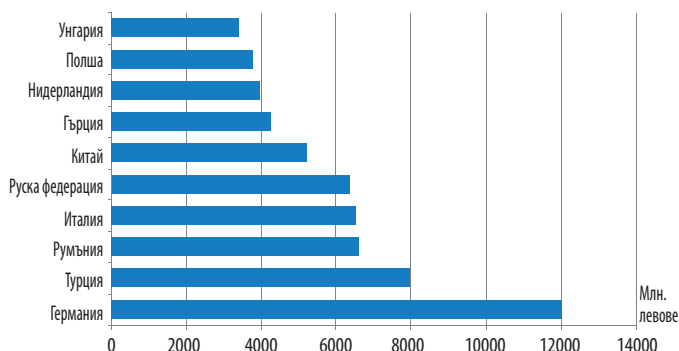
	2020	2021	2022	2023
Общо	54779.3	68431.2	92917.8	86496.9
Храни и живи животни	6447.6	8049.0	10064.7	11183.8
Безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн	730.3	634.8	636.2	749.3
Необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата)	3907.1	5218.5	5281.9	5230.5
Минерални горива, масла и подобни продукти	2545.1	4114.2	10658.8	6850.0
Мазнини, масла и восъци от животински и растителен произход	834.6	1363.1	3369.1	1665.8
Химични вещества и продукти	6400.9	7989.1	10995.4	9087.1
Артикули, класифицирани главно според вида на материала	12502.3	15921.9	20014.9	17434.3
Машины, оборудване и превозни средства	12975.7	15578.5	19095.4	20453.2
Разнообразни готови продукти, н.д.	8212.5	9305.3	12673.4	13381.4
Стоки и сделки, н.д.	223.2	256.8	128.0	461.5

Внос по основни търговски партньори

Географското разпределение на данните за вноса е по страни, от които са изпратени стоките. На графиката са показани топ 10 страни, от които внасяме стоки.

Разпределението на вноса по Стандартната външно-търговска класификация показва най-голям дял на машини, оборудване и превозни средства, следвани от артикули, класифицирани главно според вида на материала.

Фиг. 5. Внос - топ 10 страни за 2023 г.

Фиг. 6. Структура на вноса по раздели на SITC, рев. 4, за 2023 г.

6. Внос по страни - основни търговски партньори

(Млн. левове)

Страни	2020	2021	2022	2023
Общо	60127.1	76742.6	107912.8	96883.3
в това число:				
Австрия	1614.2	1870.2	2370.4	2586.3
Белгия	1143.5	1481.3	2027.7	2165.6
Германия	7262.2	9391.5	11663.9	12031.9
Грузия	923.2	724.1	1018.5	585.5
Гърция	2965.5	4209.3	6347.9	4252.7
Дания	290.5	348.7	463.0	623.7
Египет	659.2	513.8	482.9	688.6
Индия	283.3	392.5	477.7	462.6
Ирландия	362.7	497.6	427.3	386.4
Испания	1145.9	1448.6	2192.7	1842.2
Италия	4261.8	5059.2	6443.4	6518.7
Йордания	6.4	7.1	25.3	14.5
Китай	3057.2	4148.2	6251.4	5209.0
Нидерландия	2382.6	3252.6	4453.3	3966.1
Обединено кралство ¹	763.4	611.7	862.6	784.9
Полша	2224.1	2738.5	3572.2	3781.9
Република Корея	262.3	277.2	388.8	362.1
Република Северна Македония	592.6	728.0	876.8	1034.3
Руска федерация	3674.2	5827.8	11702.3	6345.0
Румъния	4397.3	5784.5	7384.8	6592.2
Словакия	838.2	958.6	1104.9	1164.8
Словения	458.9	570.6	798.5	883.2
Съединени американски щати	773.3	558.4	1586.3	1025.9
Сърбия	1202.6	1498.4	1861.0	2114.0
Тайван	214.6	332.6	486.1	308.1
Турция	4264.5	6011.8	9095.8	7957.6
Украйна	1141.2	1634.5	3411.8	1906.0
Унгария	2346.5	2805.8	3392.1	3381.5
Франция	1736.1	2016.5	2351.1	2596.7
Хърватия	353.0	370.8	240.4	258.4
Чехия	1596.1	1890.4	2402.3	2733.1
Швейцария	478.0	561.0	623.0	706.2
Швеция	368.8	485.1	690.6	800.2
Япония	297.9	400.8	458.0	383.8

¹ Обединеното кралство включва: Северна Ирландия, Великобритания, Англо-нормандски острови и остров Ман.

7. Внос по раздели на SITC, рев. 4

(Млн. левове)

	2020	2021	2022	2023
Общо	60127.1	76742.6	107912.8	96883.3
Храни и живи животни	5157.2	5802.1	7526.5	8362.4
Безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн	1156.4	1256.3	1468.1	1689.5
Необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата)	6270.0	6811.9	9612.0	7387.8
Минерални горива, масла и подобни продукти	5116.4	8792.4	18077.0	10803.6
Мазнини, масла и восъци от животински и растителен произход	309.9	507.9	1636.0	902.2
Химични вещества и продукти	9147.3	11845.5	15269.0	13028.8
Артикули, класифицирани главно според вида на материала	10172.3	13223.4	17258.1	15417.7
Машини, оборудване и превозни средства	17070.3	21379.2	28570.5	30264.5
Разнообразни готови продукти, н.д.	5259.9	6546.5	8394.2	8916.6
Стоки и сделки, н.д.	467.4	577.4	101.4	110.1

Износ и внос на някои стоки

При отчитането на външнотърговските стокови потоци Националният статистически институт прилага Специалната система на търговия.

Отчитането на стоковите потоци по видове стоки се извършва съгласно Комбинираната номенклатура.

8. Износ на някои стоки

Стоки	2020	2021	2022	2023
Свинско месо (прясно, охладено или замразено) - хил. т	3.5	6.4	7.9	7.5
Месо от домашни птици (прясно, охладено или замразено) - хил. т	29.7	32.1	34.1	30.8
Бяло саламурено сирене и кашкавал - хил. т	14.2	14.0	12.7	12.7
Домати (пресни или охладени) - хил. т	9.4	15.8	14.0	17.2
Краставици и корнишони (пресни или охладени) - хил. т	13.7	16.4	10.6	8.0
Царевица - хил. т	2593.0	1759.3	963.5	1364.9
Консервирани домати - хил. т	3.1	3.9	4.3	3.1
Други консервирани зеленчуци - хил. т	25.9	26.6	23.0	19.0
Суров или необработен тютюн - хил. т	22.9	22.9	23.7	21.7
Цигари - хил. т	4.6	4.5	5.9	7.8
Паста за зъби - хил. т	8.6	8.4	9.6	9.5
Пневматични гуми от каучук (нови) - хил. т	2.3	3.7	3.6	3.2
Мъжки костюми, ансамбли, сака, панталони и други за мъже или момчета - млн. лв.	328.4	253.4	327.7	394.4
Мъжки ризи - млн. лв.	46.2	44.3	48.4	56.0
Кожени обувки - хил. чф.	2393.6	2796.7	3126.9	2641.4
Помпи за течности - млн. лв.	228.7	242.2	284.5	294.2
Стругове - хил. т	3.2	3.5	3.8	3.4
Електрически акумулатори - млн. лв.	329.6	391.9	416.4	646.1
Мебели - млн. лв.	377.0	490.5	518.3	464.7

9. Внос на някои стоки

Стоки	2020	2021	2022	2023
Банани - хил. т	71.0	73.0	63.1	70.2
Портокали - хил. т	36.3	35.9	33.6	38.0
Лимони - хил. т	32.7	39.0	39.0	38.4
Грейпфрути - хил. т	19.2	20.4	19.7	12.8
Маслини - хил. т	15.8	15.9	15.1	13.6
Кафе на зърна - хил. т	39.8	38.1	35.8	34.0
Пипер (черен или бял) - т	833.7	814.8	796.1	814.2
Ориз - хил. т	94.5	57.7	133.3	86.4
Маргарин - хил. т	6.1	6.2	5.5	5.5
Шоколад - хил. т	32.2	32.5	36.2	36.8
Плодови и зеленчукови сокове - хил. т	22.7	25.8	25.8	23.3
Захар - хил. т	232.3	207.9	304.6	233.9
Соев шрот - хил. т	116.2	107.6	92.9	91.6
Сол - хил. т	136.7	256.4	252.5	166.6
Каменни въглища (без антрацит) - хил. т	364.6	388.8	430.6	357.8
Антрацит - хил. т	242.1	472.0	968.5	165.3
Кокс - хил. т	68.2	56.0	81.0	172.8
Целулоза - хил. т	13.5	7.9	7.1	7.3
Вестникарска хартия - хил. т	19.3	18.2	19.9	12.1
Цигарена хартия - хил. т	7.8	7.4	8.0	7.3
Памук (вкл. линтер) - хил. т	2.9	2.7	1.6	2.3
Обувки (кожени) - хил. чф.	2788.4	3363.9	3915.1	4129.5
Тръби от чугун и стомана - хил. т	241.6	75.1	80.4	91.3
Хладилници - хил. бр.	55.8	56.8	65.8	74.4
Перални машини - хил. бр.	244.3	273.6	324.5	275.7
Прахосмукачки - хил. бр.	550.1	669.9	640.0	618.9
Телевизори - хил. бр.	817.2	759.7	752.7	732.3
Битови шевни машини - хил. бр.	9.1	11.0	20.6	32.9
Зърнокомбайни - бр.	599	543	963	767
Пътнически автомобили - хил. бр.	68.6	79.3	78.4	91.4
Товарни автомобили - хил. бр.	23.9	11.1	15.5	12.0
Автобуси и тролейбуси - бр.	1211	1954	2045	3719
Велосипеди - хил. бр.	71.4	117.5	84.0	62.1
Мотоциклети - хил. бр.	32.7	51.4	56.6	46.5
Трактори - хил. бр.	7.5	8.7	8.4	8.4
Мотокултиватори - бр.	361	7921	3245	5105
Фотоапарати - млн. лв.	0.8	1.0	1.5	1.4
Битови часовници - хил. бр.	1009.3	1123.3	1110.7	1185.7

XIII. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

Платежен баланс

Платежният баланс на България (стандартно представяне) е в съответствие с шестото издание на „Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция“ (МВФ, 2008) и Ръководните правила на Европейската централна банка. Компонентите на стандартното представяне са класифицирани в следните основни категории:

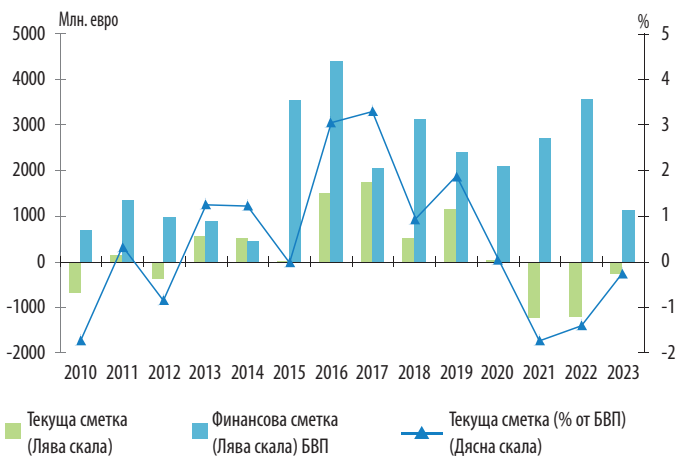
Текуща сметка - обхваща получаването и предоставянето на стоки и услуги, първичен и вторичен доход между резиденти и нерезиденти.

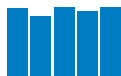
Капиталова сметка - включва две категории: (1) капиталови трансфери за получаване и плащане между резиденти и нерезиденти; и (2) придобиване или намаляване на непроизведени нефинансови активи между резиденти и нерезиденти.

Финансова сметка - обхваща всички трансакции, включващи финансови активи и пасиви, осъществени между резиденти и нерезиденти

Грешки и пропуски (нето) - компенсаторна статия.

Фиг. 1. Текуща и финансова сметка

1. Платежен баланс на България¹

(Млн. евро)

	2020	2021	2022	2023
Текуща и капиталова сметка	913.8	-733.9	-405.7	1221.0
Текуща сметка	24.4	-1224.8	-1199.5	-250.5
Стоки и услуги, нето	1208.1	1304.0	176.0	3062.0
Търговски баланс ²	-1941.1	-2886.7	-5074.3	-3627.7
Услуги, нето	3149.2	4190.7	5250.3	6689.6
Първичен доход, нето	-2172.4	-3350.9	-2787.0	-4696.3
Вторичен доход, нето	988.7	822.1	1411.5	1383.8
Капиталова сметка	889.4	490.9	793.8	1471.6
Брутно придобиване/намаляване на непроизведени нефинансови активи, нето	151.5	-310.8	-1059.3	702.5
Капиталови трансфери, нето	737.9	801.7	1853.1	769.1
Финансова сметка³	2109.2	2712.6	3560.6	1127.3
Преки инвестиции, нето ⁴	-2758.6	-1248.5	-2098.1	-3065.8
Портфейлни инвестиции, нето ⁵	763.7	2309.0	1060.9	1244.9
Финансови деривати, нето	-45.8	78.6	3.9	11.9
Други инвестиции, нето	-1644.0	-2032.8	602.3	-343.5
Резервни активи на БНБ ⁶	5793.9	3606.3	3991.7	3279.7
Балансиращи статии:				
Салдо по текущата и капиталовата сметки	913.8	-733.9	-405.7	1221.0
Салдо по финансовата сметка	2109.2	2712.6	3560.6	1127.3
Нето грешки и пропуски ⁷	1195.4	3446.5	3966.3	-93.8

¹ Стандартно представяне на платежния баланс в съответствие с 6-то издание на „Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция“ на МВФ. Предварителни данни към 21 март 2024 г.

² Предварителни данни за 2022 г. и 2023 г. на НСИ и БНБ. Данните са съставени съгласно методологията за съставяне на статистиката на платежния баланс.

³ Отрицателният знак (-) показва намаление на активи или пасиви, а положителният - увеличение на активи или пасиви.

⁴ Данни съгласно принципа Актив/Пасив. Източници: фирми с чуждестранно участие и от фирми с инвестиции в чужбина, банките, Централен депозитар, нотариуси, НСИ, Агенцията за публични предприятия и контрол и други. Данните за 2022 г. и 2023 г. подлежат на ревизия с годишните данни на НСИ и допълнително постъпили отчети на предприятията с чуждестранно участие.

⁵ На базата на данни от банките, небанкови финансови институции, застрахователни компании и пенсионни фондове, институции от сектор Държавно управление и нефинансови предприятия, които инвестират в ценни книжа без посредничество на местно лице инвестиционен посредник.

⁶ Не се включват измененията на резервните активи на БНБ, дължащи се на курсови и ценови разлики, и тези, свързани със създаването на резервни активи (монетаризация/демонетаризация на злато, разпределение на СПТ) и рекласификации. Положителният знак (+) показва увеличение на резервните активи, а отрицателният (-) - намаление.

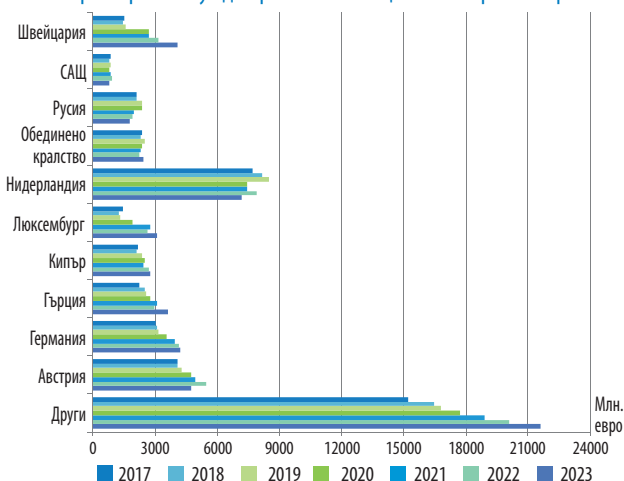
⁷ Размерът на статия „Нето грешки и пропуски“ показва разликата между салдото по финансовата сметка и салдото по текущата и капиталовата сметка.

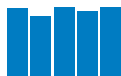
Преки чуждестранни инвестиции

Пряка чуждестранна инвестиция в страната е международната инвестиция, при която прекият инвеститор - резидент на чуждестранна икономика, придобива дълготраен интерес в предприятие - резидент на българската икономика (пряко инвестиционно предприятие). Наличието на дълготраен интерес предполага дългосрочно взаимоотношение между прекия инвеститор и прякото инвестиционно предприятие и значителна степен на влияние от страна на инвеститора при управлението на прякото инвестиционно предприятие. Поради необходимостта от международна съпоставимост на данни на отделните страни в „Ръководството по платежен баланс“ е възприет принципът, че придобиването на 10 или повече процента от правото на глас при управление на инвестиционното предприятие се счита за установяване на отношение между пряк инвеститор и пряко инвестиционно предприятие.

Пряката чуждестранна инвестиция включва както първоначалната трансакция, чрез която се установява отношението между прекия инвеститор и прякото инвестиционно предприятие, така и всички последващи трансакции между тях. Трансакциите могат да бъдат както в посока на увеличение/намаление на задълженията на инвестиционното предприятие към прекия инвеститор, така и в посока на увеличение/намаление на вземанията на инвестиционното предприятие от прекия инвеститор.

Фиг. 2. Размер на преките чуждестранни инвестиции в България по страни

2. Приток на преки чуждестранни инвестиции в България по икономически дейности¹

(Млн. евро)

Икономически дейности	2020	2021	2022	2023
Общо	2974.2	1517.0	2631.1	3619.1
Административни и спомагателни дейности	5.9	18.4	37.8	46.1
Добивна промишленост	47.5	15.7	22.1	70.3
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	8.0	-0.5	0.9	9.6
Други дейности	3.0	3.3	1.4	0.2
Култура, спорт и развлечения	-7.6	21.6	50.6	-0.1
Образование	-2.5	-0.2	-2.9	-1.8
Операции с недвижими имоти	67.7	61.2	186.6	142.4
Преработваща промишленост	203.7	-122.1	984.7	1323.4
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-4.6	92.1	119.2	-40.4
Професионални дейности и научни изследвания	1439.8	178.0	-276.9	83.7
Селско, горско и рибно стопанство	-2.6	11.6	5.2	-2.9
Строителство	216.0	-28.6	-31.0	30.7
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	167.2	301.7	99.9	228.0
Транспорт, складиране и пощи	229.8	-12.3	43.7	25.6
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	-9.4	122.7	403.6	186.3
Финансови и застрахователни дейности	705.2	952.6	1007.2	1515.0
Хотелиерство и ресторантьорство	-76.6	-73.9	1.7	15.4
Хуманно здравеопазване и социална работа	0.4	-1.6	0.2	0.8
Некласифицирани	-16.8	-22.8	-23.0	-13.2

¹ Източник: БНБ.

Предварителни данни към 21 март 2024 г.

XIV. ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

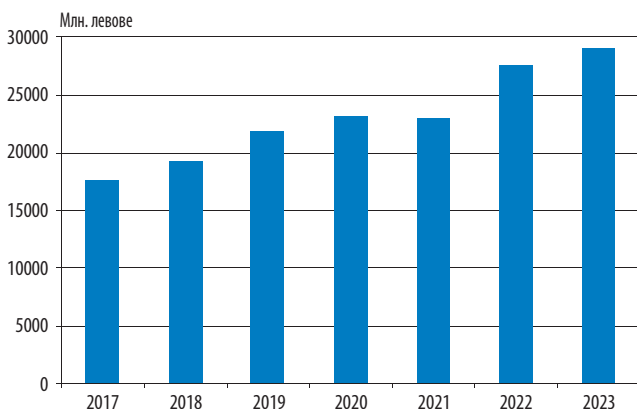

Разходи за придобиване на ДМА

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи са фактически извършените разходи за придобиване на земя, сгради, строителни съоръжения и конструкции, машини, оборудване, транспортни средства и др. чрез строителство и закупуване, включително и употребяваните ДМА.

Данните за разходите за придобиване на дълготрайни материални активи са по цени на съответната година.

Фиг. 1. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи

1. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи по видове

	(Хил. левове)			
	2020	2021	2022	2023
Общо	23157131	23035610	27522260	28943895
Земя	1512070	2233372	2294278	1215644
Сгради, строителни съоръжения и конструкции	10399613	8146644	9557540	11840172
Машини, оборудване и транспортни средства	8712867	9709179	11501461	13648218
Други разходи	2532581	2946415	4168981	2239861

2. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи по икономически дейности

(Хил. левове)

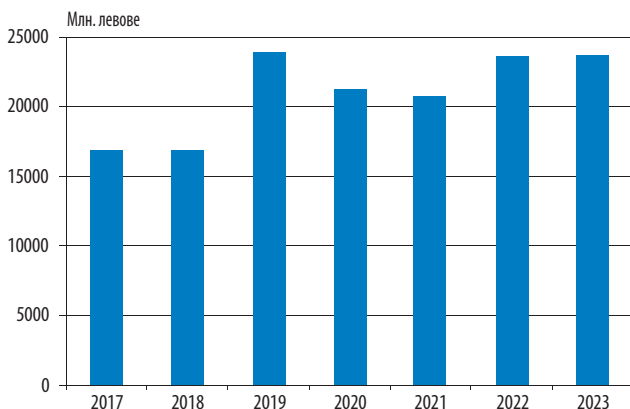
Икономически дейности	2021	2022	2023
Общо	23035610	27522260	28943895
Селско, горско и рибно стопанство	1718571	2268073	1456068
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	5627009	7140444	7662606
Строителство	2136972	2050203	1540923
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	5918666	6936677	6833401
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	887551	1222031	1250046
Финансови и застрахователни дейности	340320	450437	523302
Операции с недвижими имоти	2612798	3087490	2400341
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	1375027	1659680	1967777
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална дейност	2073082	2221596	4943660
Други услуги	345614	485629	365771

Придобити дълготрайни материални активи

В обема на придобитите дълготрайни материални активи се включва стойността на всички придобити дълготрайни материални активи независимо от начина на придобиването им (строителство или закупуване). Придобитите чрез строителство дълготрайни материални активи се отчитат след въвеждането им в експлоатация по реда, установен от Министерство на регионалното развитие и благоустройството с Наредба № 2 от 31.07.2003 г. за разрешаване ползването на строежите в Република България.

Данните за придобитите дълготрайни материални активи са по цени на съответната година.

Фиг. 2. Придобити дълготрайни материални активи

3. Придобити дълготрайни материални активи по видове

	(Хил. левове)			
	2020	2021	2022	2023
Общо	21045792	20685094	23572282	23690093
Земя	1512070	2233372	2294278	1215644
Сгради, строителни съоръжения и конструкции	9016697	6510614	7540098	7428342
Машини, оборудване и транспортни средства	8713354	9930480	11123503	13260919
Други разходи	1803671	2010628	2614403	1785188

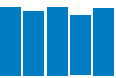
4. Придобити дълготрайни материални активи по икономически дейности

(Хил. левове)

Икономически дейности	2021	2022	2023
Общо	20685094	23572282	23690093
Селско, горско и рибно стопанство	1653524	2105902	1463888
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	5449741	6046564	6971480
Строителство	1711823	1443200	1507601
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	5393298	6588741	5706741
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	861833	1127196	1232364
Финансови и застрахователни дейности	255693	419977	428983
Операции с недвижими имоти	2190550	2424671	1487859
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	1329811	1432261	1853802
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална дейност	1510760	1550435	2528093
Други услуги	328061	433335	509282

**XV. ТЪРГОВИЯ;
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО**

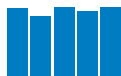

Обекти за продажби на дребно

В броя на обектите за продажби на дребно са включени магазините и павилионите от стационарната търговска мрежа, притежаващи търговска зала за обслужване на клиентите. В броя на магазините не са включени бензиностанциите и газостанциите. Стоковата специализация на обектите е определена съобразно преобладаващия асортимент на продажбите.

През 2022 г. е отчетен ръст в броя на обектите за продажби на дребно. В сравнение с 2015 г. през 2022 г. намалява броят както на магазините за хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия, така и на магазините за нехранителни потребителски стоки, съответно с 4.6 и 3.2%.

1. Обекти за продажби на дребно към 31.12.

Вид и стокова специализация	Брой			Изменение - % (предшестващата година = 100)	
	2020	2021	2022	2021	2022
Магазини и павилиони - общо	113753	111347	111632	-2.1	0.3
За храни, напитки и тютюневи изделия	42016	41224	41163	-1.9	-0.1
Специализирани	15249	15267	15747	0.1	3.1
Неспециализирани с разнообразни хранителни стоки	26767	25957	25416	-3.0	-2.1
За нехранителни стоки	71737	70123	70469	-2.2	0.5
Специализирани	55261	54797	54892	-0.8	0.2
Неспециализирани с разнообразни нехранителни стоки	16476	15326	15577	-7	1.6
Бензиностанции	2492	2481	2495	-0.4	0.6
Газостанции	361	301	310	-16.6	3.0

Оборот в търговията, хотелиерството и ресторантьорството

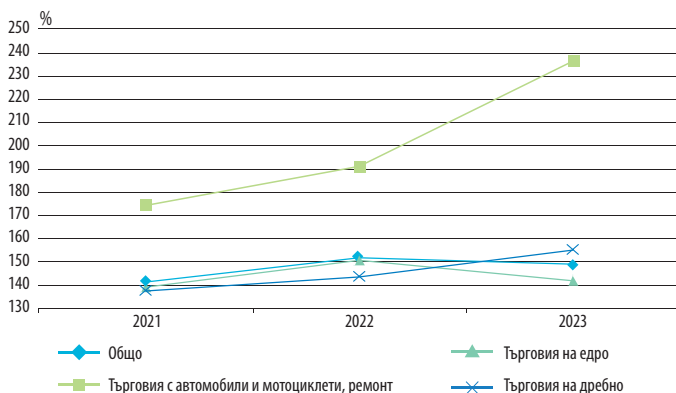
Показателят включва реализирания оборот от стопанските субекти, класифицирани към сектор G „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ и сектор I „Хотелиерство и ресторантьорство“ по КИД - 2008. Тук се посочват всички приходи, фактурирани през отчетния период за извършени доставки на продукцията, стоки или услуги, включително начислените акцизи.

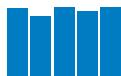
Индексите на оборота се изчисляват за всички групи търговски дейности, дефинирани в Регламент (ЕС) № 1893/2006. Те отразяват изменението на оборота между две последователни години по съпоставими цени и се изчисляват при база средногодишни цени на 2015 г., като са верижно обвързани и съпоставими по обхват. Влиянието на цените се елиминира чрез дефлиране на оборота, като се използват индексите на потребителските цени и индексите на цените на производител, прегрупирани според съдържанието на съответните групи дейности.

През 2023 г. оборотът в сектор „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ по предварителни данни реално бележи намаление от 1.5% спрямо предшестващата година. В търговията на дребно общият индекс на увеличение е със 7.9%. В търговията на едро спадът с 5.9% до голяма степен определя величината на общия индекс, тъй като дейността формира около 70% от обема на оборота за търговския сектор. В търговията с автомобили и мотоциклети се наблюдава ръст от 23.9%.

В сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“ оборотът през 2023 г. по съпоставими цени нараства с 3.1% в сравнение с 2022 година. В дейност „Ресторантьорство“ и в дейност „Хотелиерство“ се наблюдава увеличение съответно с 6.3 и 0.4%.

Фиг. 1. Индекси на оборота за основните търговски дейности (2015 = 100)

2. Оборот в сектор „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ и сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“

(Млн. левове)

Икономически дейности	2020	2021	2022	2023
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	132985	161307	206889	204906
Търговия с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт	9138	10882	12497	15431
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	88729	110173	145048	136408
в това число:				
Търговия на едро със селскостопански суровини и живи животни	11993	17536	20700	18197
Търговия на едро с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия	20447	20676	25052	28863
Търговия на едро с нехранителни потребителски стоки	15844	17993	20301	19896
Търговия на едро с компютърна и комуникационна техника	3133	3413	4052	3838
Търговия на едро с машини и оборудване със стопанско предназначение и части за тях	5249	6088	7843	7357
Търговия на едро с неселскостопански междинни продукти, отпадъци и скрап	23212	35169	52718	39939
Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети	35118	40252	49344	53067
в това число:				
Търговия на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия	13949	15051	17074	20122
Търговия на дребно в неспециализирани магазини с разнообразни стоки	1626	1933	2482	2739
Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали	4371	4902	7696	6373
Търговия на дребно с фармацевтични и медицински стоки, козметика и тоалетни принадлежности	3677	4022	4654	5250
Търговия на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия	1295	1707	2123	2238
Търговия на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита	4343	5148	6056	6370
Търговия на дребно с компютърна и комуникационна техника и други потребителски стоки	4009	4969	6177	6585
Хотелиерство и ресторантьорство	3683	5258	7533	8798
Хотелиерство	1120	1775	2775	3018
Ресторантьорство	2563	3483	4778	5780

XVI. ПРОМИШЛЕННОСТ

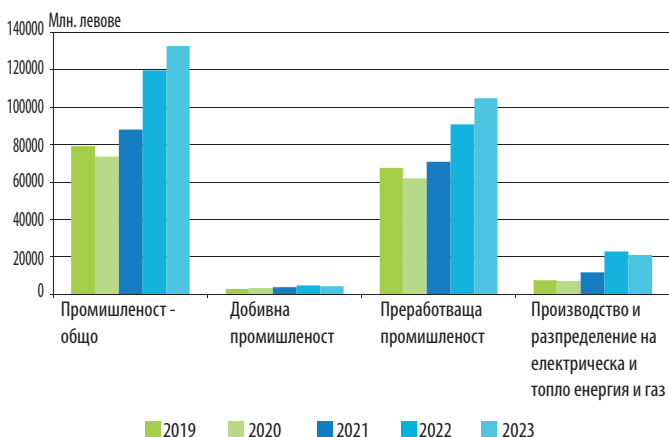
Продукция на промишлените предприятия

В информацията за промишлеността се включва дейността на предприятията за добив на суровини и природни ресурси (добивна промишленост), за производство на промишлени продукти и услуги (преработваща промишленост), за производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива и за доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване.

Показателят „продукция на промишлените предприятия“ отразява цялостната дейност на предприятията, т.е. включени са приходите и от непромишлените дейности. Продукцията включва: приходите от продажби на продукция и услуги, разходите за придобиване на активи по стопански начин, други приходи, изменението на запасите от готова продукция и изменението на запасите от незавършено производство.

Продукцията в стойностно изражение е публикувана по цени на съответната година.

Фиг. 1. Продукция на промишлените предприятия

1. Продукция на промишлените предприятия

(Хил. левове)

	2021	2022	2023
Общо	88100015	120045561	132790010
Добивна промишленост	3713231	4323326	4172286
Преработваща промишленост	70861171	90775334	104920079
Производство и разпделение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	11559868	22617058	20781597
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	1965745	2329843	2916048

2. Продукция на промишлените предприятия по икономически дейности

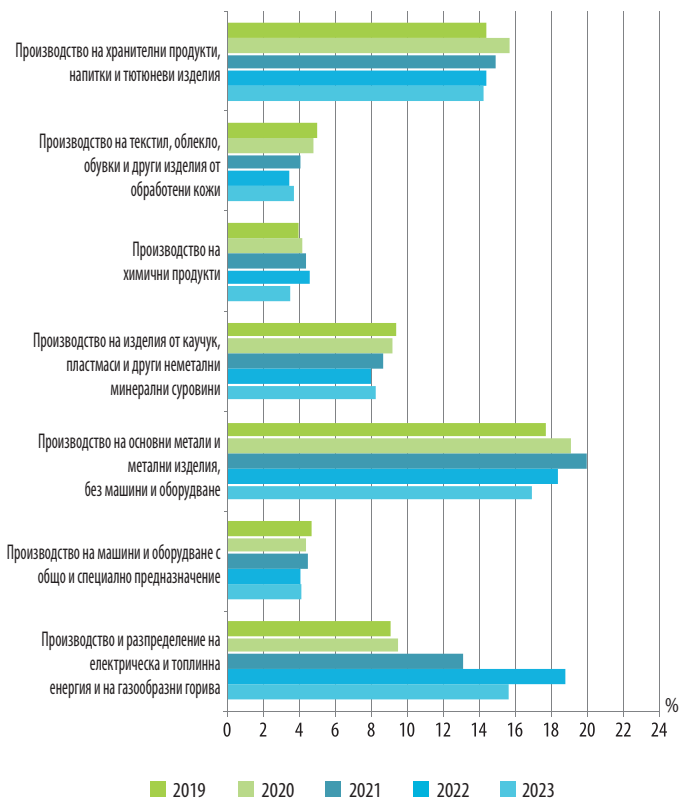
(Хил. левове)

Икономически дейности	2021	2022	2023
Общо	88100015	120045561	132790010
Добивна промишленост	3713231	4323326	4172286
Преработваща промишленост	70861171	90775334	104920079
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	13077010	17299636	18897618
Производство на текстил и облекло, обработка на кожи, производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	3637279	4249145	4978050
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	3478943	4540619	5092458
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	1702834	3004517	..
Производство на химични продукти	3847670	5474905	4713355
Производство на лекарствени вещества и продукти	1256711	1382513	..
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	7620992	9556719	11011462
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	17605945	22137008	22492890
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	1754893	2333003	2501221
Производство на електрически съоръжения	3981057	4798273	5213566
Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение	3924389	4967788	5480381
Производство на превозни средства	5081216	6135264	6794861
Производство на мебели, производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	3892232	4895944	6583574
Производство и разпделение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	11559868	22617058	20781597
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	1965745	2329843	2916048

Структура на продукцията на промишлените предприятия

Структурите (относителните дялове) са изчислени по цени на съответната година. Наблюдава се промяна в приноса на основните подсектори в обема на продукцията. Нараства дялът на производството на мебели; производството, н.д.; ремонта и инсталирането на машини и оборудване, докато относителният дял на производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива, производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване, производството на химични продукти намалява.

Фиг. 2. Относителен дял на произведената продукция в някои основни подсектори

3. Структура на продукцията на промишлените предприятия по икономически дейности

(Проценти)

Икономически дейности	2021	2022	2023
Общо	100.0	100.0	100.0
Добивна промишленост	4.2	3.6	3.1
Преработваща промишленост	80.5	75.6	79.0
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	14.9	14.4	14.2
Производство на текстил и облекло, обработка на кожи, производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	4.1	3.5	3.7
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	3.9	3.8	3.8
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	1.9	2.5	..
Производство на химични продукти	4.4	4.6	3.5
Производство на лекарствени вещества и продукти	1.4	1.2	..
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	8.7	8.0	8.3
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	20.0	18.4	16.9
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	2.0	1.9	1.9
Производство на електрически съоръжения	4.5	4.0	3.9
Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение	4.5	4.1	4.1
Производство на превозни средства	5.8	5.1	5.1
Производство на мебели, производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	4.4	4.1	5.0
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	13.1	18.8	15.6
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	2.2	2.0	2.2

Индекси на промишленото производство, календарно изгладени

Индексът на промишленото производство е изчислен на базата на календарно изгладения месечен индикатор „Индекси на промишленото производство“. Наблюдението е извадково.

4. Индекси на промишленото производство, календарно изгладени

	(Предшестващата година = 100)		
	2021	2022	2023
Общо	111.1	124.3	115.0
Добивна промишленост	114.6	122.7	107.3
Преработваща промишленост	117.1	131.3	127.0
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	87.1	100.0	72.6
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	102.7	101.4	97.1

5. Индекси на промишленото производство, календарно изгладени

(Предшестващата година = 100)

Икономически дейности	2021	2022	2023
Общо	111.1	124.3	115.0
Добивна промишленост	114.6	122.7	107.3
Преработваща промишленост	117.1	131.3	127.0
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	103.9	110.9	107.1
Производство на текстил и облекло, обработка на кожи, производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	79.2	85.4	75.4
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	101.8	104.2	93.3
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти
Производство на химични продукти	121.8	128.9	119.0
Производство на лекарствени вещества и продукти	119.7	126.1	125.4
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	131.3	133.8	119.2
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	116.9	138.3	150.8
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	221.4	277.6	248.2
Производство на електрически съоръжения	149.5	165.0	165.7
Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение	116.0	129.6	116.8
Производство на превозни средства	152.5	184.9	190.9
Производство на мебели, производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	117.7	144.2	141.2
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	87.1	100.0	72.6
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	102.7	101.4	97.1

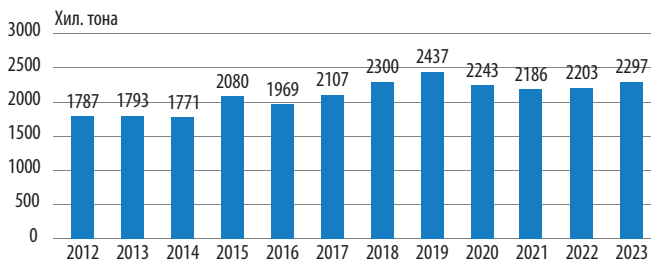
Промишлени продукти в натурално изражение

Годишното статистическо изследване на промишлените продукти в натурално изражение се провежда на основата на Националната номенклатура на промишлената продукция (ПРОДПРОМ), която е пряко приложение на Европейската номенклатура на промишлените продукти (PRODCOM List) и осигурява сравнимост с промишлените продукти на ЕС. Информация се събира за всички ПРОДПРОМ кодове, за които се знае, че има производство на основата на представителна извадка от промишлени и непромишлени предприятия с промишлена дейност, в съответствие с изискванията на методиката на статистическото изследване.

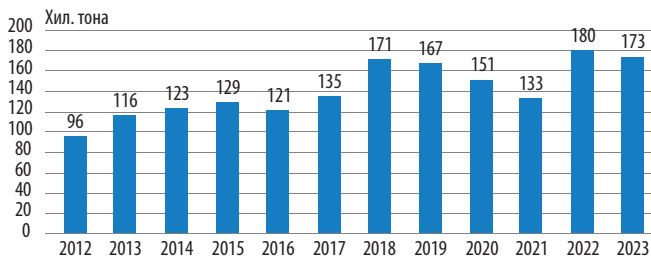
В данните за произведените промишлени продукти в натурално изражение (табл. 6) са включени общо произведените изделия през съответната отчетна година, вкл. произведените на ишлема, както и преработените и употребените за собствени производствени нужди (вътрешен оборот; спомагателен материал в друго производство) на предприятията.

Поради специфичния характер на изследването, публикуваните данни подлежат на непрекъснато преразглеждане и актуализиране с цел подобряване качеството на разпространяваните данни.

Фиг. 3. Портланд цимент

Фиг. 4. Рафинирано слънчогледово масло

6. Производство на основни промишлени продукти

Промислени изделия	2020	2021	2022	2023
Медни руди и техните концентрати - хил. т	32407	30774	35521	34435
Оловни, цинкови и калаени руди и техните концентрати - хил. т	825	881	879	873
Варовиков флюс; варовици за производство на вар или цимент (без трошен варовик, използван като добавъчен материал за бетон или за настилка на пътища и декоративни варовици) - хил. т	5422	6264	7025	5287
Естествен пясък - хил. т	7198	7518	7123	6294
Олово, рафинирано, недеформирано (необработено) - хил. т	..	85	89	77
Полиспасти с електрически двигател (без специално предназначение за повдигане на превозни средства) - бр.	12094	13156	12619	12547
Електрокари с височина на подема ≥ 1 м - бр.	42	50	41	..
Мотокари, снабдени с подемно устройство - бр.	58	69	22	..
Стругове (вкл. стругови центри), хоризонтални без цифровопрограмно управление - бр.
Велосипеди (вкл. велосипеди на три колела за пренасяне на товари) без двигател - хил. бр.	438	381	351	191
Оловни акумулатори, без тези за задействане на бутални двигатели - бр. елементи	458168	486927	432716	373063
Асансьори и товароподемници - бр.	1094	1013	962	847
Електрически бойлери и бързовари - хил. бр.	1198	1239	1162	1111
Броячи за електричество (вкл. калибрания) - хил. бр.
Бои и лакове на базата на синтетични полимери или химически модифицирани естествени полимери, диспергирани или разтворени във водна среда - хил. т	29	23	20	17
Перилни и почистващи препарати - т	103151	83375	93397	96526
Паста за зъби - хил. бр.	76231	76579	93262	84858
Шампоани - т	4764	4246	4851	4456
Портланд цимент - хил. т	2243	2186	2204	2297
Негасена, гасена и хидратна вар - хил. т	1277	1519	1416	1279
Строителни тухли от неогнеупорна керамика - хил. м ³	484	564	693	671
Битумни смеси на базата на природен асфалт или битум, нефтен битум, минерален катран или пек от минерален катран - хил. т	3735	4542	3035	2274

6. Производство на основни промишлени продукти

(Продължение и край)

Промислени изделия	2020	2021	2022	2023
Вълнообразен картон (велпапе) на роли или листа - хил. т	158	166	158	156
Тоалетна хартия - хил. т	31.7	27.1	23.7	21.1
Памучни прежди н.п.д - хил. т	1.0	1.3	0.9	0.7
Вълнени прежди - хил. т	4.7	6.0	6.5	5.2
Памучни тъкани (без специалните) - млн. м ²	6.3	5.0	5.1	4.2
Чорапогащи - млн. бр.	2.4	2.5	2.8	1.5
Чорапи - млн. чф.	46.0	56.7	54.7	24.5
Спално бельо, тъкано, от памук - т	1484	1377	1049	639
Обувки (вкл. ботуши) с горна част от естествена кожа, с външно ходило от каучук, пластмаси или кожа (без спортни обувки и без тези със защитно метално бомбе) - хил. чф.	1529	1594	1592	1208
Месо (без субпродуктите) ¹ - хил. т	186	207	210	209
Колбаси - хил. т	102	102	106	99
Риба и рибни продукти, преработени или консервирани - хил. т	11	15	18	10
Зеленчуци, преработени и консервирани ¹ - хил. т	82	78	80	80
Плодове, преработени и консервирани ¹ - хил. т	78	75	76	75
Масло, мазнини и паста за мазане ¹ - хил. т	1	1	1	1
Бяло саламурено сирене ¹ - хил. т	66	62	62	63
Кашкавал ¹ - хил. т	26	28	25	26
Обработено мляко, прясно, течнo ¹ - хил. л	74030	75206	72050	65930
Кисело мляко ¹ - хил. т	157	158	163	161
Слънчогледово масло и неговите фракции, рафинирани, но не химически променени - хил. т	151	133	180	173
Майонеза, готови сосове и други препарати за сосове; комбинирани подправки - хил. т	16	17	16	16
Брашно пшенично или брашно - смес от пшеница и ръж - хил. т	484	469	503	462
Ориз - хил. т	23	22	30	18
Готови храни за селскостопански животни (без премикси) - хил. т	853	942	923	699
Макарони, юфка и подобни макаронени изделия - т	11101	9273	10799	8604
Конфитюри, мармалади, желета, сладка, мус, пюрета и каши от други плодове (без тези от citrusови плодове и хомогенизирани продукти от плодове) - хил. т	11	14	12	10
Спиртни напитки от дестилати от вино и/или гроздови джибри - хил. л алк. 100%	5969	4898	5572	4653
Вина тихи, вкл. със защитено географско указание (ЗГУ) и сортови вина (без тези със защитено наименование за произход (ЗНП)) и гроздова мъст, чиято ферментация е прекъсната чрез прибавка на алкохол - млн. л	107	110	100	92
Пиво от малц (без безалкохолно пиво и пиво със съдържание на алкохол ≤ 0.5% обемни) - млн. л	445	439	442	455
Цигари, съдържащи тютюн или смеси от тютюн и заместители на тютюна - млн. бр.

¹ Източник: Министерство на земеделието и храните.

XVII. СТРОИТЕЛЬСТВО И ЖИЛИЩЕН ФОНД

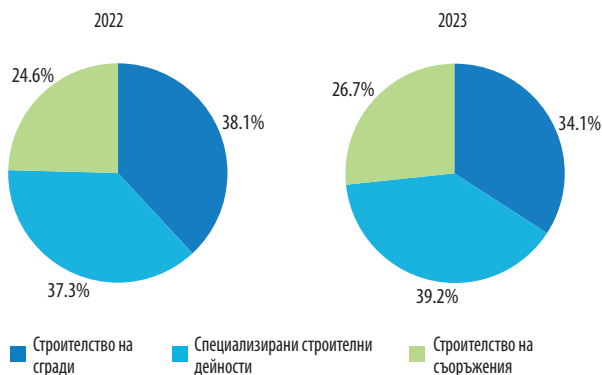
Производения на строителните предприятия

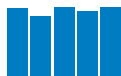
Публикуваните данни за производията на строителните предприятия са по цени на съответната година.

Предприятията в сектор „Строителство“ се класифицират съгласно Класификацията на икономическите дейности (КИД - 2008), според която те се разделят на: „Строителство на сгради“, „Строителство на съоръжения“ и „Специализирани строителни дейности“.

Съгласно Регламентите на Евростат от 2021 г. в показателя „произведена продукция“ (стойност на производията) не се включват начислените акцизи и другите оперативни приходи, но се включват приходите от субсидии, свързани с продуктите или оборота, произтичащи от държавно подпомагане.

Фиг. 1. Структура на производията на строителните предприятия

1. Продукция на строителните предприятия

(Хил. левове)

	2020	2021	2022	2023
Общо	23238966	20595054	23407443	20282224
Сградно строителство	7037591	7180296	8927586	6905553
Строителство на съоръжения	11696873	8553832	8725154	7951841
Специализирани строителни дейности	4504502	4860926	5754703	5424830

Жилищен фонд

Данните за жилищния фонд към края на 2023 г. са получени на основата на резултатите от преброяването на жилищния фонд към 7.09.2021 г., като са прибавени данните за новопостроения и са извадени данните за разрушения жилищен фонд през периода 7.09.2021 - 31.12.2023 година.

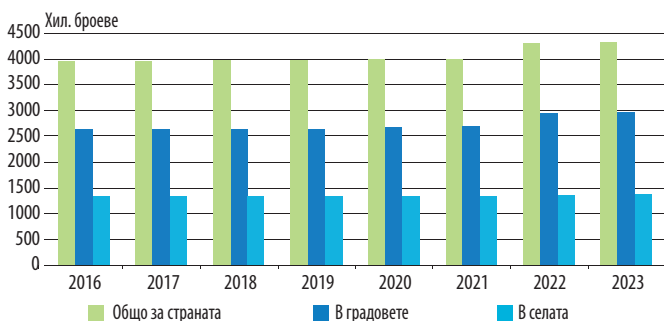
Жилищни сгради са постройките, които по първоначално изграждане или чрез преустройство са предназначени за постоянно обитаване и се състоят от едно или повече жилища, които заемат най-малко 60% от разгънатата им площ. В обхвата на наблюдението „Жилищен фонд в края на годината“ са включени обитаваните и необитаваните жилищни сгради, общежитията и сградите за колективни домакинства.

Стоманобетонни сгради са тези, на които носещият скелет и подовите конструкции са изградени от стоманобетон, а стените са от панели, тухлена зидария или други материали.

Масивни сгради са тези, на които носещите стени са от тухлена и каменна зидария, а поясите, гредите и подовата конструкция са изградени от стоманобетон, но нямат стоманобетонни колони. Към масивните сгради спадат тези, на които само подовите елементи са сглобяеми.

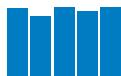
В групата „други сгради“ са включени построените от камък, кирпич (сурови тухли), дърво и други материали.

Фиг. 2. Жилища

Фиг. 3. Структура на жилищните сгради по вид на конструкцията през 2023 г.

2. Жилищен фонд

	2020	2021	2022*	2023
	Общо			
Жилища - хил. бр.	3985	4002	4283	4304
Полезна площ - хил. м ²	292540	294220	346735	348915
в т.ч. жилищна площ ¹	248805	250117	270713	272430
	В градовете			
Жилища - хил. бр.	2658	2673	2927	2944
Полезна площ - хил. м ²	197174	198571	236292	237959
в т.ч. жилищна площ ¹	167343	168440	182901	184217
	В селата			
Жилища - хил. бр.	1327	1329	1356	1360
Полезна площ - хил. м ²	95366	95649	110443	110956
в т.ч. жилищна площ ¹	81462	81677	87812	88213

¹ От 1.01.2019 г. в състава на жилищната площ се включват и кухните с площ над 4 кв. м.

3. Жилищни сгради

(Хил. броеве)

	2020	2021	2022*	2023
	Общо			
Общо	2082	2085	2062	2066
Стоманобетонни	90	93	71	75
Масивни	1651	1651	1731	1731
Други	341	341	260	260
	В градовете			
Общо	783	785	809	811
Стоманобетонни	59	61	45	47
Масивни	667	667	723	723
Други	57	57	41	41
	В селата			
Общо	1299	1300	1253	1255
Стоманобетонни	31	32	26	28
Масивни	984	984	1008	1008
Други	284	284	219	219

* Поради преизчисление на данните за жилищния фонд през 2022 г., същите са актуализирани.

Разрешителни за строеж и жилища в експлоатация

Данните за издадените разрешителни за строеж са от провежданите от НСИ тримесечни статистически наблюдения, които осигуряват информация за издадените от местните администрации разрешителни за строеж на нови сгради според техния вид и разгънатата застроена площ.

Видовете сгради се посочват в съответствие с КСС - 2001 и се подразделят на:

- Жилищни - сгради, полезната площ на които в голямата си част е предназначена за жилищни цели за постоянно обитаване.

- Нежилищни - сгради за различни нежилищни нужди, които включват:

- административни - офиси и сгради за административна дейност на ведомства и други организации и сдружения (представителни сгради - банки, пощи, правителствени сгради, сгради за конференции, конгреси, съдилища, общини);

- други сгради - всички останали видове сгради, предназначени за различни дейности: производствена, търговска, транспортна, просветна, културна, спортна, селскостопанска, здравеопазване, бази за почивка и краткосрочно пребиваване (хотели, мотели, почивни домове, хижи и др.).

Разгънатата (обща) застроена площ на сградите е сумата от застроените площи на всички етажи по външни измерения.

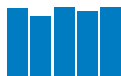
В обхвата на наблюдението се включват новопостроените жилищни сгради с одобрен приемателен протокол Образец 16 или издадено разрешение за ползване съгласно Наредба № 2/31.07.2003 г. на Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

Жилищната площ включва площта на стаите и кухните с площ 4 и повече квадратни метри. До 31.12.2018 г. площта на кухните с площ над 4 кв. м се разглежда отделно.

Стаята е пространство в жилището, оградено със стени от пода до тавана и покрива, с размери, достатъчни за помещаването на легло за възрастен човек (най-малко 4 кв. м.), и най-малко 2 м височина на по-голямата част от стените до тавана.

В състава на спомагателната площ се включва площта на спомагателните помещения, стаите и кухните с площ по-малка от 4 кв. м, вестибюлите с портал и друга преграда, коридорите, антретата, баните, тоалетните, килерите, дрешниците, другите спомагателни помещения (сушилни, перални, балкони и лоджии) независимо от големината на площта им.

Полезната площ на жилището представлява сума от жилищната и спомагателната площ.

4. Издадени разрешителни за строеж на нови сгради

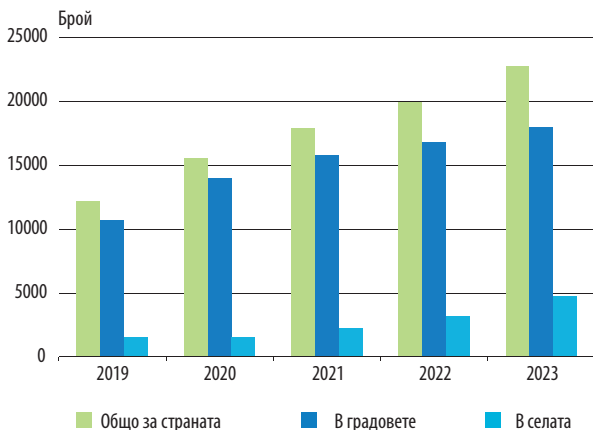
Видове сгради	2020	2021	2022	2023
Жилищни сгради - бр.	5860	7047	8169	8165
в тях жилища - бр.	29438	39998	48210	47290
Разгъната застроена площ - хил. м ²	3746	4686	5649	5374
Административни сгради - бр.	95	96	70	80
Разгъната застроена площ - хил. м ²	158	181	115	210
Други сгради - бр.	3944	4685	4631	4923
Разгъната застроена площ - хил. м ²	1920	2544	2528	2921

5. Въведени в експлоатация жилища

	2020	2021	2022	2023
	Общо			
Жилища - бр.	15415	17868	19847	22649
Полезна площ - хил. м ²	1433	1748	2039	2240
в т.ч. жилищна площ ¹	1089	1367	1615	1767
	В градовете			
Жилища - бр.	13978	15731	16705	17951
Полезна площ - хил. м ²	1215	1444	1559	1704
в т.ч. жилищна площ ¹	926	1134	1238	1347
	В селата			
Жилища - бр.	1437	2137	3142	4698
Полезна площ - хил. м ²	218	304	480	536
в т.ч. жилищна площ ¹	163	233	377	420

¹ От 1.01.2019 г. в състава на жилищната площ се включват и кухняте с площ над 4 кв. м.

Фиг. 4. Въведени в експлоатация жилища

XVIII. ЕНЕРГЕТИКА

Общ енергиен баланс

Общият енергиен баланс (ОЕБ) е съвкупност от енергийните баланси на всички енергийни продукти, които се потребяват в страната, в единна обща мерна единица. Той включва следните показатели:

Производство на първична енергия е производството на базата на суровини, добити на територията на страната. Включва производството на въглища (отчита се пречистеното производство), суров нефт, природен газ, ядрена енергия, енергия от възобновяеми източници (водна, вятърна, слънчева, геотермална и топлина от околната среда), биомаса, биогазове, течни биогорива и невъзобновяеми горива. От 2019 година то обхваща и първичното производство на топлинна енергия, което се изчислява по оценка на количествата електрическа и топлинна енергия, произведени от топлината от химични процеси и ефективността на производствения процес.

Към *възстановени и рециклирани продукти* се отнасят шламът и шистите от каменни въглища, възстановени от мините, а нефтопродуктите и използваните смазочни масла са за преработка.

Внос (вкл. пристиганията) и *износ* (вкл. изпращанията) включват количествата, преминали политическите граници на страната, независимо дали е имало митническо оформяне, или не. Транзитът не се отчита (с изключение на електрическата енергия). В енергийния баланс като износ се отчитат само енергийни продукти, произведени в страната.

Изменение на запасите е разликата между запасите в началото и в края на годината при производителите, големите търговски фирми и потребителите.

Брутна налична енергия е резултативен показател от *производство на първична енергия + възстановени продукти + внос - износ + изменение на запасите*. Показва количеството енергия, необходимо за удовлетворяване на енергийното търсене в страната.

Международна морска бункеровка са заредените в страната горива на корабите, плаващи под всякакъв флаг по морета или реки (пристанището на тръгване и пристанището на пристигане са в различни държави).

Брутно вътрешно потребление е резултативен показател - от *Брутна налична енергия* се изваждат количествата за *Международна морска бункеровка*.

Международни полети са количествата горива, доставени на територията на страната на летателните апарати за международни полети. Разделението на вътрешни и международни полети се прави на базата на мястото на излитане и мястото на кацане, а не в зависимост от националната принадлежност на авиокомпанията.

1. Общ енергиен баланс за 2022 г.

(Хил. тонове нефтен еквивалент)

	Общо	Въглища и твърди горива от тях	Произведени газове	Торф и продукти от торф	Битуминозни шисти и битуминозни пясъци	Нефт и нефтени продукти
Производство на първична енергия	13157.3	5899.0	-	-	8.2	13.0
Възстановени и рециклирани продукти	21.8	4.4	-	-	-	17.4
Внос	12873.3	804.9	-	-	-	9351.8
Износ	5586.9	78.4	-	-	-	4154.6
Изменение на запасите	-842.8	-368.9	-	-	-3.1	-318.3
Брутна налична енергия	19622.7	6261.0	-	-	5.1	4899.4
Международна морска бункеровка	68.4	-	-	-	-	68.4
Брутно вътрешно потребление	19554.4	6261.0	-	-	5.1	4831.0
Международни полети	218.9	-	-	-	-	218.9
Общо доставена енергия	19335.5	6261.0	-	-	5.1	4612.1
Вложено за преобразуване	21128.7	6094.0	-	-	-	8198.8
Получено от преобразуване	13589.6	179.8	-	-	-	8005.5
Енергиен сектор	1136.9	0.0	-	-	-	469.1
Загуби при разпределение	414.2	15.4	-	-	3.8	1.2
Налично за крайно потребление	10245.2	331.4	-	-	1.3	3948.6
Крайно неенергийно потребление	406.2	53.7	-	-	-	224.2
Крайно енергийно потребление	9854.1	264.6	-	-	-	3738.2
Статистическа разлика	-15.1	13.1	-	-	1.3	-13.8

¹ Данните за 2022 се отнасят за производство на Добавки/кислородо-съдържащи съединения и не включват производството на суров нефт поради конфиденциалност.

1. Общ енергиен баланс за 2022 г.

(Продължение и край)

(Хил. тонове нефтен еквивалент)

	Природен газ	Възобновяеми и биогорива	Невъзобновяеми отпадъци	Ядрена енергия	Топлинна енергия	Електрическа енергия
Производство на първична енергия	14.7	2800.6	77.5	4289.7	64.6	-
Възстановени и рециклирани продукти	-	-	-	-	-	-
Внос	2467.2	122.9	-	-	-	126.4
Износ	-	179.0	-	-	-	1174.9
Изменение на запасите	-156.6	4.2	-	-	-	-
Брутна налична енергия	2325.3	2748.7	77.5	4289.7	64.6	-1048.5
Международна морска бункеровка	-	-	-	-	-	-
Брутно вътрешно потребление	2325.3	2748.7	77.5	4289.7	64.6	-1048.5
Международни полети	-	-	-	-	-	-
Общо доставена енергия	2325.3	2748.7	77.5	4289.7	64.6	-1048.5
Вложено за преобразуване	988.9	1471.8	7.4	4289.7	73.9	4.3
Получено от преобразуване	-	192.6	-	-	869.6	4342.2
Енергиен сектор	19.2	-	-	-	145.7	502.8
Загуби при разпределение	15.8	-	-	-	162.1	215.9
Налично за крайно потребление	1301.4	1469.5	70.2	-	552.4	2570.6
Крайно неенергийно потребление	128.3	-	-	-	-	-
Крайно енергийно потребление	1108.0	1476.0	70.2	-	555.7	2641.4
Статистическа разлика	65.1	-6.6	-	-	-3.4	-70.7

Общо доставена енергия представлява количество-то енергия, необходима за задоволяване на вътрешното потребление в страната. За вторичните продукти, получени от преобразуващ процес, данните могат да бъдат отрицателно число.

Вложено за преобразуване са количествата горива и енергия, които се влагат за производство на други видове енергийни продукти.

Получено от преобразуване са вторичните енергийни продукти, получени в резултат на отделните преобразуващи процеси: производство на електрическа и топлинна енергия, брикетирание, коксово и доменно производство, производство на нефтопродукти. Включва се цялата произведена топлинна енергия от централите за обществено ползване и само продадената от заводските централи.

Потреблението на енергийния сектор отразява крайното потребление на енергия и горива (в резултат на което не се получават други енергийни продукти) за осъществяване и поддържане на основната дейност на предприятията, добиващи и произвеждащи енергийни продукти.

Загуби при разпределението включва загубите при преноса и разпределението на природния газ и на топлинната енергия, при преноса и разпределението на електрическата енергия и при транспортирането на другите горива.

Налично за крайно потребление са количествата енергийни продукти, налични за крайно използване. Този показател се изчислява като: *Общо доставена енергия - Вложено за преобразуване + Получено от преобразуване - Потребление на енергийния сектор - Загуби при разпределението*.

Има два вида крайно потребление: неенергийно и енергийно.

Крайното неенергийно потребление показва количествата горива, използвани като суровина за производството на негоривни продукти.

Крайно енергийно потребление е разходът на горива/енергия, при чието изгаряне/използване не се получават други енергийни продукти. Тук се включва и разходът на горива за произведената от заводските централи топлинна енергия, която не се продава, а се използва за дейността на предприятията, които са я произвели.

Статистическа разлика е разликата между *Налично за крайно потребление* и *Крайно потребление* (неенергийно + енергийно).

Информацията от общия енергиен баланс е показана в хиляди тонове нефтен еквивалент. В световната практика се използват джаулът и неговите кратни като обща енергийна единица. За преминаване от един в друг вид мерна единица се използва следната зависимост:

$$1 \text{ ГДж} = 278 \text{ кВтч} = 0.023885 \text{ т н.е.}$$

2. Структура на производството на първична енергия

	(Проценти)			
	2019	2020	2021	2022
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
Въглища и твърди горива от тях	40.0	34.5	38.7	44.8
Битуминозни шисти и битуминозни пясъци	0.1	0.1	0.1	0.1
Нефт и нефтени продукти ¹	0.0
Природен газ	0.3	0.4	0.2	0.1
Възобновяеми и биогорива	21.8	23.8	24.5	21.3
Невъзобновяеми отпадъци	0.6	0.6	0.6	0.6
Ядрена енергия	36.8	40.0	35.4	32.6
Топлинна енергия ²	0.5	0.6	0.5	0.5

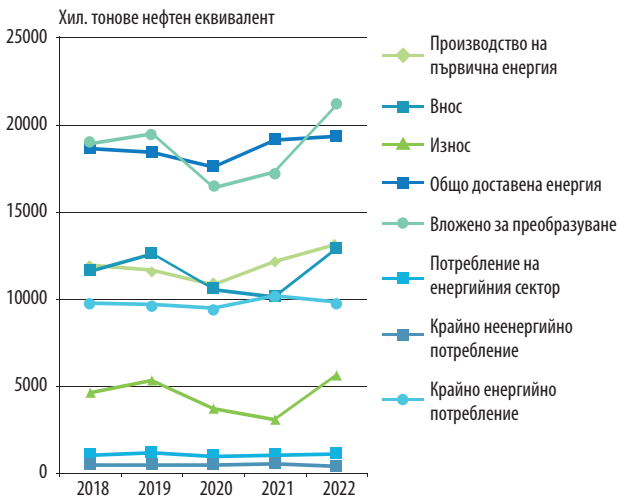
¹ Данните за 2022 се отнасят за производство на добавки/кислородо-съдържащи съединения и не включват производството на суров нефт поради конфиденциалност.

² Топлина от химични процеси.

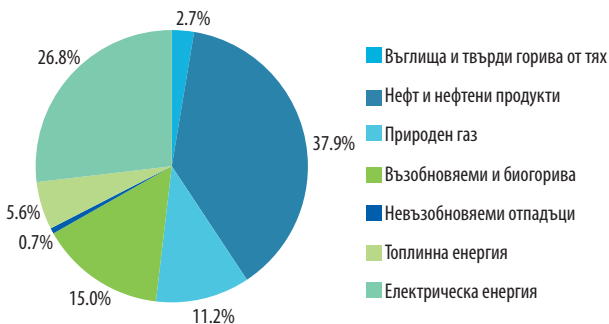
3. Крайно енергийно потребление по сектори

	2020	2021	2022	2022 в % към 2021
	хил. т н.е.			
Общо	9499.7	10164.4	9854.1	96.9
Индустриален сектор	2646.4	2823.8	2700.7	95.6
Черна металургия	106.2	114.2	102.9	90.2
Химическа и нефтохимическа промишленост	770.6	829.2	756.9	91.3
Цветна металургия	180.4	182.8	176.4	96.5
Неметални минерали	560.8	599.4	579.9	96.7
Транспортно оборудване	15.3	17.9	18.1	101.1
Машини, метални изделия и оборудване	124.9	133.5	129.1	96.7
Добивна промишленост (без енергийните суровини)	159.7	182.3	174.9	96.0
Храни, напитки и тютюн	249.7	277.5	285.1	102.7
Целулозно-хартиена и полиграфическа промишленост	191.6	177.9	193.2	108.6
Дървен материал и изделия от него (без мебели)	81.6	89.9	74.9	83.4
Строителство	73.7	83.7	72.0	86.0
Текстил и кожи	52.1	53.2	51.6	97.0
Други в индустрията	79.7	82.3	85.7	104.2
Транспортен сектор	3209.8	3434.6	3468.1	101.0
Железопътен транспорт	41.8	44.7	44.5	99.6
Автомобилен транспорт	3127.8	3328.2	3331.1	100.1
Вътрешни полети	3.9	5.1	8.0	157.2
Вътрешно корабоплаване	-	0.1	0.2	133.9
Тръбопроводен транспорт	36.2	56.5	84.4	149.2
Други в транспорта	-	-	-	-
Други сектори	3643.6	3906.0	3685.3	94.3
Търговия и обществени услуги, и други неупоменати	1066.1	1299.9	1343.4	103.3
Домакинства	2382.2	2402.6	2137.4	89.0
Селско и горско стопанство	188.1	193.8	193.3	99.8
Рибно стопанство	0.8	0.7	0.6	92.7
Невключени никъде другаде (други)	6.3	9.2	10.6	115.7

Фиг. 1. Енергийни потоци

Фиг. 2. Структура на енергийните ресурси в крайното енергийно потребление през 2022 г.

4. Баланс на електрическата енергия

	(ГВтч)			
	2019	2020	2021	2022
Брутно производство	44276.6	40754.4	47568.1	50499.3
Нетно производство	40321.0	37222.8	43457.8	45960.0
Внос	3044.9	3706.7	1857.0	1470.0
Износ	8855.1	7114.8	10635.3	13664.6
Вложено за преобразуване в електроцентрали и топлоцентрали (за ПАВЕЦ)	649.7	720.4	376.9	49.6
Ресурси/Доставки	33861.1	33094.3	34302.6	33715.7
Загуби при разпределение	2766.5	2595.4	2602.3	2510.6
Налично за крайно потребление	31094.5	30498.9	31700.2	31205.1
Енергиен сектор	1481.3	1214.5	1119.0	1308.6
Индустриален сектор	9830.3	9456.9	9693.3	9608.4
Транспортен сектор	455.7	422.8	450.4	454.2
Домакинства	10843.9	11356.2	11953.3	11969.7
Селско, горско и рибно стопанство	330.8	382.0	317.6	277.9
Търговия, обществени услуги и други	8754.6	6992.2	8555.1	8409.1
Статистическа разлика	-601.9	674.4	-388.6	-822.7

Електрическа енергия и топлинна енергия

Производството на електрическа енергия представлява брутно производство. Това е сума на произведената от всички електроцентрали електрическа енергия (вкл. ПАВЕЦ), измерена на изходните клеми на генераторите. Брутната електрическа енергия включва и собствените нужди на централата.

Собствените нужди са количествата електрическа енергия, изразходвани от производствените съоръжения в електроцентралата, те включват и загубите в трансформаторите на главния генератор.

Производството на топлинна енергия представлява брутно произведената от обществените централи топлинна енергия и само продадената топлинна енергия от заводските централи.

Централите за обществено ползване отчитат брутно производство на топлинна енергия. Това е топлинната енергия, произведена от инсталациите, включваща и собствените нужди на централата.

Заводските централи отчитат само продадените количества топлинна енергия. Произведената топлинна енергия от заводските централи и потребена в основната дейност на предприятието не се отчита.

Наличното количество електрическа енергия за крайно потребление представлява от една страна: *нетното производство + внос – износ – вложена електрическа енергия в електро- и топлоцентрали – загуби при разпределение*, а от друга: *крайното енергийно потребление по отделните икономически сектори (Индустрия, Транспорт, Селско, горско и рибно стопанство, Търговия и обществени услуги, Енергиен сектор) + статистическата разлика.*

Потреблението на електрическа енергия по икономически дейности не включва собствените нужди на електрическите централи, тъй като те са отчитат отделно в потреблението на Енергиен сектор.

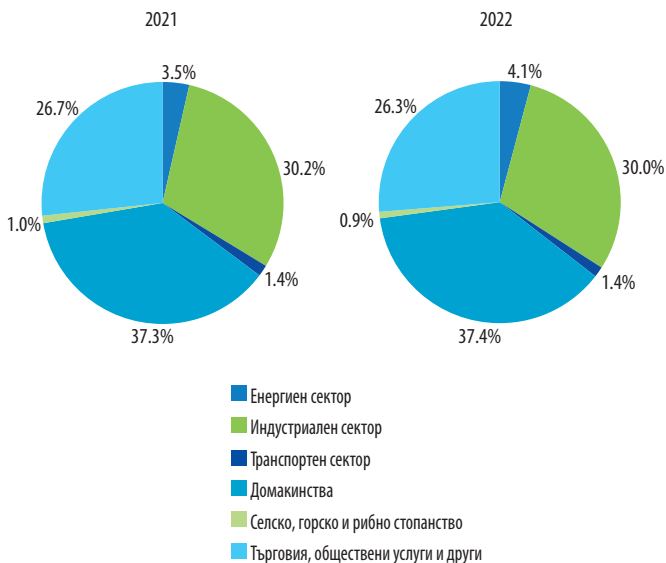
Аналогично се тълкува наличното количество топлинна енергия за крайно потребление.

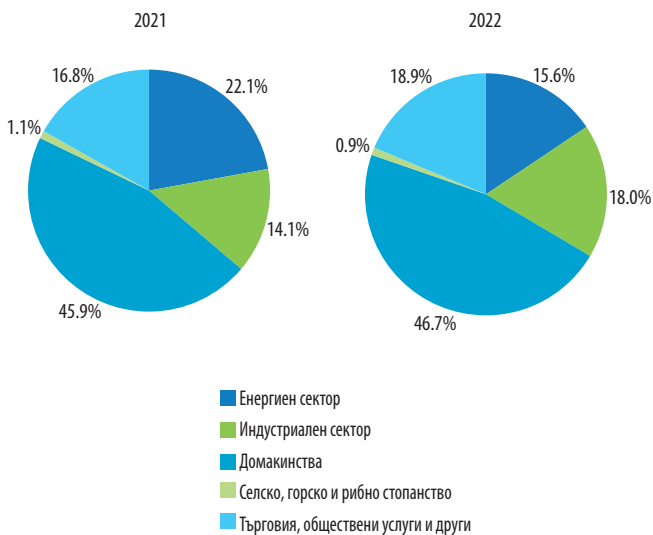
5. Баланс на топлинната енергия

	(ГВтч)			
	2019	2020	2021	2022
Брутно производство	10777.0	10841.4	11390.4	10113.0
Нетно производство	10182.5	10281.9	10804.1	9611.0
Вложено за преобразуване в електроцентрали и топлоцентрали	117.4	132.2	135.8	108.6
Доставки	10065.1	10149.7	10668.3	9502.4
Загуби при разпределение	2024.3	1909.2	2029.8	1885.3
Налично за крайно потребление	8040.7	8240.5	8638.6	7617.1
Енергиен сектор	1801.0	1865.5	1898.7	1193.0
Индустриален сектор	1190.6	1285.0	1214.9	1376.5
Домакинства	3577.0	3837.2	3940.6	3575.0
Селско, горско и рибно стопанство	120.6	152.2	94.5	68.4
Търговия, обществени услуги и други	1402.5	1145.5	1439.9	1443.3
Статистическа разлика	-51.0	-45.0	50.0	-39.2

Фиг. 3. Структура на потреблението на електрическа енергия по икономически сектори

Фиг. 4. Структура на потреблението на топлинна енергия по икономически сектори

XIX. ТРАНСПОРТ

Транспорт - основни данни за развитието на транспорта

Транспортът е отрасъл на националната икономика, който обхваща транспортните предприятия, извършващи услуги срещу заплащане. В съответствие с Националната класификация на икономическите дейности разделът включва всички видове транспорт (железопътен, автомобилен, морски, речен, въздушен, тръбопроводен и градски електротранспорт).

Разделът съдържа основни данни, характеризиращи състоянието и настъпилите промени в обществения и частния сектор.

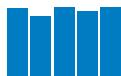
Общата дължина на железопътните линии включва текущия път и гаровите коловози. В текущия път влизат дължината на железопътните линии между осите на гарите и разстоянието от граничните гари до държавната граница. Дължината на удвоените и електрифицираните линии е измерена в една посока.

В междуселищните автобусни линии се включват и международните редовни автобусни линии.

Маршрутната дължина на тролейбусните и електробусните линии, трамвайната мрежа и метрото е сбор от общата еднопосочна експлоатационна дължина на линиите. Дължината на покриващите се линии се отчита еднократно.

Източник на данните за регистрираните товарни превозни средства и автобуси е Отдел „Охранителна полиция“ към Министерство на вътрешните работи.

Броят на тролейбусите, електробусите, трамваите и моторните метрото се отнася за наличните превозни средства, собственост на предприятията от градския електротранспорт.

1. Основни данни за развитието на транспорта

	2020	2021	2022	2023
Дължина на железопътните линии - км	5464	5460	5451	5451
в т.ч. текущ път - км	4029	4031	4029	4029
Относителен дял на електрифицираните жп линии от общата дължина на жп линии в текущ път - %	71.2	73.4	73.5	73.4
Междуселищни автобусни линии - бр.	2767	2736	3099	3030
Обща дължина на междуселищните автобусни линии - хил. км	325.3	405.3	351.6	325.2
Градове с тролейбусен транспорт - бр.	10	10	10	10
Маршрутна дължина на тролейбусните линии към 31.12. - км	447	479	409	419
Маршрутна дължина на електробусните линии към 31.12. - км	33	66	317	444
Маршрутна дължина на трамвайната мрежа към 31.12. - км	131	133	139	125
Маршрутна дължина на метрото към 31.12. - км	46	50	50	50

2. Транспортни средства към 31.12. по видове

	2020	2021	2022	2023
Регистрирани товарни превозни средства - бр.	499727	499311	514373	532355
Товарни автомобили	412031	410197	422213	436804
Специални автомобили	38296	40797	42762	45204
Влекачи	49400	48317	49398	50347
Регистрирани автобуси - бр.	19080	17352	17534	17942
Тролейбуси - бр.	370	379	330	337
Пътнически места - бр.	38321	39591	35568	36162
Електробуси - бр.	15	45	99	209
Пътнически места - бр.	1110	3210	6261	15068
Трамваи - бр.	317	316	301	314
Пътнически места - бр.	63337	61361	57271	59879
Мотриси за подземен електротранспорт - бр.	268	298	298	298
Пътнически места - бр.	76404	82574	82574	82574
Морски товарни кораби - бр.	1	1	1	1
Пълна товароподемност - хил. т	7	7	7	7
Морски пътнически кораби - бр.	10	11	11	9
Пътнически места - бр.	355	403	397	228
Речни несамоходни товарни кораби - бр.	101	98	107	108
Товароподемност - хил. т	170	165	181	177
Речни пътнически кораби - бр.	1	1	5	5
Пътнически места - бр.	243	243	885	885

Превозени товари и пътници и извършена работа от транспорта

Основните показатели, характеризиращи превозната дейност на транспорта, са свързани с осъществяването на превоз на товари и пътници със сухопътен, воден, въздушен и градски електротранспорт.

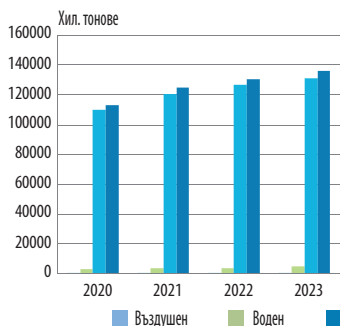
Сухопътният транспорт включва превозната дейност на железопътния и автомобилния транспорт, както и преноса на продукти с тръбопроводен транспорт.

Данните за товарния сухопътен транспорт включват превозените товари и извършената работа от железопътния, автомобилния и тръбопроводния транспорт. Пътническите превози със сухопътен транспорт се отнасят за превозените пътници и извършената работа от железопътния и автобусния транспорт.

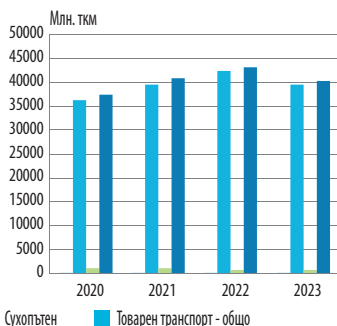
Данните за градския електротранспорт включват превозените пътници и извършената работа от тролейбусния и електробусния транспорт в страната, трамвайния транспорт и метрото в гр. София.

Товарен транспорт

Фиг. 1. Превозени товари

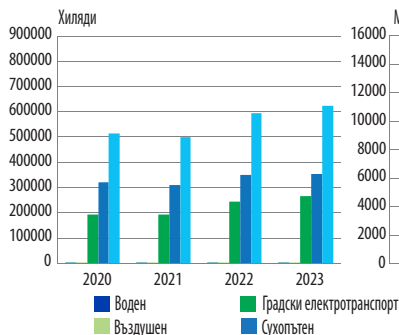

Фиг. 2. Извършена работа

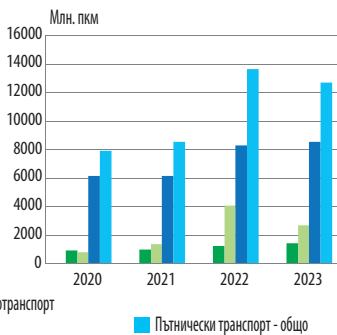

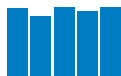
Пътнически транспорт

Фиг. 3. Превозени пътници

Фиг. 4. Извършена работа

3. Превозени товари и извършена работа от транспорта

Видове транспорт	2020	2021	2022	2023
	Превозени товари - хил. т			
Общо	113118	124804	130504	136103
Сухопътен транспорт ¹	110270	120781	126881	131310
Воден транспорт ²	2827	3992	3608	4776
Въздушен транспорт	21	31	15	17
	Извършена работа - млн. ткм			
Общо	37477	40801	43162	40288
Сухопътен транспорт ¹	36350	39635	42367	39542
Воден транспорт ²	1108	1147	780	723
Въздушен транспорт	19	19	15	23

¹ Включва железопътен, автомобилен и тръбопроводен транспорт.

² Данните са обобщени за речния и морския транспорт.

4. Превозени пътници и извършена работа от транспорта

Видове транспорт	2020	2021	2022	2023
	Превозени пътници - хил.			
Общо	512458	500184	593201	624849
Сухопътен транспорт ¹	318768	307614	348402	355001
Воден транспорт ²	91	152	214	275
Въздушен транспорт	591	603	2418	2451
Градски електротранспорт	193008	191815	242167	267122
	Извършена работа - млн. пкм			
Общо	7928	8535	13688	12714
Сухопътен транспорт ¹	6157	6155	8341	8552
Воден транспорт ²	6	6	29	37
Въздушен транспорт	816	1386	4062	2698
Градски електротранспорт	949	988	1256	1427

¹ Данните се отнасят само за платените пътувания от железопътния и автобусния транспорт.

² Данните са обобщени за речния и морския транспорт.

XX. ТУРИЗЪМ

Места за настаняване

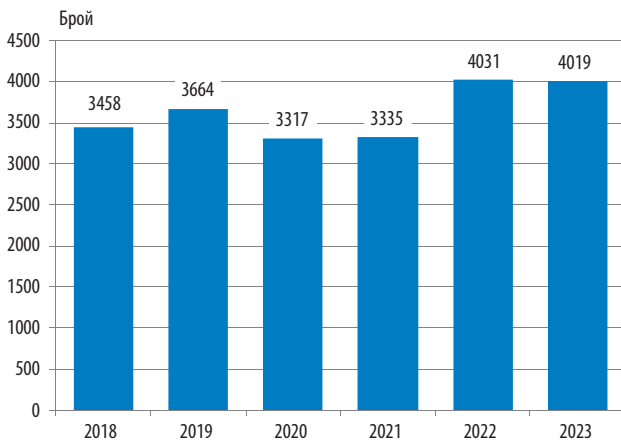
Методологията, която се прилага при статистическото изследване, е в съответствие с Регламент № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на туризма и Регламент № 1051/2011 на Европейската комисия за прилагане на Регламент № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейската статистика на туризма по отношение на структурата на отчетите за качеството и предаването на данните.

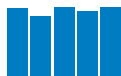
Обект на изучаване са всички категоризирани места за настаняване с 10 и повече легла, функционирали през съответния период - хотели, къмпинги и други места за краткосрочно настаняване (вилни и туристически селища, хостели, къщи за гости, бунгала, почивни домове, хижи, частни квартири и апартаменти и други).

При наблюдението на материалната база на туризма се събират данни за местата за настаняване по видове, реализираните нощувки в тях, пренощуващите лица, приходите от нощувки и други.

През 2023 г. в страната са функционирали 4 019 места за настаняване - хотели, мотели, хижи, къмпинги и други места за краткосрочно настаняване с 10 и повече легла.

Фиг. 1. Места за настаняване

1. Места за настаняване¹

	2020	2021	2022	2023
Места за настаняване - бр.	3317	3335	4031	4019
Легла - хил. бр.	281.7	304.2	354.7	359.9
Легладенонощия - хил. бр.	47573	57701	68969	72890
Използваемост на легладенонощията - %	25.2	30.5	35.0	36.9
Реализирани нощувки - хил. бр.	11968	17620	24173	26865
в т.ч. от чужди граждани	4656	7994	12887	14554
Приходи от нощувки - млн. лв.	645.5	1071.7	1675.8	2080.2
Хотели - бр.	1960	1960	2276	2259
Легла - хил. бр.	233.6	255.0	294.2	299.1
Легладенонощия - хил. бр.	39784	48560	58037	61146
Използваемост на легладенонощията - %	26.5	32.7	38.1	40.1
Реализирани нощувки - хил. бр.	10523	15889	22117	24532
в т.ч. от чужди граждани	4527	7818	12557	14200
Приходи от нощувки - млн. лв.	608.2	1021.9	1604.8	1990.5
Къмпинги - бр.	14	12	14	35
Легла - хил. бр.	0.7	1.0	1.1	1.6
Легладенонощия - хил. бр.	115	126	130	324
Използваемост на легладенонощията - %	63.8	67.5	53.2	39.6
Реализирани нощувки - хил. бр.	74	85	69	128
в т.ч. от чужди граждани	2	2	3	9
Приходи от нощувки - млн. лв.	0.5	0.7	0.7	2.5
Други места за краткосрочно настаняване - бр.	1343	1363	1741	1725
Легла - хил. бр.	47.4	48.2	59.4	59.2
Легладенонощия - хил. бр.	7674	9015	10802	11420
Използваемост на легладенонощията - %	17.9	18.3	18.4	19.3
Реализирани нощувки - хил. бр.	1371	1646	1987	2205
в т.ч. от чужди граждани	127	174	327	345
Приходи от нощувки - млн. лв.	36.8	49.1	70.3	87.2

¹Функционирали през съответната година.

Реализирани нощувки

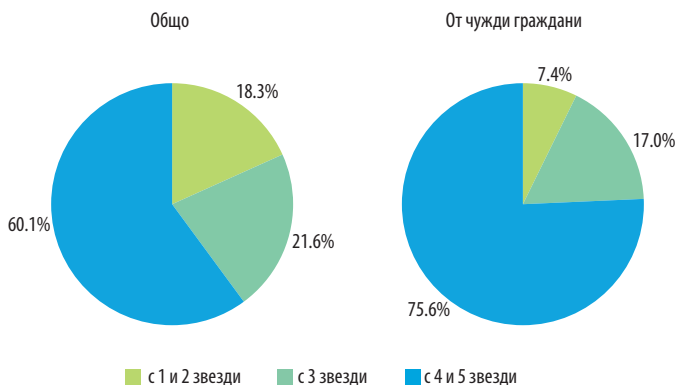
Общият брой на реализираните нощувки в местата за настаняване през 2023 г. в сравнение с 2022 г. се увеличава с 2 691.8 хил. (11.1%) до 26 865.1 хиляди.

Броят на реализираните нощувки от чужди граждани (14 554.0 хил.) във всички места за настаняване през 2023 г. се увеличава с 12.9% спрямо предходната година.

Почти всички чужди граждани - 97.6%, предпочитат да нощуват в хотели, докато в останалите места за настаняване (къмпинги, хижи и други места за краткосрочно настаняване) са нощували 2.4%.

Структурата на реализираните нощувки от чужди граждани през 2023 г. показва, че най-висок е относителният дял на нощувките в местата за настаняване с четири и пет звезди (75.6%), следван от тези с три звезди (17.0%) и с една и две звезди (7.4%).

Фиг. 2. Структура на реализираните нощувки в местата за настаняване през 2023 г. по категории

2. Реализирани нощувки от чужди граждани в местата за настаняване през 2023 г. по страни и категории

Страни	Общо	Категория на местата за настаняване			
		с 1 и 2 звезди	с 3 звезди	с 4 звезди	с 5 звезди
Общо	14554042	1080549	2465983	8621067	2386443
ЕС	9525720	560209	1455916	6016213	1493382
Австрия	121546	5027	12139	76582	27798
Белгия	125531	8497	10839	77941	28254
Германия	1376932	42889	133427	955578	245038
Гърция	213929	16226	38354	118758	40591
Дания	130391	7401	19291	84187	19512
Естония	44825	3181	8122	27429	6093
Ирландия	135842	24115	24567	68292	18868
Испания	114779	10800	23716	50423	29840
Италия	183216	18661	41459	89197	33899
Кипър	28179	1691	4248	15388	6852
Латвия	49983	3012	11609	28205	7157
Литва	113050	4562	15965	75527	16996
Люксембург	12777	198	801	7583	4195
Малта	9227	595	1801	4628	2203
Нидерландия	153531	13911	21078	97019	21523
Полша	1662198	86336	304377	1085131	186354
Португалия	35186	2602	10512	16217	5855
Румъния	3276866	176394	447674	2107323	545475
Словакия	249257	19478	64353	133626	31800
Словения	31193	4309	11938	12012	2934
Унгария	220574	23646	49658	127004	20266
Финландия	60967	10679	8461	31285	10542
Франция	217975	16633	39102	124930	37310
Хърватия	30315	3445	7764	13752	5354
Чехия	810694	47634	130210	517829	115021
Швеция	116757	8287	14451	70367	23652
Други европейски страни	3337080	402302	744190	1736902	453686
Норвегия	192225	30097	26279	99305	36544
Обединено кралство	1214572	106889	199357	708217	200109
Република Северна Македония	156556	8537	27891	95838	24290
Руска федерация	111093	11828	21058	53250	24957
Сърбия	171911	23976	42263	83995	21677
Турция	287465	58754	49782	123015	55914
Украйна	1160669	158287	370443	554533	77406
Швейцария	42589	3934	7117	18749	12789
Други страни	809847	35486	70130	385519	318712
Израел	630982	23447	48529	321181	237825
Съединени американски щати	165423	10162	18755	58699	77807
Япония	13442	1877	2846	5639	3080
Останал свят	881395	82552	195747	482433	120663

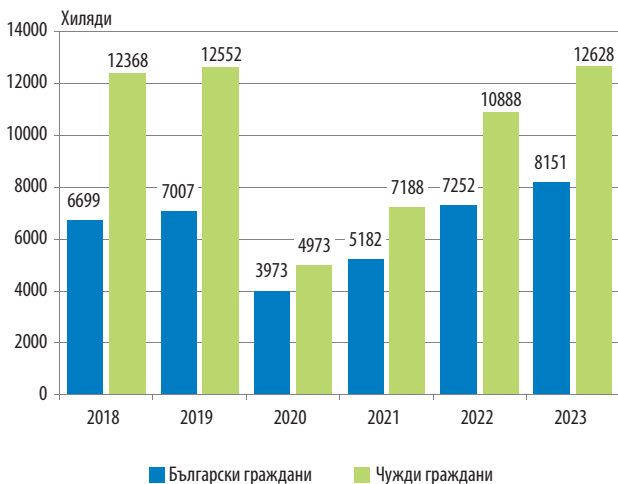
Пътувания на български граждани в чужбина и посещения на чужди граждани в България

Статистическите данни за пътуванията на български граждани в чужбина и посещенията на чужди граждани в България са разработени на основата на месечна информация, получавана от Министерство на вътрешните работи, и извадково изследване на Националния статистически институт сред преминаващите български и чужди граждани през граничните пунктове на страната.

Пътуванията на български граждани в чужбина през 2023 г. са 8 150.8 хил., което е увеличение с 12.4% в сравнение с 2022 година.

През 2023 г. посещенията на чужди граждани в България са 12 627.5 хил., като с други цели са 47.4% от тях, с цел почивка и екскурзия - 42.2%, и със служебна цел - 10.4%. В сравнение с предходната година посещенията на чужди граждани в България се увеличават с 16.0%.

Фиг. 3. Пътувания на български граждани в чужбина и посещения на чужди граждани в България

3. Пътувания на български граждани в чужбина и посещения на чужди граждани в България по страни

(Брой)

Страни	Пътувания на български граждани в чужбина		Посещения на чужди граждани в България	
	2022 ¹	2023	2022 ²	2023
Общо	7252301	8150840	10887952	12627547
ЕС	3292786	4619413	5352690	6274597
Австрия	175147	256830	162847	183926
Белгия	75806	120451	117872	128725
Германия	380940	489904	787004	897480
Гърция	1320613	1871114	884500	1109412
Дания	21437	31536	44129	48332
Ирландия	8752	12137	44148	47844
Испания	131206	188757	67266	86655
Италия	207263	268534	136512	181514
Кипър	5513	9382	19307	23514
Малта	6493	11390	6168	5339
Нидерландия	48302	80802	156911	185584
Полша	44540	67552	412300	467505
Португалия	11630	21982	15698	20686
Румъния	503877	666846	1831226	2106097
Словакия	25651	34696	70652	78424
Словения	19265	22842	11934	13605
Унгария	56683	66529	79951	99704
Финландия	3813	6832	10718	20997
Франция	98201	194510	176473	200950
Хърватия	44259	51156	30373	32218
Чехия	84495	115825	180579	198727
Швеция	9194	18369	48413	67133
Други страни от ЕС	9706	11437	57709	70226
Други европейски страни	2419851	3347477	4434280	5074511
Норвегия	3700	11809	33182	49312
Обединено кралство	129852	194272	366492	399455
Република Северна Македония	237660	285543	425591	425012
Руска федерация	1000	1378	126122	139799
Сърбия	490969	624251	631220	643488
Турция	1540694	2200476	1883340	2200341
Украйна	3289	1954	938757	1181911
Швейцария	12687	27794	29576	35193
Други страни	20329	32901	280975	341388
Израел	9485	14121	174007	206570
Канада	3091	5365	16087	20225
Съединени американски щати	7753	13415	90881	114593
Останал свят	93284	151049	820007	937051

¹ Във връзка с епидемичната обстановка, свързана с разпространението на COVID-19 в Република България и временно преустановяване провеждането на изследването на граничните пунктове, данните за пътуванията на български граждани в чужбина за месеците **януари - март 2022 г.** включват само общия брой пътувания и са предоставени от Министерство на вътрешните работи.

² Във връзка с епидемичната обстановка, свързана с разпространението на COVID-19 в Република България и временно преустановяване провеждането на изследването на граничните пунктове, всички данни за посещения на чужди граждани в България за периода **януари - март 2022 г.** са предоставени от Министерство на вътрешните работи.

XXI. ГОРСКО СТОПАНСТВО

Обща горска площ

Общата горска площ включва залесени площи, земи за залесяване и недървопроизводителни земи.

Широколистните високостеблени гори включват дървесни видове, които се стопанисват по начин, запазващ семенния им произход, със съчетаване на естествено и изкуствено възобновяване.

Широколистните нискостеблени гори включват същите дървесни видове като широколистните високостеблени, но имат издънков произход (израстват от издънки) и се стопанисват по начин, запазващ тяхното биологично разнообразие и издънково възпроизводство (в т.ч. насажденията от бяла акация).

Залесена горска площ е тази, която е обрасла или засадена с горски дървета и храсти. Включва естествени насаждения, редини и склопени, несклопени и изредени култури.

Данните за извършеното залесяване са установени при инвентаризацията на горските култури.

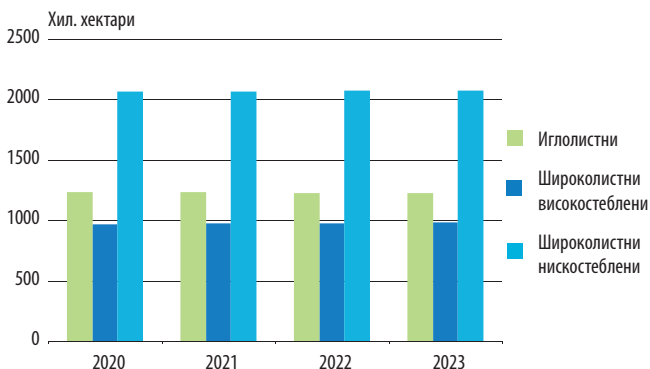
Залесяване в зрели невъзобновени гори е извършване на залесителни мероприятия в зрели гори (на възраст за главна сеч), при които естественото възобновяване е незадоволително.

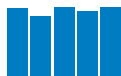
Попълване на редини е залесяването на площи с малък брой дървета на единица площ (редини).

Попълване на култури е залесяване в изкуствено създадени гори до 3-годишна възраст за възстановяване на изсъхналите (загубените) фиданки.

Под отглеждане на културите се разбира извършване на мероприятия при култури до 3-годишна възраст, подобряващи растежа и устойчивостта на културата (изсичане на издънки, окопаване, премахване на конкурентна растителност и други).

Фиг. 1. Обща горска площ по видове гори

1. Горска площ¹

(Хил. хектари)

	2020	2021	2022	2023
Площ по видове гори	4270	4269	4273	4280
Иглолистни	1237	1232	1229	1224
Широколистни	3033	3037	3044	3056
Високостеблени	967	972	974	982
Нискостеблени	2066	2065	2070	2074
В т.ч. залесена горска площ²	3603	3921	3926	3936
Иглолистни	1117	1115	1113	1109
Широколистни	2801	2806	2813	2827
Високостеблени	911	913	915	923
Нискостеблени	1890	1893	1898	1904

¹ Източник: Изпълнителна агенция по горите.² С площта на клека.2. Лесокултурни дейности¹

(Хектари)

	2020	2021	2022	2023
Подготовка на почвата за залесяване	1613	1508	2420	1743
Залесяване	1760	1645	1179	1711
Ново залесяване	999	957	654	783
В зрели невъзобновени насаждения	714	605	587	879
Попълване на редини	46	77	32	46
Създаване на интензивни култури	677	535	418	643
Попълване на култури	482	625	760	955
Отглеждане на култури	10094	9432	9968	10964

¹ Източник: Изпълнителна агенция по горите.

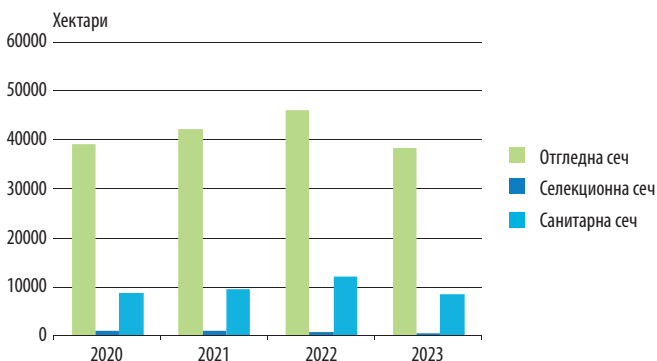
Стопанисване на горите

Отгледна сеч е сечта в млади и средновъзрастни насаждения с оглед регулиране на техния видов състав, подобряване на растежните условия и качествата на произвежданата дървесина.

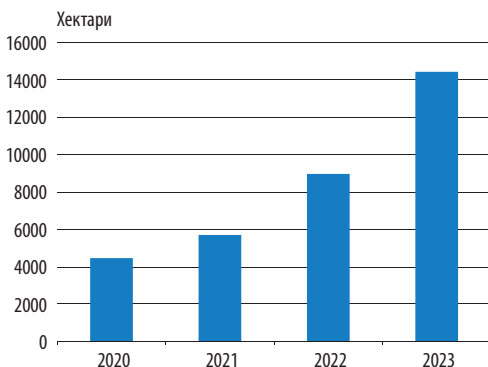
Санитарна сеч е изсичане на сухи, ветроломни или снеголомни дървета и храсти с цел предпазване на насажденията от каламитети и заболявания.

Подпомагане на естественото възобновяване е провеждане на мероприятия, улесняващи естественото възпроизводство на горите - семенно или издънково.

Фиг. 2. Площ с проведена сеч по видове

Фиг. 3. Подпомагане на естественото възобновяване на горите

3. Стопанисване на горите¹

	(Хектари)			
	2020	2021	2022	2023
Отгледна сеч	39270	42189	46085	38351
Иглолистни	21048	21200	21109	17172
Широколистни високоствелени	11302	12875	15583	13938
Издънкови	6920	8112	9393	7241
Селекционна сеч	941	944	735	572
Иглолистни	354	326	342	202
Широколистни високоствелени	326	467	315	271
Издънкови	261	151	78	99
Санитарна сеч	8823	9620	12036	8414
Иглолистни	6658	7619	9301	6071
Широколистни високоствелени	941	666	1192	941
Издънкови	1224	1335	1543	1402
Кастрене	1636	1209	1203	1860
Подпомагане на естественото възобновяване	4463	5668	8956	14446
в т.ч. изсичане на подлес	3322	4045	4808	8554
Маркиран лесосечен фонд	118844	109856	124819	115885
Иглолистни	51729	46735	50332	45017
Широколистни високоствелени	27052	26174	30059	26883
Издънкови	40063	36946	44428	43985

4. Горско семепроизводство¹

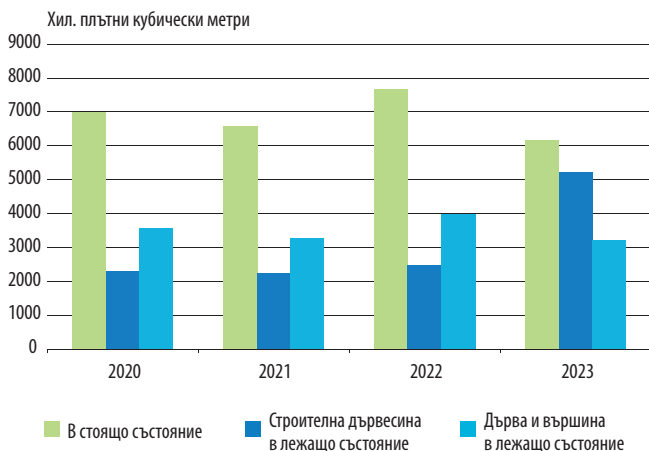
	(Килограми)			
	2020	2021	2022	2023
Бране на иглолистни шишарки	6406	2977	4553	1224
Събиране и добив на семена	34097	42155	50531	47921
Иглолистни видове	460	353	1480	4844
Широколистни видове	34051	41802	49051	43077
от тях дъбов жълъд	32043	39978	47089	42479

¹ Източник: Изпълнителна агенция по горите.

Добита дървесина

Данните включват общо добитата дървесина: от промишлен дърводобив, за местното население, суха и паднала маса и дървесина от изведени санитарни сечи в държавни, общински и частни гори.

Фиг. 4. Добита дървесина

5. Добита дървесина по видове гори¹

(Хил. плътни кубически метри)

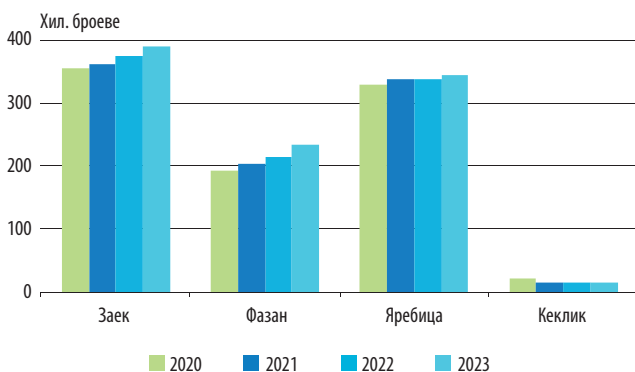
	2020	2021	2022	2023
	Общо			
В стоящо (на корен) състояние	6972	6536	7644	6176
В лежащо (отсечено) състояние	5829	5506	6416	5234
Строителна дървесина	2275	2232	2459	2004
Дърва и вършина	3554	3274	3957	3230
	Иглолистни			
В стоящо (на корен) състояние	3537	3017	3520	2807
В лежащо (отсечено) състояние	2836	2401	2798	2262
Строителна дървесина	1667	1576	1699	1379
Дърва и вършина	1169	825	1099	883
	Широколистни			
В стоящо (на корен) състояние	3435	3519	4124	3369
В лежащо (отсечено) състояние	2993	3105	3618	2972
Строителна дървесина	608	656	760	625
Дърва и вършина	2385	2449	2858	2347
Високостеблен бук				
В стоящо (на корен) състояние	683	647	795	656
В лежащо (отсечено) състояние	583	563	687	571
Строителна дървесина	123	120	149	120
Дърва и вършина	460	444	537	451
Високостеблен дъб				
В стоящо (на корен) състояние	175	202	185	139
В лежащо (отсечено) състояние	150	172	160	122
Строителна дървесина	29	35	32	26
Дърва и вършина	123	137	128	96
Други широколистни високостеблени				
В стоящо (на корен) състояние	513	544	645	593
В лежащо (отсечено) състояние	453	490	563	518
Строителна дървесина	208	238	246	209
Дърва и вършина	244	253	317	309
Нискостеблени				
В стоящо (на корен) състояние	2064	2125	2497	1980
В лежащо (отсечено) състояние	1807	1877	2207	1758
Строителна дървесина	248	263	331	269
Дърва и вършина	1558	1615	1875	1489

¹ Източник: Изпълнителна агенция по горите.

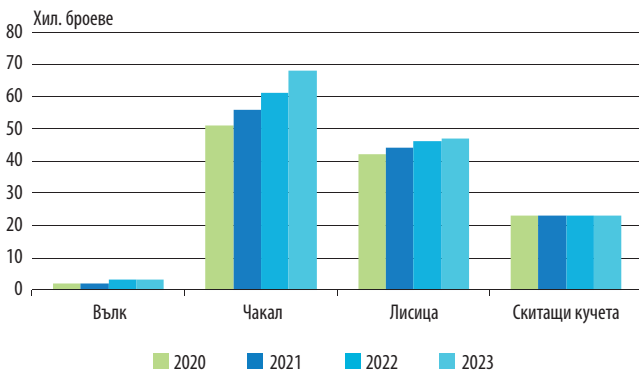
Дивеч

Броят на видовете дивеч в България се установява ежегодно чрез таксация, която се извършва в държавните ловностопански райони, стопанисвани от държавните горски и ловни стопанства, и в предоставените ловностопански райони, стопанисвани от ловните сдружения. Таксацията представлява преброяване на дивеча по вид, пол, възраст и брой на определена територия на дивечопригодната площ. Тя се извършва с помощта на таксационни формуляри, които се попълват за съответния район от стопанисващите дивеча. В Изпълнителната агенция по горите се води регистър на национално ниво за извършената пролетна таксация по години.

Фиг. 5. Дребен дивеч

Фиг. 6. Хищници

6. Дивеч¹

	(Брой)			
	2020	2021	2022	2023
	Едър дивеч			
Благороден елен	31406	32819	35121	38434
Елен лопатар	10312	10523	11589	12141
Сърна	123850	125523	130755	134976
Дива свиня	50397	40134	43654	47122
Дива коза	2657	2949	3319	3689
Муфлон	4680	4652	4256	4511
Мечка	1011	995	1086	1206
Тибетски як	19	16	16	17
Зубър	62	65	67	72
Глухар	3233	3510	3709	3974
	Дребен дивеч			
Заек	354124	362455	374148	390121
Фазан	192596	203937	215662	233684
Яребица	328581	337199	337961	344290
Кеклик	22227	15906	16165	16070
	Хищници			
Вълк	2586	2712	3082	3001
Чакал	51303	56436	61804	68279
Лисица	42621	44235	46477	47129
Скитащи кучета	23302	23193	23299	23355

¹ Източник: Изпълнителна агенция по горите.

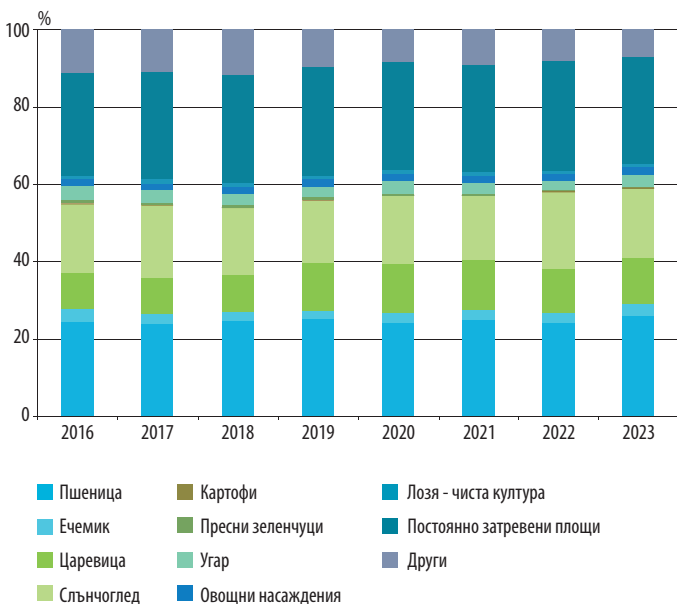
XXII. СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Използвана земеделска площ и обработваема земя

Данните за площите, заети със земеделски култури, както и за използваната земеделска площ и обработваемата земя, са резултат от наблюдението за заетостта и използването на територията на България на базата на териториална извадка. Наблюдението се провежда в периода май - юли и се реализира върху цялата територия на България. Изследва се заетостта и използването на земята върху около 110 хил. точки, групирани в 3 123 сегмента. При всяко минаване на терена се наблюдават едни и същи точки в едни и същи сегменти.

Фиг. 1. Структура на използваната земеделска площ

1. Обработваема земя и използвана земеделска площ^{1,2}

(Хектари)

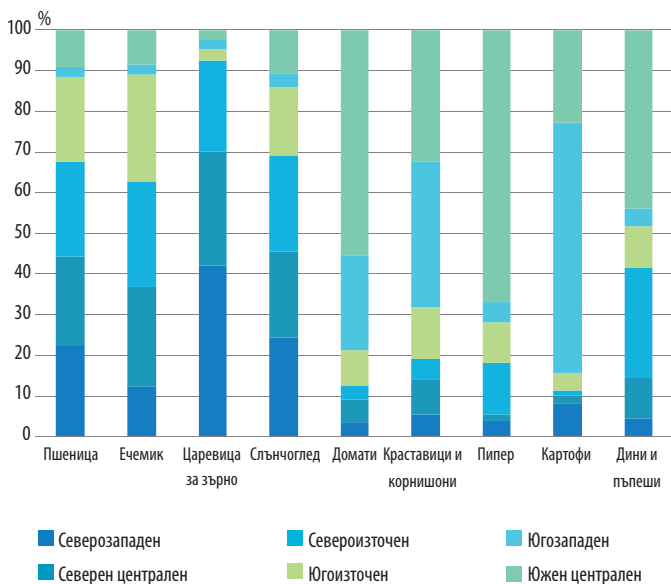
	2020	2021	2022	2023
Обработваема земя	3477514	3486748	3455143	3472814
Пшеница	1203964	1247453	1207969	1301482
Ечемик	131340	139109	127270	151880
Ръж и тритикале	25875	35053	31327	42042
Овес	11386	10421	13632	15210
Царевица	642373	633735	572048	595560
Други житни	22757	21903	14549	19930
Слънчоглед	888200	840185	985591	892956
Тютюн	5440	3015	3207	2502
Други маслодайни култури	120055	142838	146800	86532
Други индустриални култури	65209	64261	48837	45574
Картофи	11524	12363	10285	8948
Фасул, грах и други варива	24989	30584	22198	14934
Пресни зеленчуци	25705	31015	21206	23681
Окопни и други едногодишни фуражи	8345	8115	5940	8528
Ливади засети с бобови	119134	119942	104618	103168
Ливади засети с житни	8152	7345	5010	4402
Угар	161565	137707	132752	153480
Оранжерии	1502	1704	1904	2006
Използвана земеделска площ	5047252	5046597	5022062	5002992
Семейни градини	14231	13728	13332	12739
Овощни насаждения	91339	90261	83572	82561
Лозя - чиста култура	51356	50252	47551	46948
Смесени трайни насаждения	7120	6820	6310	6016
Разсадници	1703	1709	1907	1506
Общо трайни насаждения	151518	149042	139341	137031
Постоянно затревени площи и ливади - овощни градини	1403988	1397079	1414246	1380408
Площ със селскостопанско предназначение	5227902	5227350	5226087	5208482

¹ Източник: Министерство на земеделието и храните.² Данните са от наблюдението за заетостта и използването на територията на България (БАНСИК).

Производство от земеделски култури

Данните за площи, производството и средни добиви от земеделски култури са резултат от специализираните наблюдения за определяне на добивите през 2023 година. Анкетите се провеждат през ноември чрез интервюиране на земеделски стопани. В общото производство на зеленчуците се включва производството от открити площи и оранжерии.

Фиг. 2. Структура на производството на основни култури през 2023 г. по статистически райони

2. Реколтирани площи, производство и средни добиви от основни земеделски култури¹

Култури	Реколтирани площи - ха		Производство - хил. т		Средни добиви - кг/ха	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Пшеница	1206580	1221000	6230	6624	5164	5425
Ечемик	122411	149000	604	768	4930	5154
Царевица за зърно	520461	533000	2496	2387	4796	4478
Слънчоглед	916959	867000	2117	1756	2309	2025

¹ Източник: Министерство на земеделието и храните.

3. Площи, производство и средни добиви от зеленчукови култури, картофи, дини и пъпеши¹

Култури	Площи ² - ха		Производство ³ - т		Средни добиви ⁴ - кг/ха	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Домати	2488	2603	126455	117915	27886	23293
Краставици и корнишони	272	444	52267	52968	19768	17793
Пипер	2215	2378	46793	52086	19112	19471
Картофи	9159	7064	172209	119611	18800	16918
Дини и пъпеши	5418	6530	101471	110004	18727	16846

¹ Източник: Министерство на земеделието и храните.

² Реколтирани площи, без площта на оранжерияте.

³ Вкл. оранжерийното производство (производството на корнишони и пъпеши е само от открити площи).

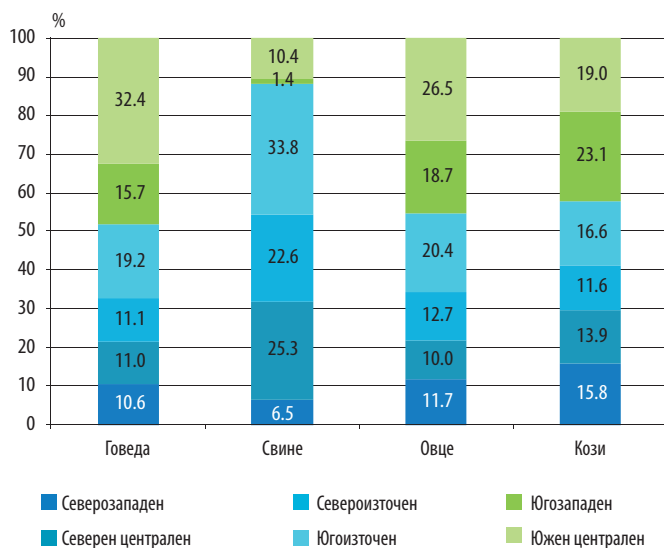
⁴ Средните добиви са без оранжерийните.

Селскостопански животни и птици

Информацията за броя на селскостопанските животни в България е в резултат на проведена специализирана анкета. Получени са статистически данни за броя на селскостопанските животни по видове и категории, количеството произведено мляко и реализацията му по направления, продадените и закланите животни в стопанствата и основна информация за структурата на животновъдството. Анкетата е осъществена чрез интервю с ръководителите на животновъдните стопанства.

Информацията за броя на птиците и за производството на продукти от тях е получена от специализирана анкета за птицевъдството. Изчерпателно се анкетираат всички големи птицевъдни стопанства. Получените резултати се допълват с информация за малките птицевъдни структури, получена от дребни животновъдни стопанства, определени чрез извадка.

Фиг. 3. Структура на животновъдството по статистически райони към 1.11.2023 г.

4. Селскостопански животни по вид към 1.11.¹

(Хил. броеве)

Видове животни	2020	2021	2022	2023
Говеда	568.7	589.5	559.5	553.4
в т.ч. крави	367.5	381.4	361.5	355.6
Биволи	20.2	21.7	20.3	20.9
в т.ч. биволици	14.1	15.4	14.8	15.3
Свине	592.1	694.7	601.7	724.7
в т.ч. основни свине-майки	46.5	54.4	49.8	54.0
Овце	1307.8	1199.5	1096.4	1072.8
в т.ч. овце-майки	1105.8	1013.2	928.9	901.2
Кози	253.4	215.0	184.0	175.0
в т.ч. кози-майки	207.7	179.8	156.3	145.3
Птици - общо	13964.0	14168.0	15507.0	14522.0
в т.ч. кокошки носачки и ярки	7062.0	6659.0	7139.0	6583.1

5. Стопанства и селскостопански животни по вид към 1.11.2023 г.¹

	Стопанства - хил. бр.	Селскостопански животни	
		хил. бр.	средно на едно стопанство - бр.
Говеда	18.1	553.4	30.6
в това число:			
Крави	17.5	355.6	20.3
Телета до 1 година	9.7	104.9	10.8
Биволи	0.5	20.9	41.8
в т.ч. биволици	0.4	15.3	38.3
Свине	0.9	724.7	805.2
в т.ч. свине-майки	0.2	54.0	270.0
Овце	12.7	1072.8	84.5
в т.ч. овце-майки	12.5	901.2	72.1
Кози	5.1	175.0	34.3
в т.ч. кози-майки	5.0	145.3	29.1

¹ Източник: Министерство на земеделието и храните.

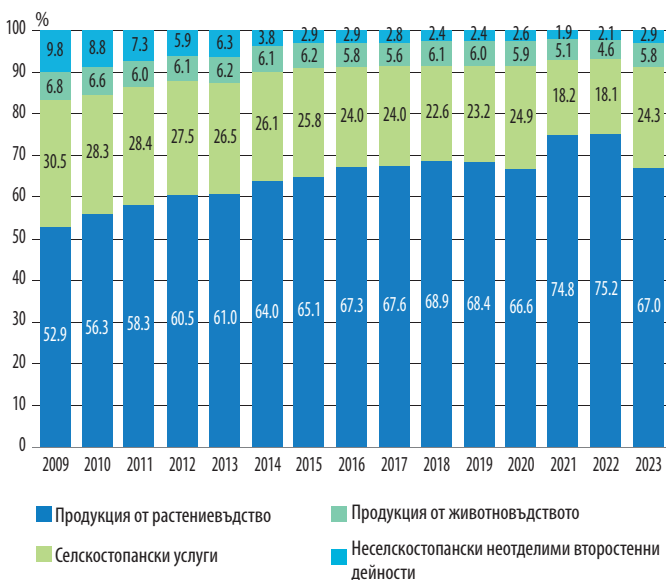
Икономически сметки за селското стопанство

Икономическите сметки за селското стопанство (данни на НСИ) са сателитни на националните сметки.

Продукцията от отрасъл „Селско стопанство“ представлява стойността на всички произведени стоки и услуги от единиците със селскостопанска дейност, в т.ч. и от домакинствата. Данните се отнасят за крайната продукция, която не включва вътрешния оборот (стоките и услугите, произведени и потребени в самото стопанство през отчетния период). От 2007 г. информацията включва и субсидиите от националния бюджет и бюджета на ЕС.

Основна цел на разработването на икономическите сметки е изчисляването на нетния предприемачески доход, който дава представа за състоянието и тенденциите в развитието на отрасъл „Селско стопанство“.

Фиг. 4. Структура на крайната продукция по текущи цени

6. Икономически сметки за селското стопанство - крайна продукция по текущи цени

(Млн. левове)

Показатели	2020	2021	2022	2023 ¹
Зърнени култури	2608.5	4429.3	5485.4	4081.5
Технически култури	1667.0	2578.2	2971.0	1781.3
Фуражни култури	131.2	172.1	205.5	226.8
Зеленчуци	373.8	405.4	512.5	567.8
Картофи	73.1	84.4	97.7	70.9
Плодове	343.5	361.2	386.4	390.9
Вино
Други растениевъдни култури	40.9	34.4	41.3	50.7
Продукция от растениевъдството	5238.0	8065.0	9699.8	7169.9
Селскостопански животни	988.2	966.1	1151.0	1399.9
Продукти от животновъдството	973.8	996.5	1182.6	1199.4
Продукция от животновъдството	1962.0	1962.6	2333.6	2599.3
Селскостопански стоки	7200.0	10027.6	12033.4	9769.2
Селскостопански услуги	462.0	546.3	595.3	617.9
Продукция от селското стопанство	7662.0	10573.9	12628.7	10387.1
Неселскостопански неотделими второстепенни дейности	204.1	202.3	273.2	313.3
Продукция от отрасъл „Селско стопанство“	7866.1	10776.2	12901.9	10700.4
Междинно потребление	4446.6	5612.8	6988.7	6449.6
Брутна добавена стойност по базисни цени	3419.5	5163.4	5913.2	4250.8
Потребление на основен капитал	923.8	981.7	1124.4	1084.0
Нетна добавена стойност по базисни цени	2495.7	4181.7	4788.8	3166.8
Доход по фактори	4774.1	6109.9	7183.6	5398.4
Нетен опериращ излишък (смесен доход)	3666.2	4935.5	5790.4	3694.0
Нетен предприемачески доход	2413.9	3260.8	3239.2	1199.4

¹ Данните за 2023 година са прогнозни.

XXIII. ОКОЛНА СРЕДА

Статистиката на околната среда предоставя информация за състоянието и промените в условията на околната среда и въздействието на човешките дейности върху нея, както и информация за социалните действия и икономическите мерки, които обществото предприема, за да избегне или смекчи това въздействие и да възстанови и поддържа капацитета ѝ.

Сметките за околната среда са статистическа система, обединяваща икономическа и екологична информация в обща рамка за измерване на приноса на околната среда към икономиката и въздействието на икономиката върху околната среда. Те организират данни за околната среда от много области, използвайки същите концепции и терминология като националните сметки. В този смисъл те се явяват сателитни сметки към националните сметки, чрез които могат да бъдат подложени на анализ и оценка различни аспекти на икономиката.

Емисии на вредни вещества

Емисия представлява изпускането на вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух.

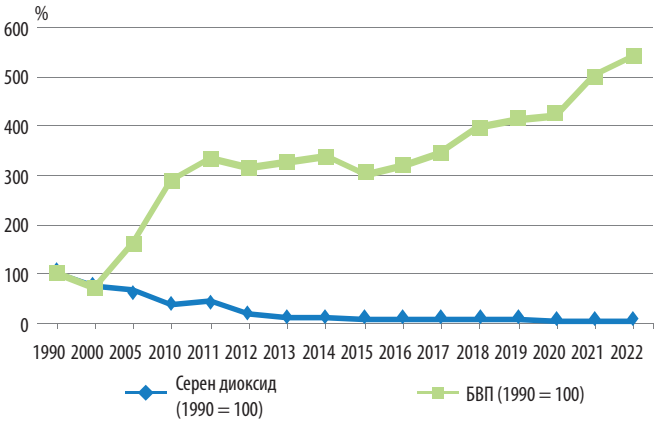
Емисиите в атмосферата са пряк резултат от стопанската активност в страната. Размерът на емитираните вредни вещества зависи както от количеството на употребените горива и произведената продукция, така и от равнището на използваните технологии.

Емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух са изчислени въз основа на данни от специализирано статистическо изследване на Националния статистически институт и информация от Изпълнителната агенция по околна среда към Министерството на околната среда и водите. Емисиите са определени по изчислителен метод на базата на следните показатели: консумирано гориво, съдържание на сяра, топлотворна способност, количество произведена продукция и вложени суровини, както и емисионни фактори за съответните замърсители.

Най-общата характеристика на връзката „икономика - околна“ среда се съдържа в показателя „емисия на единица Брутен вътрешен продукт“. Отнесени към произведения БВП, емисиите характеризират неговата ресурсоемкост (енергоемкост) и структура. Големият разход на енергия за производството на единица БВП се съпътства и с големи емисии на единица БВП и обратното.

На следващата фигура е представена тенденцията на емисиите на серен диоксид и тренда на БВП (в долари по текущи цени).

Фиг. 1. Емисии на серен диоксид и БВП

1. Емисии на вредни вещества в атмосферата^{1,2}

	(Хил. тонове)							
	Серни окиси	Азотни окиси	Неметанови летливи органични съединения	Метан	Въглероден окис	Въглероден двуокис	Двуазотен окис	Амоняк
2020								
Общо	67	83	82	229	262	36534	16	42
Индустриални горивни процеси	30	20	1	3	12	22480	1	0
Производствени процеси	33	4	32	37	16	4107	0	1
Други източници ³	4	60	49	189	234	9946	15	40
2021								
Общо	55	95	88	234	275	42282	16	43
Индустриални горивни процеси	45	32	2	3	19	27310	1	0
Производствени процеси	5	2	39	42	17	4258	0	2
Други източници ³	6	61	48	189	239	10713	15	41
2022								
Общо	73	96	76	234	200	46994	16	61
Индустриални горивни процеси	60	31	2	4	11	31687	1	0
Производствени процеси	11	6	39	48	20	4622	0	1
Други източници ³	2	59	35	183	170	10685	15	59

¹ Поради извършени закръгляния някои числа превишават или не изчерпват съставните им.

² Съгласно последното издание на ръководството на ЕМЕП/ЕЕА Guidebook 2019.

³ Включени са данни за емисиите от автотранспорта, селското стопанство и бита.

Води

Статистиката на водите предоставя информация за отделните части на водния цикъл в количествен аспект (водоземане, използване, отпадъчни води), водната инфраструктура, пречиствателните станции за питейни води, селищните пречиствателни станции за отпадъчни води (СПСОВ). Обхватът на статистиката на водите включва дружествата предоставящи услуги по доставка и отвеждане на води (ВиК, оператори на СПСОВ и напоителни системи) и ползвателите на вода.

Данните за водите са получени въз основа на годишните статистически изследвания „Обществено водоснабдяване, канализация и пречистване“ и „Водоснабдяване чрез напоителни системи“, които са изчерпателни, и „Водопотребление“, обхващащо стопански субекти, ползващи над 36 хил. куб. м вода/год., и над 20 хил. куб. м вода/год. за напояване на земеделски площи, животновъдство и промишлени цели (вкл. охлаждане). Не се наблюдава водоземането от физически лица. Представените резултати са изчислени на базата на отчетените статистически данни, пропорции и оценки. Методологията ползва и принципи от Ръководството за събиране на данни за водите за Обединения въпросник на ОИСР/Евростат „Вътрешни води“.

Делът на населението с услуги по отвеждане и пречистване на отпадъчни води дава общ преглед за развитието на инфраструктурата и опазването на околната среда.

Фиг. 2. Основни показатели за водните услуги на населението

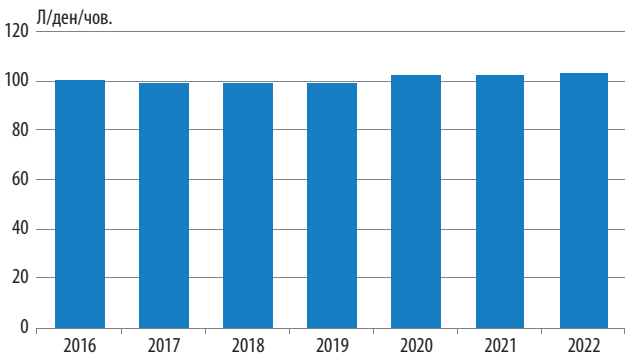

2. Иззета, използвана и отпадъчна вода

	(Млн. куб. м/г.)				
	2018	2019	2020	2021	2022*
Иззета прясна вода - бруто	5425	5421	5077	5294	5361
Повърхностни водоизточници	4859	4860	4515	4755	4847
в т.ч. от язовири	2090	2010	1686	1947	2104
Подземни водоизточници	566	562	561	539	515
Иззета непрясна вода - бруто	10	4	36	151	18
Използвана вода по икономически дейности - общо	4647	4579	4310	4586	4528
Селско и горско стопанство	312	327	335	339	333
в т.ч. за напояване	258	267	274	283	270
Индустрия	3995	3928	3650	3924	3877
в т.ч. за охлаждане в енергетиката	3627	3552	3322	3587	3542
Услуги	87	73	66	66	67
Домакинства	253	251	257	256	251
Общо отведени отпадъчни води във водни обекти	772	715	713	720	725
в т.ч. от пречиствателни станции (селищни и други)	587	533	532	535	534
Отведени във водни обекти води от охлаждане	3613	3480	3259	3556	3440

Водата има ключово значение за нормалното функциониране на човека. На фиг. 3 е представено количеството вода (средно на човек дневно), доставена от общественото водоснабдяване до домакинствата. Не се включва доставена вода от общественото водоснабдяване за други потребители, общите загуби на вода (вкл. незаконно използване - кражби на вода) и подадената за технологични и противопожарни цели.

Фиг. 3. Използвана питейна вода от домакинствата от общественото водоснабдяване (Вик) средно на човек

Отпадъци

Статистиката на отпадъците обхваща отпадъците от икономическата дейност и битовите отпадъци.

Отпадъците от икономическата дейност са тези, образувани в резултат на всички икономически дейности в страната.

Най-много отпадъци в България са образувани през 2019 г. - 109 654 456 тона. През годините се запазва съотношението между опасни и неопасни отпадъци - съответно 15% и 85% от общото количество образувани отпадъци в страната.

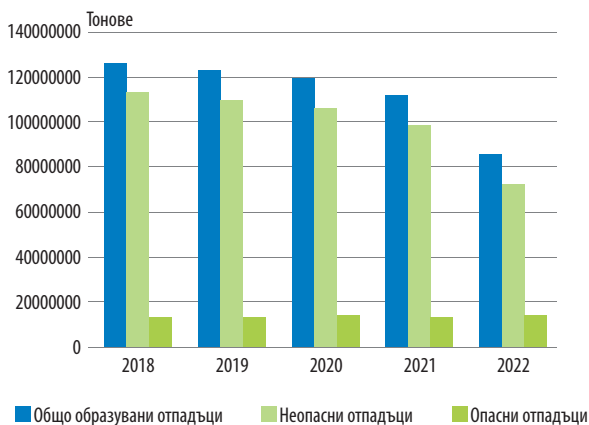

3. Образувани отпадъци от икономическа дейност по отрасли и вид

(Тонове)

	2019	2020	2021	2022*
Неопасни отпадъци - общо	109654456	99592763	73513919	71905133
Селско, горско и рибно	905486	888101	1298350	718907
Добивна промишленост	93378455	81676822	52231900	54216985
Преработваща промишленост	3775959	4453972	6160442	3992913
Производство и разпределение на енергия и горива	8401654	6067154	8031288	10079917
Доставяне на води; Канализационни услуги, управление на отпадъци	1570361	3366001	3419821	1543869
Събиране, пречистване и доставяне на води	229137	245944	306661	301515
Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	53	4498	155	79
Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали	1159292	2898370	3048025	1180299
Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци	181879	217188	64981	61977
Строителство	406890	1795813	897688	749324
Услуги	1215650	1344900	1474430	602848
Опасни отпадъци - общо	13493848	13866148	13714032	13768269
Селско, горско и рибно	4923	4663	12089	1226
Добивна промишленост	13119359	13294166	13263569	13422089
Преработваща промишленост	317471	466684	379154	312906
Производство и разпределение на енергия и горива	2045	23214	2960	1709
Доставяне на води; Канализационни услуги, управление на отпадъци	12616	13680	14933	11926
Събиране, пречистване и доставяне на води	180	140	206	151
Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води	-	-	-	-
Събиране и обезвреждане на отпадъци; рециклиране на материали	12197	13337	11986	9536
Възстановяване и други услуги по управление на отпадъци	240	203	2741	2239
Строителство	998	20488	12557	3973
Услуги	36436	43252	28770	14439

Фиг. 4. Образувани производствени и опасни отпадъци по вид общо за страната^{1,2}

¹ Съгласно списъка на отпадъците в Регламент (ЕО) № 2150/2002 относно статистиката на отпадъците.

² Източник на данни: Изпълнителна агенция по околна среда (МОСВ). Изследването се основава на „Списък на отпадъците“ (МОСВ - Наредба № 2 от 27.07.2014 г.).

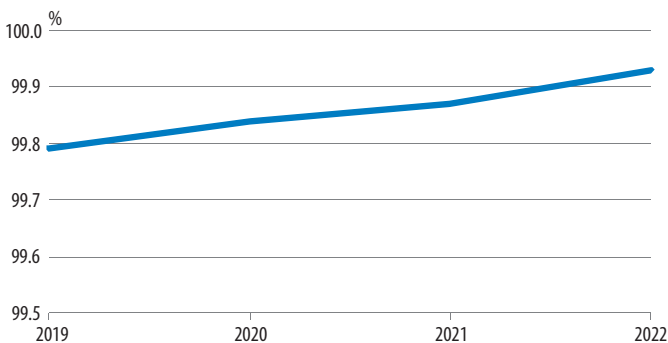

Битови са отпадъците, които се получават в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, в административни, социални и обществени сгради. Към тях се приравняват и отпадъците от търговски обекти и съпътстващи производството занаятчийски дейности, обекти за отдых и забавления, когато нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав не пречи на третирането им съвместно с битовите.

Информацията за отпадъците се осигурява чрез специализирани статистически изследвания на НСИ и административни данни от Изпълнителната агенция по околна среда, като се включва и оценка.

Делът на обслужваното население от системата за сметосъбиране продължава да се увеличава, като през 2022 г. достига 99.93% (за сравнение през 2021 г. е 99.87%). Трайно се запазва тенденцията към обслужване на почти всички населени места с изключение на някои трудно достъпни селища.

Фиг. 5. Дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране

„Образувани битови отпадъци“ е обобщен показател, който се изчислява като сума от количествата битови отпадъци: 1) събрани чрез системи с организирано сметосъбиране, 2) събрани чрез други системи, различни от тези с организирано сметосъбиране (предимно рециклируеми материали, като метал, хартия, пластмаса и други, които се събират на специализирани за целта площадки и впоследствие се предават директно за рециклиране), и 3) статистическа оценка на образуваните отпадъци от населението, не обхванато от системи с организирано сметосъбиране. Количеството образувани битови отпадъци от 2019 до 2022 г. има тенденция на увеличение, като през 2022 достига до 3 157 хил. тона.

4. Битови отпадъци^{1,2}

	2019	2020	2021	2022
Общо образувани битови отпадъци - хил. т	2838	2829	3058	3157
Директно депонирани битови отпадъци - хил. т	849	814	777	741
Предадени за предварително третиране битови отпадъци - хил. т	1788	1865	1960	2023
Предадени за рециклиране битови отпадъци - хил. т	184	144	302	375
Образувани битови отпадъци на човек от населението - кг/чов./г.	407	408	445	475
Населени места - бр.	4723	4727	4754	4778
Дял на населението, обхванато от системи за организирано сметосъбиране - %	99.8	99.8	99.9	99.9
Депа и инсталации за третиране на битови отпадъци - бр.	69	73	73	71

¹ Липсват данни за третираните отпадъци на община Кюстендил за 2019, 2020 и 2021 година.

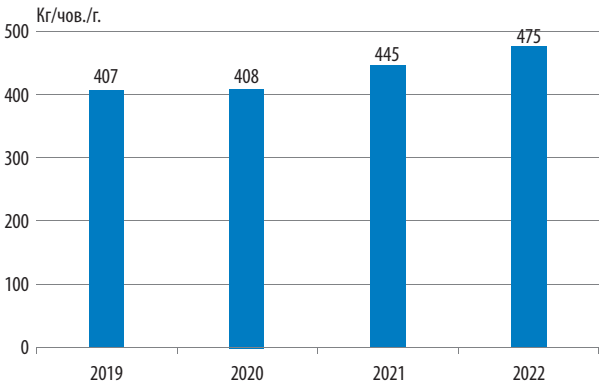
² Данни към 15.02.2023 година.

Нормата на натрупване на битовите отпадъци или образуваните битови отпадъци на човек представлява количеството образувани битови отпадъци на национално ниво разделено на средно годишното население за съответната година. Тя показва натиска върху околната среда.

Количеството на образуваните отпадъци на човек в периода 2019 - 2022 г. всяка година се увеличава, като през 2022 г. достига до 475 кг средно на човек.

Фиг. 6. Образувани битови отпадъци на човек от населението

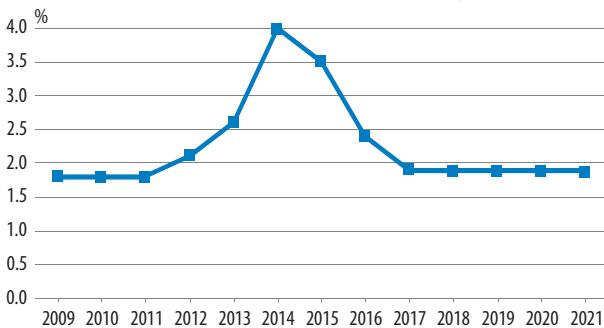
Разходи за опазване и възстановяване на околната среда

Статистиката за разходите за опазване и възстановяване на околната среда определя количествено ресурсите, отделени за опазване на околната среда от местните икономически единици. В тях се включват всички дейности и действия, чиято основна цел е предотвратяване, намаляване и отстраняване на замърсяването, както и всяко друго влошаване и загуба на качествата на околната среда. Разходите се извършват по направления за: отвеждане и пречистване на отпадъчни води, опазване на въздуха, горите, почвите, биологичното разнообразие, събиране, третиране и обезвреждане на отпадъци и други.

Източник на данните за разходите за опазване и възстановяване на околната среда е статистическо изследване. Изучаването на съвкупността на статистическото изследване съчетава два подхода - изчерпателно и извадково наблюдение. Изследването е изчерпателно за статистическите единици, за които предварително е известно, че са извършили разходи за околната среда. Останалата част от статистическата съвкупност се обхваща чрез случайна извадка, представителна на национално ниво по групи икономически дейности според броя на заетите (над 10 заети), която се обработва и допълва на базата на оценка за осигуряване на представителност на национално ниво, включително на качеството им.

Основен критерий за предприетите от обществото и държавата мерки за намаляване на натиска върху околната среда е делът на разходите за опазване и възстановяване на околната среда от произведения брутен вътрешен продукт (БВП). През 2021 г. делът на екологичните разходи от БВП е 1.9%.

Фиг. 7. Разходи за опазване и възстановяване на околната среда (% от БВП)¹

¹Данните за 2022 г. ще бъдат публикувани на интернет страницата на НСИ на 20 декември 2024 година.

5. Разходи за опазване и възстановяване на околната среда

	2018	2019	2020 ¹	2021	2022 ²
Общо - млн. лв.	2037	2308	2471	2643	.
За придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи - млн. лв.	499	455	658	704	.
За поддържане на дълготрайни материални активи - млн. лв.	1538	1853	1813	1939	.
Дял на разходите от БВП - %	1.9	1.9	1.9	1.9	.

6. Разходи за опазване и възстановяване на околната среда по направления

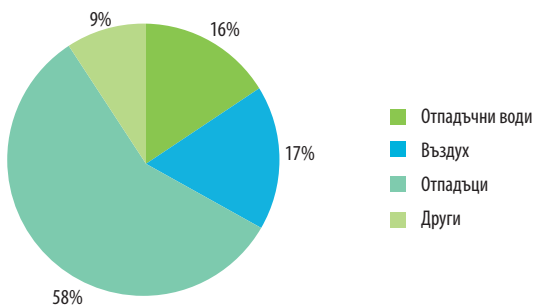
(Хил. левове)

Направления	2021	2022 ²
Общо	2643134	.
За отпадъчните води	411801	.
За оборотно водоснабдяване	77482	.
За въздуха	462742	.
За опазване и възстановяване на почвата, подпочвените и повърхностните води	21714	.
За горите	4879	.
За опазване на биологичното разнообразие и защитените територии и обекти	6490	.
За ловно- и рибно стопански мероприятия	535	.
За отпадъците	1524813	.
За шума	1328	.
За научноизследователска дейност	2357	.
За просветна, образователна и друга подобна дейност	25	.
За административна дейност	78188	.
За апаратура за мониторинг и контрол	50140	.
Оценка на въздействието върху околната среда	640	.

¹ Ревизирани данни.² Съгласно НСП данните за 2022 г. ще бъдат публикувани на интернет страницата на НСИ на 20 декември 2024 година.

С най-голям дял в общите разходи за опазване и възстановяване на околната среда са тези за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците (58%), за опазване на чистотата на въздуха (17%) и за пречистване на отпадъчните води (16%). Със значително по-малък дял са разходите за защита от шума, опазване на биологичното разнообразие, защитените територии и обекти и други - 9%.

Фиг. 8. Структура на разходите за опазване и възстановяване на околната среда по направления през 2021 г.

Дълготрайни материални активи с екологично предназначение

Дълготрайните материални активи с екологично предназначение (ДМАЕП) включват съоръжения, инсталации и оборудване, необходими за опазване и възстановяване на околната среда по направления (за отпадъчните води, въздуха, земята, обезвреждането на отпадъци, опазване на биоразнообразието, защитата от шума), и апаратура за мониторинг и контрол. Те не включват оборудването за опазване на чистотата на въздуха и намаляване на шума и вибрациите в работните помещения, т.е. дейностите за охрана на труда. Чрез статистическите данни се предоставя информация за наличността и движението на дълготрайните материални активи с екологично предназначение.

Данните за дълготрайните материални активи с екологично предназначение се събират чрез изчерпателно статистическо изследване. Методологията е съобразена с последните изисквания на Евростат (Статистическата служба на ЕС) и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. Данните за наличните дълготрайни материални активи са публикувани по отчетна стойност и са част от общите дълготрайни материални активи в държавата.

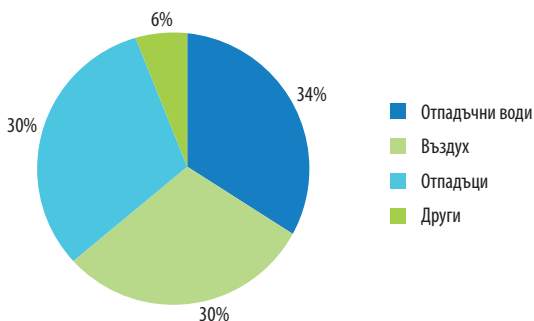
Общата стойност на наличните в края на 2022 г. ДМА за околната среда се оценява на 11 092 млн. лева и се разпределя по основните направления за околната среда, както следва: за пречистване и отвеждане на отпадъчните води (производствени и селищни пречиствателни станции, канализационна мрежа и др.) - 34.0%, следвани от съоръженията за опазване на въздуха - 30.0%, за третиране на отпадъците - 30.0% и други - 6.0%. Не се наблюдава съществена промяна спрямо предходните години в относителния дял на активите, разпределени по направления за околната среда.

7. Дълготрайни материални активи с екологично предназначение по направления¹

Направления	2018	2019	2020	2021	2022
Общо - хил. лв.	9523596	9889758	10468033	10873312	11092112
За отпадъчните води	3298021	3429842	3672458	3693672	4050841
в т.ч. за пречиствателни станции за отпадъчни води	1540404	1659824	1680922	1928052	1517890
За обратно водоснабдяване	256955	258041	279092	248635	240540
За въздуха	2888790	2971711	3118719	3256571	2976066
За опазване и възстановяване на почвата, подземните и повърхностните води	119945	124998	130595	131381	147025
За опазване на биологичното разнообразие и защитените територии, защитените зони и обекти	46308	45136	49336	50106	52624
За ловно- и рибностопански мероприятия	3854	5435	4532	4334	4977
За оползотворяване и обезвреждане на отпадъци	2706583	2852272	2991424	3267601	3381507
За шума	5030	2267	2260	5343	11567
За апаратура за мониторинг и контрол	198110	200056	219617	215669	226965

¹ По отчетна стойност в края на годината.

Фиг. 9. Наличност на дълготрайните материални активи с екологично предназначение по екологични направления към 31.12.2022 г.

Екологични стоки и услуги

Секторът на екологичните стоки и услуги включва всички икономически субекти, извършващи дейности, водещи до опазване на околната среда и управление на ресурсите (наречени производители на екологични стоки и услуги). Опазването на околната среда включва всички дейности и действия, чиято основна цел е да се предотврати, намали и елиминира нейното замърсяване и влошаване. Управлението на ресурсите включва съхранението, поддържането и подобряването на природните ресурси, и в резултат предпазването им от изчерпване.

Производителите на екологични стоки и услуги могат да са или да не са специализирани в тяхното производство, може да ги произвеждат като резултат от основни или вторични дейности, или да ги произвеждат за собствено ползване.

Данните за екологичните стоки и услуги се събират чрез статистическо изследване. Статистическото изследване е комбинация от изчерпателно и извадково наблюдение, включително оценка. Методологията се базира на Ръководството за екологичните стоки и услуги от 2016 г. на Евростат. Секторът за екологични стоки и услуги предоставя данни за произведената продукция, добавена стойност, износ и заети, съгласно Регламент (ЕС) № 691/2011 за европейските икономически сметки за околната среда и Системата за екологично-икономическо счетоводство - Централна рамка (System of Environmental Economic Accounting 2012-Central Framework - SEEA CF).

През 2021 г. общата стойност на произведените екологични стоки и услуги възлиза на 8 505 млн. лева, което е с 16.6% повече в сравнение с 2020 година (7 296 млн. лева).

8. Екологични стоки и услуги по групи икономически дейности

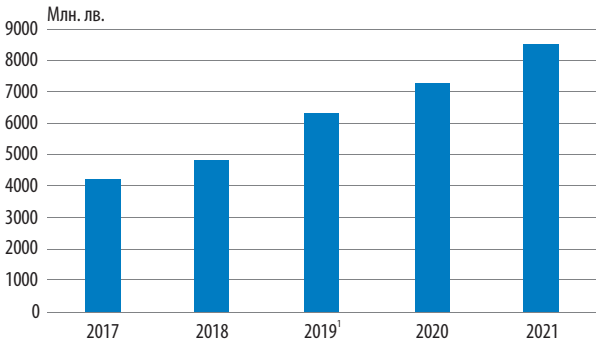
Икономическа дейност	Произведена продукция - млн. лв.	Добавена стойност - млн. лв.	Заети лица - бр.
2018			
Общо	4828	2082	50115
Селско, горско и рибно стопанство	280	131	5609
Добивна и преработваща промишленост	1021	204	5889
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	2516	1492	24603
Строителство	164	67	2038
Услуги	847	188	11976
2019¹			
Общо	6334	2676	63108
Селско, горско и рибно стопанство	528	213	9252
Добивна и преработваща промишленост	1686	425	9905
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	2695	1583	24503
Строителство	388	129	4421
Услуги	1036	325	15027
2020			
Общо	7296	3014	65559
Селско, горско и рибно стопанство	587	250	8780
Добивна и преработваща промишленост	1908	502	11121
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	2450	1480	23115
Строителство	1110	399	7185
Услуги	1241	384	15361
2021			
Общо	8505	3286	68540
Селско, горско и рибно стопанство	614	226	8306
Добивна и преработваща промишленост	2511	488	12575
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	3018	1775	25617
Строителство	816	237	7973
Услуги	1547	560	14068
2022²			
Общо	.	.	.
Селско, горско и рибно стопанство	.	.	.
Добивна и преработваща промишленост	.	.	.
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	.	.	.
Строителство	.	.	.
Услуги	.	.	.

¹ От 2019 г. в данните са включени оценки.

² Съгласно НСП данните за 2022 г. ще бъдат публикувани на интернет страницата на НСИ на 31 октомври 2024 година.

Фиг. 10. Произведена продукция в сектора на екологичните стоки и услуги

¹ От 2019 г. в данните са включени оценки.

Пуснати на пазара опаковки

Опаковка са всички продукти, направени от материал от всякакво естество, използвани, за да се поставят в тях, съхраняват, пренасят, доставят и представят стоки - от сурови материали до обработени стоки - от производителя до ползвателя или потребителя. Артикули, които „не се връщат“ и се използват за същите цели, също се считат за опаковки.

Данните за пуснати на пазара опаковки, използвани за опаковане на реализираната продукция, се събрат чрез статистическо изследване на стопански субекти, които произвеждат и внасят опаковани стоки; осъществяват паке-тиране на стоки срещу възнаграждение; пакетират стоки за собствена реализация; произвеждат опаковки и прибори за еднократна употреба.

Статистическото изследване е изчерпателно. Наблю-дението е съобразено с необходимостта за пълна статисти-ческа оценка на явлението.

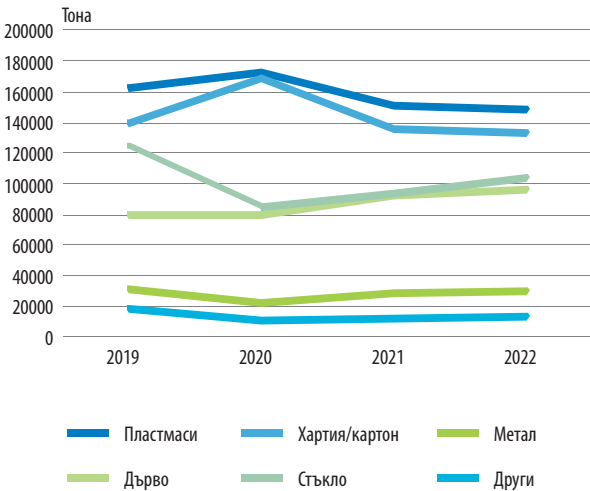
През последните 3 години се наблюдава тенденция на намаление на хартиените и пластмасовите опаковки (за последната отчетна 2022 г. - с по около 2% спрямо 2021 г.). Останалите видове опаковки следват тенденция на увелича-ване, като най-голямо увеличение през 2022 г. се наблюдава на стъклените опаковки - почти 11% спрямо 2021 г.

9. Пуснати на пазара опаковки

	(Тонове)			
	2019	2020	2021	2022
Общо	554489	537692	513102	523187
Пластмаси	162921	173072	151277	148367
Хартия/картон	138797	168331	136098	133242
Метал	31233	22133	28267	29313
Дърво	79649	79248	91635	95687
Стъкло	124017	84481	93879	103874
Други	17873	10426	11945	12703

Фиг. 11. Пуснати на пазара опаковки

Подземни запаси

Подземните запаси са запасите и ресурсите на подземни природни богатства, които представляват минерални натрупвания в земните недра или на земната повърхност с определена геоложка изученост и икономически интерес. Запасите представляват частта от подземните богатства, които се очаква да се бъдат добити с търговска цел с известна степен на сигурност. Запасите на подземните природни богатства са групирани в следните класификационни категории: (1) доказани запаси - онези, за които с голяма степен на сигурност (90 и над 90%) е установена техническа възможност за добив и икономическата му рентабилност при съществуващата технология и съответните цени, и (2) вероятни запаси - такива, които все още не са доказани, но за които съществува над 50% вероятност за технически възможен и икономически рентабилен добив.

Данните за подземните запаси се получават въз основа на изчерпателно статистическо изследване. Наблюдението е съобразено с необходимостта за пълна статистическа оценка на явлението.

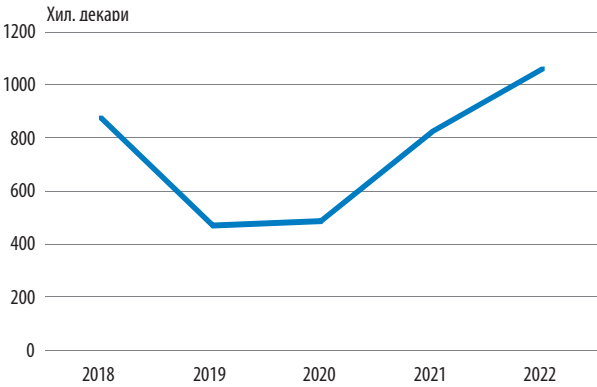
Площта на находищата на подземни запаси през 2022 г. се е увеличила с 22% спрямо 2018 година.

10. Площ на находищата на подземни богатства

	2018	2019	2020	(Хил. декари)	
Общо за страната	870	468	487	824	1059

Фиг. 12. Площ на находищата за подземни запаси - общо за страната

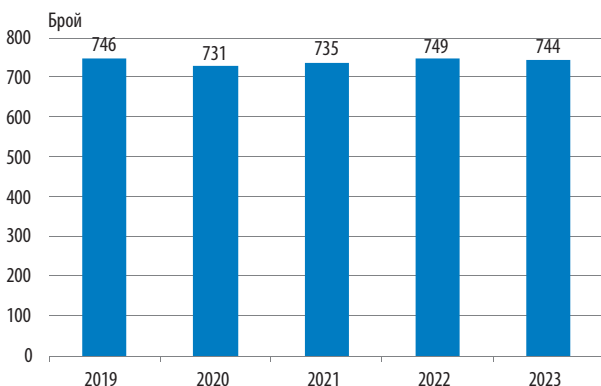
Регистрирани шумови нива

Шумът е един от основните фактори с неблагоприятно въздействие върху населението, присъстващ като нежелан или вреден външен звук, причинен от човешката дейност, в т.ч. излъчван от автомобилния, железопътния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността и от локални източници. Наблюдават се нивата на шума в различни терени и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях. Специален показател за шума се използва за територии, подложени на авиационен шум.

Данните за шумовите нива се основават на изчерпателно наблюдение, обхващащо всички пунктове за регистриране на шума в страната. Източник на данните е Националният център по общественото здраве и анализи. Статистическото изследване е изчерпателно и се провежда в съответствие с Националната система за мониторинг на шума в околната среда.

През 2023 г. са наблюдавани 744 пункта за измерване на нивото на шума, разпределени в 36 населени места, като в 518 пункта са измерени нива над допустимите норми.

Фиг. 13. Наблюдавани пунктове за регистриране на шума

11. Наблюдавани пунктове за регистриране на шумовите нива по области през 2023 г.

(Брой)

Области	Общо	В това число: над допустимите норми	По регистрираните шумови нива в децибели						
			под 58	58 - 62	63 - 67	68 - 72	73 - 77	78 - 82	над 82
Общо	744	518	169	129	281	135	29	1	-
Благоевград	17	3	17	-	-	-	-	-	-
Бургас	37	26	7	3	7	13	7	-	-
Варна	45	18	26	4	8	7	-	-	-
Велико Търново	48	33	1	13	26	8	-	-	-
Видин	15	13	4	1	8	2	-	-	-
Враца	15	11	6	5	3	1	-	-	-
Габрово	20	16	2	-	12	6	-	-	-
Добрич	15	11	4	1	8	2	-	-	-
Кърджали	15	12	5	-	2	7	1	-	-
Кюстендил	36	33	5	4	25	1	1	-	-
Ловеч	15	12	4	9	2	-	-	-	-
Монтана	15	13	-	-	12	3	-	-	-
Пазарджик	15	11	-	4	7	4	-	-	-
Перник	24	17	-	6	11	7	-	-	-
Плевен	21	18	5	5	6	1	3	1	-
Пловдив	44	36	-	4	9	28	3	-	-
Разград	15	14	3	6	5	1	-	-	-
Русе	30	21	2	3	15	9	1	-	-
Силистра	15	13	-	1	14	-	-	-	-
Сливен	20	11	6	5	8	1	-	-	-
Смолян	10	4	5	1	3	1	-	-	-
София (столица)	75	52	24	11	16	17	7	-	-
София	35	21	3	12	20	-	-	-	-
Стара Загора	45	33	5	12	14	8	6	-	-
Търговище	51	26	24	9	16	2	-	-	-
Хасково	20	16	2	5	11	2	-	-	-
Шумен	15	11	5	1	7	2	-	-	-
Ямбол	16	13	4	4	6	2	-	-	-

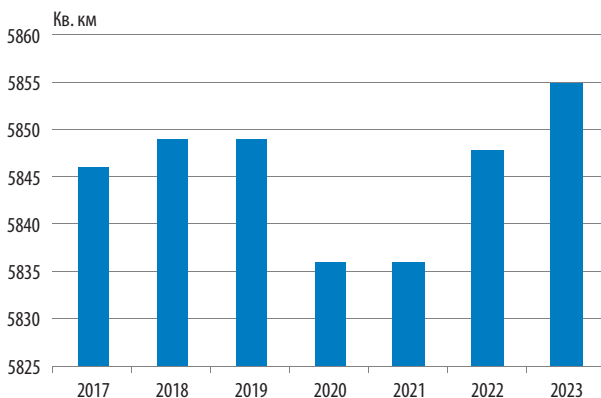
Защитени територии и обекти

Защитени територии в България е обобщено понятие, обхващащо всички паркове, резервати, забележителности и защитени местности. Те са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа.

Данните за броя и площта на защитените територии и обекти по вид (резервати, природни забележителности, защитени местности, национални паркове, природни паркове и поддържани резервати), както и броя на защитените растения, животни и вековни дървета, се осигуряват чрез статистическото изследване с административни данни от Министерство на околната среда и водите. В обхвата на изследването са всички защитени територии и обекти в страната. Статистическото изследване е изчерпателно и се провежда в съответствие със Закона за защитените територии и Закона за биологичното разнообразие.

През 2023 г. са новообявени шест защитени местности и три природни забележителности с обща площ 863 хектара.

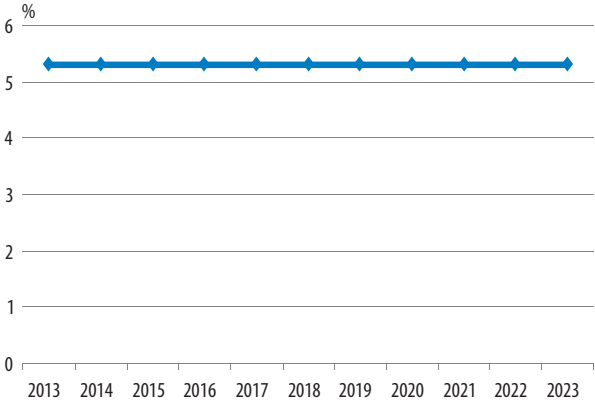
Фиг. 14. Площ на защитените територии

Делът на защитените територии и обекти за страната се запазва на 5.3% за 2023 година.

Фиг. 15. Дял на защитените територии от общата територия на страната

12. Защитени територии и обекти през 2023 г.¹

	Брой			Площ ² - ха		
	наличност към 31.12.2023 г.	включени през 2023 г.	изключени през 2023 г.	наличност към 31.12.2023 г.	включени през 2023 г.	изключени през 2023 г.
Защитени територии	1039	14	-	584836.4	1214.7	4.2
Резервати	55	-	-	77223.8	19.6	-
Природни забележителности	352	5	-	18106.8	86.1	1.4
Защитени местности	583	9	-	77724.4	1107.9	2.8
Национални паркове	3	-	-	150798.7	-	-
Природни паркове	11	-	-	256441.4	-	-
Поддържащи резервати	35	-	-	4541.3	1.1	-
Защитени видове растения	574	-	-	x	x	x
Защитени видове животни	483	-	-	x	x	x
Защитени вековни дървета	1390	36	7	x	x	x

¹ Източник: Министерство на околната среда и водите.

² Поради извършени закръгляния някои числа превишават или не изчерпват съставните им.

13. Защитени територии¹

Година	Площ - ха	Дял на защитените територии от общата територия на страната - %
2018	584862	5.3
2019	584922	5.3
2020	583582	5.3
2021	583626	5.3
2022	584836	5.3
2023	585500	5.3

¹ Източник: Министерство на околната среда и водите.

**XXIV. НИРД
И ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ**

Научноизследователска и развойна дейност

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка творческа и систематична работа, която се провежда с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и за разработването на нови приложения на наличните знания. Научноизследователската и развойна дейност обхваща фундаментални и приложни изследвания и експериментални разработки.

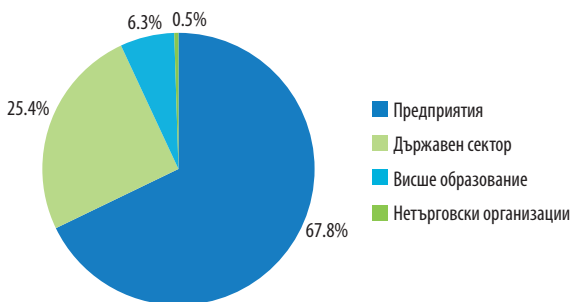
Разходите за научноизследователската и развойна дейност обхващат текущите разходи и разходите за придобиване на дълготрайни активи, предназначени за НИРД.

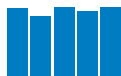
Относителният дял на разходите за НИРД от brutния вътрешен продукт е международно съпоставим измерител на интензивността на НИРД.

Персоналът, зает с научноизследователска и развойна дейност, включва две категории - изследователи и друг персонал, зает с НИРД. Той се измерва в брой и в еквивалент на пълна заетост. Персоналът в еквивалент на пълна заетост се изчислява на базата на продължителността на работното време, ангажирано с НИРД, през отчетната година.

Разходите и кадровият потенциал на научноизследователската и развойна дейност са разпределени в четири институционални сектора: сектор на предприятията, държавен сектор, сектор „Висше образование“ и сектор на нетърговските организации.

Фиг. 1. Структура на разходите за НИРД по институционални сектори през 2022 г.

1. Разходи за научноизследователска и развойна дейност по видове

	2019	2020	2021	2022
Общо - хил. лв.	1002132	1023790	1074004	1265635
Текущи разходи	902095	922112	996144	1179619
Разходи за придобиване на дълготрайни активи	100037	101678	77860	86016
Относителен дял на разходите за НИРД от БВП - %	0.83	0.85	0.77	0.75

2. Персонал, зает с научноизследователска и развойна дейност, по категории

Категории	2019	2020	2021	2022
	Брой			
Общо	34986	35087	34613	37056
Изследователи	23171	23228	23234	24350
Друг персонал, зает с НИРД	11815	11859	11379	12706
	Еквивалент на пълна заетост			
Общо	26399	26085	25122	27090
Изследователи	16940	16691	16230	17487
Друг персонал, зает с НИРД	9459	9394	8892	9603

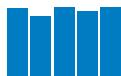
Иновационна дейност

Иновацията представлява реализирането на пазара на нов или усъвършенстван продукт (стока или услуга) и/или внедряването в предприятието на нов или усъвършенстван бизнес процес, които се различават значително от предишните продукти и бизнес процеси в предприятието.

Иновационно активно предприятие е предприятие, което през отчетния период е осъществило една или повече дейности за разработване и внедряване на нови или усъвършенствани продукти и/или бизнес процеси.

Продуктовата иновация представлява реализирането на пазара на нова или усъвършенствана стока или услуга, която се различава значително от предишните стоки и услуги на предприятието. Към продуктите иновации се отнасят и значителните промени в дизайна на стоките. Не се включват обикновените препродажби на нови стоки и чисто естетическите промени на стоките.

Бизнес процесовата иновация представлява внедряването в предприятието на нов или усъвършенстван бизнес процес за една или повече бизнес функции, който се различава значително от предишните бизнес процеси в предприятието.

3. Дял на иновационно активните предприятия от общия брой предприятия за 2020 г.¹

(Проценти)

Икономически сектори/дейности	
Общо	36.2
Индустрия	41.0
Добивна промишленост	20.9
Преработваща промишленост	42.1
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	30.9
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	23.4
Услуги	31.5
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	29.8
Транспорт, складиране и пощи	14.1
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	59.6
Финансови и застрахователни дейности	33.3
Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи	30.3
Научноизследователска и развойна дейност	100.0
Рекламна дейност и проучване на пазари	37.4

4. Дял на предприятията, реализирали нови или усъвършенствани продукти, нови за пазара, от общия брой предприятия за 2020 г.¹

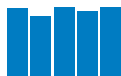
(Проценти)

Икономически сектори/дейности	
Общо	11.8
Индустрия	13.1
Добивна промишленост	3.5
Преработваща промишленост	13.8
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	3.3
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	2.0
Услуги	10.5
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	9.6
Транспорт, складиране и пощи	2.4
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	26.2
Финансови и застрахователни дейности	8.1
Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи	7.3
Научноизследователска и развойна дейност	41.2
Рекламна дейност и проучване на пазари	9.4

¹ Данните се отнасят за предприятия с повече от 9 заети лица в икономическите дейности, посочени в таблицата.

МЕЖДУНАРОДЕН ПРЕГЛЕД

Територия и население по континенти

1. Територия и население по континенти¹

Континенти	2022	
	територия - милиони кв. км	Население към средата на годината
Общо за света	130.1	7975.1
Азия ²	31.0	4722.6
Европа ³	22.1	743.6
Америка	38.8	1037.1
Северна Америка	18.7	376.9
Средна и Южна Америка	20.1	660.3
Африка	29.6	1426.7
Австралия и Океания	8.5	45.0

¹ Източник: Сайт на ООН - <http://www.unstats.un.org/>.

² Вкл. европейската част на Турция, без азиатската част на Руската федерация.

³ Без европейската част на Турция, вкл. азиатската част на Руската федерация.

2. Население към средата на годината¹

(Милиони)

Страни	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европа						
ЕС-27						
Австрия	8.80	8.84	8.88	8.92	8.96	9.04
Белгия	11.38	11.43	11.49	11.54	11.59	11.69
България²	7.08	7.03	6.98	6.93	6.88	6.47
Германия	82.66	82.91	83.09	83.16	83.20	83.80
Гърция	10.75	10.73	10.72	10.70	10.64	10.43
Дания	5.76	5.79	5.81	5.83	5.86	5.90
Естония	1.32	1.32	1.33	1.33	1.33	1.35
Ирландия	4.81	4.87	4.93	4.99	5.03	5.13
Испания	46.59	46.80	47.13	47.37	47.42	47.78
Италия	60.54	60.42	59.73	59.44	59.11	58.94
Кипър	0.86	0.87	0.88	0.89	0.90	0.91
Латвия	1.94	1.93	1.91	1.90	1.88	1.88
Литва	2.83	2.80	2.79	2.79	2.80	2.83
Люксембург	0.60	0.61	0.62	0.63	0.64	0.65
Малта	0.47	0.48	0.50	0.52	0.52	0.53
Нидерландия	17.13	17.23	17.34	17.44	17.53	17.70
Полша	37.97	37.97	37.97	37.90	37.75	36.82
Португалия	10.30	10.28	10.29	10.30	10.33	10.41
Румъния	19.59	19.47	19.37	19.27	19.12	19.05
Словакия	5.44	5.45	5.45	5.46	5.45	5.43
Словения	2.07	2.07	2.09	2.10	2.11	2.11

2. Население към средата на годината¹

(Продължение и край)

Страни	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Унгария	9.79	9.78	9.77	9.75	9.71	9.64
Финландия	5.51	5.52	5.52	5.53	5.54	5.56
Франция	66.92	67.16	67.39	67.57	67.75	67.97
Хърватия	4.13	4.09	4.07	4.05	3.96	3.86
Чехия	10.59	10.63	10.67	10.70	10.51	10.67
Швеция	10.06	10.18	10.28	10.35	10.42	10.49
Турция	80.31	81.41	82.58	83.38	84.15	84.98
Исландия	0.34	0.35	0.36	0.37	0.37	0.38
Норвегия	5.28	5.31	5.35	5.38	5.41	5.46
Швейцария	8.45	8.51	8.58	8.64	8.70	8.78
Обединено кралство	66.06	66.46	66.84	.	.	.

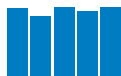
(Милиони)

¹ Източници: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

² Средногодишно население.

3. Население по пол и възраст¹

Страни и пол	Дата Date	Население - хилляди	Структура на населението по възраст - % Structure of the population by age - %		
		All ages - In thousands	0 - 14	15 - 64	65 +
ЕС-27					
Австрия	1.01.2023	9105	14.4	66.0	19.6
Мъже		4485	15.1	67.5	17.4
Жени		4620	13.8	64.5	21.7
Белгия	1.01.2023	11743	16.5	63.8	19.7
Мъже		5796	17.1	65.1	17.8
Жени		5947	15.9	62.5	21.5
България	31.12.2022	6448	14.2	62.3	23.5
Мъже		3100	15.1	65.6	19.3
Жени		3348	13.3	59.3	27.4
Германия	1.01.2023	84359	14.1	63.7	22.1
Мъже		41559	14.7	65.5	19.8
Жени		42800	13.6	62.0	24.4
Гърция	1.01.2023	10414	13.4	63.7	23.0
Мъже		5091	14.1	65.2	20.8
Жени		5323	12.7	62.3	25.0
Дания	1.01.2023	5933	16.0	63.6	20.5
Мъже		2949	16.5	64.5	19.0
Жени		2984	15.5	62.6	21.9
Естония	1.01.2023	1366	16.4	63.4	20.2
Мъже		647	17.7	67.3	15.0
Жени		719	15.2	59.9	24.9
Ирландия	1.01.2023	5271	19.3	65.5	15.2
Мъже		2605	20.0	65.5	14.5
Жени		2667	18.7	65.4	15.9

3. Население по пол и възраст¹

(Продължение)

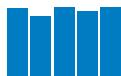
Страни и пол	Дата Date	Население - хилляди	Структура на населението по възраст - %		
		All ages - In thousands	Structure of the population by age - %		
			0 - 14	15 - 64	65 +
Испания	1.01.2023	48 085	13.6	66.3	20.1
Мъже		23566	14.3	67.8	17.9
Жени		24520	12.9	64.7	22.3
Италия	1.01.2023	58 997	12.4	63.5	24.0
Мъже		28815	13.1	65.2	21.6
Жени		30182	11.8	61.9	26.3
Кипър	1.01.2023	921	16.1	67.3	16.6
Мъже		449	17.0	67.1	15.9
Жени		471	15.3	67.4	17.3
Латвия	1.01.2023	1 883	16.0	63.1	21.0
Мъже		872	17.8	67.0	15.2
Жени		1011	14.4	59.7	25.9
Литва	1.01.2023	2 857	14.9	65.0	20.0
Мъже		1336	16.4	68.6	15.0
Жени		1521	13.7	61.9	24.4
Люксембург	1.01.2023	661	15.9	69.3	14.9
Мъже		332	16.1	70.4	13.5
Жени		328	15.6	68.1	16.3
Малта	1.01.2023	542	12.7	68.7	18.6
Мъже		285	12.5	71.1	16.4
Жени		257	12.9	66.0	21.0
Нидерландия	1.01.2023	17 811	15.3	64.5	20.2
Мъже		8850	15.8	65.2	19.0
Жени		8961	14.8	63.7	21.5
Полша	1.01.2023	36 754	15.4	64.7	19.9
Мъже		17773	16.4	67.1	16.5
Жени		18980	14.5	62.4	23.1
Португалия	1.01.2023	10 467	12.9	63.1	24.0
Мъже		5002	13.8	64.6	21.6
Жени		5466	12.1	61.8	26.1
Румъния	1.01.2023	19 055	16.1	64.2	19.7
Мъже		9264	17.0	66.8	16.2
Жени		9791	15.2	61.7	23.1
Словакия	1.01.2023	5 429	16.1	66.1	17.9
Мъже		2655	16.8	68.4	14.7
Жени		2774	15.4	63.8	20.8
Словения	1.01.2023	2 117	15.0	63.6	21.4
Мъже		1063	15.4	66.0	18.6
Жени		1054	14.6	61.1	24.3
Унгария	1.01.2023	9 600	14.5	65.0	20.5
Мъже		4625	15.5	68.1	16.4
Жени		4974	13.6	62.0	24.4
Финландия	1.01.2023	5 564	15.1	61.6	23.3
Мъже		2753	15.6	63.6	20.8
Жени		2810	14.6	59.7	25.6

3. Население по пол и възраст¹

(Продължение и край)

Страни и пол	Дата Date	Население - хиляди All ages - In thousands	Структура на населението по възраст - % Structure of the population by age - %		
			0 - 14	15 - 64	65 +
Франция	1.01.2023	68173	17.3	61.5	21.2
Мъже		33012	18.3	62.8	19.0
Жени		35161	16.4	60.3	23.3
Хърватия	1.01.2023	3851	14.3	63.0	22.7
Мъже		1862	15.1	65.3	19.6
Жени		1989	13.4	60.9	25.7
Чехия	1.01.2023	10828	16.2	63.4	20.4
Мъже		5309	16.9	65.6	17.5
Жени		5519	15.5	61.3	23.2
Швеция	1.01.2023	10522	17.4	62.2	20.4
Мъже		5298	17.8	63.3	19.0
Жени		5223	17.0	61.1	21.9
Република Северна Македония	1.01.2022	1837	17.0	65.9	17.1
Мъже		911	17.7	66.7	15.6
Жени		926	16.3	65.2	18.5
Турция	1.01.2023	85280	22.0	68.1	9.9
Мъже		42704	22.5	68.7	8.8
Жени		42575	21.4	67.5	11.0
Черна гора	1.01.2022	618	17.9	66.1	16.0
Мъже		305	18.9	67.1	14.0
Жени		313	17.0	65.0	17.9
Норвегия	1.01.2023	5489	16.7	64.9	18.4
Мъже		2765	17.0	65.8	17.2
Жени		2724	16.4	63.9	19.7
Швейцария	1.01.2023	8815	15.1	65.8	19.2
Мъже		4380	15.6	67.0	17.4
Жени		4435	14.5	64.5	20.9
Обединено кралство	1.01.2019	66647	17.9	63.7	18.4
Мъже		32901	18.6	64.4	17.0
Жени		33746	17.3	63.0	19.8

¹ Източници: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

4. Раждаемост¹

(На 1 000 души от населението)

Страни	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европа						
ЕС-27						
Австрия	10.0	9.7	9.6	9.4	9.6	9.1
Белгия	10.5	10.4	10.2	9.9	10.2	9.8
България	9.0	8.9	8.8	8.5	8.5	8.8
Германия	9.5	9.5	9.4	9.3	9.6	8.8
Гърция	8.2	8.1	7.8	7.9	8.1	7.3
Дания	10.6	10.6	10.5	10.4	10.8	9.9
Естония	10.5	10.9	10.6	9.9	10.0	8.6
Ирландия	12.9	12.5	12.0	11.2	12.0	10.5
Испания	8.4	7.9	7.6	7.2	7.1	6.9
Италия	7.6	7.3	7.0	6.8	6.8	6.7
Кипър	10.7	10.7	10.8	11.1	11.4	11.2
Латвия	10.7	10.0	9.8	9.2	9.2	8.5
Литва	10.1	10.0	9.8	9.0	8.3	7.8
Люксембург	10.4	10.3	10.0	10.2	10.5	9.9
Малта	9.2	9.2	8.6	8.6	8.5	8.1
Нидерландия	9.9	9.8	9.8	9.7	10.2	9.5
Полша	10.6	10.2	9.9	9.4	8.8	8.2
Португалия	8.4	8.5	8.4	8.2	7.7	8.0
Румъния	10.8	10.4	10.3	10.3	10.1	9.4
Словакия	10.7	10.6	10.5	10.4	10.4	9.7
Словения	9.8	9.4	9.3	8.9	9.0	8.3
Унгария	9.7	9.6	9.5	9.6	9.7	9.3
Финландия	9.1	8.6	8.3	8.4	9.0	8.1
Франция	11.5	11.3	11.2	10.9	11.0	10.7
Хърватия	8.9	9.0	8.9	8.9	9.2	8.8
Чехия	10.8	10.7	10.5	10.3	10.6	9.5
Швеция	11.5	11.4	11.1	10.9	11.0	10.0
Турция	16.1	15.3	14.3	13.3	12.8	12.2
Исландия	11.9	12.0	12.3	12.3	13.1	11.5
Норвегия	10.7	10.4	10.2	9.8	10.4	9.4
Швейцария	10.3	10.3	10.0	9.9	10.3	9.4
Обединено кралство	11.4	11.0	10.7	.	.	.

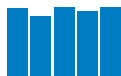
¹ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

5. Смъртност¹

(На 1 000 души от населението)

Страни	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европа						
ЕС-27						
Австрия	9.5	9.5	9.4	10.3	10.3	10.3
Белгия	9.6	9.7	9.5	11.0	9.7	10.0
България	15.5	15.4	15.5	18.0	21.7	18.4
Германия	11.3	11.5	11.3	11.9	12.3	12.7
Гърция	11.6	11.2	11.7	12.2	13.6	13.4
Дания	9.2	9.5	9.3	9.4	9.8	10.1
Естония	11.8	11.9	11.6	11.9	14.0	12.8
Ирландия	6.3	6.4	6.3	6.5	6.8	6.9
Испания	9.1	9.1	8.8	10.4	9.5	9.7
Италия	10.7	10.5	10.6	12.5	11.9	12.1
Кипър	7.0	6.6	7.1	7.2	8.0	8.0
Латвия	14.8	15.0	14.5	15.2	18.4	16.4
Литва	14.2	14.1	13.7	15.6	17.0	15.1
Люксембург	7.1	7.1	6.9	7.3	7.0	6.8
Малта	7.6	7.6	7.3	7.9	8.0	8.0
Нидерландия	8.8	8.9	8.8	9.7	9.8	9.6
Полша	10.6	10.9	10.8	12.6	13.8	12.1
Португалия	10.7	11.0	10.9	12.0	12.0	11.9
Румъния	13.4	13.6	13.4	15.5	17.5	14.3
Словакия	9.9	10.0	9.8	10.8	13.5	11.0
Словения	9.9	9.9	9.9	11.4	11.0	10.6
Унгария	13.5	13.4	13.3	14.5	16.1	14.2
Финландия	9.8	9.9	9.8	10.0	10.4	11.4
Франция	9.1	9.1	9.1	9.9	9.8	9.9
Хърватия	12.9	12.9	12.7	14.1	15.9	14.8
Чехия	10.5	10.6	10.5	12.1	13.3	11.3
Швеция	9.1	9.1	8.6	9.5	8.8	9.0
Турция	5.3	5.2	5.3	.	.	5.9
Исландия	6.5	6.4	6.3	6.3	6.3	7.0
Норвегия	7.7	7.7	7.6	7.5	7.8	8.4
Швейцария	7.9	7.9	7.9	8.8	8.2	8.5
Обединено кралство	9.2	9.2	9.0	.	.	.

¹ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

6. Детска смъртност¹

(Умрели деца на възраст до 1 година на 1 000 живородени)

Страни	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европа						
ЕС-27						
Австрия	2.9	2.7	2.9	3.1	2.7	2.4
Белгия	3.6	3.8	3.7	3.3	2.9	2.9
България	6.4	5.8	5.6	5.1	5.6	4.8
Германия	3.3	3.2	3.2	3.1	3.0	3.2
Гърция	3.5	3.5	3.7	3.2	3.5	3.0
Дания	3.8	3.7	3.0	3.2	3.1	3.3
Естония	2.3	1.6	1.6	1.4	2.2	2.2
Ирландия	3.0	2.9	2.8	3.0	3.2	3.2
Испания	2.7	2.7	2.6	2.6	2.5	2.6
Италия	2.7	2.8	2.4	2.4	2.3	2.3
Кипър	1.3	2.4	2.6	2.1	2.7	3.1
Латвия	4.1	3.2	3.4	3.5	2.7	2.4
Литва	3.0	3.4	3.3	2.8	3.1	3.0
Люксембург	3.2	4.3	4.7	4.5	3.1	3.5
Малта	6.7	5.6	6.7	3.9	3.9	5.3
Нидерландия	3.6	3.5	3.6	3.8	3.3	3.2
Полша	4.0	3.8	3.8	3.6	3.9	3.8
Португалия	2.7	3.3	2.8	2.4	2.4	2.6
Румъния	6.5	6.0	5.8	5.6	5.2	5.7
Словакия	4.5	5.0	5.1	5.1	4.9	5.4
Словения	2.1	1.7	2.1	2.2	1.8	2.5
Унгария	3.5	3.3	3.6	3.4	3.3	3.6
Финландия	2.0	2.1	2.1	1.8	1.8	2.0
Франция	3.9	3.8	3.8	3.6	3.7	4.0
Хърватия	4.0	4.2	4.0	4.0	3.8	4.1
Чехия	2.7	2.6	2.6	2.3	2.2	2.3
Швеция	2.4	2.0	2.1	2.4	1.8	2.2
Турция	9.2	9.3	9.1	.	9.3	9.2
Исландия	2.7	1.7	1.1	2.9	3.3	1.4
Норвегия	2.3	2.3	2.1	1.7	1.9	1.9
Швейцария	3.5	3.3	3.3	3.6	3.1	3.8
Обединено кралство	3.9	3.9

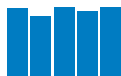
¹ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

7. Естествен прираст¹

(На 1 000 души от населението)

Страни	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европа						
ЕС-27						
Австрия	0.5	0.2	0.2	-0.9	-0.7	-1.2
Белгия	0.9	0.7	0.8	-1.1	0.5	-0.2
България	-6.5	-6.6	-6.7	-9.5	-13.1	-9.6
Германия	-1.8	-2.0	-1.9	-2.6	-2.7	-3.9
Гърция	-3.3	-3.2	-3.8	-4.3	-5.5	-6.1
Дания	1.4	1.1	1.2	1.1	1.1	-0.2
Естония	-1.3	-1.0	-1.0	-2.0	-4.0	-4.2
Ирландия	6.6	6.1	5.7	4.7	5.2	3.8
Испания	-0.7	-1.2	-1.2	-3.2	-2.4	-2.8
Италия	-3.2	-3.2	-3.6	-5.6	-5.1	-5.5
Кипър	3.8	4.1	3.8	3.9	3.5	3.2
Латвия	-4.1	-4.9	-4.7	-5.9	-9.1	-7.9
Литва	-4.0	-4.1	-3.9	-6.6	-8.7	-7.4
Люксембург	3.2	3.2	3.1	2.9	3.4	3.1
Малта	1.6	1.6	1.3	0.6	0.4	0.1
Нидерландия	1.1	0.9	1.0	0.0	0.5	-0.1
Полша	0.0	-0.7	-0.9	-3.2	-5.0	-3.9
Португалия	-2.3	-2.5	-2.5	-3.8	-4.4	-3.9
Румъния	-2.6	-3.2	-3.1	-5.2	-7.4	-5.0
Словакия	0.7	0.6	0.7	-0.4	-3.1	-1.3
Словения	-0.1	-0.4	-0.6	-2.5	-2.0	-2.3
Унгария	-3.8	-3.9	-3.8	-4.9	-6.4	-4.9
Финландия	-0.6	-1.3	-1.5	-1.6	-1.5	-3.3
Франция	2.4	2.2	2.1	1.0	1.2	0.8
Хърватия	-4.1	-3.9	-3.9	-5.2	-6.6	-6.0
Чехия	0.3	0.1	0.0	-1.8	-2.7	-1.8
Швеция	2.3	2.3	2.5	1.4	2.1	1.0
Турция	10.8	10.1	9.1	.	.	6.2
Исландия	5.3	5.6	6.0	6.0	6.8	4.4
Норвегия	3.0	2.7	2.6	2.3	2.6	1.0
Швейцария	2.4	2.4	2.1	1.1	2.1	0.9
Обединено кралство	2.3	1.8	1.6	.	.	.

¹ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

8. Средна продължителност на предстоящия живот¹

(Години)

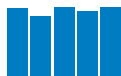
Страни	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Европа						
ЕС-27						
Австрия						
Мъже	79.4	79.4	79.7	78.9	78.8	79.1
Жени	84.0	84.1	84.2	83.6	83.7	83.6
Белгия						
Мъже	79.2	79.4	79.8	78.5	79.4	79.7
Жени	83.9	83.9	84.3	83.0	84.3	83.9
България²						
Мъже	71.3	71.4	71.5	71.1	70.1	68.3
Жени	78.4	78.4	78.5	78.2	77.4	75.8
Германия						
Мъже	78.7	78.6	79.0	78.7	78.4	78.3
Жени	83.4	83.3	83.7	83.5	83.3	83.0
Гърция						
Мъже	78.8	79.3	79.2	78.8	77.4	78.3
Жени	83.9	84.4	84.2	83.9	82.9	83.4
Дания						
Мъже	79.2	79.1	79.5	79.7	79.6	79.5
Жени	83.1	82.9	83.5	83.6	83.3	83.2
Естония						
Мъже	73.8	74.0	74.5	74.4	72.7	73.6
Жени	82.6	82.7	83.0	83.0	81.4	82.3
Ирландия						
Мъже	80.4	80.4	80.8	80.8	80.5	80.9
Жени	84.0	84.1	84.7	84.4	84.3	84.2
Испания						
Мъже	80.6	80.7	81.1	79.6	80.4	80.5
Жени	86.1	86.3	86.7	85.2	86.2	85.9
Италия						
Мъже	80.8	81.2	81.4	80.0	80.5	80.7
Жени	85.2	85.6	85.7	84.5	84.9	84.8
Кипър						
Мъже	80.2	80.9	80.3	80.4	79.2	79.7
Жени	84.2	84.8	84.4	84.4	83.4	83.4
Латвия						
Мъже	69.8	70.1	70.9	70.6	68.2	69.4
Жени	79.7	79.7	80.1	80.0	78.0	79.4

¹ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.² Данните се отнасят за тригодишен период.

8. Средна продължителност на предстоящия живот¹

(Продължение)	(Години)					
Страни	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Литва						
Мъже	70.7	70.9	71.6	70.1	69.5	71.4
Жени	80.5	80.7	81.2	80.1	78.8	80.1
Люксембург						
Мъже	79.9	80.1	80.2	79.9	80.5	80.8
Жени	84.4	84.6	85.2	84.5	84.8	85.2
Малта						
Мъже	80.2	80.4	81.2	80.3	80.8	80.4
Жени	84.6	84.6	84.6	84.5	84.3	84.6
Нидерландия						
Мъже	80.2	80.3	80.6	79.7	79.7	80.2
Жени	83.4	83.4	83.7	83.1	83.0	83.1
Полша						
Мъже	73.9	73.7	74.1	72.5	71.6	73.4
Жени	81.8	81.7	81.9	80.7	79.6	81.1
Португалия						
Мъже	78.4	78.3	78.7	78.0	78.5	78.9
Жени	84.6	84.5	84.8	84.1	84.4	84.5
Румъния						
Мъже	71.6	71.7	71.9	70.4	69.2	71.3
Жени	79.0	79.2	79.5	78.3	76.6	79.2
Словакия						
Мъже	73.8	73.9	74.3	73.5	71.2	73.6
Жени	80.7	80.8	81.2	80.4	78.2	80.5
Словения						
Мъже	78.2	78.5	78.7	77.8	77.7	78.6
Жени	84.0	84.4	84.5	83.4	83.8	84.1
Унгария						
Мъже	72.5	72.7	73.1	72.3	70.7	72.6
Жени	79.3	79.6	79.7	79.0	77.8	79.3
Финландия						
Мъже	78.9	79.1	79.3	79.2	79.3	78.7
Жени	84.5	84.5	84.8	84.8	84.6	83.8
Франция						
Мъже	79.6	79.7	79.9	79.2	79.3	79.3
Жени	85.7	85.8	85.9	85.3	85.5	85.1
Хърватия						
Мъже	74.9	74.9	75.5	74.7	73.6	74.6
Жени	81.0	81.5	81.6	80.9	79.8	80.8
Чехия						
Мъже	76.1	76.2	76.4	75.2	74.1	76.1
Жени	82.0	82.0	82.2	81.3	80.5	81.9
Швеция						
Мъже	80.8	80.9	81.5	80.6	81.3	81.4
Жени	84.1	84.3	84.8	84.2	84.9	84.8

¹ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

8. Средна продължителност на предстоящия живот¹

(Продължение и край)

(Години)

Страни	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Исландия						
Мъже	81.1	81.3	81.7	81.6	81.8	80.9
Жени	84.3	84.5	84.7	84.6	84.6	83.4
Норвегия						
Мъже	81.0	81.1	81.3	81.6	81.7	80.9
Жени	84.3	84.5	84.7	84.9	84.7	84.2
Швейцария						
Мъже	81.6	81.9	82.1	81.0	81.8	81.8
Жени	85.6	85.7	85.8	85.1	85.8	85.5
Обединено кралство						
Мъже	79.5	79.5
Жени	83.1	83.1

¹ Източници: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

Пазар на труда

1. Коефициенти на заетост за възрастовата група 20 - 64 навършени години по пол през 2023 година¹

Страни	(Проценти)		
	Общо	Мъже	Жени
ЕС-27			
Австрия	77.2	81.1	73.3
Белгия	72.1	75.9	68.3
България	76.2	79.9	72.6
Германия	81.3	85.1	77.4
Гърция	67.4	77.4	57.6
Дания	79.8	82.6	77.0
Естония	82.1	83.3	80.9
Ирландия	79.1	84.1	74.2
Испания	70.7	75.9	65.7
Италия	66.3	76.0	56.5
Кипър	78.9	83.6	74.6
Латвия	77.5	79.1	76.0
Литва	78.5	79.2	77.7
Люксембург	74.8	78.2	71.4
Малта	81.7	88.2	74.0
Нидерландия	83.5	87.4	79.6
Полша	77.7	83.7	71.8
Португалия	78.2	81.1	75.5
Румъния	68.7	78.2	59.1
Словакия	77.5	81.3	73.6
Словения	77.5	80.4	74.3
Унгария	80.7	85.3	76.1
Финландия	78.2	78.3	78.1
Франция	74.4	77.2	71.7
Хърватия	70.7	74.6	66.8
Чехия	81.7	88.4	74.5
Швеция	82.7	85.0	80.3
Сърбия	69.6	75.9	63.4
Исландия	85.3	88.2	82.1
Норвегия	80.4	82.8	77.8
Швейцария	83.0	86.9	79.1

¹ Източник: Евростат, Наблюдение на работната сила.

2. Коефициенти на безработица по пол през 2023 година^{1,2}

(Проценти)

Страни	Общо	Мъже	Жени
ЕС-27			
Австрия	5.1	5.3	4.9
Белгия	5.5	6.0	5.1
България	4.3	4.4	4.2
Германия	3.0	3.2	2.8
Гърция	11.1	8.5	14.3
Дания	5.1	5.0	5.3
Естония	6.4	6.2	6.7
Ирландия	4.3	4.4	4.2
Испания	12.1	10.6	13.8
Италия	7.7	6.8	8.8
Кипър	6.1	6.1	6.2
Латвия	6.5	7.6	5.4
Литва	6.9	7.3	6.4
Люксембург	5.2	5.0	5.4
Малта	3.1	3.2	2.9
Нидерландия	3.6	3.4	3.8
Полша	2.8	2.8	2.9
Португалия	6.5	6.2	6.9
Румъния	5.6	5.9	5.1
Словакия	5.8	5.8	5.9
Словения	3.7	3.6	3.7
Унгария	4.1	4.1	4.2
Финландия	7.2	7.9	6.5
Франция	7.3	7.5	7.2
Хърватия	6.1	5.6	6.6
Чехия	2.6	2.2	3.1
Швеция	7.7	7.5	7.9
Сърбия	9.5	9.1	10.0
Исландия	3.5	3.9	3.1
Норвегия	3.6	3.7	3.5
Швейцария	4.1	3.9	4.3

¹ Източник: Евростат, Наблюдение на работната сила.² Данните се отнасят за възрастовата група 15 - 74 навършени години.

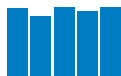
Образование

1. Участие на населението в образователния процес през учебната 2020/2021 година¹

(Проценти)

Страни	Учащи на възраст 5 - 14 г. като дял от населението на същата възраст	Учащи на възраст 15 - 19 г. като дял от населението на същата възраст	Учащи на възраст 20 - 29 г. като дял от населението на същата възраст
Австрия	98.8	81.5	27.5
Белгия	98.4	93.5	30.4
България	87.3	75.0	21.9
Германия	98.4	87.8	36.3
Гърция	96.3	83.5	41.7
Дания	99.4	87.9	40.8
Естония	97.1	87.8	25.8
Ирландия	100.0	93.7	30.0
Испания	97.8	87.9	32.1
Италия	97.6	86.9	25.9
Латвия	98.4	90.7	30.2
Литва	100.0	96.0	25.1
Люксембург	97.7	77.6	11.9
Нидерландия	99.7	92.9	36.8
Полша	98.0	92.4	27.0
Португалия	100.0	92.0	24.8
Румъния	.	.	17.2
Словакия	94.8	84.6	18.4
Словения	98.1	94.5	33.8
Унгария	95.4	81.2	21.5
Финландия	97.8	86.7	38.5
Франция	100.0	87.2	23.7
Хърватия	99.8	84.2	25.2
Чехия	97.6	90.9	25.1
Швеция	99.1	88.4	37.1

¹ Източник ОИСР.

Здравеопазване

1. Лекари на 100 000 души от населението¹

Страни	2017	2018	2019	2020	2021
ЕС-27					
Австрия	515.7	521.6	529.1	531.8	540.9
Белгия	308.3	313.0	316.3	321.4	324.8
България	418.4	421.7	423.6	427.7	429.6
Германия	424.9	431.1	439.7	446.8	453.0
Гърция
Дания	411.0	419.6	425.1	437.7	.
Естония	346.8	348.3	346.9	347.9	343.2
Ирландия	325.8	327.9	331.7	345.6	402.5
Испания	387.7	402.1	440.4	457.6	448.7
Италия	399.0	399.5	405.1	400.2	410.5
Кипър	386.8	407.3	427.2	466.7	490.8
Латвия	320.5	330.4	326.7	333.9	335.8
Литва	455.6	459.8	457.0	448.3	447.5
Люксембург	298.5
Малта	396.4	397.2	402.5	418.8	434.3
Нидерландия	360.3	367.2	375.5	384.7	389.9
Полша	237.8	235.8	330.2	332.6	344.1
Португалия
Румъния	292.7	304.7	318.7	332.9	350.9
Словакия
Словения	310.1	317.8	326.2	330.3	334.4
Унгария	332.5	338.4	349.4	313.9	329.8
Финландия	346.1	348.0	.	.	.
Франция	313.8	313.8	317.0	317.5	318.3
Хърватия	336.2	344.1	351.9	352.2	371.1
Чехия	.	403.8	406.7	413.5	425.6
Швеция	426.9	432.1	428.7	431.9	.
Турция
Исландия	387.3	389.3	389.4	432.0	437.8
Норвегия	473.5	485.8	496.9	508.6	516.3
Швейцария	429.8	433.9	435.0	438.9	443.6
Обединено кралство	281.1	284.1	.	.	.

¹ Източник. База данни на Евростат, април 2024 година.

Цени

1. Индекси на потребителските цени¹

(2010 = 100)

Страни	2019	2020	2021	2022
ЕС-27_2020				
Австрия	118.1	119.8	123.1	133.6
Белгия	117.1	118.0	120.9	132.5
България	114.4	116.3	120.2	138.6
Германия	105.2 ²	105.8 ²	109.1 ²	117.7 ²
Гърция	101.9	100.7	101.9	111.7
Дания	110.3	110.8	112.9	121.6
Естония	122.1	121.6	127.3	151.9
Ирландия	106.6	106.2	108.7	117.2
Испания	111.0	110.6	114.0	123.6
Италия	110.6	110.4	112.5	121.7
Кипър	102.5	101.9	104.3	113.1
Латвия	116.9	117.1	121	141.9
Литва	118.4	119.8	125.4	150.1
Люксембург	115.1	116.0	119.0	126.5
Малта	113.5	114.2	115.9	123.0
Нидерландия	115.9	117.4	120.5	132.6
Полша	113.9	117.6	123.6	141.3
Португалия	110.6	110.6	112	120.8
Румъния	123.8	127.0	133.5	151.9
Словакия	115.3	117.6	121.3	136.8
Словения	111.1	111.0	113.1	123.1
Унгария	121.6	125.7	132.1	151.4
Финландия	112.3	112.7	115.1	123.3
Франция	110.0	110.6	112.4	118.3
Хърватия	109.8	110.0	112.8	124.9
Чехия	116.5	120.2	124.8	143.6
Швеция	110.5	111.1	113.5	123.0
Обединено кралство	120.6	121.6	124.7	150.1
Република Северна Македония	113.4	114.8	118.5	136.1
Турция	233.5	263.2	314.8	135.3
Исландия	129.0	132.7	138.6	542.4
Норвегия	120.3	121.8	126.1	133.3
Швейцария	99.5	98.8	99.4	102.2

1. Индекси на потребителските цени¹

(Продължение и край)

(2010 = 100)

Страни	2019	2020	2021	2022
Останал свят				
Австралия	119.8	120.8	124.3	132.5
Алжир	151.4	155.0	166.2	181.6
Боливия	148.3	149.7	150.8	153.4
Египет	288.6	303.2	319	364.7
Индия	180.4	190.5	199.8	211.6
Индонезия	151.2	154.1	156.5	163.1
Канада	116.8	117.6	121.6	129.9
Колумбия	140.9	144.5	149.6	164.8
Мароко	101.8 ³	102.5 ³	103.9 ³	110.8 ³
Мексико	141.5	146.4	154.7	166.9
Нова Зеландия	114.2	116.2	120.8	129.4 ⁴
Република Корея	115.2	115.8	118.6	124.7
Република Южна Африка	158.7	163.9	171.3	226.8
Руска федерация	180.7	186.8	199.4	134.2
Съединени американски щати	117.2	118.7	124.3	192.0
Тунис	158.8	167.7	177.3	183.1
Япония	105.5	105.5	105.2	107.8

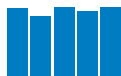
¹ Източник: UN, Monthly Bulletin of Statistics, No. 11, November 2022.² 2015 = 100³ 2017 = 100⁴ Индекс за тримесечие.

Селско стопанство

1. Икономически сметки за селското стопанство - брутна добавена стойност по базисни цени¹

Страни	(Млн. евро)				
	2019	2020	2021	2022	2023 ²
ЕС-27	180698.6	178398.3	191739.9	220738.4	222576.6
Австрия	3066.6	3144.8	3659.4	4447.6	4358.0
Белгия	2627.2	2408.6	2472.9	2855.4	3830.2
България	1767.8	1748.4	2663.3	3023.4	2106.0
Германия	22088.2	20499.0	19929.5	30030.2	31021.1
Гърция	6185.0	5990.3	5898.7	6856.4	7079.8
Дания	3007.4	3622.1	3118.2	3518.0	2817.7
Естония	281.8	256.7	271.7	488.5	265.9
Ирландия	2901.1	3276.5	3963.7	4974.8	3766.1
Испания	27944.5	27841.4	30324.4	29274.6	32925.9
Италия	33384.3	32556.7	33707.9	36825.6	38222.5
Кипър	348.1	356.0	358.0	338.2	338.9
Латвия	573.4	590.1	592.7	796.7	545.6
Литва	1232.1	1499.8	1544.0	2031.1	1472.7
Люксембург	125.9	126.6	135.7	175.6	161.6
Малта	60.9	53.4	49.3	51.1	54.9
Нидерландия	11254.8	10571.7	11004.2	12185.9	13166.0
Полша	9642.9	10305.6	10344.7	14253.5	12177.8
Португалия	3312.9	3305.1	3639.0	3372.8	4496.6
Румъния	8790.1	8273.6	10133.8	9944.8	10955.2
Словакия	521.1	641.8	702.6	888.7	930.9
Словения	560.4	588.8	423.2	524.0	557.9
Унгария	3532.9	3420.4	3814.5	3449.7	4111.1
Финландия	1362.8	1469.8	1509.5	1788.1	1803.8
Франция	31660.4	31039.8	35499.1	41636.5	39168.1
Хърватия	1135.3	1153.2	1458.4	1717.1	1686.4
Чехия	1752.2	1935.1	2317.0	2607.1	2340.3
Швеция	1578.5	1723.0	2204.5	2683.0	2215.6

¹ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.² Данните за 2023 г. са прогнозни.

Околна среда

1. Антропогенни емисии на серни оксиди¹

(Хил. тонове)

Страни	2017	2018	2019	2020	2021
ЕС-28	2178	2025	1761	1535	1519
ЕС-27	1988	1849	1606	1403	1394
Австрия	13	12	11	10	11
Белгия	33	32	30	24	23
България	93	79	72	69	51
Германия	302	290	261	241	254
Гърция	90	86	80	49	47
Дания	10	11	9	9	9
Естония	39	31	19	11	12
Ирландия	15	14	11	11	12
Испания	220	199	151	128	123
Италия	119	113	112	85	79
Кипър	16	17	16	12	10
Латвия	4	4	4	4	4
Литва	13	13	12	11	11
Люксембург	1	1	1	1	1
Малта	1	0	0	0	0
Нидерландия	27	25	23	20	21
Обединено кралство	190	176	155	133	126
Полша	506	480	396	385	392
Португалия	46	45	44	38	39
Румъния	78	71	86	61	66
Словакия	28	20	16	13	14
Словения	5	5	4	4	4
Унгария	28	23	17	16	14
Финландия	35	33	30	23	23
Франция	127	121	98	89	89
Хърватия	12	10	8	6	0
Чехия	110	97	80	67	69
Швеция	17	17	16	15	15
Европейска икономическа зона и Швейцария	68	74	77	71	79
Исландия	47	52	56	51	61
Лихтенщайн	0	0	0	0	0
Монако	0	0	0	0	0
Норвегия	15	16	16	15	15
Швейцария	5	5	4	4	4

1. Антропогенни емисии на серни оксиди¹

(Продължение и край)

(Хил. тонове)

Страни	2017	2018	2019	2020	2021
Държави кандидат-членки	2864	3008	3115	2894	3232
Албания	5	9	9	9	9
Република Северна Македония	55	60	115	93	89
Сърбия	370	348	397	418	378
Турция	2378	2527	2532	2308	2697
Черна гора	56	64	62	66	60
Останал свят	5609	5268	6104	5468	4955
Азербайджан	12	0	0	0	0
Армения	39	29	1	1	1
Беларус	48	47	45	65	58
Грузия	6	6	5	5	6
Казахстан	437	681	1769	1576	1228
Канада	948	805	712	651	641
Киргизстан	15	0	0	0	0
Република Молдова	4	4	5	4	0
Руска федерация	968	912	884	832	765
САЩ	2489	2111	1844	1579	1689
Украйна	643	675	840	756	568

¹ Източници: EMEP (Co-operative Programme for Monitoring and Evaluation of the Long range Transmission of Air Pollutions in Europe); <http://www.ceip.at/>.

Международни сравнения

Целта на Програмата за европейски сравнения (ПЕС) на Евростат за изчисляване на Паритети на покупателната способност (ППС) е да осигури надеждно сравнение на цените и на обема на БВП и неговите разходни компоненти между страните-участнички в рамките на даден период. Данните обхващат 37 европейски страни: 27-те държави - членки на Европейския съюз; Обединеното кралство, което напусна ЕС на 31 януари 2020 г.; кандидатстващите за членство в ЕС страни - Албания, Босна и Херцеговина, Република Северна Македония, Сърбия, Турция, Черна гора, и трите развити европейски страни - Исландия, Норвегия, Швейцария, членки на Европейската асоциация за свободна търговия.

Паритетите на покупателната способност представляват реални курсове за превръщане на стойностните показатели от национална валута в единна валута. Превърнатите в съпоставима валута чрез ППС разходи за крайно използване на БВП на отделните страни са сравними и отразяват единствено разликата във физическия обем на купените стоки и услуги. ППС се представят в стандартизирана форма към държавите - членки на ЕС (базата е ЕС-27_2020 = 1), наречена стандарт на покупателната способност, т.е. евро в реално изражение (условна средна валута).

Международни сравнения

1. Паритети на покупателната способност на ниво БВП (ЕС-27_2020 = 1)¹

(1 СПС = нац. валута/фиксирано евро за страните от еврозоната)

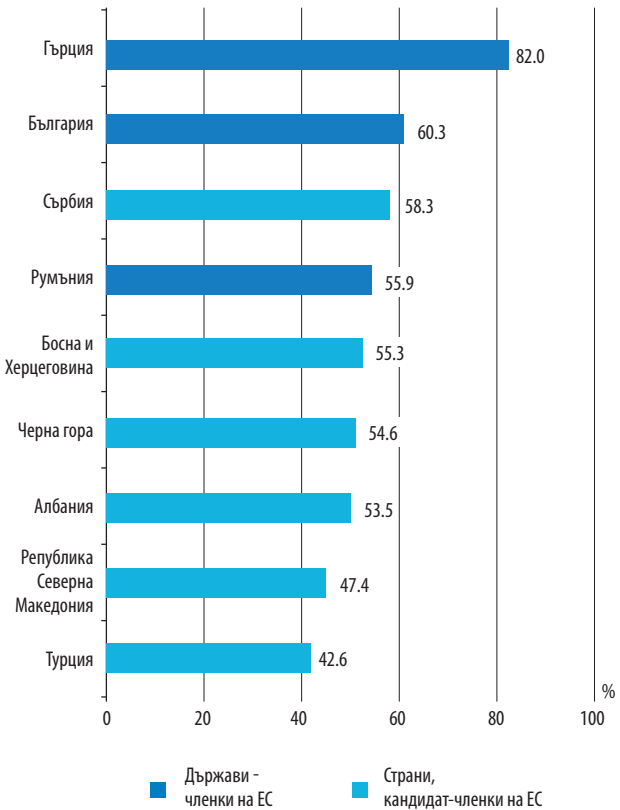
Страни	2020	2021*	2022*
ЕС-27_2020	1	1	1
Австрия	1.140908	1.131400	1.122752
Белгия	1.121130	1.119341	1.119163
България	1.057004	1.089692	1.179002
Германия	1.106525	1.113197	1.118907
Гърция	0.830087	0.824750	0.820254
Дания	9.964259	9.882864	9.914217
Естония	0.806530	0.831700	0.897213
Ирландия	1.213933	1.198384	1.188822
Испания	0.949100	0.937132	0.932542
Италия	0.989830	0.979103	0.959685
Кипър	0.905694	0.905820	0.911637
Латвия	0.735248	0.763032	0.800536
Литва	0.678554	0.689003	0.752389
Люксембург	1.312111	1.299595	1.305884
Малта	0.872815	0.876009	0.891837
Нидерландия	1.170697	1.163188	1.170440
Полша	2.658445	2.731953	2.879624
Португалия	0.849756	0.852558	0.843166
Румъния	2.527657	2.596986	2.757895
Словакия	0.765652	0.772216	0.792969
Словения	0.833229	0.845683	0.848475
Унгария	222.042788	233.280261	252.858600
Финландия	1.255677	1.241365	1.239998
Франция	1.084947	1.087639	1.086133
Хърватия	4.839858	4.868347	5.076269
Чехия	19.020790	19.043873	19.816901
Швеция	13.205643	13.180434	13.474060
Обединено кралство	1.022945	.	.
Албания	62.947823	64.373285	63.617370
Босна и Херцеговина	1.006561	1.031552	1.082247
Република Северна Македония	28.277108	28.143712	29.210731
Сърбия	62.243473	64.463897	68.465105
Турция	3.304780	4.322192	7.420344
Черна гора	0.502082	0.517717	0.545948
Исландия	224.257833	225.052909	222.889251
Норвегия	15.010164	14.211769	13.563131
Швейцария	1.729447	1.659471	1.580973

¹ Източник: Евростат, 14.12.2023 г.; <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

Индексите на равнища на цени са измерител на различията в равнищата на цените между страните партньори, показвайки колко единици от единната валута са необходими, за да се купи едно и също количество стоки и услуги в сравняваните с базата (ЕС-27_2020) страни. Те се изчисляват като съотношение между ППС и официалните валутни курсове (национална валута/евро) за всяка страна спрямо средното за ЕС равнище.

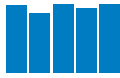
Фиг. 1. Индекси на равнища на цени на ниво БВП в балканските страни за 2022 г. (ЕС-27_2020 = 100)
(Предварителни данни)

2. Индекси на равнища на цени на ниво БВП (ЕС-27_2020 = 100)¹

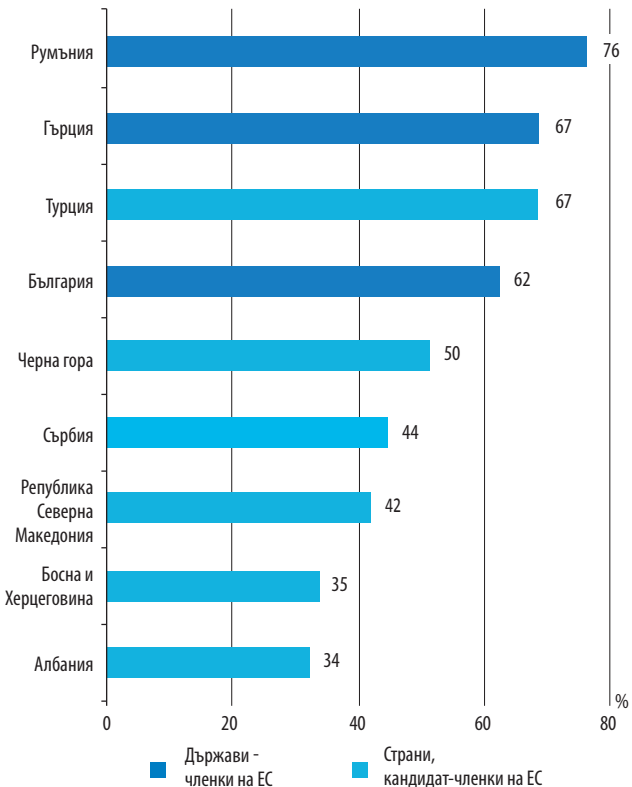
Страни	2020	2021*	2022*
ЕС-27_2020	100.0	100.0	100.0
Австрия	114.1	113.1	112.3
Белгия	112.1	111.9	111.9
България	54.0	55.7	60.3
Германия	110.7	111.3	111.9
Гърция	83.0	82.5	82.0
Дания	133.7	132.9	133.3
Естония	80.7	83.2	89.7
Ирландия	121.4	119.8	118.9
Испания	94.9	93.7	93.3
Италия	99.0	97.9	96.0
Кипър	90.6	90.6	91.2
Латвия	73.5	76.3	80.1
Литва	67.9	68.9	75.2
Люксембург	131.2	130.0	130.6
Малта	87.3	87.6	89.2
Нидерландия	117.1	116.3	117.0
Полша	59.8	59.8	61.5
Португалия	85.0	85.3	84.3
Румъния	52.2	52.8	55.9
Словакия	76.6	77.2	79.3
Словения	83.3	84.6	84.8
Унгария	63.2	65.1	64.6
Финландия	125.6	124.1	124.0
Франция	108.5	108.8	108.6
Хърватия	64.2	64.7	67.4
Чехия	71.9	74.3	80.7
Швеция	126.0	129.9	126.8
Обединено кралство	115.0	.	.
Албания	50.9	52.6	53.5
Босна и Херцеговина	51.5	52.7	55.3
Република Северна Македония	45.8	45.7	47.4
Сърбия	52.9	54.8	58.3
Турция	41.0	41.1	42.6
Черна гора	50.2	51.8	54.6
Исландия	145.1	149.9	156.7
Норвегия	140.0	139.8	134.3
Швейцария	161.6	153.5	157.4

¹ Източник: Евростат, 14.12.2023 г.; <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

Индексите на физически обем на ниво БВП на човек от населението отразяват единствено различията между страните партньори в международните сравнения по отношение на крайно потребен обем стоки и услуги в тях, т.е. елиминира се влиянието на националните цени в тези страни. Те се изчисляват, като превърнатите в единна валута чрез ППС национални разходи за крайно използван БВП на човек се отнесат към средните за ЕС-27_2020 реални разходи за крайно използван БВП. Тези индекси не са предназначени за стриктно ранжиране на страните. Препоръчва се те да се използват за разделяне на страните - участнички в ПЕС на групи със сравними равнища на реален БВП на човек от населението.

Фиг. 2. Индекси на физически обем на човек от населението в СПС на ниво БВП в балканските страни за 2022 г. (ЕС-27_2020 = 100)
(Предварителни данни)

3. Индекси на физически обем на човек от населението в СПС (ЕС-27_2020 = 100)¹ Брутен вътрешен продукт

Страни	2020	2021*	2022*
ЕС-27_2020	100	100	100
Австрия	125	122	124
Белгия	118	120	120
България	55	57	62
Германия	123	119	117
Гърция	62	63	67
Дания	133	135	136
Естония	85	86	85
Ирландия	207	221	235
Испания	83	84	86
Италия	94	96	97
Кипър	91	94	94
Латвия	72	71	73
Литва	88	89	89
Люксембург	260	266	256
Малта	99	103	104
Нидерландия	130	131	130
Полша	76	77	79
Португалия	76	75	79
Румъния	73	73	76
Словакия	74	73	71
Словения	89	90	90
Унгария	74	75	76
Финландия	114	112	110
Франция	105	103	100
Хърватия	65	70	73
Чехия	93	92	90
Швеция	123	122	119
Обединено кралство	102	.	.
Албания	31	31	34
Босна и Херцеговина	33	34	35
Република Северна Македония	38	41	42
Сърбия	43	44	44
Турция	61	61	67
Черна гора	45	47	50
Исландия	118	119	126
Норвегия	143	168	212
Швейцария	155	157	159

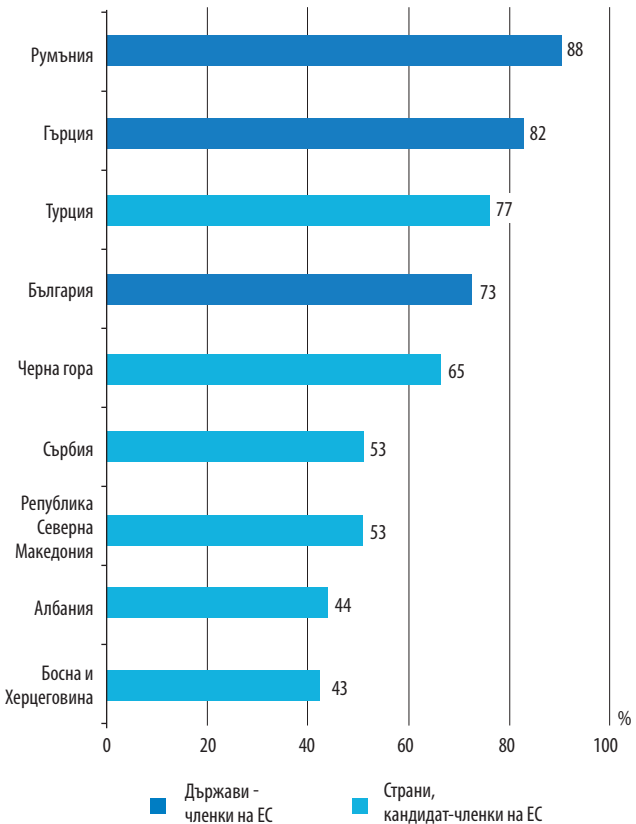
¹ Източник: Евростат, 14.12.2023 г.; <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

Разходите на БВП за крайно потребление включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации, обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

Фиг. 3. Индекси на физически обем на човек от населението в СПС на ниво крайни потребителски разходи на домакинствата в балканските страни за 2022 г. (ЕС-27_2020 = 100)

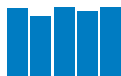
(Предварителни данни)

4. Индекси на физически обем на човек от населението в СПС (ЕС-27_2020 =100)¹ Крайни потребителски разходи на домакинствата

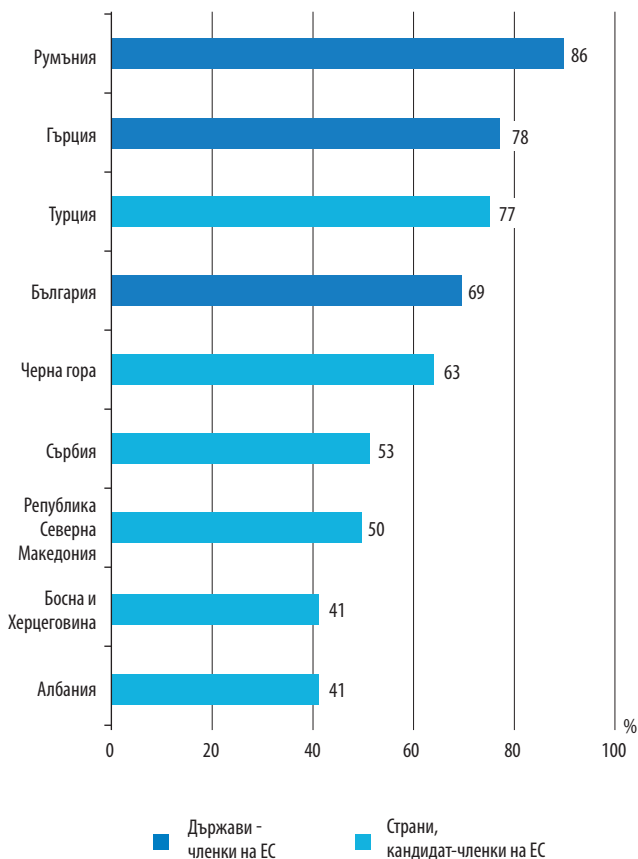
Страни	2020	2021*	2022*
ЕС-27_2020	100	100	100
Австрия	120	122	122
Белгия	113	114	113
България	62	66	73
Германия	123	119	117
Гърция	79	80	82
Дания	111	112	101
Естония	76	77	76
Ирландия	87	90	93
Испания	88	91	91
Италия	105	105	108
Кипър	109	106	108
Латвия	75	76	79
Литва	97	100	97
Люксембург	139	144	137
Малта	80	82	83
Нидерландия	108	108	109
Полша	86	86	90
Португалия	89	89	92
Румъния	82	85	88
Словакия	77	76	78
Словения	84	89	89
Унгария	67	66	68
Финландия	111	108	105
Франция	102	102	99
Хърватия	67	73	76
Чехия	78	79	78
Швеция	106	107	104
Обединено кралство	111	.	.
Албания	42	41	44
Босна и Херцеговина	43	43	43
Република Северна Македония	44	51	53
Сърбия	50	52	53
Турция	63	66	77
Черна гора	61	61	65
Исландия	119	118	118
Норвегия	120	120	120
Швейцария	145	139	136

¹ Източник: Евростат, 14.12.2023 г.; <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

Фактичкото индивидуално потребление обхваща стоките и услугите, действително потребени от населението, независимо дали са купени и платени от домакинствата, държавата или от нетърговски институции, обслужващи домакинствата. При международните сравнения на физическия обем на потреблението, ФИП е предпочитан показател, тъй като не се влияе от факта, че различията са значителни в начина, по който в отделните страни са организирани някои важни услуги, потребявани от домакинствата, като например образователни и здравни.

Фиг. 4. Индекси на физически обем на човек от населението в СПС на ниво фактическо индивидуално потребление в балканските страни, 2022 г. (ЕС-27_2020 = 100)
(Предварителни данни)

5. Индекси на физически обем на човек от населението в СПС (ЕС-27_2020 = 100)¹ Фактическо индивидуално потребление

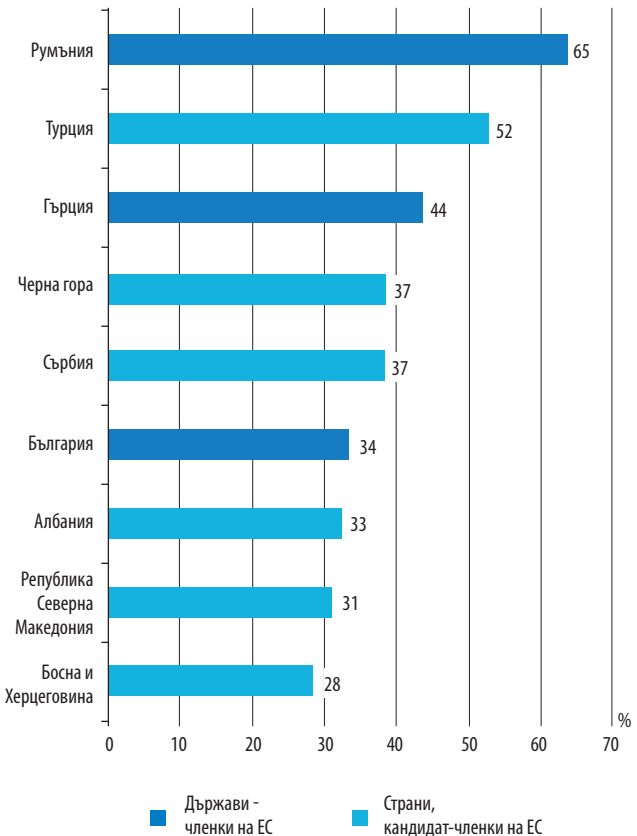
Страни	2020	2021*	2022*
ЕС-27_2020	100	100	100
Австрия	115	118	118
Белгия	114	115	115
България	60	64	69
Германия	124	120	118
Гърция	75	75	78
Дания	121	121	110
Естония	78	79	78
Ирландия	89	91	94
Испания	84	86	86
Италия	97	97	100
Кипър	96	95	97
Латвия	72	74	76
Литва	94	96	94
Люксембург	139	143	138
Малта	81	83	83
Нидерландия	114	114	116
Полша	83	85	87
Португалия	84	84	87
Румъния	81	83	86
Словакия	76	75	77
Словения	83	86	87
Унгария	70	69	71
Финландия	114	112	109
Франция	110	110	107
Хърватия	69	73	76
Чехия	85	86	83
Швеция	111	112	110
Обединено кралство	109	.	.
Албания	39	39	41
Босна и Херцеговина	41	41	41
Република Северна Македония	43	48	50
Сърбия	51	52	53
Турция	66	67	77
Черна гора	59	59	63
Исландия	120	120	119
Норвегия	127	127	127
Швейцария	123	120	117

¹ Източник: Евростат, 14.12.2023 г.; <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

Бруто образуването на основен капитал се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определен отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството (или от внос), които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

Фиг. 5. Индекси на физически обем на човек от населението в СПС на ниво бруто образуване на основен капитал в балканските страни за 2022 г. (ЕС-27_2020 = 100) (Предварителни данни)

6. Индекси на физически обем на човек от населението в СПС (ЕС-27_2020 = 100)¹ Бруто образуване на основен капитал

Страни	2020	2021*	2022*
ЕС-27_2020	100	100	100
Австрия	151	149	148
Белгия	148	148	153
България	38	33	34
Германия	109	106	105
Гърция	35	40	44
Дания	150	152	153
Естония	114	118	107
Ирландия	467	265	280
Испания	84	85	85
Италия	87	105	113
Кипър	97	92	94
Латвия	67	66	65
Литва	74	80	77
Люксембург	229	261	231
Малта	91	95	112
Нидерландия	133	133	125
Полша	51	50	48
Португалия	71	72	73
Румъния	63	65	65
Словакия	61	60	60
Словения	82	89	93
Унгария	80	83	86
Финландия	124	125	122
Франция	115	117	111
Хърватия	64	68	64
Чехия	103	98	99
Швеция	146	142	135
Обединено кралство	92	.	.
Албания	27	31	33
Босна и Херцеговина	28	28	28
Република Северна Македония	31	33	31
Сърбия	32	38	37
Турция	59	57	52
Черна гора	44	38	37
Исландия	133	148	163
Норвегия	194	189	192
Швейцария	224	223	227

¹ Източник: Евростат, 14.12.2023 г.; <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

ЗА КОНТАКТИ И ИНФОРМАЦИЯ

Национален статистически институт

<http://www.nsi.bg>

Централно управление на НСИ

гр. София, ул. „П. Волов“ № 2

Дирекция „Многосекторна статистика, методология и регистри“

Приемна на НСИ

телефон: (+3592) 9857 111

e-mail: Info@nsi.bg

Публикации

телефон: (+3592) 9857 515

e-mail: Publikacii@nsi.bg

Библиотека

телефон: (+3592) 9857 633

e-mail: Biblioteka@nsi.bg

Пресцентър

телефон: (+3592) 9857 729

e-mail: Press@nsi.bg

ISSN 1313-9428

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

СТАТИСТИЧЕСКИ СПРАВОЧНИК 2024

Автори: А. Данчева, К. Петкова,
Г. Чешмеджиева, З. Иванова, Д. Димитрова,
Е. Йорданова, М. Гергова, Б. Манолова,
Н. Панагонова, М. Симеонова, Ц. Костова,
Е. Петрова, Т. Давидков

Редактори: Р. Лъондева, П. Павлов,
Д. Питова, В. Попова

Формат: 105x215

Тираж: 200

Предпечатна подготовка и печат:

„ЕА“ АД

СТАТИСТИЧЕСКИ СПРАВОЧНИК 2024

www.nsi.bg